

Biztosításközvetítói alapismeretek

2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. A) PÉNZÜGYI PIACOK SZEREPLŐI, TEVÉKENYSÉGÜK ÉS SZOLGÁLTATÁSAIK	7
1.1. Pénzügyi piac fogalma.....	7
1.2. Pénzügyi közvetítőrendszer intézményei (hitelintézet, szakosított hitelintézet, hitelszövetkezet, pénzügyi szolgáltatók, biztosítók, befektetési szolgáltatók, befektetési alapkezelők).....	8
1.3. Kétszintű bankrendszer fogalma (Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bankok) a jegybank és a kereskedelmi bankok feladatai és szolgáltatásai	9
1.3.1. A jegybank.....	10
1.3.2. A kereskedelmi bank.....	10
1.4. Értékpapír fogalma, fajtái.....	11
1.4.1. Az értékpapírok csoportosítása	11
1.4.2. Az értékpapírok fajtái.....	13
1.5. A tőzsde fogalma és szerepe	18
1.6. Bankszerűen működő intézmények.....	21
1.7. Pénztári szolgáltatások csoportosítása és fő szolgáltatásai	22
1.8. Eltérés és kapcsolódás a banki, a befektetési, a pénztári és a biztosítói szektor és szolgáltatásai között	27
1. B) BIZTOSÍTÁSI PIAC SZEREPLŐI (A BIT. VONATKOZÓ SZABÁLYAI).....	30
1.9. Biztosítók szervezeti formái és értékesítési csatornái	30
1.10. Biztosításértékesítési tevékenység formái (ügynök, többes ügynök, alkusz kiegészítő biztosításközvetítő, biztosítási közreműködő)	35
1.11. Biztosításközvetítők piacra lépésének feltételei és működésük főbb szabályai (regisztrációs követelmény, a végzettségre/szakképesítésre/képesítésre vonatkozó követelmények)	44
1.12. Biztosításközvetítők általános tájékoztatási kötelezettsége.....	55
1.13. Szakmai szövetségek tevékenysége, célja, feladatköre (MABISZ tevékenysége, célja, feladatköre, Etikai kódex, Kártalanítási Számla, FBAMSZ, MABIASZ tevékenysége, célja)	61
1.13.1. Szakmai szövetségek tevékenysége, céljai és jogkörük	61
1.13.2. A Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ)	61
1.13.3. Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége (FBAMSZ)	64
1.13.4. Magyar Biztosítási Alkuszok Szövetsége (MABIASZ).....	65
1. C) A BIZTOSÍTÁSI PIAC MŰKÖDÉSÉT ÉRINTŐ HATÓSÁGOK ÉS EGYÉB SZERVEK	66

1.14.	Magyar Nemzeti Bank pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos főbb feladatai, jogkörei (pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó szerv biztosításközvetítőkre vonatkozó ajánlásai, útmutatói)	66
1.15.	Gazdasági Versenyhivatal	76
1.16.	Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság tevékenységei (a biztosítási szektorra vonatkozó adatvédelemmel kapcsolatos szabályok).....	80
1.17.	Biztosítási titok és személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályok	82
1.18.	A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzésére és megakadályozására vonatkozó jogszabályok	86
1.19.	A Pénzügyi Békéltető Testület feladata, jogköre	95
1.20.	Fogyasztóvédelem, az esetleges jogsérelem orvoslásának lehetősége	98
1.21.	Adó	108
2.	BIZTOSÍTÁSSZAKMAI ALAPFOGALMAK	114
2.1.	Veszély, bizonytalanság, kockázat fogalma és csoportosításai	114
2.2.	Kár, kártérítés, kármegelőzés, kárenyhítés, kárkiegyenlítés fogalma.....	116
2.3.	Kockázatkezelési módszerek (elkerülés, megelőzés, áthárítás, megtartás) kockázatviselés, öngondoskodás	118
2.4.	Veszélyközösség fogalma	119
2.5.	Biztosíthatóság feltételei	120
2.6.	A biztosítás fogalma.....	120
2.7.	Biztosítások kockázatmegosztási programjai (hazai, nemzetközi)	122
2.7.1.	Együttbiztosítás.....	123
2.7.2.	Viszontbiztosítás	123
2.7.3.	Pool	124
2.7.4.	Fronting.....	125
2.8.	Biztosítási ág, ágazat, termék fogalma.....	125
2.9.	Alapbiztosítás, kiegészítő biztosítás fogalma	129
2.10.	Biztosítási igény felmérése, dokumentálása	130
2.10.1.	Az igényfelmérő tartalmi elemei.....	131
2.10.2.	A termékismertető minimális tartalma.....	132
2.10.3.	Ügyfél-tájékoztató.....	134
2.10.4.	Biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésével összefüggő különös rendelkezések	135
2.10.5.	Tájékoztatás módja, formai követelmények.....	139
2.11.	Összeg-, kárbiztosítás fogalma, a kárrendezés, a kárrendezés menete és dokumentálása (belső és kiszervezett)	140

2.11.1.	A biztosító kockázat-elbírálási, szakkezelési, kárrendezési tevékenysége	142
2.11.2.	Szakkezelés.....	143
2.11.3.	Kárrendezés	144
2.12.	Biztosítási díj elemei és funkciói	147
2.13.	Engedmények, pótdíjak fajtái	149
2.14.	Pénzforgalommal kapcsolatos szabályok (átvett díj kezelése)	151
2.15.	Biztosítástechnikai tartalékok, a tartalékok fogalma, szerepe és fajtái	153
2.16.	Pénzügyi matematikai alapl műveletek (kamat, kamatos kamat fogalma; jelenérték fogalma; jövőérték fogalma, belső megtérülési ráta fogalma)	156
3.	BIZTOSÍTÁSI SZERZŐDÉSEK JOGA.....	160
3.	A) ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK.....	161
3.1.	A biztosítási szerződés fogalma	161
3.2.	A biztosítási szerződések alapelvei	161
3.2.1.	Önkéntesség elve	161
3.2.2.	Egyenjogúság elve.....	162
3.2.3.	Egyoldalú kógencia elve	162
3.2.4.	Írásbeliség elve.....	163
3.2.5.	Díjoszthatatlanság elve	163
3.3.	A biztosítási szerződés szereplői.....	164
3.3.1.	Biztosító.....	164
3.3.2.	A szerződő	165
3.3.3.	A biztosított.....	166
3.3.4.	A kedvezményezett.....	168
3.3.5.	Károsult	170
3.4.	A biztosítási szerződés tartalma és megkötése	170
3.4.1.	A szerződés megkötésének folyamata.....	173
3.4.2.	A biztosítási szerződés létrejötte, hatályba lépése és a kockázatviselés kezdete ...	176
3.5.	Felek egyes kötelezettségei a szerződés megkötése előtt és fennállása alatt.....	177
3.5.1.	Díjfizetési kötelezettség	177
3.5.2.	Közlési- és változásbejelentési kötelezettség	179
3.5.3.	Kárbejelentési és felvilágosítás-adási kötelezettség.....	181
3.6.	Biztosítási szerződés módosítása.....	181
3.6.1.	Módosítás a megkötés folyamatában.....	181
3.6.2.	A szerződés módosítása annak fennállása alatt.....	181
3.6.3.	Értékkövetés (Indexálás).....	182

3.6.4.	A szerződés módosítás egyéb esetei.....	182
3.7.	A biztosítási szerződés megszűnése.....	183
3.7.1.	A kockázatviselés megszűnése.....	183
3.7.2.	A felek megállapodása	183
3.7.3.	A rendes felmondás	183
3.7.4.	Lejárat	184
3.7.5.	A biztosítási esemény bekövetkezése.....	184
3.7.6.	A biztosított halála	185
3.7.7.	A biztosítási érdek megszűnése (érdekmúlás).....	185
3.7.8.	A lehetetlenülés	185
3.7.9.	A díj-nemfizetés	186
3.7.10.	Rendkívüli felmondás.....	186
3.7.11.	Visszavásárlás.....	187
3.7.12.	A kockázat (biztosítási összeg) kimerülése	188
3.7.13.	A biztosítási szerződés szüneteltetése.....	188
3.7.14.	A technikai megszűnés (törlés).....	189
3.8.	A biztosító megtérítési igénye és visszakövetelési joga (regressz)	189
3.	B) AZ EGYES BIZTOSÍTÁSI TÍPUSOKRA VONATKOZÓ POLGÁRI JOGI SZABÁLYOK	191
3.9.	Kárbiztosítás (Vagyonbiztosítás).....	191
3.10.	Felelősségbiztosítás.....	193
3.10.1.	Fogalma.....	194
3.10.2.	Alanyai.....	195
3.10.3.	A gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosítása	196
3.11.	Összegbiztosítás (Életbiztosítás)	198
3.12.	Balesetbiztosítás	211
3.13	Egészségbiztosítás.....	212
4.	A FÜGGETLEN BIZTOSÍTÁSKÖZVETÍTŐI ALAPISMERETEK	214
4.1.	A független biztosításközvetítői tevékenységről	214
4.1.1.	A biztosításközvetítői tevékenység.....	214
4.1.2.	A biztosításközvetítői és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenység típusai	215
4.1.3.	A független biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése és alapvető működési feltételei	218
4.1.4.	A független biztosításközvetítő bejelentési, nyilvántartási és jelentési kötelezettségei	221

4.1.5.	A független biztosításközvetítő által másik tagállamban fióktelep, illetve határon átnyúló szolgáltatás keretében végzett tevékenység szabályai	227
4.1.6.	Az alkusz állományának átruházása	228
4.1.	Szakmai felelősségbiztosítás	230
4.2.	Adatkezelés	232
4.3.	A pénzkezelés független biztosításközvetítőkre vonatkozó eltérő szabályai	243
4.4.	Meglevő szerződések összehasonlítása a piacon hozzáférhető aktuális lehetőségekkel.....	243
4.5.	Alkuszok szerepe a kárrendezésben	244
4.6.	Termékek bemutatása, összehasonlítása, kapcsolódási pontjai - az egyes termékek összehasonlításának lehetséges paraméterei	244
5.	FELHASZNÁLT IRODALOM.....	252
6.	A MAGYAR NEMZETI BANK ZRT. (MNB) MEGBÍZÁSÁBÓL.....	254

1. A) PÉNZÜGYI PIACOK SZEREPLŐI, TEVÉKENYSÉGÜK ÉS SZOLGÁLTATÁSAIK

1.1. Pénzügyi piac fogalma

A pénzügyi piac a pénz cseréjének színtere, a pénz cseréjének közvetítésében szerepet játszó szereplők (egyének és intézmények), pénzügyi eszközök, mechanizmusok, valamint törvények, szabályozók és szokásjogok összessége.

A pénzügyi eszközök adásvételének színtere a pénzügyi piac. A pénzügyi piacon kötött ügylet a jogszabályok által megszabott keretek között, az azokban foglalt szabályok alapján valósulhat meg.

A pénzügyi piacokon belül megkülönböztethetjük a tőkepiacot, az azonnali ügyletek piacát, és a határidős ügyletek piacát.

A tőkepiac a hosszú lejáratú befektetések, értékpapírok, követelések piaca. A tőkepiacon az ügyletek nagy része szabványosítva van, ezért a piaci kereskedelem folyamatosan és zavartalanul folyik.

Az azonnali ügyleteket a szerződéskötéssel – technikailag – egyidejűleg, illetve nagyon rövid időn belül teljesítik. Az ilyen ügyleteknél a szerződés teljesítését általában 2-5 napon belül kell lebonyolítani.

A határidős ügylet olyan szerződés, amely egy eszköznek egy most kialakult áron való jövőbeli adásvételére szól.

A pénzügyi piac biztosítja a gazdaságban létrejövő megtakarítások és befektetések találkozását, tehát a megtakarítások működő tőkévé alakulását. A megtakarítások így visszakörülnek a gazdaság vérkeringésébe, ezzel finanszírozva a termelés körforgását és a gazdasági növekedést.

A pénzügyi piac elsődleges feladata a gazdaságban keletkező szabad pénzeszközök (szélesebb értelemben vett megtakarítások), a tőke eljuttatása a felhasználókhoz. A felhasználók ui. keresletet támasztanak a megtakarítók jelenleg rendelkezésre álló, azaz jelenbeli pénzére, a megtakarítók pedig jelenlegi pénzt kínálnak a felhasználók jövőbeli pénzéért. A pénzügyi piacon tehát különböző időpontbeli pénzek cserélnek gazdát.

A pénzügyi közvetítőrendszer két formáját különböztetjük meg:

- **Közvetlen tőkeáramlás:** a megtakarítás közvetlenül cserél gazdát a végső felhasználó jövőbeli pénzével, azaz az ő fizetési ígéretével, pl. valamely értékpapírral. A különböző értékpapírok szabványosításának köszönhetően a megtakarító és a felhasználó igényei könnyen megfeleltethetők egymásnak, így csak összetalálkozásukat kell elősegíteni. Ezt segíthetik elő az értékpapír-piaci közvetítők, az ügynökök (dealerek, brókerek).
- **Közvetett tőkeáramlás:** a megtakarításokat először egy közbeeső intézménynek össze kell gyűjtenie, hogy azokat a végső felhasználók nagyságrendre, kockázatra, lejáratra és likviditásra vonatkozó igényei szerint átalakítva továbbadja.

1.2. Pénzügyi közvetítőrendszer intézményei (hitelintézet, szakosított hitelintézet, hitelszövetkezet, pénzügyi szolgáltatók, biztosítók, befektetési szolgáltatók, befektetési alapkezelők)

A gazdaság szereplőit három alapvető nagy csoportba oszthatjuk a **lakosság** (háztartások), a **vállalatok vagy más néven üzleti szektor** és az **állam**, azokat kiegészítve a **külfölddel**, amely a gazdasághoz, mint külső partner kapcsolódik.

A **gazdaság pénzárama** leegyszerűsített modellben a következő (a „külföld” szektort nem vettük figyelembe): A jövedelmek alapvetően a termelőszektorban keletkeznek. A jövedelem egy része megtakarítássá válik és a pénzügyi közvetítőrendszerbe, a másik része a háztartásokhoz, a harmadik része pedig – adók és járulékok formájában – az államhoz kerül.

A lakosság a megszerzett jövedelmének egy részét fogyasztási kiadásokra költi, amely így a termelőszektorhoz kerül; egy másik részét megtakarítja, ami ily módon a pénzügyi közvetítőrendszerbe kerül; a további részét pedig az államnak adók és járulékok formájában befizeti.

Az állam kiadásai kétfelé oszlanak: annak egy része juttatások formájában a lakossághoz, más része pedig a termelőszektorhoz kerül. Amennyiben a kormányzat rendelkezik megtakarításokkal, azok szintén a pénzügyi közvetítőrendszerbe kerülnek. A pénzügyi közvetítőrendszerbe került megtakarítások beruházás formájában a termelőszektorba kerülnek.

A pénzügyi közvetítőrendszerbe tehát a megtakarítások kerülnek, felhasználásuk pedig visszairányul a gazdaságba, hogy az előállított javak gyarapításához szükséges beruházásokat finanszírozza.

A pénzügyi közvetítőrendszer intézményei világszerte folyamatosan változnak az évtizedek folyamán, de alapvető tevékenységük nem módosult: a gazdaságban fellelhető szabad pénzeszközöket áramoltatják egyik szereplőtől a másikig.

A partnerek egymásra találása, a kockázatok felmérése, a konstrukciók pontos kidolgozása, a teljesítések nyomon követése, az információk értelmezése mind-mind olyan feladat, mely meglehetősen költséges és külön erre a célra alakult intézmények létrejöttét kívánja.

A pénzügyi közvetítőrendszer feladata, hogy segítse a felek egymásra találását, összehangolja a legkülönbözőbb elvárásokat, melyek a hozammal, kockázattal, futamidővel kapcsolatosak.

A pénzügyi közvetítőrendszer „hozzáadott értéke” abban ragadható meg, hogy a gazdaságban felhalmozódó pénzfeleslegeket oda közvetíti, ahol a gazdaság növekedéséhez felhasználásukra szükség van. Ez a szempont különösen lényeges a lakossági megtakarítások esetében. Könnyen belátható, hogy a teljességében nagy összegű lakossági megtakarítás rengeteg „kisebb” tételből rakódik össze, amelyek a megfelelő közvetítés nélkül nem kerülhetnének a gazdaság számára szükséges és hatékony helyre.

A megtakarítások felhasználásának hatékonysága természetesen a közvetítőrendszer megbízható működésétől is függ. Egy olajozottan működő gazdaság képes gyümölcsözően visszaforgatni a megtakarításokat, a hatékonyan működő pénzügyi közvetítőrendszerhez azonban jól működő pénz- és tőkepiac is szükséges.

A gazdasági aktivitás alapvető formája a termelő-szolgáltató tevékenység, amelyet emberek végeznek a maguk nevében, vagy valamely gazdasági társaság tagjaként, vagy a kormányzat dolgozóiként. Ezért a tevékenységükért jövedelmet kapnak, amelyet elkölthetnek, vagy megtakaríthatnak. Ezen a ponton kezdődik a pénzügyi közvetítőrendszer szerepe.

A pénzügyi közvetítőrendszert alapvetően a következő szereplők alkotják:

Bankrendszer (pénzpiac) – pénzügyi szolgáltatók

Hitelintézetek

- **Bank:** a pénzügyi szolgáltatások teljes körét nyújtja,
- **Szakosított hitelintézet:** tevékenysége a hitelintézeti tevékenység korlátozott körére vonatkozik
- **Szövetkezeti hitelintézet:** tevékenysége a hitelintézeti tevékenység korlátozott körére vonatkozik, a szövetkezeti hitelintézet lehet:
Hitelszövetkezet: szolgáltatást a pénzváltás kivételével csak a szövetkezet tagjai részére nyújthat
- **Takarékszövetkezet**
- **Harmadik országbeli hitelintézet:** fióktelepe útján nyújthat szolgáltatást
- **Más EG tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézet:** fióktelepe útján vagy határon átnyúló szolgáltatásként nyújthat szolgáltatást

Pénzügyi vállalkozások (*Pl. gépjármű finanszírozók*): tevékenységét a jogszabályokban meghatározottak alapján végzi.

Pénzügyi vállalkozás lehet:

- **Korlátozott Tevékenységű Pénzügyi Intézmény**
- **Pénzügyi Holding Társaság**
- **Külföldi Pénzügyi Vállalkozás Fióktelepe**

Befektetési szolgáltatók (tőkepiac)

Biztosítók

Nyugdíj- és egészségpénztárak

Közvetítők

1.3. Kétszintű bankrendszer fogalma (Magyar Nemzeti Bank, kereskedelmi bankok) a jegybank és a kereskedelmi bankok feladatai és szolgáltatásai

A bankrendszer

A mai pénz lehet készpénz, tehát bankjegy vagy érme; de számlapénz is lehet, ami tulajdonképpen egy bankkal szembeni, készpénzre szóló követelés.

A készpénzt adott országban a jegybank (az állam központi bankja) bocsátja ki. A hitelpénz viszont a kereskedelmi bankokban, és a kereskedelmi számlákon „jön létre”.

A bankrendszert egy adott országon belül a bankok összessége alkotja.

A bankok szerepét, feladatait, a gazdálkodó egységekkel meglévő kapcsolatait figyelembe véve a bankrendszer lehet:

- **egyszintű:** ebben a kiépítésben a központi bank a jegybanki feladatokat és a kereskedelmi banki tevékenységeket egyaránt ellátja;
- **kétszintű:** a központi bank csak a bankrendszer második szintjén álló kereskedelmi bankokkal áll közvetlen kapcsolatban, a gazdasági egységekkel viszont nem; a gazdálkodókkal az üzleti-pénzügyi kapcsolatokat a kereskedelmi bankok, valamint a pénzügyintézetek tartják.

Magyarországon a bankrendszer 1987 óta kétszintű. Ez azt jelenti, hogy a bankrendszer bankjai (az ún. kereskedelmi bankok) kezelik a vállalkozások és a háztartások számláit, a jegybank pedig a bankok bankja. Magyarországon a jegybanki funkciót a Magyar Nemzeti Bank látja el, melynek törvényben meghatározott feladatai vannak.

1.3.1 A jegybank

A jegybank a bankok bankja, a monetáris politika alakítója és végrehajtója, amelynek elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása, és e körben kiemelt feladata a forint vásárló erejének védelme, az ország fizetőképességének biztosítása.

A jegybank feladatának ellátása érdekében **független szervezetként** működik.

A jegybank feladatai:

- meghatározza és megvalósítja a monetáris politikát;
- kizárólagos joga a bankjegy- és érmekibocsátás, vagyis a pénzemisszió forintban;
- a fizetőeszköz értékállóságának megőrzése;
- deviza és aranytartalékot képez és a devizatartalék használatkezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez;
- a bankok bankjaként működik (hitelnyújtás a kereskedelmi bankok számára);
- részt vesz az országos fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszerek kialakításában és felvigyázza azokat;
- ellátja a devizahatósági feladatokat;
- a monetáris politika eszközeivel szabályozza a pénz- és a hitelkínálatot és keresletet a forgalomba hozott pénz mennyiségével és az árfolyampolitikával őrködik a pénzügyi rendszer stabilitása biztosítása érdekében;
- ellátja a pénzügyi közvetítő rendszerek szabályozását és felügyeletét.

1.3.2. A kereskedelmi bank

A kereskedelmi bank olyan intézmény, amely üzletszerűen nyújt hitelt és fogad el betéteket a nyilvánosságtól, és fizetéseket teljesít, továbbá egyéb pénzügyi szolgáltatásokat nyújt.

A kereskedelmi bankok feladatai:

- a **passzív bankügyletek, betétügyletek**: a pénzeszközök bevonását célzó műveletek lebonyolítása, amelynek keretében a bankok idegen tőkét szereznek maguknak, így kötelezettségeik nőnek. Pl. szerződéses betétek gyűjtése, bankszámlabetétek, felmondásos betétek, lekötött betétek, takarékbetétek, a bankok hitelfelvétele, egyéb betét fajták.
- az **aktív bankügyletek, hitel- és kölcsönügyletek** lebonyolítása, amelyek során a bank olyan pénzkihelyezéseket végez, amelyekből követeléseik keletkeznek. Ilyen főbb műveletek a hitelnyújtás, a betételhelyezés más banknál, a követeléseket megtestesítő értékpapírok vásárlása.
- pénzforgalmi szolgáltatások: semleges bankügyletek, mint a készpénz befizetéshez-és kifizetéshez, valamint a fizetési számlán lebonyolított műveletekhez kapcsolódó tevékenység.
- egyéb szolgáltatások:
  - pénzügyi befektetési és biztosítási szolgáltatások közvetítése, pénzügyi tanácsadási tevékenység, lízing,
  - bankgarancia és egyéb banki kötelezettségek vállalása, valamint devizakereskedelmi tevékenység.

A kétszintű bankrendszerben a jegybank a kereskedelmi bankok működését úgy igyekszik kialakítani, hogy az adott gazdaságban a pénz kínálata, illetve a fizetőeszközök mennyisége az általa megkívánt szinten mozogjon. Elsődleges eszközei az alapkamat és a jegybanki kötelező tartalék.

1.4. Értékpapír fogalma, fajtái

Az értékpapírok

Az értékpapír fogalma: vagyoni értékre vonatkozó valamilyen jogot (pl.: követelést, tulajdonjogot) megtestesítő forgalomképes okirat, számlanyilvántartás vagy más elektronikus jel.

Az értékpapírok legnagyobb jelentősége abban áll, hogy általuk nagyon egyszerűen lehet a befektetést pénzre, illetve pénzt befektetésre cserélni.

1.4.1. Az értékpapírok csoportosítása

Az értékpapírban foglalt jog alapján:

- **hitelviszonyt megtestesítő:** kibocsátója egy vagy több jövőbeni időpontban pénz kifizetésére vállal kötelezettséget. Ez tulajdonképpen egy kölcsönügylet, hitelviszonyt testesít meg azzal a különbséggel, hogy a kölcsönadó később az értékpapír eladásával egyszerűen a lejárat előtt a pénzéhez juthat. (pl.: állampapírok, pénztárjegyek, letéti jegyek, váltó, kötvény);

- **részesedést megtestesítő:** az értékpapír tulajdonosa egy gazdasági társaság tulajdonához kapcsolódó egyes jogoknak az egyes részvényekhez kapcsolódó részét szerzi meg (pl.: részvény);
- **áruval kapcsolatos jogot megtestesítő:** áruk feletti rendelkezési jogot vagy ilyen jogot korlátozó, jogot biztosító (pl.: közraktárjegy).

Lejárat szerint:

- **Lejáró értékpapírok:** a futamidő végén az értékpapír kibocsátója teljesíti az értékpapírban foglalt kötelezettségét.
  - **A futamidő lehet:** rövid lejáratú (1 évnél rövidebb), (pl.: Diszkont Kincstárjegy), közép lejáratú (1-5 év), (pl.: kötvény), hosszú lejáratú (5 évnél hosszabb), (pl.: hosszú lejáratú állampapír).
- **Lejárat nélküli értékpapírok:** az eredeti befektetési összeg nem követelhető vissza, viszont általában a kibocsátó, az alapul szolgáló jogintézmény megszűnéséig gyakorolhatóak a jogok. (pl.: részvény, befektetési jegy, örökjáradékos kötvény).

Kibocsátó szerint:

- Állam által
- Pénzüstézetek által
- Vállalkozások által
- Önkormányzatok által kibocsátott értékpapírok.

Hozam szerint:

- Fix hozamú: már az értékpapír megvásárlásakor meghatározásra kerül a futamidőre fizetendő kamat vagy más hozam, (pl.: állampapír).
- Változó hozamú: valamilyen változó jellegű paraméterhez kötött (pl.: kötvény esetén jegybanki alapkamathoz, részvény esetén a kibocsátó mindenkori osztalék alapjához kapcsolódik a hozam).
- Hozamot nem biztosító értékpapír: pl.: csekk, váltó.

Átruházhatóság alapján:

- Bemutatóra szóló
- Névre szóló
- Rendeletre szóló (váltó)

Kibocsátás módja szerint:

- Zártkörű: előre meg van határozva, hogy kik jegyezhetik le az értékpapírokat.
- Nyilvános: bárki vásárolhat, lejegyezhet az adott értékpapírból.

Forgalom helye szerint:

- Tőzsdén forgalmazott értékpapír,
- Tőzsdén kívül (OTC [over-the-counter] piacon) forgalmazott értékpapír,
- Szervezett piacokon kívül értékesíthető értékpapír.

Fizikai megjelenés szerint:

- Materializált – okirati formában előállított (kinyomtatott) és ilyen formában a tulajdonos által birtokolható értékpapír.
- Dematerializált – Fizikailag nem, csak számlanyilvántartásban, digitális jelként létező, ki nem nyomtatott értékpapír.
- Immobilizált – A teljes kibocsátás egyetlen összevont címletű, okirati formában előállított értékpapírban testesül meg, ami ilyen formában a tulajdonos által nem birtokolható.

1.4.2. Az értékpapírok fajtái**A kötvény**

Hitelviszonyt megtestesítő, névre szóló értékpapír, amelynek kibocsátója azt vállalja, hogy a kötvényben megjelölt pénzüsszeget és annak előre meghatározott kamatát vagy egyéb járulékait, illetve az általa vállalt esetleges szolgáltatásokat a kötvény mindenkor tulajdonosának, illetve jogosultjának megjelölt időben és módon megfizeti és teljesíti.

Megjegyzés: a kötvénynek, mint értékpapírnak nincs köze a biztosítási kötvényhez.

Névre szóló (nyomdai úton előállított, vagy dematerializált) értékpapír.

Kibocsátására az alábbi személyek jogosultak:

- az állam,
- az MNB,
- az önkormányzatok,
- nemzetközi szervezetek,
- jogi személyiségű gazdálkodó szervezet, és
- az egyéb törvény által erre feljogosított szervezet.

Átruházható, az átruházással a kötvényből eredő valamennyi jog átszáll az új kötvénytulajdonosra.

Általában kamatozó értékpapír, de a kötvény hozama igen változatos lehet:

- előre meghatározott fix vagy változó kamat, diszkontált kamat,
- kibocsátó által teljesítendő szolgáltatás, pl. telefonkötvény,
- kibocsátó által biztosított jogosítvány - a társasági törvény szerint a részvénytársaság részvényjegyzési jogot biztosító kötvényt, valamint átváltoztatható kötvényt bocsáthat ki.

Osztalék típusú hozam a kamat mellett/helyett.

A kamatfizetés történhet félévente vagy évente, előre meghatározott időpontban.

Megjegyzés: A kötvény klasszikus formájában nyomdai úton előállított, hosszú lejáratú, fix kamatozású, hitelviszonyt megtestesítő értékpapír. Az 1988. január 1-je után kibocsátott kötvényekre megszűnt az állami garancia, tehát a visszafizetésért az állam csak arra vonatkozó külön jogszabályi rendelkezés vagy a kötelezettségvállalása alapján felel.

A kötvény előnyei és hátrányai

Előnyei:

- az ily módon szerzett tőke kamata előre pontosan meghatározott lehet (fix kamatozású kötvény),
- a kötvénytulajdonos nem vesz részt a vállalkozás irányításában,
- a kötvények után fizetett kamat ráfordításként számolható el,
- amennyiben a kölcsön feltételei tartalmazzák a kötvény idő előtti visszafizetésének jogát, úgy a kibocsátó finanszírozása rugalmasabbá válhat.

Hátrányai:

- a hosszú lejáratú kötvény hosszú időre szóló elkötelezettséget jelent, mely kockázatot rejt magában a befektető és a kibocsátó részéről is,
- a kibocsátó vagyoni helyzetének romlása esetén általában nem lehet követelni a lejárat előtti törlesztést,
- ha a kötvénynek fix lejárat van, akkorra mindenképpen biztosítani kell a törlesztés pénzügyi fedezetét,
- a fix kamatteher különösen kockázatos abban az esetben, ha egyébként a vállalkozás jövedelmei vagy a piaci kamatok ingadoznak.

A részvény

- A Ptk. értelmében a részvénytársaság alapításakor (előre meghatározott számú és névértékű részvény kibocsátása = alaptőke) vagy alaptőkéje emelésekor kibocsátott **tulajdonviszonyt megtestesítő értékpapír**, mely a vállalkozás jegyzett tőkéjének meghatározott hányadát reprezentálja. Társasági részesedésről kizárólag a részvénytársaság bocsáthat ki értékpapírt.
- A társaság alaptőkéjéhez teljesített vagyoni hozzájárulást, a részvényes jogait és kötelezettségeit testesíti meg.
- Tulajdonosa a részvény megvásárlásával pénzt véglegesen a társaság rendelkezésére bocsátja (azt visszaváltani nem lehet, csak a részvény értékesítésével lehet hozzájutni.) A részvényes kötelezettsége a részvénytársasággal szemben a részvény névértékének vagy kibocsátási értékének szolgáltatására terjed ki. Ez azt jelenti, hogy a társaság kötelezettségeiért (az

egyszemélyes rt. kivételével) a részvényes nem, illetve csak a részvény megszerzéséért fizetett ellenérték erejéig felel. A részvényest további veszteség nem érheti, mert főszabályként, a részvénytársaság fizetéseképtelensége esetén a hitelezők akkor is csak a társaságtól követelhetik kinnlevőségeiket, a részvényestől nem.

- Lejárat nélküli, névre szóló, változó hozamú értékpapír.
- Kibocsátásához, a többi értékpapírhoz hasonlóan, a törvényi szabályozás szigorú feltételek teljesítését írja elő.

A részvényest tagsági, vagyoni és kisebbségi jogok illetik meg.

Vagyoni jogok:

- **Osztalékjog**

A részvényesnek joga van a társaság fennállása alatt a közgyűlés által felosztani rendelt, mérleg szerinti nyereség részvényeire jutó hányadára (osztalékra). Ennek mértékét minden évben a közgyűlés állapítja meg, a különböző részvényfajtákhoz, részvényosztályokhoz eltérő jogok kapcsolódhatnak, az osztalék mértéke is eltérő lehet ilyen esetben.

- **Likvidációs jog**

A részvénytársaság felszámolása, megszűnése esetén a hitelezők kielégítése után a részvényes jogosult a maradék, még felosztható vagyon (ha van ilyen) részvényeire jutó hányadára a likvidációs elsőbbségi részvényekhez kapcsolódó jogok függvényében.

Tagsági jogok:

- **Közgyűlésen való részvétel, felszólalás és szavazás joga.** A szavazási jog a részvény névértékéhez kapcsolódik, de egyes részvényfajtákhoz, részvényosztályokhoz tartozó részvényekhez eltérő mértékű szavazati jog kapcsolódhat általában vagy egyes kérdések vonatkozásában.
- **Ellenőrzési jog:** Ellenőrizheti a közgyűlési határozatok végrehajtását, illetve megtámadhatja azokat.

Speciális jogok:

- **Részvény- elővásárlási lehetőség:**
Ha a társaság új kibocsátást szervez, a részvényeseknek elővásárlási jogot biztosít.
- **Visszaváltható részvények:** a részvényest eladási és/vagy a társaságot vételi jog illeti meg.
- **Kamatkozó részvények:** előre meghatározott mértékű hozamot biztosítanak.
- További, jogszabályban külön nem rögzített, de az alapszabályban meghatározott más, részvényekhez kapcsolódó jogok is alapíthatóak.

Kisebbségi jogok:

A kisorvényesek jogait védi. (A jegyzett tőke legalább 5 %-ával rendelkező tagokat, nyilvánosan működő részvénytársaság esetén legalább a részvények 1 %-ával rendelkező tagokat kisebbségi jogok illetik meg.)

Zártkörű/Nyilvános Részvénytársaság

Zártkörűen működik az a részvénytársaság, amelynek a részvényei nem kerülnek nyilvános forgalomba. Zártkörű alapítás esetén a részvénytársaság teljes alaptőkéjét az alapítók szerzik meg.

A részvény nem kamatozó értékpapír.

Hozama lehet:

Osztalék

Ha a részvénytársaság **nyereséges** (vagy a korábbi években nyereséges volt és eredménytartalékkal rendelkezik), és **ha úgy dönt**, hogy a nyereség egy részét, a nyereséget vagy azt meghaladóan az eredménytartalék egy részét vagy az egészet osztalék formájában kifizeti, akkor az így kifizetett osztalék a részvények hozama.

Az osztalék nagyságára a társaság igazgatósága tesz javaslatot, a végső döntés pedig a közgyűlés kezében van. A közgyűlésen a részvényesek jóváhagyják a társaság beszámolóját és döntenek az osztalékról. Az osztalék nagysága a társaság nyereségességétől és a felhalmozott tartalék mértékétől függ.

Árfolyamnyereség/veszteség

Az árfolyam a részvény aktuális piaci értéke, amit a befektetők összességének a rendelkezésre álló információk alapján az adott vállalatra vonatkozó véleménye és várakozása alakít ki.

Árfolyamnyereségre úgy tehet szert a befektető, ha a részvényt a megszerzéskor fizetett árnál magasabb áron eladja. Természetesen, amennyiben az adott értékpapír árfolyama a piacon lefelé mozdul, nem nyereséget, hanem veszteséget lesz kénytelen elkönyvelni.

Az állampapírok

Az állampapír az állam által kibocsátott hitelviszonyt megtestesítő értékpapír.

Az államnak jelentős kiadásai vannak (egészségügy, támogatások, oktatás, honvédelem stb.), amit bevételeiből (adók, bírságok, illetékek stb.) fedez. Ha az állam kiadásai meghaladják bevételeit, akkor ezek fedezetét valamilyen módon biztosítani kell, illetve, ha korábban is voltak adósságai az államnak, akkor ezt kell refinanszírozni újabb hitelfelvétellel.

A világ államainak nagy része – köztük Magyarország is – jelentős hitelfelvevő. A hitelfelvétel jelentős részben állampapírok kibocsátásával valósul meg. Az állam állampapírokat bocsát

ki, amiért cserébe közvetlenül pénzt kap. Természetesen, ez a pénz később az állampapír feltételei szerint hozammal növelten visszafizetésre kerül.

A Magyarország éves költségvetéséről szóló törvény felhatalmazása alapján a pénzügyminiszter a Magyar Állam nevében **diszkontkincstárjegyeket, kamatozó kincstárjegyeket és államkötvényeket** bocsát ki. A kibocsátás célja a központi költségvetés adott évi hiányának részbeni finanszírozása, és a lejáró államadósság megújítása.

Az államadósság kezelését hazánkban a Pénzügyminisztérium felügyelete alá tartozó **Államadósság Kezelő Központ (ÁKK)** látja el. Az ÁKK az az állami szerv, amely koordinálja az összes adósságkezeléssel kapcsolatos jogi, pénzügyi, adminisztratív és egyéb feladatot, képviseli az államot az adóssággal kapcsolatos tevékenységekben.

Ahhoz, hogy az állam finanszírozni tudja magát, megtakarítókra is szükség van, olyan háztartásokra, vállalatokra, külföldi befektetőkre, akik bizonyos ideig hajlandóak lemondani pénzükről az állam javára, persze megfelelő hozam ellenében. Mivel az ilyen megtakarítók jelentős része nem szereti a kockázatot, szívesen fektet a biztos állampapírokba, illetve az ilyen állampapírokat tartalmazó más befektetési formákba.

Kibocsátásakor az állam arra vállal kötelezettséget, hogy az állampapírt megvásárló félnek – a kölcsönadónak – adósságot törleszt, kamatot, illetve járulékot fizet az értékpapírban részletezett tartalommal.

Az állampapírok jelenleg forgalomba hozatalra kerülő tipikus formái:

- **államadóssági kötvény** (Magyar Államkötvény), az államkötvény egy évnél hosszabb futamidejű, kamatozó állampapír. Az állam hosszú lejáratú adósságát megtestesítő értékpapír. Hosszú lejárat miatt ezek a papírok magas hozamot biztosítanak és mögöttük az állam fizetési kötelezettsége áll. A kamat-megállapítás szempontjából beszélhetünk **fix-, változó vagy diszkont kamatozású kötvényekről**.
- **Diszkont Kincstárjegy:** A Diszkont Kincstárjegy egy évnél rövidebb, illetve maximum 1 éves futamidejű állampapír, mely kamatot nem fizet, hanem a névértéke a futamidőre számított kamat összegével csökkentett összegben kerül meghatározásra és így diszkont áron kerül forgalomba hozatalra, lejáratkor pedig a névérték kerül kifizetésre.
- **Kincstári takarékjegy:** A Kincstári Takarékjegy alapvetően a postai hálózatban értékesített, főként a lakosságot megcélzó értékpapír. Futamideje 1, illetve 2 év. Fix, lépcsős kamatozású értékpapír, amelynek birtokosát visszaváltáskor a vásárlás napjától eltelt idő függvényében meghatározott mértékű kamat illeti meg – az egyösszegű törlesztésen felül.

Az ÁKK az állampapírok nagy részét az úgynevezett elsődleges állampapír forgalmazó cégeken keresztül értékesíti. Kizárólag az elsődleges forgalmazóknak van joguk részt venni az elsődleges piacon, azaz ők azok, akik kibocsátáskor (az aukciókon) vehetnek az egyes értékpapírokból. Viszont több kötelezettséget is fel kell vállalniuk:

- folyamatosan meghatározott likviditást kell biztosítani a tevékenység biztonságos folytatása céljából;

- az aukción való részvétel esetén a kibocsátásra kerülő állampapírok meghatározott %-ára ajánlatot kell tenni;
- folyamatosan vételi- és eladási árat kell jegyezniük a forgalomban lévő állampapírokra;
- meg kell felelniük több szervezeti és költséges műszaki elvárásnak.

Az elsődleges állampapír forgalmazók tehát olyan cégek, akik az államot és a befektetőket (intézményi és magán) összekötik.

Befektetési jegyek

Befektetési jegy az alapkezelők által kibocsátott, a befektetési alapon a befektetett összegekre jutó vagyonértéket megtestesítő, névre szóló értékpapír.

Befektetési alap ^o kis- és nagybefektetők összegyűjtött – és így nagy tőkévé koncentrált – megtakarításai, a **befektetők közös tulajdonában lévő vagyontömeg**, melyet az alapkezelő (egyéb intézmények közreműködésével) hoz létre és kezel.

A befektetések koncentráálásának előnye, hogy a nagyobb tőke könnyebben megosztható különböző befektetési lehetőségek között (diverzifikálás), és ezzel a befektetett összegek hatékonyabban kezelhetők, és lényegesen csökkenthető a befektetők kockázata. A befektetők az alap vagyonából befizetett tőkéjük arányában részesednek.

A befektetési jegy árfolyama az egy jegyre jutó nettó eszközérték, amely megmutatja, hogy a közös vagyontömegeből adott pillanatban mennyi jut egy befektetési jegyre. Az eladáskori és a vételkori árfolyam különbsége jelenti a befektető hasznát.

1.5. A tőzsde fogalma és szerepe

Az árucseré-piacok számának nagyarányú növekedése, majd központosulása a tőzsdék kialakulásához vezetett. A koncentrált piacokat – amelyeken a legtöbb információ, a legtöbb eladó és a legtöbb vevő találkozhatott egymással, közreműködésükkel pedig a termékek ára jellemző módon a lehető legtöbb érdekelt közreműködésével alakulhatott ki – a piaci szereplők igénye hozta létre. A tőkepiacok kialakulása, és a tőkeközvetítés koncentrációja az értéktőzsdék kialakulásához vezetett.

Az ipari forradalommal együtt járt a fejlesztési igények robbanásszerű bővülése, amelynek szükségsszerű vonzata volt, hogy egy-egy vállalkozó, vagy vállalkozás tőkéje már nem tudta fedezni a saját finansziális szükségleteit. A források „beszerzése” tehát a tőkepiacról, és immáron a pénzügyi közvetítőrendszeren keresztül történhetett, amely közvetítőrendszer az addigi embrionális formájából startolva látványos fejlődésen ment keresztül.

Azt, hogy mely vállalkozások juthatnak pénzhez, ekkortól kezdve már a tőkepiac is „minősítette”, hiszen a befektetők a megtakarításaikat csak azoknak a vállalkozásoknak az értékpapírjaiért voltak hajlandók „áldozni”, amelyekben a legtöbb fantáziát, a lehető legnagyobb növekedési potenciált látták. Számos történeti példa bizonyítja persze, hogy akár csak napjainkban, a befektetők döntése gyakran bizonyult helytelennek. Elég, ha csak az 1920-as évek nagy gazdasági válságának gyászos emléké történéseire, vagy a

közelmúltban (1998-2000) tapasztaltakra gondolunk: utóbbi esetben a technológiai részvények kezdetben látványos szárnyalására, majd gyors és nagymérvű értékvesztésére.

A tőzsdék a termékek számának növekedésével és a piaci szereplők sokasodásával szakosodni kezdtek, illetve az azonos típusú termékek számára egy-egy tőzsdén is mindinkább úgynevezett szekciók alakultak.

A tőzsde fogalma

mint piac:

- információs központ, (a tőzsde működése nyilvános, transzparens),
- különlegesen szervezett, koncentrált piac,
- az áruk jelenléte nélkül folyik a kereskedés,
- szervezett keretek között (csak tőzsdetag köthet üzletet) működik,
- szigorúan előírt szabályok – meghatározott szokványok – szerint működik.

mint szervezet:

- jogi személy,
- önkormányzó és önszabályozó rendszer,
- maga határozza meg tevékenységét,
- maga választja meg testületeit, bizottságait,
- önmaga szabályozza működését,
- önmaga állapítja meg a szolgáltatásaiért járó díjakat.

A tőzsde nemzetgazdasági szerepe

- szervezett tőkepiac a szabad tőke mozgósítására;
- rendszeresen alternatívát kínál a befektetőknek, ezzel emeli a befektetési piac likviditását, és csökkenti a befektetők kockázatát.

A részvényekkel való kereskedés biztonságos színhelye, mert a pénzügyi elszámolás minden esetben az ügyleti áron történik – még akkor is, ha közben nagyot változik az árfolyam. A kormányzattól független jelzőrendszer a gazdaság állapotáról (a várakozásokról).

A tőzsdén forgalmazott értékpapírok hozama, s az ezzel kapcsolatos várakozások irányítúként szolgálnak a hitelezés és a tőkebefektetés egyéb területén is. A gazdasági hatékonyság szempontjából kedvező tőkemozgásokat ösztönöz.

A tőzsdei és tőzsdén kívüli ügyletkötés különbségei

Tőzsdén kívüli ügyletkötés (OTC – over-the-counter – piac): A szabványosított tőzsdei kereskedésen kívüli, nem, illetve csak kismértékben szabályozott piac.

Jellemzői:

- a partner felkutatása nehézkes lehet
- partnerkockázat
- az árak megbízhatóságát nehezen lehet ellenőrizni
- kibocsátókról nem áll rendelkezésre minden információ, ezért az itt forgalmazott értékpapírok kevésbé likvidek (likvid=folyamatos fizetőképesség)
- előnye, hogy rendkívül gyors és olcsó

Tőzsdei ügyletkötés

- nem kell partnert keresni
- nincs partnerkockázat
- az árak nyilvánosak, megbízhatóak
- gyorsaság
- koncentrációnak köszönhetően likvid piacot biztosít a tőzsdei áru számára

Az áruk jellege szerint a tőzsde lehet:

- **Árutőzsde**, amely a nyersanyagok, az energiahordozók, az ipari termékek, a mezőgazdasági termékek kereskedelmét segíti.
  - Fizikai áruk koncentrált adásvételét segíti
  - általános árutőzsde
  - speciális árutőzsde (melyeken csak meghatározott árucsoportokkal kereskednek, ilyen volt a BÁT – Budapesti Árutőzsde)
- **Értéktőzsde**, amely az értékpapírok, értékpapírból képzett indexek kereskedelmét segíti.

Tőzsdeindex

A tőzsde alapvető mozgásáról folyamatosan tájékoztató mutató, amit a befektetők és a média elfogadnak, mint a piac megbízható indikátorát, az összpiaci árfolyamváltozásokat tükröző egyetlen szám, amely a folyamatosan módosított indexkosárban szereplő vállalatok részvényei piaci értékének változásán keresztül a tőzsde általános hangulatát, tendenciáját jelzi, és változásából könnyen meghatározható a piac mozgásának iránya és nagysága, folyamatos figyeléséből pedig a trend iránya.

Részvényeknél: **árfolyamindex**

Kötvényeknél: **hozamindex**

A BUX index

A Budapesti Értéktőzsde Zrt. hivatalos súlyozott részvényindexe, – Budapest Stock Index – mely

- valós időben (a tőzsde nyitvatartási idejében 5 másodpercenként kerül kiszámításra (1997. április elsejétől) az aktuális piaci árak alapján,
- valós időn kívül a napi záróárakból kalkulálják.

Az index bázisa 1991. január 2-án 1000 pont, míg hivatalos publikálása 1995. január 1 óta történik.

Tőkeérték típusú index

1999. októberétől a tisztán kapitalizáció súlyozásról áttértek a piacon ténylegesen forgó állományt jobban megragadó közkihányad alapú súlyozásra.

Kapitalizáció:

A részvényárfolyam szorozva a bevezetett darabszámmal.

Közkihányad (Free float):

Azon részvényesek tulajdonában lévő részvények összessége, akik nem számítanak stratégiai befektetőnek, illetve részesedésük nem haladja meg az 5 százalékot.

A BUX index osztalék fizetést figyelembe vevő teljes hozamú **index**.

Az indexben szereplő részvények száma nem kötött, de **minimum 12, maximum 25** tagból állhat.

A benne lévő részvényekről a **Tőzsdetanács** dönt és **ezeket évente kétszer** (március 31. és szeptember 30.) **aktualizálják**.

1.6. Bankszerűen működő intézmények

Lízingtársaságok

Azok a társaságok, amelyek eszköz vásárlásával finanszíroznak cégeket, áru formájában hiteleznek a lízinget igénybe vevőnek.

Lízing

Különböző termelési eszközök, fogyasztási cikkek tartós bérbeadását jelenti, és szorosan kapcsolódik a bankok hitelügyleteihez. Valójában áruban nyújtott hitel. A lízingelt eszköz a lízingbe vevő mérlegében kerül kimutatásra, és hosszabb időre elosztja a vállalatok eszközbeszerzéshez, vagy használathoz kapcsolódó költségét. A lízingszerződés zárt végű pénzügyi lízing esetén három szerződés: a hitel- az adásvétel- és a bérleti szerződés kombinációja, nyílt végű pénzügyi lízing és operatív lízing esetén nincs szó biztos tulajdonszerzésről, így a tulajdonszerzés a lízingügyletnek nem feltétele.

Befektetési alapok

A befektetési alapok hazánkban szigorú garanciákat tartalmazó, biztonságot sugalló törvényi szabályozás alapján működnek. Általában a nagy pénzügyi csoportok külön alapkezelő cégeket hoztak létre. Az alapok általában azon az elven működnek, hogy az alapkezelő meghirdet egy általa kitalált és természetesen a jogszabályoknak megfelelő befektetési politikát, és ehhez toboroz tőkét, amely sikeres toborzás után az alap induló pénze lesz. Egy alapkezelő természetesen egymástól eltérő befektetési politikával is kezelhet pénzeket, de ehhez több különböző alapot kell meghirdetnie és indítania. Lényeges, hogy a befektető, aki az alap befektetési jegyeit (az alap legkisebb befektetési egysége) megvásárolja, mindig tisztában legyen azzal, hogy mekkora kockázatot vállal. A befektetők biztonságát szolgálja, hogy minden alapnak van egy **letétkezelője**, aki folyamatosan nyilvántartja, őrzi és értékeli a meglévő vagyont, az alap piaci értékéről pedig rendszeresen tájékoztatást ad. Látható tehát, hogy az alapkezelés és a vagyon értékelésének feladata teljesen elkülönül.

Nem bankjellegű pénzügyi intézmények

Biztosítótársaságok

A piacok liberalizálódása után komoly fejlődésnek indult hazánkban a biztosítási piac. A biztosítók törvényekkel szabályozott körülmények között (Bit) és felügyeleti rendszerrel (MNB) működnek, szerepük az intézményi befektetők körében igen nagy, hiszen egyre növekvő volumenű, hosszú távra befektethető tőkével rendelkeznek. A hosszú távra való kihelyezési képesség a piac fejlődése szempontjából is igen fontos, hiszen így az állam hosszú távú forráshoz juthat állampapír-kibocsátással, mivel a biztosítóknak befektetésre rendelkezésre álló pénzeik jelentős részét állampapírba helyezik, s ez ügyfeleik biztonságát növeli és az állam finanszírozását is lehetővé teszi.

Nyugdíjpénztárak

A társadalombiztosítási rendszer átalakításával jelentek meg hazánkban. Intézményi befektetők, amelyek az összegyűjtött nyugdíj-előtakarékossági befizetések reálértékének megőrzésére törekuszenek. Ezt szolgálják befektetéseik. 1993 óta működnek az önkéntes pénztárak, és 1997 óta a magán-nyugdíjpénztárak, és már a kezdetekben látható volt, hogy a tőkekoncentráció képességet tekintve mekkora növekedési potenciál van ezekben az intézetekben. Rövid időn belül a tőkepiac jelentős szereplői lettek.

1.7. Pénztári szolgáltatások csoportosítása és fő szolgáltatásai

Öngondoskodás

Korunk egyik legfontosabb kérdése az **öngondoskodás**. Létjogosultságát a mai magyar társadalomban az állam által nyújtott szociális juttatások körének szűkülése, valamint a gazdasági és demográfiai mutatók változása indokolja. A legégetőbb probléma a nyugdíjas korra várható drasztikus jövedelem csökkenés, illetve az egészséggel kapcsolatos kiadások folyamatos növekedése. A lakosságot az **állam** úgy ösztönzi a problémák önálló

megoldására, hogy az öngondoskodás legfontosabb elemeit **kedvezmények** biztosításával teszi vonzóvá.

A magyar nyugdíjrendszer

Az 1980-as évek végén a magyar nyugdíjrendszer a maihoz képest egyszerűbb szerkezetű volt. A nyugdíjasok ellátását egy pillér, a **felosztó-kirovó elven** működő társadalombiztosítás – az állami nyugdíjrendszer – biztosította.

Még jelenleg is ez a legfontosabb nyugdíjas kori jövedelemforrás. A felosztó-kirovó elv azt jelenti, hogy az aktív dolgozókn nyugdíjjárulék fizetése szolgál az idősek nyugdíjának fedezetéül. A járulékfizetésért cserébe ők is jogot szereznek arra, hogy idős korukban nyugdíjat kapjanak az államtól. Ebben a rendszerben tehát mindig a fiatalok (az aktív dolgozók) befizetései tartják el az időseket (a nyugdíjasokat). E rendszer elődjét, Bismarck a „vaskancellár” alkotta meg 1870-ben. Ebben az időben ez rendkívül jól működött, mert sokan fizettek viszonylag kevés járulékot, így az a kis létszámú nyugdíjas réteg, aki megélte a magas nyugdíjkorhatárt, nagyon jó járadékszolgáltatást kapott.

A nyugdíjreform

Már a rendszerváltás előtti években tapasztalható volt, hogy az eddig jól bevált felosztó-kirovó rendszerben a társadalombiztosítási ellátások finanszírozása egyre nehezebbé vált és óriási terhet jelent az államnak.

A nyugdíjreform lépései

Az első lépcsőt az önkéntes nyugdíjpénztárakról szóló törvény elfogadása jelentette 1993-ban. Az önkéntes nyugdíjpénztárakban a pénztártagok saját elhatározásukból, saját maguknak takarékoskodnak nyugdíjas éveikre, amellyel az öngondoskodás elvét testesítik meg. A **tagság önkéntes, nem kötelező.**

A második lépcsőt az 1997-ben született törvény alapozta meg (A magánnyugdíjról és a magánnyugdíj-pénztárakról szóló 1997. évi LXXXII. törvény), amely lehetővé tette magánnyugdíjpénztárak alapítását. Az 1998 óta működő magán-nyugdíjpénztárak a nyugdíjrendszer fontos elemeivé váltak. A nyugdíjrendszer négypilléressé vált:

- az első pillért a társadalombiztosítás,
- a másodikat a magán-nyugdíjpénztárak, (ma nem kötelező: 2010.C, CL, CLIV. tv.)
- a harmadikat az önkéntes nyugdíjpénztárak,
- a negyediket az üzleti alapon működő biztosítóintézetek képezik.

Magánnyugdíjpénztárak

Ma még létező forma, de új tagot már nem vehetnek fel. A magánnyugdíjpénztárak tőkefedezeti elven működnek, részei az öngondoskodásnak.

A pénztárak a tagok befizetéseiből háromféle tartalékot képeznek:

Fedezeti tartalék: az ebbe kerülő befizetéseket a pénztár befekteti, s az egyéni számlán képződő megtakarítás a pénztártag tulajdonaként, a magánnyugdíjpénztári szolgáltatás fedezete lesz.

Működési tartalék: a pénztár fenntartásával kapcsolatos költségek fedezésére szolgál.

Likviditási tartalék: a befektetési és demográfiai kockázatok kezelésére, a fizetőképesség megőrzésére képződik.

Önkéntes nyugdíjpénztárak

A nyugdíjrendszer harmadik pilléréként az önkéntes nyugdíjpénztári tagság szerepel, ezáltal lehetősége van mindenkinek egy magasabb szintű **tudatos öngondoskodásra**. Az önkéntes nyugdíjpénztár a tagok (magánszemélyek) által alapított, a függetlenség, a kölcsönösség, a szolidaritás és az önkéntesség elve alapján létrehozott pénztári szervezet. Az önkéntes pénztárakra vonatkozó szabályokat az 1993. évi XCVI-os számú törvény tartalmazza.

Önkéntes pénztár tagja lehet:

- magánszemély (munkavállaló),
    aki a 16. életévét betöltötte,
    aki az alapszabály rendelkezéseit magára nézve kötelezőnek ismeri el, és a tagdíjat rendszeresen fizeti,
- munkáltató,
    aki a pénztárral kötött szerződés alapján munkavállalójának tagdíjfizetési kötelezettségét részben vagy egészben átvállalja.

Az önkéntes nyugdíjpénztár a tagok részére a nyugdíjkorhatár elérése után, az egyéni számlájuk terhére, az alapszabályban rögzített módon a tag választása szerinti nyugdíjszolgáltatást biztosítja.

Nyugdíjas kori szolgáltatás lehet:

Élethosszig szóló járadék (életjáradék): A tag az élete végéig kapja a járadékot; nem örökölhető.

Egyösszegű szolgáltatás: lehet kombinált (egy részét életjáradékként kapja).

Adóköteles abban az esetben, ha a nyugdíjba vonulást megelőzően a pénztártag kevesebb, mint 10 éve lett tag.

Életjáradék garanciaidővel

Az élete végéig kapja a tag a járadékot, a garanciaidő (3, 5, 10 vagy 15 év) alatti halál esetén a kedvezményezett (örökös) kapja az összeget a garanciaidő végéig.

Határozott időtartamos járadék

A határozott tartam (1-20 év) alatti halál esetén örökölhető.

Kettő életre szóló járadék

A járadékszolgáltatás a tag haláláig és a másik személy haláláig garantált, további személyek részére nincs kifizetés.

Életjáradék díjvisszatérítéssel. Egyszerű életjáradék, halál esetén a számlaegyenlegből levonják a kifizetéseket és örökölhető, ha ez az egyenleg pozitív.

Szolgáltatás, ha a tag még nem nyugdíjas:

10 év várakozási idő letelte után 3 évente egy alkalommal felveheti a pénze egy részét vagy egészét. Ekkor a tőke még 10 évig adóköteles (a belépéstől 20 év). A pénztárban lévő tőkének az adó mértéke évente -10%-kal csökken. Így a 11. évtől (a belépéstől 21. évtől) adómentesen vehető fel a számlán lévő összeg.

A várakozási idő letelte után külön csak a hozam is felvehető. Ez adómentes!

Amennyiben a tagdíjat a pénztártag maga fizeti, akkor a tárgyévi saját befizetések, illetve adományok 20%-át (de legfeljebb 150 ezer forintot) utalja az adóhatóság az adóbevallás beadását követő 30 napon belül a tag pénztári számlájára. Természetesen csak akkor, ha a tagnak az adott adóévben volt befizetett személyi jövedelemadója.

Több pénztári tagság esetében nyilatkoznia kell a tagnak, hogy melyik az a pénztár ahová a jóváírást kéri és csak egy pénztár jelölhető meg ilyen céllal!

A befizetések itt is háromfelé osztoznak:

- **Fedezeti alap** (ez kerül befektetésre a tag egyéni számláján)
- **Működési alap** (a pénztár működési költségét fedezi)
- **Likviditási alap** (a befektetési és demográfiai kockázatok kezelésére, a pénztár fizetőképességének fenntartására stb.)

A magán és önkéntes nyugdíjszolgáltatás örökölhető!

Önkéntes egészségpénztár

Az önkéntes egészségpénztár hasonló elven működik, mint az önkéntes nyugdíjpénztár, a lényeges különbség, hogy a szolgáltatást itt a tagok várakozási idő nélkül, szinte azonnal igénybe vehetik.

(Az önkéntes egészségpénztárral egy pénztári ágba tartoznak és itt mindenképpen meg kell említeni az önkéntes önszegélyező pénztárakat is. Ezekben az önszegélyező pénztárakban a befizetésekből képződő megtakarításokból különböző szociális és TB ellátásokat lehet kiegészíteni. Például megduplázható a GYES és a GYET; a GYED kiegészíthető az azt megelőző jövedelem mértékére és akár táppénzre kerülve sem csökken a jövedelem a pénztár szolgáltatása által. Betegség esetén azonnal hozzáférhető a pénztárban képzett tartalék, egyéb esetekben a befizetések 180 nap után hozzáférhetőek. Az adókedvezmények és a

járadékmentes befizetések tekintetében az egészség- és önszegélyező pénztári befizetéseket össze kell vonni.)

2007. 06. 01-től adózási szempontból kétféleszolgáltatás létezik:

- kiegészítő egészségpénztári szolgáltatások, amelyek adómentesek (pl. otthoni gondozás)
- életmódjavító egészségpénztári szolgáltatás, ezek igénybevétele személyi jövedelemadó-fizetési kötelezettséget keletkeztet (az adóelőleget vagy a pénztár vonja le, vagy a negyedévet követő hó 12-ig a magánszemély fizeti meg.)

Az önkéntes egészségpénztár alapfeladata az egészség védelmét szolgáló programok szervezése és finanszírozása, egészségügyi szolgáltatások megvásárlása. Ezek mellett az egészségpénztár egészségügyi célú önszegélyező feladatokat is elláthat, úgymint: a gyógyszer és gyógyászati segédeszközök árának támogatását, a pénztártag betegség miatti keresőképzetlensége esetén a kieső jövedelmének teljes vagy részbeni pótlását, valamint a pénztártag halála esetén a hátramaradottak támogatását. A tag a közvetlen családtagjaira vonatkozóan (ebbe a Ptk. szerinti közeli hozzátartozók és az élettárs tartozik) is igénybe veheti az egészségpénztári szolgáltatásokat.

Az egyéni tagdíjfizetési lehetőségek és azok kedvezményei általánosan egyeznek az önkéntes nyugdíjpénztárnál leírtakkal. Itt azonban további kedvezményre is van lehetőség. Az egészségpénztár esetében, ha valaki prevenció (megelőző) szolgáltatást vesz igénybe, akkor az erre kifizetett összegre +10% adókedvezményt kap. Ugyanígy +10% adókedvezmény illeti meg azt a pénztártagot is, aki a számláján lévő pénzt 24 hónapra leköti. Ezek a plusz kedvezmények a maximálisan jóváírható pénzüsségeket azonban nem érintik.)

Több pénztári tagság esetében az adóbevallásban nyilatkoznia kell a tagnak, hogy melyik az a pénztár ahová a jóváírást kéri. Erre csak egy pénztár jelölhető meg! (bármelyik)

A befizetések itt is háromfelé osztoznak:

- **Fedezeti alap** (ez kerül befektetésre a tag egyéni számláján)
- **Működési alap** (a pénztár működési költségét fedezi)
- **Likviditási alap** (a befektetési és demográfiai kockázatok kezelésére, a pénztár fizetőképességének fenntartására stb.)

Az igénybe vehető szolgáltatásoknak két fő típusa van az egyik a pénzbeli, a másik a természetbeni. Bizonyos szolgáltatások nyújtásához szolgáltatói szerződést kell kötnie a szolgáltatónak az egészségpénztárral. A szerződött szolgáltató további kedvezményeket adhat az egészségpénztári tagoknak. Az igénybe vehető szolgáltatások köre évente változik, jelenleg ez így néz ki.

Pénzbeli szolgáltatások:

– **Gyógyszerek**

Gyógyhatású készítmények vásárlása (pl.: – Bioptron lámpa, beteg- és csecsemőápolási cikkek, kötszerek, fertőtlenítő szerek, csak gyógyszerertárból, OGYI lista alapján)

Gyógyászati segédeszközök (pl.: szemüveg, hallókészülék, vérnyomásmérő, lúdtalpbetét, masszázsgép, stb.)

Szakorvosi ellátások (pl.: fogászat, allergológia, sebészet, bőrgyógyászat, szemészet, reumatológia, orr- fül- gégészet, nőgyógyászat, urológia, stb.)
Gyógyüdülés, belföldön, gyógyfürdői ellátás, gyógytorna, stb.

– **Orvosi javaslatra történő finanszírozás**

Finanszírozható: a sporttevékenységhez közvetlenül kapcsolódó kiadások támogatása (pálya-, uszoda-, teremhasználat, bérlet.)

Nem finanszírozható: utazás, szállás, sportruházat, sportlábbeli, étkezés.

Kórházi hotelszolgáltatás – kiemelt ellátás, egyágyas szoba, telefon, színes tévé, stb.

Otthonápolás – a pénztár által szerződött szakápolókkal biztosított ellátás.

Védőoltások (pl.: influenza, megelőző oltások, stb.)

– **Kiegészítő táppénz**

az átlagkereset és a hivatalos táppénz közötti különbséget

– **Hátramaradottak segélyezése** – az elhunyt számlaegyenlege elkölthető

– **Mozgáskorlátozottak, látássérültek életvitelét megkönnyítő eszközök**

Természetbeni szolgáltatások:

Egészségügyi alapellátáson felüli és szakellátáson belüli kiegészítő szakellátás.

Közösségi és egyéni egészségvédelmi programok (gyógyüdülés, sport) szervezése és finanszírozása.

Önsegélyező pénztár

Működésük, felépítésük hasonló az egészségpénztárakéhoz. Az egyéni öngondoskodást egyik eszköze. A tagok egyrészt saját számlán, másrészt közösségi számlán is gyűjthetnek pénzt. Az egyéni számlák felhasználhatósága a saját maguk által meghatározott esetekben: betegség, táppénz, gyerekszülés stb.

Van egy közösségi szerepük is, ahol a közösség támogathat egy arra rászoruló, például tüzeset vagy gyerek halva születése. Az önsegélyező pénztárba befizetett összeg 20%-a, de maximum évi 150 ezer forint visszaigényelhető a személyi jövedelemadóból.

Foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatás

A foglalkoztatói nyugdíjszolgáltatás lényege, hogy a foglalkoztató is hozzájárulhat munkavállalója majdani nyugdíjához, ha szerződéses kapcsolatba lép a foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézménnyel. Az intézményhez bármely foglalkoztató csatlakozhat abból a célból, hogy munkavállalói számára foglalkoztatói nyugdíjkonstrukciót biztosítson. A tagsági jogviszony alapja a munkaviszony, a foglalkoztató kötelezettségvállalását a munkaszerződésben rögzítik.

1.8. Eltérés és kapcsolódás a banki, a befektetési, a pénztári és a biztosítói szektor és szolgáltatásai között

Az integráció okai

- A magánháztartások megtakarításra szánt pénzmennyiségének jelentős növekedése (megtakarítási hajlam növekedése),
- A lakosság növekvő terhei,
- Társadalombiztosítás rohamos restrikciója,
- Demográfiai változások (várható élettartam növekedés),
- Jövedelmek polarizációja,
- Időskori jövedelembiztonságra törekvés,
- Növekvő kamatérzékenység,
- Az előgondoskodásra irányuló fokozott törekvés,
- Az értékállóságot garantáló, hosszú távú megtakarítási, vagyontácaformák előtérbe kerülése,
- A bankok, biztosítók, takarékpénztárak, állami és egyéb értékpapírok forgalmazói, befektetési alapok, pénztárak között kialakuló verseny,
- A biztosítók életbiztosítási termékek értékesítése terén jelentős előnyre tettek szert,
- Magánháztartások pénzvagyonának egyre növekvő hányada testesült meg biztosítási követelések formájában, s ezt az előnyszerzést nagymértékben segítették a biztosítást privilegizáló adójogszabályok,
- Komoly kihívást jelentenek a pénzügyi szolgáltatások piacán megjelenő új szereplők (a „nem-bankok”, különböző pénztárak stb.),
- Az együttműködési felületek keresése a különböző pénzügyintézetek között felerősödik,
- Tulajdonosi kapcsolatok kialakulása: az elmúlt évtizedekben a pénzügyi szektor intézményei között eltérő intenzitással realizálódtak az addig inkább csak lehetségesnek tartott kapcsolatok különböző (tulajdonosi, termékterjesztési és termékfejlesztési) formái,
- A többes (átfogó) pénzügyi szolgáltatások előtérbe kerülése,
- A pénz-, tőke- és biztosítási piacokon zajló nagyléptékű átrendeződés.

A bankok és a biztosítók kapcsolata

A lakosság nagyfokú érdeklődését és persze fizetőképességét látva a biztosítók – a nyugdíjpénztárak versenyétől is ösztönözve – olyan, a külföldi piacokon elterjedt és eredményesen művelt **terméket** fejlesztettek ki, amely, bár életbiztosításként került regisztrálásra, módszerében és megoldásaiban a banki szolgáltatás határterületén mozog. Ezeket az erőfeszítéseket tükrözi az életbiztosítási és nyugdíjpénztári követelések arányának látványos növekedése is az elmúlt években.

Az átfogó pénzügyi szolgáltatás kifejezés általában véve az ügyfélközpontú megközelítést tükrözi. Eszerint az **ügyfél** részéről történő jövedelembiztonsági célú kockázatát-hárítást, valamint a vagyontácaformák és kezelés teljes spektrumát értjük alatta. Az **intézmények** oldaláról e körbe soroljuk valamennyi pénzügyi szervezetet, ideértve a különböző (nyugdíj-, egészség-, öngyógyító és lakástakarék-) pénztárakat is. Az intézményeket a lazább, esetleg szorosabb kooperáció, vagy valamely tulajdonosi kapcsolat köti össze, de nagy szerepe lehet önálló tanácsadó és értékesítő szervezeteknek is.

Az integráció **stratégia**. A kifejezés vonatkozhat a kínálatot nyújtó intézmények kizárólagos vagy részleges tulajdonlason nyugvó kapcsolatára, különböző erősségű, eltérő intenzitású értékesítési kooperációjára, termékfejlesztési, tanácsadási és értékesítési koncepciójuk összehangolására.

Egyszerűbben fogalmazva, egyre nagyobb léptekkel hódít teret az a stratégia, amely többes, esetleg átfogó pénzügyi szolgáltatások nyújtására irányul.

Banki és biztosítási termékek összekapcsolása

A versenykörülmények megváltozásával módosult tartalommal és egyre nagyobb jelentőséggel bír a pénzügyi szervezetek és a biztosítók új stratégiája a termékfejlesztés folyamatában, vagy annak csak valamelyik fázisában. Az elmúlt években az ilyen jellegű kapcsolatok elmélyültek és egyre sokszínűbbé is váltak. A legutóbbi évek választékának bővülése olyan gyors volt, hogy egész termékmodellek is megjelentek.

Önálló termékek összekapcsolása

Az együttműködő partnerek termékeik kialakítása során figyelemmel vannak egymás igényeire.

A banki és a biztosítási termékek összekapcsolása jelentkezhethet a két szolgáltatás szoros tartalmi kapcsolatában (pl. a biztosítás szolgáltatása a biztosított folyószámlájának a forgalmához, illetve egyenlegéhez igazodik).

Napjainkban az alábbi termékek összekapcsolódása ismert:

- Befektetési egységekhez kötött életbiztosítás

A hagyományos vegyes életbiztosítások tartalmával összevetve ennek a szerződésfajtának egyik szembeötlő sajátossága az, hogy a megtakarítási és a kockázati elem egymástól elkülönülten mozog. Az általa vállalt befektetési kockázat mértékét a szerződő dönti el. A biztosító a termék mögött álló eszközalapokat elkülönítve kezeli. Ezeknek a biztosításoknak egyebekben a díjfizetési rendszere is rugalmasabb, az ügyfelek igényeihez jobban alkalmazkodni képes, mint a hagyományos megoldások esetében.

- Folyószámlához kapcsolódó biztosítás

A folyószámla szerződés szoros ügyfélkapcsolatot jelent, a bankok és a biztosítók között a termékek szintjén meglévő együttműködés – ebben az esetben egyfajta kiegészítő termék formájában – a folyószámla szerződések kapcsán is kialakult. (pl. kockázati biztosítási termékek)

- A biztosítás, mint hitel (bankkölcsön) nyújtásának biztosítéka

A banki és biztosítási termékek összekapcsolásának egyik hagyományos területe az, amikor a biztosítási szerződés a hitelviszony mögött álló biztosítékként funkcionál. A cél az, hogy a biztosítási termék közbeiktatásával a bank a vele szerződővel – például a hitel felvevőjével – szembeni követeléséhez akkor is hozzájuthasson, amikor maga az adós nem képes a teljesítésre.

- **Bankkártyához kapcsolódó biztosítás**

A különböző bankkártyákhoz kapcsolódó biztosítások néhány év óta a bankok és a biztosítók közötti termékszintű együttműködés hagyományos területének tekinthetők.

Hazánkban is egyre több olyan bankkártya létezik, amelynek birtokosa valamely biztosító szolgáltatását is igénybe veheti (pl. külföldi utazásra, segítségnyújtási szolgáltatások).

- **A pénztárak és a biztosító együttműködése a termékfejlesztésben**

A pénztárak és a biztosítók együttműködésére ezen a területen a hosszú távú megtakarításra szolgáló pénzügyi termékek összekapcsolása lehet példa. (pl. különböző életjáradékok)

- **Biztosító által kibocsátott kártya**

A biztosítók új kezdeményezései körébe sorolhatók az általuk kibocsátott kártyák. Az USA-ban, majd Európában is elterjedt, hogy biztosító saját kártyákat is kibocsát. Bár ezek eltérő tartalommal kerülnek piacra, a célok ugyanazok: a meglévő ügyfelek megtartása, új ügyfelek megszerzése, egy, a korábbtól eltérő kommunikációs forma létrehozása az ügyféllel, illetve a biztosító közmegítélésének a javítása. A biztosító által kibocsátott kártyát az ügyfelek ingyenesen vagy bizonyos ellenérték fejében kaphatják meg. A kártyával járó szolgáltatások között szerepelhetnek a következők: biztosítási szolgáltatások (ingyenes kiegészítő biztosítás, kedvező díjfizetési formák stb.), hitelkeretek rendelkezésre állása, a kártya fizetőeszközként való felhasználhatósága bizonyos üzletekben, hálózatokban, egyéb vásárlási előnyök (pl. árkedvezmény), ingyenes jogi tanácsadás. A biztosító által közvetlenül nem folytatható műveletek ellátása érdekében a biztosító egy pénzintézettel, általában saját, illetve azonos csoporthoz tartozó bankjával működik együtt.

1. B) BIZTOSÍTÁSI PIAC SZEREPLŐI (A BIT. VONATKOZÓ SZABÁLYAI)

1.9 Biztosítók szervezeti formái és értékesítési csatornái

A biztosítási piac szereplői

A biztosítási tevékenység:

Biztosítási szerződésen alapuló kötelezettségvállalás, amely során a tevékenységet végző megszervezi az azonos vagy hasonló kockázatoknak kitett személyek közösségét (veszélyközösség),

- matematikai és statisztikai eszközökkel felméri a biztosítható kockázatokat, megállapítja és beszedi a kötelezettségvállalás ellenértékét (díját),
- meghatározott tartalékokat képez, a létrejött jogviszony alapján a kockázatot átvállalja és teljesíti a szolgáltatásokat, ideértve az üzletszerűen végzett járadékszolgáltatás nyújtására irányuló tevékenységet is, függetlenül attól, hogy a kötelezettségvállalás ellenértéke meghatározott pénz fizetése (díj) vagy egyéb ellenszolgáltatás formájában valósul meg.

Magyarországon a II. világháború után a magántulajdonú biztosítókat államosították és az állam a biztosítási tevékenység folytatását állami monopóliummá tette. Ez a monopólium 1986-ban szűnt meg, amikor az addigi egyedüli biztosítóként működő Állami Biztosító mellett létrehozták a Hungária Biztosítót. A biztosítási tevékenységet jelenleg a 2014. évi LXXXVIII. törvény (Bit.) szabályozza. A Bit. a biztosítás alapintézményeit, a biztosítási piac szereplőinek piacra lépési és működési feltételeit, valamint az állami felügyeleti hatóság jogállását, feladatait, engedélyezési, ellenőrzési és intézkedési jogosítványait szabályozza.

A Bit. hatálya kiterjed:

- Magyarország területén székhellyel rendelkező biztosító és viszontbiztosító által végzett biztosítási és viszontbiztosítási tevékenységre,
- Magyarország területén kívül székhellyel rendelkező biztosító és viszontbiztosító Magyarország területén végzett biztosítási és viszontbiztosítási tevékenységre,
- Magyarország területén székhellyel vagy lakcímmel rendelkező biztosításközvetítő, viszontbiztosítás-közvetítő vagy kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői, viszontbiztosítás-közvetítői vagy kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységére,
- Magyarország területén kívül székhellyel vagy lakcímmel rendelkező biztosításközvetítő, viszontbiztosítás-közvetítő vagy kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy Magyarország területén végzett biztosításközvetítői, viszontbiztosítás-közvetítői vagy kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységére.

A Bit. hatálya nem terjed ki:

- társadalombiztosítási tevékenységre,
- ellátási, támogatási és segélyezési célokat szolgáló intézmények tevékenységére,
- a felosztó-kirovó rendszer alapján működő egyéb veszélyközösségekre,
- az állami források terhére vagy állami garanciával végzett exporthitel-biztosítási tevékenységre,
- az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak tevékenységére.

A biztosítók szervezeti formái

A Magyarország területén biztosító az alábbi szervezeti formákban alapítható:

- biztosító részvénytársaság,
- európai biztosító részvénytársaság,
- biztosító szövetkezet,
- kölcsönös biztosító egyesület,
- másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító magyarországi fióktelepe, vagy
- harmadik országbeli biztosító magyarországi fióktelepe formájában létesíthető.

Az egyes szervezeti formákra vonatkozó jogszabályok:

- részvénytársaság formájában működő biztosító és viszontbiztosító esetén a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.),
- európai részvénytársaság formájában működő biztosító és viszontbiztosító esetén az európai részvénytársaságról szóló 2004. évi XLV. törvény (SEtv.),
- szövetkezeti formában működő biztosító és viszontbiztosító esetén a Ptk. szövetkezetekre vonatkozó,
- kölcsönös biztosító egyesület esetén a Ptk. és az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény (Civil tv.),
- fióktelep esetén a külföldi székhelyű vállalkozások magyarországi fióktelepeiről és kereskedelmi képviselőiteiről szóló 1997. évi CXXXII. törvény (Fkt.) fióktelepre vonatkozó előírásait kell alkalmazni.

A biztosítókra vonatkozó általános szabályok

- A **biztosító részvénytársaság** az engedélyezett **biztosítási ágon és ágazaton belül** a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti, továbbá az engedélyezett biztosítási ágazatokban viszontbiztosítási tevékenységet is végezhet az erre vonatkozó külön engedély nélkül.
- A **viszontbiztosító részvénytársaság** élet- viszontbiztosítási, nem-életviszontbiztosítási vagy mindkét viszontbiztosítási tevékenységet az erre vonatkozó engedély birtokában teljeskörűen végezheti.
- **Biztosító szövetkezetet** és viszontbiztosító szövetkezetet legalább tíz tag alapíthat. A biztosító szövetkezet az engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti, továbbá az engedélyezett biztosítási ágazatokban viszontbiztosítási tevékenységet is végezhet az erre vonatkozó külön engedély nélkül.
- A **kölcsönös biztosító egyesület** olyan kölcsönösségi alapon működő egyesület, amely kizárólag tagjával kötött biztosítási szerződés alapján, biztosítási díj ellenében, a biztosítási feltételekben meghatározott biztosítási események bekövetkezése esetében, biztosítástechnikai elvek alapján, előre meghatározott szolgáltatást nyújt. A kölcsönös biztosító egyesületbe történő belépés feltétele a biztosítási szerződés létrejötte. Kölcsönös biztosító egyesületet legalább tíz fő alapíthat. A nyereségérdekeltség nem lehet a fő célja.
- **Harmadik országbeli biztosító, viszontbiztosító Magyarországon biztosítási tevékenységet folytató fióktelepe** a Felügyelet által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti.
- A **másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító, viszontbiztosító Magyarország területén biztosítási tevékenységet folytató fióktelepe** a székhely tagállam felügyeleti hatósága által engedélyezett biztosítási ágon és ágazaton belül a biztosítási tevékenységet teljeskörűen végezheti.

A biztosítási és viszontbiztosítási tevékenység végzésének alapvető feltételei

- **A szektorális zártság elve:**

A biztosítási és viszontbiztosítási tevékenység zártságának elve.

A biztosító, viszontbiztosító a biztosítási és viszontbiztosítási tevékenységen és azzal közvetlenül összefüggő tevékenységen kívül más üzletszerű tevékenységet nem folytathat, továbbá biztosítási tevékenységet kizárólag biztosító végezhet. A biztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenységnek minősül például a biztosító eszközeinek a biztosító által történő kezelése és befektetése ideértve a – biztosítástechnikai tartalékok esetében fedezeti céllal, a hatékony portfólió kialakításának, valamint az arbitrázs céljával kötött – származtatott ügyleteket, és más jogszabályban meghatározott pénzügyi szolgáltatás közvetítése.

– **Az engedélyezés elve:**

A biztosítási és viszontbiztosítási tevékenység engedélyezésének elve.

A biztosítási, viszontbiztosítási tevékenység és a biztosítási, viszontbiztosítási tevékenységgel közvetlenül összefüggő tevékenység Magyarország területén a Felügyelet, vagy – határon átnyúló szolgáltatás keretében vagy fióktelep útján végzett tevékenység esetében – a székhely szerinti tagállam felügyeleti hatósága által kiadott engedéllyel végezhető.

A biztosítók értékesítési csatornái

A biztosítási termékek terjesztését, értékesítését évszázadok óta közbenjárók által végezték. A biztosítási védelmet nyújtó szerződést nem lehet polcra tenni és várni, hogy a vevők jöjjenek érte, mivel a biztonság megteremtésének ez a módja – a kockázat mértékének ezrelékekben mért nagysága miatt – eléggé nehezen lenne művelhető. A gyakorlat beigazolta, hogy a szükséglet és az igény feltárására a kockázat tulajdonosoknak segítségre van szükségük. Erre a közbenjárásra azért várnak a leendő biztosítottak, mert például egy ház felépítésénél az építető természetesen elsősorban nem annak esetleges megsemmisülésének lehetőségeivel foglalkozik, hanem van egyéb más, általa sürgősnek ítélt dolga is, vagy egy egészséges ember nem gondol állandóan a halálra, főleg, amikor még sok megvalósításra váró feladat áll előtte.

- A biztosítások eladása munkával jár. Az ilyen tevékenységért ellenértékként a munkát végzőnek javadalmazás jár, melynek elnevezése a függő biztosításközvetítők esetén jutalék, független biztosításközvetítők esetében közvetett díjazás, kiegészítő biztosításközvetítők esetében pedig javadalmazás. A jutalék mértéke és formája függ az értékesített biztosítási termék fajtájától, annak forintban mért nagyságától, tartosságától és az értékesített üzletpolitikájától.
- A biztosítások értékesítési technikájuk szerint **két főbb csoportba** sorolhatók. Az egyik a közvetlen, a másik a közvetett értékesítési formák csoportja. Ezek a csoportokon belül található értékesítési csatornák melyek jellemzője, hogy az értékesítés azonos technikával, módszerrel történik, elkülöníthetők egymástól és eredményük, hatékonyságuk külön-külön is mérhető.

A közvetlen (direkt) értékesítési csatornák

Jellemzője, hogy az értékesítő közvetlenül szólítja meg a leendő ügyfeleit. Közös jellemzőjük, hogy nincs vagy nagyon kicsi a jutalék mértéke. A technika célja a költségcsökkentés és a tömegek gyors elérése, ennek következtében jelentős piaci részesedés megszerzése. Alkalmazása általában az egyszerűbb vagy kötelező termékeknél lehetséges.

Fajtái:

- **Direkt marketing (DM):** levelet ír a biztosító közvetlenül a kiszemelt címzettjének abból a célból, hogy kössön biztosítást. A módszernek több módja is lehetséges (papír formátumú levél, elektronikus levél stb.). Közös jellemzőjük, hogy a közbenjárás eredménye a biztosítási szerződés létrejötte. Eredményessége a legrosszabb a közvetlen értékesítési technikák közül.
- **Telefon:** a biztosító telefonon akvirál. Külön felkészült telefonos csapat végzi ezt a munkát. Eredményessége változó, de több esetben sikeres.
- **Ügyfélszolgálati iroda:** az ügyfelek itt személyes tájékoztatást kapnak és személyesen köthetnek közvetlenül biztosítást a biztosítóval. Alkalmazása általános, de elsősorban a kötelező biztosításoknál hatékony. Az értékesítés mellett a fő feladatuk az ügyintézés, reklamációk kezelése stb. Ez az értékesítési forma visszaszorulóban van, mivel nem igazán hatékony és költséges.
- **Internet (online):** biztosító honlapján közvetlen módon a biztosítási szerződést az érdeklődő megkötheti. Általában a vagyont biztosítások értékesítésénél van egyre növekvőbb sikere, ezen belül is a gépjárművek biztosításainál. Eredményessége jónak értékelhető. Ennek az értékesítési csatornának a népszerűsége elsősorban a fiatalabb korosztályoknál figyelhető meg.
- **Applikációk:** ma már megtalálhatók a biztosítóknál a különféle applikációk is, melynek segítségével közvetlen és állandó kapcsolatban lehet az ügyfél és a biztosító.

Közvetett értékesítési csatornák (indirekt)

Közös jellemzőjük, hogy a biztosító és az ügyfél között van legalább egy biztosításértékesítést végző személy vagy szervezet, aki az eredményes értékesítési munka ellenértékéért javadalmazásban részesül. Alkalmazásuk az igényesebb, körültekintőbb közbenjárást igénylő termékeknél ajánlott és szükséges.

A biztosításközvetítők típusai

Függő biztosítás közvetítők

a) A biztosítási ügynök:

A biztosítási ügynök saját ügyfélkört épít ki személyes közbenjárása eredményeként. Elsőrendű értékesítési módszere a „szemtől szemben” (face to face), de vannak esetek, amikor a levelezés, telefonálás is az értékesítési technikái közé tartozik. Közös jellemzőjük, hogy **csak egy biztosító termékeit, vagy több biztosító egymással nem versengő termékeit értékesítik.** A biztosítási ügynök több típusa lehetséges, melyek szintén a biztosító közvetett értékesítési csatornájának minősülnek, így lehet

- a biztosító főállású, munkaszerződéses állományú dolgozója, mint a biztosító önálló értékesítési csatornája,
- vállalkezési igazolvánnyal szerződéses viszonyban álló magánszemélyek, mint a biztosító önálló értékesítési csatornája,
  - jogi személy, ami több értékesítési csatornát is megvalósíthat például: agentúra rendszer betéti társaságok, korlátolt felelősségű társaságok, vagy akár részvénytársaságok által, de lehetségesek a kereskedelmi cégek, bankok vagy takarékszövetkezetek általi értékesítési csatorna formátum is.

b) Többes ügynök:

Többes ügynök: A függő biztosításközvetítő egyik típusa. Több biztosító termékeit értékesíti, a biztosító önálló értékesítési csatornája. A többes ügynökök saját szervezetükön belül ugyanolyan, illetve hasonló értékesítési módszerekre épített, önállóan működtetett értékesítési csatornákkal tudnak dolgozni, mint a biztosítók. Módszerük viszont merőben más, mint a biztosítóké, mivel jellemzően értékesítési csatornánként több biztosító **egymással versengő termékeit értékesítik**. Több biztosító termékeit tudják a partnereiknek bemutatni, összehasonlítani és az ügyfélnek a legkedvezőbbet eladni. Joggal hívhatjuk őket aggregátoroknak, mivel az ügyfelek széleskörű tájékoztatást kaphatnak az összes biztosító biztosítási termékéről és választásuk alapján meg is köthetik azt, az internetes kapcsolat segítségével. A többes ügynökök tulajdonosai lehetnek magánszemély(ek), jogi személyek, mint például bankok, pénzintézetek, autókát értékesítő szervezetek stb.

Független biztosításközvetítő:

Alkusz:

Az alkusz az ügyfelet képviseli, az **ügyfél megbízásából jár el** és annak kockázatait közvetíti a biztosító felé. A biztosító úgy kezeli az alkusz által kötött biztosítási szerződéseket, mint egy önálló értékesítési csatorna. Az alkuszok saját értékesítési csatornáit hasonlóak lehetnek a többes ügynökökéhez. Tulajdonosaik lehetnek magánszemélyek és jogi személyek, bankok, gépjármű értékesítők stb.

1.10. Biztosításértékesítési tevékenység formái (ügynök, többes ügynök, alkusz kiegészítő biztosításközvetítő, biztosítási közreműködő)

A biztosításközvetítői és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenység alapvető feltételei:

- Biztosításközvetítői tevékenységet biztosító vagy biztosításközvetítő részére Magyarország területén olyan biztosításközvetítő végezhet, aki aktív státuszban szerepel a Felügyelet által vezetett nyilvántartásban.
- Kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyként csak olyan személy végezhet biztosítási értékesítési tevékenységet a biztosító, az alkuszok, a többes ügynökök megbízásából vagy kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző szervezet keretében, aki a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezetekről vezetett belső nyilvántartásban szerepel.

- Biztosításközvetítői tevékenységet csak olyan természetes személy kezdhet, illetve végezhet – beleértve a biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezet, vagy e szervezettel megbízási jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző szervezet keretein belül végzett tevékenységet is –, aki felsőfokú végzettséggel vagy függő-, független-, biztosítási tanácsadói szakképesítéssel vagy biztosításközvetítői hatósági bizonyítvánnyal rendelkezik, a meghatározott szakmai továbbképzési kötelezettségnek eleget tesz, és jó hírnévvel rendelkezik.
- Az a természetes személy, akinek hatósági vizsga kötelezettsége van, ha:
  - ügynöki tevékenységet fog végezni, akkor függő vagy független biztosításközvetítői hatósági vizsgát kell tennie, ha pedig
  - alkuszi és többes ügynöki tevékenységet fog végezni független biztosításközvetítői hatósági vizsga megléte szükséges a biztosításközvetítői tevékenységéhez.
- Bármelyik biztosító vagy biztosításközvetítő (jogi személy) köteles meggyőződni arról, hogy az általa alkalmazott vagy megbízott biztosításközvetítést végző természetes személy, vagy ha a közvetítői tevékenységgel gazdálkodó szervezetet bízott meg, ennél a szervezetnél közvetítői tevékenységet végző természetes személy aktív státuszúként szerepel-e a felügyeleti nyilvántartásban.

Biztosítási értékesítésnek minősül:

Biztosítási szerződés létrehozására irányuló üzletszerű értékesítési tevékenység, amely kiterjed:

- a biztosítási szerződések megkötésének előkészítésére, illetve elősegítésére,
- a csoportos biztosítási szerződéshez új biztosítottak csatlakozásának előkészítésére, illetve elősegítésére,
- a fentiekkel kapcsolatos tanácsadásra, ajánlattételre,
- az ilyen szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködésre (ideértve a kárigény érvényesítése kapcsán történő közreműködést is), valamint
- azon esetekben, amikor az ügyfélnek lehetősége van honlapon vagy más tájékoztatási eszközön keresztül közvetve vagy közvetlenül biztosítási szerződés megkötésére ajánlatot tenni és ennek alapján szerződést kötni, a biztosítási termékek, valamint azok árai különböző kritériumok alapján történő összehasonlítására és az azokról történő tájékoztatásra is.

Nem minősül biztosítási értékesítésnek:

- a más szakmai tevékenység keretében esetleg nyújtott tájékoztatás, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további – a biztosítási szerződés megkötését vagy teljesítését elősegítő – lépést,
- a biztosítási károk szakmai alapon végzett kárügyintézése, valamint a kárrendezési és szakértői kárbecslési – szakmai alapon végzett – tevékenység,

- adat- és információ-szolgáltatás a lehetséges szerződőkről biztosításközvetítők vagy biztosítók számára, amennyiben az információt nyújtó nem tesz további – a biztosítási szerződés megkötését elősegítő – lépést,
- tájékoztatás nyújtása biztosítási termékekről, illetve biztosításközvetítőkről vagy biztosítókról a lehetséges szerződők számára, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további – a biztosítási szerződés megkötését elősegítő – lépést.

A biztosításközvetítők elhatárolása más biztosításértékesítőktől

- Bármely biztosításközvetítő, kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy vagy biztosító biztosításértékesítőnek számít.
- Biztosításközvetítői tevékenységet függő biztosításközvetítő vagy független biztosításközvetítő végezhet.

A kiegészítő biztosításközvetítő a főtevékenységéhez kapcsolódóan kiegészítő jelleggel végez kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet. A kiegészítő biztosításközvetítő – elnevezése ellenére – nem minősül biztosításközvetítőnek, csak biztosításértékesítőnek.

A függő biztosításközvetítők működésére vonatkozó különös szabályok

A függő biztosításközvetítők megbízója a biztosító, tehát a megbízó biztosító felelősségvállalása mellett tevékenykednek.

Az ügynök:

Az ügynök előkészíti a biztosítási szerződés megkötését. A tevékenysége kiterjedhet:

- a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a szerződés biztosító képviselőjében történő megkötésére és a biztosítási díj átvételére, továbbá
- a biztosító szerződésből eredő jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek teljesítésében való közreműködésre és a szerződéskötés lebonyolításában való közreműködésre.

Az ügynökre vonatkozó rendelkezések:

- Az ügynök a biztosítási szerződést a biztosítóval fennálló munkaviszonya keretében vagy a biztosító megbízása alapján közvetíti.
- Tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni.
- Az ügynök – és az általa közvetítésre igénybe vett, vele munkaviszonyban, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy – közvetítői tevékenysége során **okozott kárért a biztosító felelős**, és a biztosító köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni.
- Ha az ügynök több biztosító megbízása alapján végzi közvetítői tevékenységét, a közvetítői tevékenységével okozott kárért az a biztosító felelős és az a biztosító

köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni, amely termékének közvetítése során az ügynök a kárt okozta.

- Amennyiben az ügynök a biztosítótól díjátvételre jogosult és a szerződő fél a díjat az ügynöknek fizette, a díjat – legkésőbb a fizetés napjától számított negyedik napon – a biztosító számlájára vagy pénztárába beérkezettnek kell tekinteni.

Az ügynök biztosításközvetítő kategóriáján belül tulajdonképpen két alkategóriába sorolható:

- az, aki egy biztosító biztosítási termékeit közvetíti, és
- az, aki több biztosító egymással nem versengő biztosítási termékeit közvetíti.

Ezeket a kategóriákat azonban a pontos megértés érdekében tovább kell árnyalnunk.

- **Az első kategóriába** azok a klasszikus **függő ügynökök** tartoznak, akik minden tekintetben egy biztosító társasághoz kapcsolódnak, tevékenységüket ehhez a biztosítóhoz kapcsolódva munkaviszony, vagy megbízási jogviszony keretében végzik, kizárólag e biztosító nevében járnak el stb.
- **A második kategória** megértéséhez hivatkoznunk kell a Bit. 4. § 111. pontjában szabályozott „versengő termékek” fogalomra: azok a biztosítási termékek, amelyek a felhasználási célra, a fedezett kockázatok körére és az ehhez kapcsolódó biztosítási szolgáltatásokra tekintettel alkalmasak az ügyfél számára helyettesíteni egymást és a Bit. 1. és 2. melléklete szerint azonos ágazatba vagy azonos ágazat azonos alágazatába tartoznak. Azonos ágazatba vagy azonos alágazatba tartozó biztosítási terméknek minősülnek:

azok a biztosítási termékek, amelyek ugyanazon biztosítási ágazatba vagy ugyanazon biztosítási ágazat azonos alágazatába tartozó kockázatokat fedeznek;

azok a biztosítási termékek, amelyek egy szerződés keretén belül több biztosítási ágazatba vagy ugyanazon biztosítási ágazat több alágazatába tartozó kockázatot is fedeznek, ha a jellemző kockázat szerinti ágazati vagy alágazati besorolásuk azonos; vagy

az ugyanazon biztosítási ágazatba vagy ugyanazon biztosítási ágazat valamely alágazatába tartozó biztosítási termék és az egy szerződés keretén belül több biztosítási ágazatba vagy ugyanazon biztosítási ágazat több alágazatába tartozó kockázatot is fedező biztosítási termék, ha ez utóbbi termék jellemző kockázat szerinti ágazati vagy alágazati besorolása megegyezik az előbbi termék ágazati, vagy alágazati besorolásával. (Pl. függő ügynöknek minősül a közvetítő akkor is, ha az egyik biztosítónál casco és gfb termékeket közvetít, míg a másik biztosítónak életbiztosítási termékeket közvetít.)

Fontos szabály, hogy a függő biztosításközvetítők által **munkaviszonyban vagy megbízási jogviszonyban** foglalkoztatott személyek más biztosításközvetítőknél ugyanilyen tevékenységet semmilyen jogviszonyban nem végezhetnek. **(Vagyis nem megengedett, hogy valaki függő ügynökként végezzen közvetítői tevékenységet egy biztosító**

társaságnál, ugyanakkor pl. egy alkusznál is végezzen hasonló tevékenységet még akkor sem, ha e két helyen egyébként nem egymással versengő termékeket közvetítene.)

Az ügynöki tevékenység során a fentiek mellett még az alábbi szempontokra kell tekintettel lenni:

- az ügynök köteles az általa közvetített termékek alapos ismeretével rendelkezni,
- az ügynök tevékenységéért az a biztosító felelős, amely termékének közvetítése során az ügynök kárt okozott,
- az ügynök felügyeleti regisztrációjáért az őt foglalkoztató biztosító felel,
- szintén ez a biztosító felel azért is, hogy a tevékenységet ténylegesen végző természetes személy rendelkezik-e mindazokkal a képesítési előírásokkal és személyi feltételekkel, amelyet a törvény velük szemben támaszt.

A többes ügynök

A többes ügynök előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, tevékenysége kiterjedhet:

- a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a szerződés biztosító képviselőjében történő megkötésére és a biztosítási díj átvételére, továbbá
- a biztosító szerződésből eredő jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek teljesítésében való közreműködésre és a szerződéskötés lebonyolításában való közreműködésre.

A többes ügynökre vonatkozó rendelkezések:

- A többes ügynök a biztosítási szerződést a biztosító(k)val a biztosító(k) megbízása alapján közvetíti.
- A többes ügynök független biztosításközvetítői tevékenységet nem végezhet.
- Amennyiben a többes ügynök a biztosítótól díjátvételre jogosult és a szerződő fél a díjat az ügynöknek fizette, a díjat – legkésőbb a fizetés napjától számított negyedik napon – a biztosító számlájára vagy pénztárába beérkezettnek kell tekinteni.

A többes ügynök tanácsadással vagy a nélkül történő értékesítése:

- A tanácsadás nélküli értékesítés esetén a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles az ügyfél igényeihez igazodó termékcsoporthoz összehasonlításra alkalmas elemzést végezni, amely lehetővé teszi az ügyfél számára a legmegfelelőbb termék kiválasztását.
- A tanácsadással történő értékesítés esetén a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles az ügyfél igényeihez igazodó termékcsoporthoz összehasonlításra alkalmas elemzést végezni, és az ügyfél tájékoztatása alapján megállapítható igényeihez és szükségleteihez igazodó elemzési szempontok alapján és azoktól függően az ügyfél részére személyre szabott – bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló – konkrét ajánlást is adni,

ismertette, hogy az adott termék – az adott elemzési szempontot figyelembe véve – miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek. **Kötelező a tanácsadással történő értékesítés a befektetési elemet is tartalmazó életbiztosítás esetén!**

Az ügyfél tájékoztatásában ki kell térni arra is, hogy az elemzés a többes ügynök által közvetített versengő termékek **teljes körére vagy azok közül elegendő számú termékre** terjed-e ki, és az elemzést igazolható módon át is kell adni az ügyfél részére.

A többes ügynök függő biztosításközvetítő megbízója a biztosító és a megbízója felelősségvállalása mellett tevékenykedik, kivéve, ha a kötelező **igényfelmérés elmarad**, ebben az esetben, **ez saját felelősségi körben elkövetett hibának számít!**

A többes ügynöknél két szabályt fontos kiemelni.

- **Az egyik**, hogy nemcsak az alkusz nem végezhet ügynöki (többes ügynöki), de a többes ügynök sem végezhet alkuszi tevékenységet.
- **A másik** lényeges szabály, amit ki kell emelnünk, hogy a többes ügynök egyidejűleg több biztosítóval fennálló jogviszony alapján azok egymással versenyző termékeit is közvetítheti (ennyiben tehát a tevékenysége összevethető az alkuszéval), ugyanakkor tevékenységét annak a biztosítónak az érdekében fejti ki, akinek termékét közvetíti.

Többes ügynök kizárólag részvénytársasági vagy kft. formában működő jogi személy lehet és minimálisan 5 millió forintos törzstőkével kell rendelkeznie, és az igényfelmérés elmaradása saját felelősségi körben elkövetett hibának számít.

A vezérügynök

A vezérügynök a biztosító azon ügynöke, akinek a biztosító teljes körű felhatalmazást adott mindannak a jogkörnek az ellátására, amely a biztosító üzletviteléhez szükséges, így különösen

- a szerződés megkötésére,
- a biztosítási szerződés megkötését igazoló okirat kiállítására és
- a biztosítási díj átvételére.

A vezérügynök kizárólag

- vezérügynöki tevékenységet végezhet, és
- egy biztosítóval vagy viszontbiztosítóval állhat vezérügynöki jogviszonyban.

A vezérügynök nem szerezhethet minősített befolyást biztosítóban, többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozásban.

A vezérügynökre vonatkozó rendelkezések:

- A vezérügynök a biztosítási szerződést a biztosítóval fennálló munkaviszonya keretében vagy a biztosító megbízása alapján közvetíti.

- Tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni.
- A vezérügynök – és az általa közvetítésre igénybe vett, vele munkaviszonyban, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy – közvetítői tevékenysége során okozott kárért a biztosító felelős, és a biztosító köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni.
- Amennyiben a vezérügynök a biztosító felhatalmazása alapján díjátvételre jogosult és a szerződő fél a díjat a vezérügynöknek fizette, a díjat – legkésőbb a fizetés napjától számított negyedik napon – a biztosító számlájára vagy pénztárába beérkezettnek kell tekinteni.

A vezérügynöki szabályozás fontos eleme, hogy **kizárólag egy biztosítóval állhat biztosításközvetítői jogviszonyban**, vagyis az ő esetében **még az sem megengedett, hogy több biztosító társasággal egymással nem versengő termékeit közvetítse.**

A független biztosításközvetítők működésére vonatkozó különös szabályok

Az alkusz

Az alkusz és a **biztosítási védelmet kereső** ügyféle kötött szerződés alapján, az ügyfél megbízásából jár el:

- előkészíti a biztosítási szerződés megkötését,
- tevékenysége kiterjedhet – az ügyfél képviseletében – a szerződés megkötésére,
- a megbízó igényeinek érvényesítésében történő közreműködésre.

Az alkusz tevékenysége kiterjedhet:

- az ügyfél számára annak biztosítási kockázatai felmérésével, kezelésével, illetve
- biztosításaival összefüggő szaktanács adására is, termékértékesítéstől függetlenül.

A biztosító ez irányú hozzájárulása esetén, az ügyfél megbízásából az alkusz jogosult:

- a biztosítási díj átvételére, valamint
- a biztosító hozzájárulása vagy az ügyfél felhatalmazása alapján a kockázat felmérésében, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre.

Az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet!

Az alkusz tanácsadással vagy a nélkül történő értékesítése:

- A tanácsadás nélküli értékesítés esetén a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyyszerűen elemezni és ezt az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni.
- A tanácsadással történő értékesítés esetén köteles alapos és személyre szabott elemzés alapján tanácsot adni az ügyfélnek, ennek érdekében a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyyszerűen elemezni, és az ügyfél tájékoztatása alapján megállapítható igényeihez és szükségleteihez igazodó elemzési szempontok alapján és azoktól függően az ügyfél részére személyre szabott – bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló – konkrét ajánlást is adni, ismertetve, hogy az adott termék – az adott elemzési szempontot figyelembe véve – miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek. Az alkusz köteles az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni. **Kötelező a tanácsadással történő értékesítés a befektetési elemet is tartalmazó életbiztosítás esetén!**

Amennyiben nem áll fenn a biztosítások elemzésére vonatkozó kötelezettség (egyedi, a piacon tömegével el nem érhető), ebben az esetben igazolható módon **köteles tájékoztatni az ügyfelét arról, hogy**

- az adott biztosítási termék értékesítése során nem került sor **elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítás** elemzésére, és
- az adott biztosítási termékkel összefüggésben **mely biztosítóval áll szerződéses kapcsolatban.**

Különösen fontos megértenünk azt, hogy **az alkusz az ügyfél megbízásából jár el**, ami azt jelenti, hogy akár a biztosítási szerződés előkészítése, akár a szerződés megkötése, akár az ebből fakadó jogok érvényesítése szempontjából a megbízója (az ügyfél) érdekeit képviseli. Ezen a helyzeten az sem változtat, hogy az alkusz a közvetítői tevékenységéért rendszerint a biztosítótól kap ellenszolgáltatást, mert ettől lényegesen fontosabb, hogy az **ügyfél nevében ajánlatot tehet a biztosítónak, megkötheti a megbízója nevében a biztosítási szerződést** (melyben természetesen szerződő, illetve biztosított pozícióban az ügyfél lesz), és közreműködhet a kárigény érvényesítésében is.

Az alkusz pozícióját tehát úgy kell elképzelnünk, **mintha maga az ügyfél járna el**, mert az alkuszi nyilatkozatok az ügyfél nyilatkozatainak felelnek meg.

Ugyanakkor ebből az is következik, hogy az alkusz **esetleges tévedése, hibája, szabálytalan eljárása elsősorban az alkusz és az ügyfél közötti viszonyban értékelendő**, mert az alkusz tevékenységéért az ügyfelével szemben tartozik felelősséggel (ellentétben az ügynökkel, akinek a tevékenységéért az a biztosító felel, akinek a termékét közvetítette).

Az alkuszi **tevékenység egyik sajátosságát az adja**, hogy az alkusz a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során **köteles kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítási szerződést elemezni**. Ez a szabály azt jelenti, **hogy nem elegendő egy biztosító termékét bemutatni**, vagy pusztán több termék biztosítási díjait, illetve feltételeit

összehasonlítani, hanem az ügyfél érdekeinek alapul vételével kell elemezni a piaci kínálatot.

E szabályból következik az is, hogy a biztosítási szerződés megkötése előtt az alkusz köteles az ügyfél tájékoztatása alapján pontosítani az ügyfél igényeit és szükségleteit, valamint azokat az indokokat, amelyek a közvetítő által a biztosítási termékkel összefüggésben adott javaslatot (szaktanácsot) alátámasztják.

Az alkusz kizárólag részvénytársasági vagy kft formában működő jogi személy lehet és minimálisan 5 millió forintos tőzstőkével kell rendelkeznie!

Kiegészítő biztosításközvetítő

A kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy azon természetes vagy jogi személy, aki – az őt megbízó **biztosító, többes ügynök vagy alkusz felelősségvállalása mellett** – javadalmazás ellenében a főtevékenységéhez kapcsolódóan kiegészítő jelleggel végez kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet, amennyiben az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a személy **fő szakmai tevékenysége nem a biztosítási értékesítés,**
- **a közvetített biztosítási szerződés kiegészítője** valamely szolgáltató által kínált terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak,
- a közvetített biztosítási szerződés nem-életbiztosítási szerződés és nem tartalmaz felelősségi kockázatot, kivéve, ha az ilyen fedezet kiegészíti a személy által fő szakmai tevékenységeként kínált terméket vagy nyújtott szolgáltatást,
- a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget előzetesen nem veszi át.

A hatályos szabályozás szerint a kiegészítő biztosításközvetítő – elnevezése ellenére – nem minősül biztosításközvetítőnek, csak biztosításértékesítőnek. Fontos jellemzője, hogy a biztosításokkal összefüggő tevékenységét csak a saját főtevékenysége mellett, annak kiegészítéseként végezheti, éppen ezért csak olyan biztosítási terméket értékesíthet, amely kiegészítője valamely szolgáltató vagy maga a kiegészítő biztosításközvetítő által kínált terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak, és a biztosítások közvetítésével összefüggő tevékenysége csak marginális lehet a főtevékenységéhez képest. Amennyiben utóbbi nem valósul meg, abban az esetben nem minősülhet a tevékenysége kiegészítő biztosításközvetítésnek. A kiegészítő közvetítők egyik alcsoportja a mentesített (vagy más néven bagatell) kiegészítő közvetítők csoportja. Ez az alcsoport a kiegészítő közvetítőkhöz képest még szűkebb körben értékesíthet biztosításokat, melyek időbeli és a biztosítási díj tekintetében összeghatárhoz kötöttek (Bit. 368.§ (1) bekezdése). E korlátozások miatt számos, a biztosításközvetítőkkal és a kiegészítő biztosításközvetítőkkal szembeni jogszabályi előírás nem vonatkozik erre a körre, ezért nevezi a gyakorlat ezeket a biztosítási értékesítőket bagatell kiegészítő közvetítőknak.

1.11. Biztosításközvetítők piacra lépésének feltételei és működésük főbb szabályai (regisztrációs követelmény, a végzettségre/szakképesítésre/képesítésre vonatkozó követelmények)

A biztosításközvetítők és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyek működésére vonatkozó közös szabályok

A biztosításközvetítői és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenység alapvető feltételei

- Biztosításközvetítői tevékenységet függő biztosításközvetítő vagy független biztosításközvetítő végezhet.
- Biztosításközvetítői tevékenységet biztosító vagy biztosításközvetítő részére Magyarország területén olyan biztosításközvetítő végezhet, aki **aktív státuszban szerepel a Magyar Nemzeti Bank (Felügyelet) által vezetett nyilvántartásban.**
- Kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyként csak olyan személy végezhet biztosítási értékesítési tevékenységet a biztosítók, az alkuszok, a többes ügynökök megbízásából vagy a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy keretében, aki az érintett biztosító, alkusz vagy többes ügynök által vezetett **belső nyilvántartásban** szerepel.
- A kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezet és e gazdálkodó szervezetek értékesítési tevékenységért felelős személyei tevékenységének szintén előfeltétele, hogy **szerepeljenek a Felügyelet által vezetett nyilvántartásban.**
- Biztosításközvetítői tevékenységet csak olyan természetes személy kezdhet, illetve végezhet – beleértve a biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezet, vagy e szervezettel megbízási jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző szervezet keretein belül végzett tevékenységet is –, aki felsőfokú végzettséggel rendelkezik. A felsőfokú végzettség hiányában biztosításközvetítő (függő és független) szakképesítéssel, középfokú közgazdasági végzettséggel vagy szakirányú felsőfokú szakképesítéssel vagy a pénzügyi szolgáltatás közvetítői, a biztosításközvetítői és a tőkepiaci üzletkötői hatósági képzéssel és hatósági vizsgával összefüggő feladatokról szóló miniszeri rendeletben meghatározott hatósági vizsgával kell rendelkezni.
- Biztosításközvetítői tevékenységet ezen feltételek teljesülése esetén is csak olyan természetes személy kezdhet, illetve végezhet, aki a Bit.-ben meghatározott szakmai továbbképzési kötelezettségnek eleget tesz, és jó hírnévvel rendelkezik.
- A biztosító, többes ügynök és az alkusz köteles meggyőződni arról, hogy az általa alkalmazott vagy megbízott biztosításközvetítést végző természetes személy, vagy ha a közvetítői tevékenységgel gazdálkodó szervezetet bízott meg, ennél a szervezetnél közvetítői tevékenységet végző természetes személy aktív státuszúként szerepel-e a felügyeleti nyilvántartásban.

A hatósági vizsgára kötelezettség:

- az ügynöki tevékenységet végző természetes személy, függő vagy független biztosításközvetítői hatósági vizsga,
- az alkuszi és többes ügynöki tevékenységet végző természetes személy független biztosításközvetítői hatósági vizsga birtokában végezheti a biztosításközvetítői tevékenységét.

Az a természetes személy, aki a pénzügyi szolgáltatás közvetítői, a biztosításközvetítői és a tőkepiaci üzletkötői hatósági képzéssel és hatósági vizsgával összefüggő feladatokról szóló miniszteri rendeletben meghatározott hatósági vizsga birtokában biztosításközvetítői tevékenység végzésére jogosult lenne, de a felügyeleti nyilvántartásból történő törléstől vagy a hatósági vizsga letételétől számított **öt év** már eltelt, abban az esetben vehető fel a felügyeleti nyilvántartásba, ha újból hatósági vizsgát tesz.

A jó hírnév feltételnek a biztosításközvetítői és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy értékesítési tevékenységért felelős vezetőjének is meg kell felelnie. Emellett a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző természetes személy és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezet értékesítési tevékenységért felelős személye köteles - az általa végzett tevékenységhez és értékesített biztosítási termékekhez igazodó - szakmai ismeretekkel rendelkezni és ismereteket a változásokból eredő követelményekkel összhangba hozni (egyszerűsített továbbképzési kötelezettség).

A közös szabályozás alól kivételek:

A biztosításközvetítői tevékenység végzéséhez nem szükséges a Felügyelet által történő nyilvántartásba vétel, ha a biztosításközvetítői tevékenységet a Hpt.-ben (2013.évi CCXXXVII. törvény) meghatározott hitelintézettel vagy a postai szolgáltatásokról szóló törvényben meghatározott egyetemes postai szolgáltatóval és az egyetemes postai szolgáltató által megbízott közreműködővel munkaviszonyban álló természetes személy a munkáltatója utasításainak megfelelően, a munkáltató ügyfélfogadásra szolgáló helyiségében vagy mobilposta útján végzi, és ez a magánszemély nem köteles eleget tenni a képesítésekkel kapcsolatos követelményeknek, ha a munkáltatója vagy az általa értékesített termék biztosítója által szervezett belső vizsgával rendelkezik.

A másik tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező biztosításközvetítő nyilvántartása

A másik tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező biztosításközvetítő tevékenységét Magyarország területén határon átnyúló szolgáltatásként vagy magyarországi fióktelepe útján akkor végezheti, ha a saját tagállamában nyilvántartásba vételre került.

A másik tagállamban nyilvántartásba vett biztosításközvetítő esetében a Felügyelet által történő nyilvántartásba vétel nem szükséges a biztosításközvetítői tevékenység folytatásához.

További biztosításközvetítői, kiegészítő biztosításközvetítői jogviszony létesítésének tilalma

A biztosításközvetítővel jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenység végzésére irányuló további jogviszonyt másik biztosítóval vagy biztosításközvetítővel nem létesíthet.

A biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási vagy munkavégzésre irányuló – munkaviszonynak nem minősülő – egyéb jogviszonyt nem létesíthet.

A kiegészítő biztosításközvetítő egyidejűleg több megbízó megbízását biztosításértékesítési tevékenység végzésére nem fogadhatja el.

A kiegészítő biztosításközvetítő kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységének végzésére mással további megbízási vagy munkavégzésre irányuló - munkaviszonynak nem minősülő - egyéb jogviszonyt nem létesíthet.

Az arcképes igazolvány

A felügyeleti nyilvántartásban szereplő természetes személy biztosításközvetítő a biztosításközvetítői tevékenységet a biztosító, a többes ügynök vagy a független biztosításközvetítő által kiállított arcképes igazolvány birtokában folytathatja.

Az igazolványnak tartalmaznia kell a természetes személy

- nevét,
- címét, és
- a Felügyelet által megállapított nyilvántartási számát.

Abban az esetben, ha a nyilvántartásban szereplő természetes személy a biztosításközvetítői tevékenységét gazdálkodó szervezettel fennálló munkaviszony, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony keretében végzi, az igazolvány tartalmazza a **gazdálkodó szervezet**

- nevét,
- székhelyét és
- cégjegyzékszámát (nyilvántartási számát).

Ha a Felügyelet a biztosításközvetítői tevékenységet végző természetes személy felügyeleti nyilvántartásban szereplő státusza inaktív szerepeltetéséről döntött, a közvetítő köteles az arcképes igazolványt a kibocsátónak visszaadni.

A többes ügynök piacra lépésének szabályai

A piacra lépési engedély megszerzésének feltételei

A többes ügynök biztosításközvetítői tevékenységet a Felügyelet engedélye alapján

- részvénytársaság,
- legalább ötmillió forint törzstőkével rendelkező korlátolt felelősségű társaság,
- harmadik országban székhellyel rendelkező biztosításközvetítő vállalkozás legalább ötmillió forint tőkével rendelkező magyarországi fióktelepe formájában végezheti.

A Felügyelet az engedély megadását követően a többes ügynököt – aktív státusz megjelölésével – nyilvántartásba veszi.

Nem szükséges a Felügyelet engedélye a másik tagállamban székhellyel rendelkező többes ügynök esetén tevékenységének fióktelep útján vagy határon átnyúló szolgáltatásként történő végzéséhez.

A többes ügynök köteles rendelkezni:

- ügyfélfogadásra alkalmas helyiség tulajdonjogával, használati vagy bérleti jogával;
- a végzett tevékenységhez igazodó egyedi azonosítására alkalmas folyamatos nyilvántartással;
- a Felügyelet felé fennálló adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételekkel;
- a tevékenység végzéséhez szükséges személyi feltétellel.

A többes ügynök köteles biztosításközvetítői **tevékenysége irányításáért felelős természetes személyt munkaviszony keretében foglalkoztatni.**

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személy az lehet, aki

- büntetlen előéletű;
- az alábbi szakmai követelmények valamelyikének megfelel:
  - felsőfokú végzettséggel rendelkezik, és biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatás pénzügyi vagy gazdasági területén vagy a megfelelő szakmai érdekképviselői szervnél legalább három évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be vagy biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatásban pénzügyi, illetve gazdasági területen vagy a megfelelő szakmai érdekképviselői szervnél összesen **ötéves**, biztosításszakmai beosztásban eltöltött munkaviszonnyal, közszolgálati, kormányzati, szolgálati, állami szolgálati jogviszonnyal vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal rendelkezik

VAGY

középfokú végzettséggel rendelkezik, és biztosítónál vagy biztosításközvetítést folytató gazdálkodó szervezetnél legalább hét éven át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be.

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személlyel szemben további követelmény:

- a szakmai gyakorlat befejezése nem eshet az engedélyezési kérelem benyújtását tíz évvel megelőző időpontnál korábbi időpontra,
- kizárólag az adott biztosításközvetítőnél folytatja tevékenységét,
- biztosítóval nem áll munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban,
- szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal rendelkezik.

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személynek mindenkor a tevékenységével járó fokozott szakmai követelményeknek megfelelően, elvárható gondossággal és szakértelemmel, az ügyfelek érdekeinek figyelembevételével, a jogszabályok szerint kell eljárnia.

Ha a többes ügynök működése során saját tőkéje az előírt kötelező minimális alaptőke mértéke alá csökken, a többes ügynök köteles a saját tőkét az előírt minimális tőke mértékéig kiegészíteni.

A többes ügynök kártérítési kötelezettsége

- A többes ügynök a tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni.
- A többes ügynök – és az általa közvetítésre igénybe vett, vele munkaviszonyban, megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy – közvetítői tevékenysége során okozott kárért a biztosító felelős, és a biztosító köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni.
- A közvetítői tevékenységével okozott kárért az a biztosító felelős és az a biztosító köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni, amely termékének közvetítése során a többes ügynök a tevékenységével vagy mulasztásával a kárt okozta.
- A biztosító megtérítést követelhet a többes ügynöktől, így különösen abban az esetben, ha a többes ügynök megszegte a többes ügynök tanácsadás nélküli értékesítés esetén meghatározott kötelezettséget, és a kárt vagy a sérelemdíj iránti igényt ez idézte elő.
- Ha vitás, vagy nem állapítható meg, hogy mely biztosító termékének a közvetítése során okozta a többes ügynök a kárt vagy a sérelemdíj iránti igényt, a többes ügynök köteles a kárt megtéríteni, illetve a felmerült sérelemdíjat megfizetni.

A többes ügynök köteles tevékenységének felelősségbiztosítására mindenkor legalább biztosítási eseményenkénti 1 300 380 euró, és

- évente együttesen legalább 1 924 560 euró összegű, az Európai Unió egész területére kiterjedő hatályú felelősségbiztosítással, vagy
- 1 924 560 euró vagyoni biztosítékkal rendelkezni.

A többes ügynök szakmai felelősségbiztosításának és vagyoni biztosítékának a többes ügynöki tevékenységgel összefüggésben okozott, de a felelősségbiztosítási szerződés vagy a vagyoni biztosítékra vonatkozó szerződés megszűnését követő **öt éven belül** bekövetkezett és bejelentett károkra és sérelemdíj iránti igényekre is ki kell terjednie.

A többes ügynökre vonatkozó egyéb szabályok

A többes ügynök a Felügyeletnek – az alapítás vagy részesedésszerzés tervezett időpontját harminc nappal megelőzően – történő bejelentést követően alapíthat másik tagállamban vagy harmadik országban székhellyel rendelkező többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozást, vagy szerezhet másik többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozásban minősített befolyást.

A bejelentésben meg kell jelölni az alapítani tervezett, vagy a befolyásszerzéssel érintett vállalkozás azonosító adatait és az alapítás vagy részesedésszerzés tervezett időpontját.

A többes ügynök köteles a lebonyolított **biztosítási ügyletekről egyedi azonosításra alkalmas nyilvántartást** vezetni. (48/2016. (XII. 12.) MNB rendelet)

A nyilvántartás egyedi azonosításra nem alkalmas főbb adatait tartalmazó **féléves jelentést** a tárgyfélévet követő félév 60. napjáig, az **éves jelentést** a tárgyévet követő év május 31-ig a Felügyeletnek meg kell küldeni.

A többes ügynök jelentésének szabályait a Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletben állapítja meg.

A vezérügynök piacra lépésének szabályai

A piacra lépési engedély megszerzésének feltételei

A vezérügynök igénybevételéhez az őt megbízni kívánó biztosító köteles engedélyt kérni a Magyar Nemzeti Banktól.

A vezérügynöki vállalkozás köteles biztosításközvetítői tevékenysége irányításáért felelős természetes személyt munkaviszony keretében foglalkoztatni.

- a) Vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója kizárólag olyan természetes személy lehet, aki
- büntetlen előéletű,
  - felsőfokú végzettséggel rendelkezik és
  - az alábbi szakmai gyakorlattal rendelkezik:
    - korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdasági társaságnál, az államigazgatás pénzügyi-gazdasági területén vagy a megfelelő szakmai érdek-képviselési szervnél legalább három évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be,
    - öt évig biztosításközvetítőként működött, vagy
    - a meghatározott szervnél összesen ötéves szakmai munkaviszonnyal, közszolgálati, kormányzati szolgálati, állami szolgálati jogviszonnyal vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal rendelkezik.

- b) Vezérügynöki tevékenységet végző természetes személy és a vezérügynöki tevékenység irányítója az a természetes személy is lehet, aki
- középfokú végzettséggel rendelkezik, és
  - korábban biztosítónál, viszontbiztosítónál vagy biztosításközvetítőnél legalább **hét éven** át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be.

Az előírt szakmai gyakorlat befejezése nem eshet a nyilvántartásba vétel iránti kérelem benyújtását tíz évvel megelőző időpontnál korábbi időpontra.

A vezérügynöki tevékenység irányításáért felelős természetes személy mindenkor a tevékenységével járó fokozott szakmai követelményeknek megfelelően, elvárható gondossággal és szakértelemmel, az ügyfelek érdekeinek figyelembevételével, a jogszabályok szerint jár el.

A vezérügynök kizárólag vezérügynöki tevékenységet végezhet, és egy biztosítóval vagy viszontbiztosítóval állhat vezérügynöki jogviszonyban.

A vezérügynök nem szerezhethet minősített befolyást biztosítóban, többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozásban.

Az alkusz piacra lépésének szabályai

A piacra lépési engedély megszerzésének feltételei

Alkuszi biztosításközvetítői tevékenységet a Felügyelet engedélye alapján

- részvénytársaság,
- legalább ötmillió forint törzstőkével rendelkező korlátolt felelősségű társaság,
- harmadik országban székhellyel rendelkező biztosításközvetítő vállalkozás legalább ötmillió forint tőkével rendelkező magyarországi fióktelepe formájában végezhet.

A Felügyelet az engedély megadását követően az alkuszt nyilvántartásba veszi.

Nem szükséges a Felügyelet engedélye a másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusz esetén tevékenységének fióktelep útján vagy határon átnyúló szolgáltatásként történő végzéséhez.

Az alkusz köteles rendelkezni:

- ügyfélfogadásra alkalmas helyiség tulajdonjogával, használati vagy bérleti jogával,
- a végzett tevékenységhez igazodó egyedi azonosítására alkalmas folyamatos nyilvántartással,
- a Felügyelet felé fennálló adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételekkel,
- a tevékenység végzéséhez szükséges személyi feltétellel.

Az alkusz köteles biztosításközvetítői tevékenysége **irányításáért felelős természetes személyt munkaviszony keretében foglalkoztatni.**

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személy az lehet, aki

- büntetlen előéletű,
  - az alábbi szakmai követelmények valamelyikének megfelel:
    - felsőfokú végzettséggel rendelkezik, és
    - biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatás pénzügyi vagy gazdasági területén vagy a megfelelő szakmai érdekképviseleti szervnél legalább három évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be vagy biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatásban pénzügyi, illetve gazdasági területen vagy a megfelelő szakmai érdekképviseleti szervnél összesen ötéves, biztosításszakmai beosztásban eltöltött munkaviszonnyal, közszolgálati, kormányzati szolgálati, állami szolgálati jogviszonnyal vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal rendelkezik
- VAGY
- középfokú végzettséggel rendelkezik, és
  - biztosítónál vagy biztosításközvetítést folytató gazdálkodó szervezetnél legalább hét éven át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be,

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személlyel szembeni további követelmény:

- a szakmai gyakorlat befejezése nem eshet az engedélyezési kérelem benyújtását tíz évvel megelőző időpontnál korábbi időpontra.
- biztosítóval nem áll munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban,
- szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal rendelkezik.
- kizárólag az adott biztosításközvetítőnél folytatja tevékenységét.

A biztosításközvetítői tevékenység irányításáért felelős természetes személy mindenkor a tevékenységével járó fokozott szakmai követelményeknek megfelelően, elvárható gondossággal és szakértelemmel, az ügyfelek érdekeinek figyelembevételével, a jogszabályok szerint járjon el.

Ha az alkusz működése során saját tőkéje az előírt kötelező minimális alaptőke mértéke alá csökken, az alkusz köteles a saját tőkét az előírt minimális tőke mértékéig kiegészíteni.

Az alkusz kártérítési kötelezettségei

- Az alkusz a tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni.
- Az alkusz a tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni, az e kötelezettsége elmulasztásáért, így különösen a

téves tanácsadásért, téves tájékoztatásért, a szabálytalan díjkezelésért, a nyilatkozatok hibás vagy késedelmes továbbításáért felelős.

- Az alkusz felelőssége kiterjed a nevében eljáró személyek tevékenységére is.
- Az alkusz mentesül a felelőssége alól abban az esetben, ha bizonyítja, hogy a biztosító által rendszeresített, a szerződéskötés során alkalmazott nyomtatvány vagy dokumentum hibája miatt következett be a téves tájékoztatás vagy hibás nyilatkozat megtétele.
- Az alkusz köteles tevékenységének felelősségbiztosítására mindenkor legalább
  - biztosítási eseményenkénti 1 300 380 euró, és
  - évente együttesen legalább 1 924 560 euró összegű, az Európai Unió egész területére kiterjedő hatályú felelősségbiztosítással, vagy 1 924 560 euró vagyoni biztosítékkal rendelkezni.

Az alkusz szakmai felelősségbiztosításának és vagyoni biztosítékának az alkuszi tevékenységgel összefüggésben okozott, de a felelősségbiztosítási szerződés vagy a vagyoni biztosítékra vonatkozó szerződés megszűnését követő **öt éven belül** bekövetkezett és bejelentett károokra és sérelemdíj iránti igényekre is ki kell terjednie.

Az alkuszra vonatkozó egyéb szabályok

Az alkusz az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, vagy a biztosító által kifizetett, **az ügyfelet megillető pénzeszközzel sajátjaként nem rendelkezhet, betétként nem kezelheti, ez a pénzeszköz az alkusz felszámolása esetén nem része a felszámolás körébe tartozó vagyonnak.**

Ha az alkusz a pénzeszközt a befizetést vagy a kifizetést követő munkanap végéig a jogosultnak nem továbbítja, a pénzeszközt tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézetnél vezetett **letéti számlára (elkülönített ügyfélszámla) kell elhelyeznie.**

Az alkusz az ügyfélszámla kezelésére vonatkozó részletes szabályokat pénzkezelési szabályzatban rögzíti.

Az alkusz a Felügyeletnek – az alapítás vagy részesedés szerzés tervezett időpontját harminc nappal megelőzően – történő bejelentést követően alapíthat másik tagállamban vagy harmadik országban székhellyel rendelkező többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozást, vagy szerezhethet másik többes ügynöki vagy alkuszi tevékenységet folytató vállalkozásban minősített befolyást.

A bejelentésben meg kell jelölni az alapítani tervezett, vagy a befolyásszerzéssel érintett vállalkozás azonosító adatait és az alapítás vagy részesedés szerzés tervezett időpontját.

Az alkusz köteles a lebonyolított biztosítási ügyletekről egyedi azonosításra alkalmas nyilvántartást vezetni.

A nyilvántartás egyedi azonosításra nem alkalmas főbb adatait tartalmazó **féléves jelentést** a tárgyfélévet követő félév 60. napjáig, az **éves jelentést** a tárgyévet követő év május 31-ig a Felügyeletnek meg kell küldeni.

Az alkusz jelentésének szabályait a Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletében állapítja meg. (48/2016. (XII. 12.) MNB rendelet)

Az átruházó alkusz a biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződése állományát – a megbízási szerződésekhez kapcsolódó jogokkal és kötelezettségekkel együtt, a megbízási szerződésekhez kötődő biztosítási szerződések feltételeinek változatlanul hagyása mellett részben vagy egészben átruházhatja másik alkusznak vagy másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusznak fióktelepére.

A többes ügynöki és az alkuszi felelősségbiztosítási szerződés minimális tartalmi követelményei

A többes ügynöki és az alkuszi tevékenység végzésének feltételét képező kötelezettség teljesítéséhez az a felelősségbiztosítási szerződés fogadható el, amely megfelel az alábbi követelményeknek.

A felelősségbiztosítási szerződés kiterjed:

- a többes ügynöki tevékenység végzése során, e minőségben, az alkuszi tevékenység végzése során, e minőségben az ügyfél irányába okozott olyan kár megtérítésére, illetve felmerült sérelemdíj megfizetésére, amelyre jogszabály értelmében a tevékenységet végző biztosításközvetítő köteles.
- A felelősségbiztosítási szerződés kiterjed az olyan kár megtérítésére, illetve sérelemdíj megfizetésére is, amely a biztosításközvetítővel munkaviszonyban, megbízási vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló, biztosításközvetítői tevékenységet végző személy – adott jogviszonyával összefüggő – biztosításközvetítői tevékenysége eredményeképpen merül fel.
- A felelősségbiztosítási szerződés területi hatálya az Európai Unió egész területére kiterjed.
- A felelősségbiztosítási szerződésnek mindenkor legalább a következő biztosítási összeghatárokat kell tudni teljesíteni
  - biztosítási eseményenkénti 1 300 380 euró, és
  - évente együttesen legalább 1 924 560 euró összegű, az Európai Unió egész területére kiterjedő hatályú felelősségbiztosítás, vagy
  - 1 924 560 euró vagyoni biztosíték.

Azonos okból bekövetkezett, azzal közvetlen okozati összefüggésben lévő, időben összefüggő több káresemény, illetve sérelemdíj-követelés alapjául szolgáló személyiségi jogsérelem egy biztosítási eseménynek minősül.

Ha a felek önrészesedésben állapodnak meg, a szerződésben rögzíteni kell az erre vonatkozó rendelkezéseket.

Az **önrészesedés mértéke** biztosítási eseményenként a **kétmillió forintot** nem haladhatja meg.

Az önrészesedés a biztosító által fedezetbe vont kártérítésnek, illetve sérelemdíjnak az a része, amelyért a biztosító felé a biztosított, illetve a szerződő áll helyt, azonban a biztosító e vonatkozásban nem korlátozhatja a szolgáltatását a károsulttal szemben.

Ha a biztosító biztosítási fedezetet igazoló dokumentumot állít ki, annak legalább a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a biztosító neve,
- székhelye és a biztosítási fedezetet igazoló dokumentum száma,
- a biztosított neve és lakóhelye (székhelye),
- a biztosítási összeghatár,
- a biztosítás tárgyának megjelölése,
- a biztosítási fedezet időtartama,
- a biztosítási időszak tartama, valamint kezdeti időpontja,
- az önrészesedés mértéke,
- a biztosító szolgáltatása korlátozásának esetei,
- az alkalmazott kizárások.

A biztosító nem zárhatja ki az elmaradt hasznot.

A biztosító a megszűnéstől számított tizenöt napon belül köteles tájékoztatni a szerződő felet, illetve a biztosítottat a felelősségbiztosítási szerződés megszűnéséről.

A biztosításközvetítők, az MNB felé történő bejelentési kötelezettségei

- A többes ügynök és az alkusz köteles a Felügyeletnek **két munkanapon belül** bejelenteni:
  - a biztosításközvetítői tevékenységet irányító személyében történt változást,
  - a székhely címének megváltozását,
  - saját tőkéjének a minimális tőke mértéke alá csökkenését.
- A többes ügynök és az alkusz köteles a Felügyeletnek **harminc napon belül** bejelenteni a törzstőke (alaptőke) felemelését vagy leszállítását.
- A többes ügynök és az alkusz köteles a cégbíróságnál letétbe helyezettel egyező éves beszámolót a Felügyeletnek a mérlegfordulónapot követő ötödik hónap utolsó napjáig megküldeni.
- A többes ügynök és az alkusz köteles a Felügyeletnek **két munkanapon belül** bejelenteni:
  - a tevékenységéhez kapcsolódó felelősségbiztosítási szerződés megszűnésének tényét és időpontját,
  - a tevékenységéhez kapcsolódó új felelősségbiztosítási szerződés megkötésének tényét és időpontját, annak egyidejű igazolásával.
- Az alkusz köteles a Felügyeletnek a biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződéseinek állományának átruházását az átadás-átvétel napját legalább **hatvan nappal** megelőzően bejelenteni.

1.12. Biztosításközvetítők általános tájékoztatási kötelezettsége

A tájékoztatást azon személyek részére kell teljesíteni, akik a biztosítási szerződés létrejötte esetén a biztosított vagy a biztosítóval szerződő fél pozíciójába kerülnek.

A biztosításközvetítő tájékoztatási kötelessége

Függő- és független biztosításközvetítő írásban történő tájékoztatási kötelessége

A biztosításközvetítőnek a kockázat helye szerinti vagy a kötelezettségvállalás tagállamának hivatalos nyelvén – ha törvény eltérően nem rendelkezik – a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben, bizonyítható és azonosítható módon, világos, pontos, közérthető, egyértelmű, nem félrevezető, tisztességes, részletes és díjmentes és főszabály szerint írásbeli tájékoztatást kell adnia (Bit. 378.§):

- arról, hogy biztosításközvetítői tevékenységet végez, valamint a biztosításközvetítést végző természetes személy nevről, továbbá azon gazdálkodó szervezet cégnevről, székhelyéről, amelynek keretében vagy megbízásából a biztosításközvetítést végzi és felügyeleti hatóságának megjelöléséről;
- a felügyeleti nyilvántartásról, amelyben szerepel, és annak módjáról, ahogyan nyilvántartását ellenőrizni lehet;
- arról, hogy rendelkezik-e minősített befolyással az adott biztosítóban;
- arról, hogy az adott biztosító vagy az adott biztosító anyavállalata rendelkezik-e minősített befolyással a biztosításközvetítőben;
- a tevékenységével kapcsolatos panasz a Felügyelethez vagy a békéltető testületekhez való előterjesztésének lehetőségéről (a székhely, telefonos és internetes elérhetőség, valamint a levelezési cím feltüntetésével), illetve a bírói út igénybevételeének lehetőségéről;
- arról, hogy a szakmai tevékenysége során okozott kár vagy felmerült sérelemdíj megfizetéséért ki áll helyt;
- arról, hogy függő vagy független biztosításközvetítőként jár-e el;
- függő biztosításközvetítő esetén arról, hogy mely biztosítók nevében jár vagy járhat el;
- arról, hogy milyen biztosítási termék terjesztésére van jogosultsága;
- arról, hogy nyújt-e tanácsadást az értékesített biztosítási termékekre vonatkozóan;
- arról, hogy a biztosítási termék közvetítése során az ügyféltől díjat vagy díjelőleget átvehet-e;
- független biztosításközvetítő esetén arról, hogy a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget átvehet-e, és ha igen, annak esetleges összegszerűségi korlátairól;
- függő biztosításközvetítő esetén arról, hogy a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget előzetesen nem vehet át;
- függő biztosításközvetítő esetén arról, hogy a biztosítóval kötött megállapodása alapján milyen képviseleti jogosultsággal rendelkezik, különös tekintettel arra vonatkozóan, hogy a biztosító nevében megkötheti-e a biztosítási szerződést;

- független biztosításközvetítő esetén, azzal a biztosítási termékkel összefüggésben, amelyet ajánl vagy amellyel kapcsolatban tanácsot ad, arról, hogy alapos és személyre szabott elemzés alapján ad-e tanácsot;
- független biztosításközvetítő esetén, amennyiben nem alapos és személyre szabott elemzés alapján nyújt tanácsot, azon biztosítókról, amelyek termékeit értékesítheti;
- a biztosítási szerződéssel összefüggésben kapott javadalmazás jellegéről, így, hogy
  - közvetítői díj alapján dolgozik-e, vagyis a javadalmazást közvetlenül az ügyféltől kapja-e, ebben az esetben a tájékoztatásnak a közvetítői díj összegére, vagy, ha az nem határozható meg, akkor a közvetítői díj kiszámításának módjára is ki kell térnie,
  - bármely, biztosítótól kapott díjazás alapján dolgozik-e, vagyis a biztosítási díj magában foglalja-e a javadalmazást,
  - valamely más típusú javadalmazás alapján dolgozik-e, ideértve a biztosítási szerződéssel összefüggésben kínált vagy nyújtott bármilyen jellegű gazdasági előnyt is, vagy
  - az előző alpontok szerinti javadalmazási formák kombinációja alapján dolgozik-e.

Továbbá tájékoztatást kell adnia a szerződést kötni kívánó ügyfél részére a biztosító alapvető adatairól és a biztosítási termék jellemzőiről, valamint a termékismertetőről, ideértve megtakarítási életbiztosítási termék esetén a teljes költségmutató (rövidített nevén TKM) értékéről az ezekről szóló tájékoztatás átadásával, ezen túlmenően pedig be kell szereznie az ügyfél nyilatkozatát arról, hogy a szerződés megkötése előtt megkapta a biztosítóról és a közvetített termékről szóló tájékoztatást. A nyilatkozatnak tartalmaznia kell azt is, hogy az ügyfél a szerződés megkötése előtt milyen más, a megkötendő biztosítási szerződéssel összefüggő tájékoztatást kapott meg, így életbiztosítások esetén azt, hogy megtörtént az igényfelmérés és a termékismertető átadása.

Amennyiben a tájékoztatásban szereplő adatok változnak, ezekről is köteles a biztosításközvetítő az ügyfél részére bizonyítható és azonosítható módon, világos, pontos, közérthető, egyértelmű, nem félrevezető, tisztességes, részletes és díjmentes írásbeli tájékoztatást adni. A tájékoztatásnak főszabályként a biztosítási szerződés módosításakor, illetve megújításakor kell megtörténnie, kivéve a biztosításközvetítő személyét érintő változást (a biztosításközvetítést végző természetes személy nevét, továbbá azon gazdálkodó szervezet cégnevét, székhelyét illetően, amelynek keretében vagy megbízásából a biztosításközvetítést végzi), melyről a változástól számított 15 napon belül kell tájékoztatást adni.

A kiegészítő biztosításközvetítő személy tájékoztatási kötelezettsége

- A kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személynek a kockázat helye szerinti vagy a kötelezettségvállalás tagállamának hivatalos nyelvén a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben, bizonyítható és azonosítható módon, világos, pontos, közérthető, egyértelmű, nem félrevezető, tisztességes, részletes

és díjmentes és fősabály szerint írásbeli tájékoztatást kell adnia az ügyfél részére: arról, hogy főtevékenységéhez kapcsolódóan kiegészítő jelleggel végez biztosításközvetítői tevékenységet, valamint

- a kiegészítő biztosításközvetítést végző természetes személy nevééről, továbbá
- azon gazdálkodó szervezet cégnevéről, székhelyéről, amelynek keretében vagy megbízásából a kiegészítő biztosításközvetítést végzi, és a gazdálkodó szervezet felügyeleti hatóságának megjelöléséről,
- a felügyeleti nyilvántartásról, amelyben a gazdálkodó szervezet szerepel, és annak módjáról, ahogyan nyilvántartását ellenőrizni lehet,
- attól függően, hogy biztosító, alkusz vagy többes ügynök megbízásából jár-e el (az adott biztosító, alkusz vagy többes ügynök nevével és címével együtt), a panasztétel lehetőségéről, illetve arról, hogy a tevékenységével kapcsolatos panasz – annak jellege szerint – előterjeszthető a Felügyelethez vagy a békéltető testületekhez (a székhely, telefonos és internetes elérhetőség, valamint a levelezési cím feltüntetésével), illetve
- tájékoztatást a bírói út igénybevételének lehetőségéről,
- a biztosítási szerződéssel összefüggésben kapott javadalmazás jellegéről,
- arról, hogy kinek a megbízásából és felelősségvállalása mellett jár el,
- a rendelkezésre álló termékválasztékról, valamint arról, hogy ennél szélesebb körben is az ügyfél rendelkezésére állhatnak termékek más biztosítási értékesítési csatornákon keresztül,
- arról, hogy nyújt-e – a rendelkezésre álló keretek közötti – tanácsadást az értékesített biztosítási termékekre vonatkozóan.

A felelősségvállalást, a termékválasztékot és a tanácsadást illetően a tájékoztatás írásbelinek nem minősülő módon is megtehető, amennyiben e tájékoztatások megtételét a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy, az ügyfél ezt elismerő kifejezett nyilatkozatával ellátva, külön dokumentálja.

A biztosításközvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítő tájékoztatási kötelezettségére vonatkozó közös szabályok

A tájékoztatás módja:

A biztosításközvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítő az írásbeli tájékoztatást az ügyféllel történő megállapodásban kikötött más nyelven és – a jogszabályban meghatározott feltételek teljesülése esetén - tartós adathordozón vagy honlapon keresztül is megadhatja, azzal, hogy az ügyfél ez irányú kérésére a tájékoztatást díjmentesen, írásban is rendelkezésére kell bocsátani.

Tartós adathordozón akkor történhet a tájékoztatás, ha az ügyfél kifejezetten ezt a tájékoztatási módot választotta, és a tájékoztatás, valamint a kapcsolattartás szempontjából ez a mód megfelelő a számára; ennek kell tekinteni különösen, ha rendszeres internet-hozzáféréssel rendelkezik, így különösen, ha a biztosító számára megadta az e-mail-címét.

A honlapon keresztül történő tájékoztatás feltétele, hogy azt személyesen az ügyfélnek címezzék, vagy az ügyfelet elektronikus úton értesítsék a honlap címéről és a tájékoztatásnak a honlapon belüli elérhetőségéről, továbbá a tájékoztatás a honlapon az igényérvényesítési határidő lejártáig elérhető maradjon, valamint az ügyfél kifejezetten ezt a tájékoztatási módot választotta, és a tájékoztatás, valamint a kapcsolattartás szempontjából ez a mód megfelelő a számára; ennek kell tekinteni különösen, ha rendszeres internet-hozzáféréssel rendelkezik, így különösen, ha a biztosító számára megadta az e-mail-címét.

Egyéb elvárások:

Az ajánlás az MNB által kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz, melynek tartalma kifejezi az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, piaci szabványokat és szokványokat. Kiemelendő a pénzügyi szervezetek számára a fogyasztóvédelmi elvek alkalmazásáról szóló 9/2020. (VII. 14.) MNB ajánlás, amelynek 10. pontjában foglaltak szerint az MNB fontos elvárása, hogy a pénzügyi szervezet – ideértve a biztosításközvetítőket és kiegészítő biztosításközvetítőket is – a fogyasztóval folytatott kommunikációja, illetve a tájékoztatók és összefoglalók elkészítése során kerülje a nehezen érthető vagy félreérthető, nem részletes tájékoztatást, valamint alkalmazzon könnyű olvashatóságot biztosító, de legalább 10-es betűméretet és kivitelezést. Az MNB szükségesnek tartja továbbá, hogy amennyiben a pénzügyi szervezet a fogyasztó tájékoztatása során jogszabályi rendelkezésre hivatkozik, akkor az adott jogszabályhelyet pontosan jelölje meg, továbbá adjon egyszerű, közérthető tájékoztatást annak tartalmáról és az adott esetre történő alkalmazásának indokáról. Elvárás továbbá, hogy a pénzügyi szervezet a személyes ügyfélkapcsolat esetén az írásbeli tájékoztatást – a lényegi információ átadásának és fogyasztó általi megértésének biztosítása céljából – azzal tartalmilag összhangban lévő, azzal nem ellentétes szóbeli magyarázattal is egészítse ki.

A biztosításközvetítő, kiegészítő biztosításközvetítő biztosítási szerződésre vonatkozó írásos tájékoztatási kötelezettsége

A biztosítási szerződésre vonatkozó írásos tájékoztatásnak legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a biztosítási időszakot és tartamot;
- a kockázatviselés kezdetét;
- a biztosítási eseményt;
- a díjfizetés, díjmódosítás módját, idejét, lehetőségét az alapbiztosításra és a kiegészítő kockázatokra, továbbá arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a biztosításközvetítő jogosult-e, és ha igen, akkor milyen korlátozásokkal az ügyféltől biztosítási díjat átvenni, továbbá jogosult-e a biztosítótól az ügyfélnek járó összeg kifizetésében közreműködni;
- a biztosító szolgáltatásait, azok teljesítésének módját, idejét és a választható lehetőségeket;
- a szerződés megszűnésének eseteit;
- a szerződésfelmondás feltételeit;

- a biztosító mentesülésének feltételeit, az alkalmazott kizárásokat;
- az értékkövetés módját, mértékét;
- a többlethozam visszajuttatásának mértékét és módját;
- a biztosító arra vonatkozó kötelezettségéről szóló tájékoztatást, hogy biztosítsa az ügyfél számára a biztosító, az általa alkalmazott vagy megbízott ügynök vagy – adott termék kapcsán – általa megbízott kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy magatartására, tevékenységére vagy mulasztására vonatkozó panasz szóban (személyesen, telefonon) vagy írásban (személyesen vagy más által átadott irat útján, postai úton, telefaxon, elektronikus levélben) történő közlésének lehetőségét, a panasznak a Felügyelethez vagy a békéltető testületekhez való előterjesztésének lehetőségét (a székhely, telefonos és internetes elérhetőség, valamint a levelezési cím feltüntetésével), illetve tájékoztatást a bírói út igénybevételének lehetőségéről;
- harmadik országbeli biztosító fióktelepével kötött szerződés esetén azt, hogy jogvita esetén mely ország bírósága jár el, milyen anyagi és eljárási jogszabályok alkalmazásával, továbbá az eljárás nyelvének meghatározását;
- azon szervezetek felsorolását, amelyeknek a biztosító az ügyfelek adatait a Bit. titokvédelemmel kapcsolatos rendelkezései alapján továbbíthatja;
- a szerződésre irányadó jog megjelölését vagy természetes személlyel kötendő nem-életbiztosítási szerződés esetén a szerződésre irányadó jog vonatkozásában – amennyiben az a felek által választható – a jogválasztás lehetőségét és a biztosító által irányadó jogként alkalmazni javasolt jog megjelölését;
- kölcsönös biztosító egyesületeknél a szükségessé váló pótlólagos befizetési kötelezettség előírását, illetve a szolgáltatás csökkentése tekintetében a szabályzatra való hivatkozást;
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást művelő kölcsönös biztosító egyesület esetében a szükségessé váló pótlólagos befizetési kötelezettség tekintetében a szabályzatra való hivatkozást;
- életbiztosítás esetén a szerződésre vonatkozó adózással kapcsolatos szabályokat;
- életbiztosítási szerződés esetén mekkora és milyen jogcímen merül fel az a költség, amit a biztosító a szerződő által befizetett első vagy egyszeri díjból a szerződés 30 napon belüli felmondása esetén visszatart;
- életbiztosítási szerződés esetén a biztosító vállal-e tőke-, illetve hozamgaranciát;
- befektetési egységhez kötött életbiztosítás esetén az eszközalap felfüggesztéssel és szétválasztással kapcsolatos részletes szabályokat.

A biztosításközvetítők és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyek javadalmazásával összefüggő szabályai

Általános szabályok

- A függő biztosításközvetítőt az e törvény szerinti jutalékjogosultság megilleti.
- A független biztosításközvetítő a közvetítői tevékenységéért a megbízótól az erre irányuló megállapodás alapján közvetlenül részesül díjazásban, különösen abban az esetben, ha megbízása kizárólag szaktanácsadásra vagy olyan biztosítási

szervződés közvetítésére vonatkozik, amelynek díja a biztosítótól származó közvetett díjazást nem, vagy csak részben tartalmaz.

- Ha a független biztosításközvetítő a megbízóval úgy állapodott meg, hogy a közvetlen díjazásban a független közvetítő nem, vagy csak részben részesül, a biztosítási díj meghatározott részét képező közvetett díjazásban részesülhet attól a biztosítótól, amely a közvetítésével létrejött szerződésben a biztosítási kockázatot elvállalja.
- A független biztosításközvetítőnek szabályzatában foglalt eljárásrend szerint gondoskodnia kell arról, hogy a díjazás módja ne vezessen érdekkonfliktus kialakulásához.
- A kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy a megbízójától javadalmazásra jogosult.
- A biztosító és a biztosításközvetítő közötti, írásban létrejött megállapodásnak tartalmaznia kell legalább az alábbiakat:
  - a jutalékfizetés esedékességének időpontját, amely – az első jutalékfizetés esetén – nem lehet korábbi, mint a szerződés első díjrészlete biztosítóhoz beérkezésének időpontja,
  - a jutalék mértékét,
  - a jutalék kifizetésének feltételeit,
  - a jutalékfizetés ütemezését,
  - a jutalék-visszatérítési kötelezettség feltételeit, az ezen kötelezettség alóli mentesítés feltételeit,
  - a jutalék-visszatérítési kötelezettség megszűnésének időpontját,
  - a jutalékjogosultságot és a jogosultság megvonásának feltételeit.
- A biztosító előre egységesen meghatározott feltételek alapján eltérő jutalékszintet állapíthat meg az egyes közvetítők vonatkozásában.
- A biztosításközvetítő részére jutalékelőleg nem fizethető.
- A biztosításközvetítőt a biztosításközvetítői tevékenységéért a kapott jutalékon kívül más juttatás nem illeti meg a biztosítótól. A biztosító a biztosításközvetítőt a jutalékon kívül, a biztosításközvetítői tevékenységtől eltérő szolgáltatás ellentételezéseként egyéb díjazásban, juttatásban részesítheti, a jogosultság pontos jogcímének feltüntetésével, ellenőrizhető és átlátható módon, dokumentált formában.
- **A független biztosításközvetítő esetén jutalékon a biztosítótól származó, a biztosítási díj meghatározott részét képező közvetett díjazást kell érteni.**

A megtakarítási jellegű életbiztosítások jutalékfizetési szabályai

- A megtakarítási jellegű életbiztosítási szerződés vonatkozásában a kifizetett jutalék összege nem haladhatja meg a jutalékfizetés időpontjáig a biztosítóhoz beérkezett biztosítási díj összegét.
- A rendszeres díjas megtakarítási jellegű életbiztosítási szerződés vonatkozásában jutalék a szerződés létrejöttétől számított első év terhére – legalább a díjelőírásnak

megfelelő első díjrészlet biztosítóhoz történő beérkezését követően – legfeljebb tizenhárom havi díjelőírásnak megfelelő összegben fizethető.

- A szerződés teljes tartamának terhére összességében kifizetett jutalék összege nem haladhatja meg a biztosítóhoz a szerződés teljes tartamára vonatkozóan beérkezett biztosítási díj összegét.

1.13 Szakmai szövetségek tevékenysége, célja, feladatköre (MABISZ tevékenysége, célja, feladatköre, Etikai kódex, Kártalanítási Számla, FBAMSZ, MABIASZ tevékenysége, célja)

1.13.1. Szakmai szövetségek tevékenysége, céljaik és jogkörük

A Magyarország területén működő biztosító társaságok és biztosításközvetítők szakmai érdekeik érvényesítése és továbbfejlesztése, a szakmai színvonal emelése, valamint a biztosítás intézményrendszeréhez kapcsolódó gazdasági részfeladatok ellátása érdekében szakmai szövetségeket alapítottak.

A szövetségek általában ún. belső és külső kapcsolatok kialakítása révén realizálják a tagjaik érdekvédelmét.

A szövetségek belső, azaz a tagok közötti kapcsolatai alatt értjük a tagok részére nyújtott

- információkat, illetve
- a számukra vagy helyettük elvégzett tevékenységeket.

Informális jellegűnek tekinthetjük a jövőbeni üzletmenetet érintő prognosztizálásokat, szakmai állásfoglalásokat, ágazati eredmény összegzéseket.

A tagok részére vagy helyettük végzett munkák alatt túlnyomórészt a tagoktól telepített, illetve az ő tehermentesítésükre végzett tevékenységeket értjük.

Külső, vagyis a szövetség és más szervezetek közötti együttműködés keretében kiemelkedő

- a jogszabályok előkészítésében való közreműködés,
- szakmai érdekképviselet ellátása,
- a nemzetközi szervezetek munkájában részvétel,
- a reprezentatív funkció ellátása.

Magyarországon a biztosításügy szereplői közül a Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ), a Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége és a Magyar Biztosítási Alkuszok Szövetsége (MABIASZ) érdemelnek kiemelés, mint érdekvédelmi szervezetek.

1.13.2. A Magyar Biztosítók Szövetsége (MABISZ)

A MABISZ a Magyarországon működő biztosítók és biztosítási tevékenységgel foglalkozó egyéb intézmények szakmai érdekvédelmi szerve, 1990-ben alapították.

A szövetség tagja lehet minden, a Magyarország területén működő biztosító részvénytársaság, biztosító szervezet, biztosító egyesület, másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító, viszontbiztosító, vagy annak magyarországi fióktelepe, harmadik országbeli biztosító, viszontbiztosító magyarországi fióktelepe, továbbá a fentiek csoportja, szövetsége (csoportos tagság). Fő célkitűzése a magyar biztosítási szakma képviselete és érdekvédelme.

A szövetség célja és feladatai

- a tagok közös érdekkörébe tartozó tevékenységek koordinálása és levezetése (pl. kármegelőzés, oktatás, biztosítási csalások elleni védekezés);
- tagozatai (pl. Vagyonbiztosítási tagozat, Üzleti tagozat) fórumot biztosítanak közös területen dolgozó szakemberek tapasztalatcseréjére;
- kezeli a Kártalanítási Számlát, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás garanciaalapját mely olyan károkra nyújt fedezetet, ahol a károkozó gépjármű nem rendelkezik kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással, illetve bizonyos körülmények között, ha a károkozó ismeretlen;
- működteti a Magyar Zöldkártya Irodát;
- kiadványokat publikál;
- a biztosítási szakma közös érdekeinek védelme, azok képviselete és érvényesítése;
- a tagok közreműködésével közös álláspont kialakítása a szakmát érintő döntések, illetőleg jogszabályok előkészítésében;
- a tagok közös szakmai álláspontjának képviselete a külső szervek és hatóságok, valamint egyéb fórumok előtt;
- állásfoglalások kialakítása szakmai-, etikai- és versenykérdésekben, a tagok közös érdekeinek képviselete a versenyfelügyeletet ellátó szerv eljárásában;
- az egész szakma érdekeit és a biztosítási kultúra elmélyítését szolgáló propaganda- és PR tevékenység koordinálása;
- a biztosítási szakma közös érdekeit szolgáló sajtótermék(ek) kiadásának segítése és támogatása;
- a tagok nem üzleti jellegű nemzetközi kapcsolatainak összehangolása, a Szövetség képviselete a nemzetközi fórumokon;
- a Közgyűlés döntése alapján a Szövetség - a tagok szakmai céljainak megvalósítása érdekében - gazdasági, vállalkozási tevékenységet is folytathat.

A Magyar Biztosítók Szövetsége Elkülönített Szervezeti Egysége (rövidítve: **ESZE**, 2013. december 31-ig MABISZ GKI, azaz Gépjármű Kárrendezési Iroda)

A kötelező gépjármű felelősségbiztosítás szerződéses rendszere 1991. július 1-jén történt bevezetésekor a jogszabály a Magyar Biztosítók Szövetségére (MABISZ) ruházta azon károk pénzügyi fedezetének elkülönített számlán való kezelését és a károsultak kártalanítását, amelyet a biztosítási szerződéskötési kötelezettség ellenére biztosítási szerződéssel nem rendelkező üzembentartó, illetőleg bizonyos korlátok között ismeretlen üzembentartó járművének üzemeltetésével okoztak. *(Pl. személyi sérülések.)* A Magyar Biztosítók

Szövetsége Gépjármű Kárrendezési Iroda (MABISZ GKI) egyik kiemelkedő feladata a fentebb említett károk rendezése.

A Magyar Biztosítók Szövetsége Gépjármű Kárrendezési Irodája 1996. január 1-jén kezdte meg tevékenységét. Legfontosabb feladata a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás körében jogszabály rendelkezése folytán a MABISZ-ra ruházott feladatok ellátása volt, e feladatok ellátását 2014. január 1-től a MABISZ keretein belül működő Elkülönített Szervezeti Egysége (rövidítve: ESZE) vette át.

Az ESZE főbb feladatai:

A Nemzeti Iroda feladatainak ellátása

- Nemzeti (Zöldkártya) Iroda
- Információs Központ
- Magyar Biztosítók Kárrendezési Megbízottjai
- Határbiztosítási szerződéssel rendelkezők által okozott károk rendezése
- A Kártalanítási Számla kezelése <http://mabisz.hu/hu/gepjarmu-karrendezesi-iroda/kartalanitasi-szamla.html>
- A Kártalanítási Számla kezeléséhez kapcsolódó regressz (visszakövetelési) tevékenység végzése
- A Kártalanítási Alap kezelése

Az Etikai- és versenykódex

A MABISZ kidolgozta a – tagbiztosítók számára kötelező érvényű – etikai és versenykódexét. Ennek lényege, hogy egyrészt az „önszabályozást”, tehát az önmérsékletet állítja követendő normaként a biztosítók egymás közötti (belső) viszonylatában, másrészt az etikátlan, illetve versenysértő magatartást tanúsító külső harmadik személyek elleni közös fellépést szorgalmazza.

Az Etikai- és versenykódex célja:

- a biztosításügy – tekintettel az egyéni és társadalmi szinten is érvényesülő értékteremtő szerepére – betölthesse az őt megillető helyet a gazdasági és társadalmi közéletben,
- a biztosítók és a biztosítási szakma megítélése tovább erősödjön,
- a biztosítási piac etikai magatartási szabályai mindenki előtt nyilvánvalóak legyenek,
- a hazai és nemzetközi szakmai hagyományokon alapuló piaci normák, valamint üzleti és etikai szokások mind a Magyarországon székhellyel rendelkező, mind a fiókteleppel vagy határon átnyúló szolgáltatással jelen lévő biztosítótársaságok körében érvényesüljenek.

Az Etikai- és versenykódex legfontosabb rendelkezései és alapelvei:

- más biztosítótársaságok vezető munkatársai részére történő alkalmazási ajánlati tilalom
- a tisztességtelen verseny tilalma
- a megtévesztés tilalma
- a versenykorlátozás tilalma
- erőfölénnyel való visszaélés tilalma
- a biztosításközvetítők és ügynökökre vonatkozó etikai szabályok
- reklámetikai szabályok
- közszereplés, médiák
- előnyök elfogadásának tilalma

Etikai eljárást az egyes tagokkal szemben a MABISZ tagjai kezdeményezhetnek.

1.13.3. Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége (FBAMSZ)

Feladatai:

- a biztosítási alkuszok szakmai tevékenységével kapcsolatos **érdekképviselő**, amely az egyes tagok érdekképviselőtét is magában foglalja, ideértve különösen az egyes tagok harmadik személyekkel szembeni olyan igényeinek érvényesítését, amelyek a biztosítási alkuszok széles körét érintő elvi szakmai kérdést vetnek fel
- fellép a tisztességtelen verseny ellen
- az érdekképviselő kiterjed a tagok képviseletének hatóságok és bíróságok előtti ellátására, amennyiben azt jogszabály a Szövetség számára lehetővé teszi.
- egyeztet a biztosítókkal, így különösen az alkuszok széles körét érintő mintamegállapodások előkészítése, feltételrendszerének kialakítása, egyeztetése kapcsán
- tájékoztatja a nyilvánosságot a biztosítási alkuszi tevékenység gazdasági jelentőségéről, szerepéről, továbbá erősíti a bizalmat ezekkel a szakmai tevékenységekkel kapcsolatban, biztosítja a szakmai jó hírnevet
- társadalmi szintű és nagyobb közösségek érdekeit szolgáló ügyekben hatóságoknak, más szakmai szövetségeknek, társadalmi és hírközlő szervezeteknek a Szövetség munkájáról, biztosítási szakkérdésekről ad folyamatos tájékoztatást
- jelentős a kapcsolattartás a Magyar Biztosítók Szövetségével, valamint a Szövetség tagjait érintő ügyekben és kérdésekben illetékes minisztériumokkal, az MNB-vel, szakmai és egyéb társadalmi szervezetekkel
- rendszeres szakmai tanácsadás nyújtása a Szövetség tagjai részére, szakosított tanácsadói útján
- kapcsolatot tart a külföldi és a nemzetközi szakmai érdekképviselői szervezetekkel, ezen keresztül a szakma felkészültségének folyamatos elősegítése az Európai Unió követelményrendszeréhez

Az Üzleti Etikai Kódex

A MABISZ-hoz hasonlóan a FBAMSZ is kidolgozta – a tagjai számára kötelező érvényű – etikai kódexét. Ebben rögzíti a szakszerű alkuszi tevékenység alapelveit, az ügyfélkapcsolatok, az alkuszi függetlenség és az érdekellentétek kezelésének kérdéseit, a díjazás és transzparencia alapvető szempontjait és a tisztességes piaci versennyel kapcsolatos szabályokat.

A Kódexben foglaltak bármely tag részéről történő megsértése etikai eljárást vonhat maga után.

1.13.4. Magyar Biztosítási Alkuszok Szövetsége (MABIASZ)

Feladatai:

- megteremti a rendszeres kapcsolattartás kereteit, biztosítva ezáltal a Magyarországon biztosítási alkuszi tevékenységet végző gazdálkodó szervezetek és ezen tevékenységben részt vevő természetes személyek szakmai érdekképviselőit, továbbképzését,
- elsősorban kis- és közepes nagyságú, kizárólag magyar tulajdonosi struktúrájú, MNB által kiadott engedéllyel rendelkező biztosítási alkuszok, valamint biztosításhoz kapcsolódó egyéb szolgáltatást nyújtó gazdálkodó szervezetek számára szakmai segítséget nyújt hatékonyságuk növelése érdekében.
- szakmai programokat, továbbképzéseket szervez, tanácsot ad,
- képviseli az egyesület tagjait szakmai és egyéb szervezetek előtt Magyarországon és külföldön egyaránt,
- ellátja a tagok érdekképviselőit,
- a biztosító intézetekkel és a biztosítási piac szereplőivel egyenrangú partnerkapcsolatot alakít ki és fenntart,
- kapcsolatot tart a biztosító intézetek szakmai szövetségével
- elősegíti a Felügyeleti szervekkel való együttműködést,
- szakmai, jogi tanácsot ad a tagok részére, tisztességtelen piaci magatartás esetén a sérelmet szenvedett tagot képviseli, fellép a tisztességtelen piaci magatartással szemben,
- tájékoztatja a nyilvánosságot a független alkuszi tevékenység szakmai, gazdasági sajátosságairól,
- közös marketing, illetve PR tevékenységet végez az egyesület céljainak megvalósítása érdekében.

1. C) A BIZTOSÍTÁSI PIAC MŰKÖDÉSÉT ÉRINTŐ HATÓSÁGOK ÉS EGYÉB SZERVEK

1.14. Magyar Nemzeti Bank pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos főbb feladatai, jogkörei (pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét ellátó szerv biztosításközvetítőkre vonatkozó ajánlásai, útmutatói)

A Magyar Nemzeti Bank

Az MNB részvénytársasági formában működő jogi személy. Az MNB részvényei az állam tulajdonában vannak.

Az MNB alapvető feladatai

- meghatározza és megvalósítja a **monetáris politikát**,
- jogosult Magyarország hivatalos pénznemében bankjegy- és érmekibocsátásra,
- a magyar gazdaság külső stabilitásának megőrzése érdekében hivatalos deviza- és aranytartalékot képez, és kezeli azt,
- a devizatartalék kezelésével és az árfolyampolitika végrehajtásával kapcsolatban devizaműveleteket végez,
- felvigyázza a fizetési és elszámolási, valamint az értékpapír-elszámolási rendszereket,
- az Európai Központi Bankkal szemben fennálló statisztikai adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez statisztikai információkat gyűjt és hoz nyilvánosságra,
- kialakítja a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitására vonatkozó politikát,
- szanálási hatóságként jár el,
- ellátja pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét: a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása,
- a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens bölcs működésének elősegítése, a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete,
- az egyes pénzügyi szervezeteket, illetve a pénzügyi szervezetek egyes szektorait fenyegető, nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektoriális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, illetve az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása, a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeinek védelme, a pénzügyi közvetítőrendszerrel szembeni közbizalom erősítése céljából.

A **prudens működés** olyan általános alapelv, amely kimondja, hogy a pénzügyi szervezet, így a biztosító is, oly módon köteles a rábízott idegen és saját forrásokkal gazdálkodni, hogy folyamatosan **fenntartsa azonnali** fizetőképességét a **likviditását** és **mindenkori fizetőképességét, azaz a szolvenciáját**.

Az MNB szervei:

- a Monetáris Tanács,
- a Pénzügyi Stabilitási Tanács,
- az igazgatóság és
- a felügyelőbizottság.

A Monetáris Tanács

Az MNB legfőbb döntéshozó szerve a Monetáris Tanács. Tagjai:

- az MNB elnöke, mint a Monetáris Tanács elnöke,
- az MNB alelnökei és
- a további tagok, akiket hat évre az Országgyűlés választ.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács

Az MNB hatáskörébe tartozó ügyek közül a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között a Pénzügyi Stabilitási Tanács jár el a meghatározott feladatokkal kapcsolatos eljárásokban:

- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitása érdekében folyamatosan figyelemmel kíséri a pénzügyi közvetítőrendszer egészének, illetve a pénzügyi piacoknak a stabilitását,
- számba veszi a pénzügyi közvetítőrendszer egészét veszélyeztető kockázati tényezőket,
- elemzi azokat az intézmény- vagy terméktípushoz, ezek gyors elterjedéséhez kapcsolódó kockázatokat, amelyek veszélyt jelenthetnek a pénzügyi közvetítőrendszer egészére nézve,
- nyomon követi a nemzetközi és az európai piacokon zajló fejleményeket és a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását veszélyeztető kockázatokat, és a Monetáris Tanács által meghatározott stratégiai keretek között dönt a szükséges intézkedésekről,
- megtárgyalja a pénzügyi közvetítőrendszer egészét érintő stratégiai, szabályozási, kockázati, kérdéseket és szükség esetén állást foglal,
- a pénzügyi közvetítőrendszer egészének stabilitását fenyegető helyzetben értékeli a rendszerkockázatokat, dönt az azok csökkentése vagy megszüntetése érdekében szükséges intézkedésekről,
- évente meghatározza az MNB ellenőrzési tevékenységének kiemelt célterületeit.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács döntéseiről rendszeresen beszámol a Monetáris Tanácsnak.

A Pénzügyi Stabilitási Tanács legalább három, legfeljebb tíztagú testület, tagjai:

- elnökként az MNB elnöke,
- a meghatározott feladatot felügyelő alelnökök,
- az MNB elnöke által kijelölt vezetők.

A monetáris politika

Az MNB meghatározott eszközökkel befolyásolja a pénz- és hitelkínálatot, valamint a pénz- és hitelkeresletet.

Monetáris politikájának eszközeként az MNB:

- számlavezetési tevékenységével összefüggésben betétet fogad el és megfelelő biztosíték ellenében hitelt nyújt,
- nyíltpiaci műveletek és visszavásárlási megállapodások keretében értékpapírokat vásárol, ad el és közvetít az azonnali és származtatott piacokon,
- saját értékpapírokat bocsát ki,
- árfolyamokat és kamatokat befolyásol és határoz meg,
- értékpapírokat számítol le (visszleszámítol),
- szabályozza a kötelező tartalékot és
- egyéb jegybanki eszközöket alkalmaz.

MNB irányadó kamatként jegybanki alapkamatot állapít meg. A jegybanki alapkamat egy ország irányadó kamatát jelenti, ami hatással van a banki kamatokra, és ezáltal a gazdaságra is.

Az MNB külföldi pénznemek forintra és forintnak külföldi pénznemekre való átszámítására vonatkozó hivatalos árfolyamokat jegyez és hoz nyilvánosságra.

Az MNB felügyeleti feladatai

A felügyeleti feladat során ellátja:

- az Önkéntes Kölcsönös Biztosító Pénztárakról szóló törvény,
- a Magyar Export-Import Bank Részvénytársaságról és a Magyar Exporthitel Biztosító Részvénytársaságról szóló törvény,
- a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény,
- a lakástakarékpénztárakról szóló törvény,
- a jelzálog-hitelintézetéről és a jelzáloglevélről szóló törvény,
- a magánnyugdíjról és a magánnyugdíjpénztárakról szóló törvény,
- a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról szóló törvény,
- a Tpt.,
- a biztosítási tevékenységről szóló törvény,
- a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló törvény,
- a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló törvény (Fnytv.),
- a Bszt.,
- a kollektív befektetési formákról és kezelőikről, valamint egyes pénzügyi tárgyú törvények módosításáról szóló törvény (Kbftv.),
- a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló törvény, valamint

- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény (Gfbt.),
- a központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény,
- a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló törvény,
- az egyes fizetési szolgáltatókról szóló törvény

hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletét.

Az MNB a feladatkörében

- engedélykérelmeket és más beadványokat bírál el,
- vezeti az MNB feladatkörébe utalt nyilvántartásokat,
- ellenőrzi a törvények hatálya alá tartozó személyek és szervezetek információszolgáltatási rendszerét és adatszolgáltatását,
- ellenőrzi a törvények hatálya alá tartozó személyek és szervezetek működésére és tevékenységére vonatkozó, a feladatkörébe tartozó hazai jogszabályi rendelkezések és európai uniós jogi aktusok betartását és az MNB által hozott határozatok végrehajtását,
- felügyeli a pénzügyi piacok működését,
- segíti az Országos Betétbiztosítási Alap igazgatótanácsa működését, annak döntései előkészítését és végrehajtását,
- piacfelügyeleti eljárást indít az engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység észlelése esetén;
- együttműködik a külföldi pénzügyi felügyeleti hatóságokkal, különösen az EGT államainak pénzügyi felügyeleti hatóságaival,
- teljesíti feladatkörében a nyilvánosságra hozatali és az Európai Bizottság felé fennálló bejelentési kötelezettségeket,
- teljesíti a fióktelep létesítésével és a határon átnyúló tevékenység végzésével kapcsolatos értesítési és tájékoztatási kötelezettséget, valamint együttműködik a fióktelepek működésével kapcsolatos szükséges vizsgálatok elvégzése érdekében az EGT államainak pénzügyi felügyeleti feladatokat ellátó hatóságaival,
- közreműködik az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak, a magánnyugdíjpénztárak és a pénztárak garanciaalapja fejlődését akadályozó tényezők feltárásában és feloldásában, valamint e szervezetek társadalombiztosítással való együttműködésének koordinálásában,
- ellenőrzi a nyilvánosan működő részvénytársaságban történő befolyásszerzéssel kapcsolatos szabályok és elvek betartását,
- a közraktározásról szóló törvény szerint együttműködik a közraktári felügyelettel az engedélyezési és ellenőrzési eljárások során,
- ellenőrzi a biztosítók, Kártalanítási Számla kezelője, a Kártalanítási Alap kezelője, a Kártalanítási Szervezet, az Információs Központ, a Nemzeti Iroda, a kárképviselő Gfbt.-ben meghatározott tevékenységét,
- ellátja a pénzügyi konglomerátumok kiegészítő felügyeletéről szóló törvényben foglaltaknak megfelelő kiegészítő felügyeletet.

Felügyeleti szabályozó eszközök

Az MNB elnöke a törvényben foglalt felhatalmazás alapján rendeleteket bocsáthat ki, melyek valamennyi jogalanyra nézve kötelező jogszabályoknak minősülnek. Az MNB ezen kívül olyan felügyeleti eszközöket is alkalmaz, amelyek a felügyelt intézményeket segítik, orientálják a jogszabályok értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatban, és amelyek nem kötelező erejűek, de alkalmazásukat az MNB vizsgálja és értékeli. Ilyen felügyeleti szabályozó eszközök az ajánlások, a vezetői körlevelek, a különféle tájékoztatók és útmutatók, módszertani kézikönyvek, valamint mintaszabályzatok.

Az MNB eljárásai

A hatósági eljárások

Az MNB hatóságként jár el:

- feladatkörében meghatározott törvények hatálya alá tartozó személyek, szervezetek, valamint tevékenységek feletti folyamatos felügyelet gyakorlása során,
- a pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló törvény szerinti jogosultság gyakorlása során,
- a fizetési, illetve értékpapír-elszámolási rendszerekben történő teljesítés véglegességéről szóló törvény szerinti kijelölés, valamint annak visszavonása során,
- a forgalomban lévő magyar törvényes fizetőeszközről, valamint az MNB által forgalomból bevont, de törvényes fizetőeszközre átváltható bankjegyről és érméről utánszám készítésének és készíttetésének engedélyezése és ellenőrzése, továbbá
- az MNB elnöke rendeleteiben és az MNB határozataiban foglalt rendelkezések megtartásának ellenőrzése során.

Az MNB a hatósági eljárások részeként:

- engedélyezési eljárást,
- ellenőrzési eljárást,
- fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárást,
- piacfelügyeleti eljárást és
- felügyeleti ellenőrzést folytat le.

Az engedélyezési eljárás

- Az engedélyeztetést kérelmező a kérelemre indított eljárásban igazgatási szolgáltatási díjat köteles fizetni.
- A kérelmező köteles nyilatkozni arról, hogy az engedély kiadása érdekében szükséges minden lényeges tényt és adatot közölt az MNB-vel.
- Az engedélyezési eljárás során az MNB a kérelemmel összefüggő és a rendelkezésére álló okiratokat, adatokat és információkat mérlegeli, valamint meggyőződik arról, hogy az engedély kiadása nem ütközik jogszabályba.
- Az engedélyezési, jóváhagyási és nyilvántartásba vételi, törlési eljárásokban, valamint a bejelentéseknél a kérelmet, illetve bejelentést az e célra rendszeresített formanyomtatványon vagy elektronikus úrlapon kell benyújtani.

Az ellenőrzési eljárás

Az MNB ellenőrzési jogköre kiterjed:

- az MNB törvényben,
- a meghatározott törvények hatálya alá tartozó személy és szervezet működésére és tevékenységére vonatkozó jogszabályokban, és
- az MNB elnöke rendeleteiben meghatározott előírások,
- megtartásának, valamint az MNB hatósági határozataiban foglaltak végrehajtásának ellenőrzésére.

Az ellenőrzési eljárás során az MNB

- átfogó vizsgálatot,
- célvizsgálatot,
- témavizsgálatot,
- rendkívüli célvizsgálatot és
- utóvizsgálatot végezhet.

Az MNB az ellenőrzés végén vagy az általa hivatalosan ismert tények alapján megállapítja a jogszabályok vagy az MNB hatósági határozatában meghatározott kötelezettség megszegését, elkerülését, elmulasztását, késedelmes vagy hiányos teljesítését, a törvények hatálya alá tartozó személy, szervezet esetén az adott tevékenységre vonatkozó jogszabály szerinti intézkedést, kivételes intézkedést alkalmazza, illetve bírságot szab ki.

Az ellenőrzött személlyel és szervezettel szemben kiszabható **bírság összege 100 000 forinttól 2 000 000 000 forintig terjedhet.**

Az ellenőrzött szervezet vezetőjével, továbbá a Bit. szerinti vezető állású személynek minősülő személlyel szemben kiszabható bírság összege **100 000 forinttól 500 000 000 forintig terjedhet.** Ha jogszabály lehetővé teszi az ellenőrzött szervezet alkalmazottjával szemben bírság kiszabását, a bírság összege 20 000 forinttól 20 000 000 forintig terjedhet.

A vezetővel, a vezető állású személynek minősülő személyekkel, valamint az alkalmazottal szemben kiszabott bírság összegét az ellenőrzött szervezet nem vállalhatja át.

Vezető állású személynek minősül az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár, valamint a magánnyugdíjpénztár vezető tisztségviselője, ügyvezetője és ügyvezető-helyettese is, továbbá a független biztosításközvetítői tevékenység irányítását végző személy.

Fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárás

Az MNB kérelemre vagy hivatalból indított eljárás keretében ellenőrzi

- személy vagy szervezet által nyújtott szolgáltatást igénybe vevő fogyasztóval szemben tanúsítandó magatartásra vonatkozó kötelezettséget megállapító, meghatározott törvények vagy az azok végrehajtására kiadott jogszabályban előírt rendelkezések, valamint,
- a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény rendelkezéseinek,
- a gazdasági reklámtevékenység alapvető feltételeiről és egyes korlátairól szóló törvény rendelkezéseinek,
- az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló törvény rendelkezéseinek, továbbá
- a pénzügyi fogyasztói jogvitával kapcsolatos kötelezettség betartását, és eljár e rendelkezések megsértése esetén.

A fogyasztóvédelmi eljárás kérelemre történő megindításának feltétele, hogy a fogyasztó személy vagy szervezet által meghatározott és közzétett elérhetőségein keresztül – személyesen, telefonon, postai úton, telefaxon, az erre a célra üzemeltetett informatikai rendszeren keresztül – azonosítására alkalmas tartalommal, szóban vagy írásban a személy vagy szervezet szolgáltatásával vagy eljárásával kapcsolatos panaszát már korábban előterjesztette, azonban

- a panaszára nem kapott választ,
- a panasz kivizsgálása nem a személyre vagy a szervezetre vonatkozó szabályok szerint történt,
- a személy vagy szervezet válaszából egyéb, jogszabályokban előírt fogyasztói jogot sértő körülményt vélelmez.

Az MNB a szervezetnél vagy személynél hivatalból fogyasztóvédelmi

- célvizsgálatot
- témavizsgálatot vagy
- utóvizsgálatot tarthat.

Az MNB fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki. A fogyasztóvédelmi **bírság összege tizenötezer forinttól** a számvitelről szóló törvény hatálya alá tartozó, százmillió forintot

meghaladó éves nettó árbevétellel rendelkező szervezet esetében az éves nettó árbevételének öt százalékáig, **de legfeljebb százmillió forintig**, illetve a **fogyasztók széles körének jelentős vagyoni hátránnyal fenyegető helyzetet okozó jogsértés esetén legfeljebb kétmilliárd forintig terjedhet.**

Az MNB minden esetben fogyasztóvédelmi bírságot szab ki, ha

- a jogsértést megállapító jogerős határozatában előírt kötelezettség teljesítésére megállapított határnap elteltét, illetve határidő lejártát követő hat hónapon belül ugyanaz a szervezet vagy személy ugyanazon jogszabályi rendelkezést ismételtén megsértette, vagy
- a jogsértés a fogyasztók széles körét érinti.

Piacfelügyeleti eljárás

Az MNB piacfelügyeleti eljárást indít

- engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végzett pénzügyi szolgáltatási, kiegészítő pénzügyi szolgáltatási, tőzsdei, árutőzsdei szolgáltatási, befektetési alapkezelési, központi értéktári, önkéntes kölcsönös biztosító pénztári, magánnyugdíjpénztári, biztosítási, viszontbiztosítási, foglalkoztatói nyugdíj szolgáltatói, befektetési szolgáltatási tevékenység, kiegészítő szolgáltatás, közvetítői (ügynöki) tevékenység gyanúja esetén,
- bennfentes kereskedelem vagy piacbefolyásolás gyanúja esetén,
- bennfentes személyre vonatkozó bejelentési kötelezettségre vonatkozó szabályok ellenőrzése céljából végez.

Piacfelügyeleti eljárás során az engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végzett tevékenység esetén a piacfelügyeleti bírság összege százezer forinttól kettőmilliárd forintig terjedhet.

A felügyeleti ellenőrzés

A felügyeleti ellenőrzés során az MNB hatáskörében hivatalból felügyeleti ellenőrzést folytathat le, amelynek során helyszíni ellenőrzést tarthat. A helyszíni ellenőrzésről szóló előzetes értesítés mellőzhető.

Az MNB biztosításközvetítőkkel és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyekkel kapcsolatos intézkedései

Az MNB a biztosításközvetítő kötelezettségének teljesítése, az ügyfelek érdekeinek megóvása, valamint annak érdekében, hogy a biztosításközvetítői tevékenység a Bit., valamint az ezen tevékenységekre vonatkozó más jogszabályoknak és az MNB határozatainak megfelelően, intézkedéseket hozhat.

Az MNB a következő intézkedéseket hozhatja

- a Bit-ben és a biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó más jogszabályban, továbbá a felügyeleti határozatokban meghatározott feltételeknek való megfelelésre figyelmeztethet, indokolt esetben – határidő kitűzésével – kötelezhet,
- felügyeleti bírság megfizetésére kötelezhet,
- megtilthatja az engedély nélküli többes ügynöki és alkuszi tevékenység, továbbá a felügyeleti nyilvántartáson kívüli biztosításközvetítői tevékenység folytatását,
- elrendelheti a biztosításközvetítő nyilvántartásban szereplő státusza inaktív szerepeltetését,
- előírhatja a többes ügynök és az alkusz jegyzett tőkéjének az e törvényben előírt minimumra való felemelését,
- a harmadik országban székhellyel rendelkező biztosításközvetítő által létesített fióktelep általános képviselőjének, továbbá a biztosításközvetítői tevékenység irányítójának meghallgatását rendelheti el,
- kezdeményezheti a biztosításközvetítői tevékenység irányítójának, vagy a harmadik országban székhellyel rendelkező biztosításközvetítő által létesített fióktelep általános képviselőjének a felmentését,
- a kiadott alkuszi vagy többes ügynöki tevékenységi engedélyt felfüggesztheti,
- a kiadott alkuszi vagy többes ügynöki tevékenységi engedélyt visszavonhatja,
- megtilthatja az alkusz biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződésai állományának átruházását,
- elrendelheti a jogsértő állapot megszüntetését vagy megtilthatja a jogszabályba ütköző magatartás további folytatását,
- a biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésére vonatkozó üzletviteli jogszabályi követelmények megsértése esetén a biztosításközvetítő vállalkozás ügyvezető tisztségviselőjét határozott időre eltilthatja e feladatköre ellátásától,
- felfüggesztheti vagy megtilthatja egyes biztosítási termékek vagy az összes biztosítási termék közvetítő általi értékesítését,
- kötelezheti az alkuszt vagy a többes ügynököt, hogy az általa megbízott kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyt törölje a belső nyilvántartásából.

Az MNB a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy kötelezettségének teljesítése, az ügyfelek érdekeinek megóvása, valamint annak érdekében, hogy a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenység e törvénynek, valamint az ezen tevékenységekre vonatkozó más jogszabályoknak és a Felügyelet határozatainak megfelelően a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy vonatkozásában is intézkedéseket hozhat.

Az MNB a Bit-ben, valamint a biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó más jogszabályban, továbbá a felügyeleti határozatokban meghatározott feltételeknek való megfelelés teljesítése érdekében, határozott időtartamra szóló intézkedési terv kidolgozására, az abban foglaltak végrehajtására kötelezheti a biztosításközvetítőt.

A felügyeleti bírság

A Felügyelet a többes ügynököt, az alkuszt, a biztosításközvetítői tevékenység irányítóját, a harmadik országbeli biztosításközvetítő általános képviselőjét felügyeleti bírság megfizetésére kötelezheti, ha az

- megsérti e törvény vagy egyéb, a biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó jogszabály előírásait,
- a felügyeleti határozatban előírtakat nem vagy nem határidőben teljesíti, vagy
- a Felügyelet által elrendelt adatszolgáltatási vagy meghallgatási kötelezettségének határidőre nem tesz eleget.

A biztosításközvetítő nyilvántartásból történő törlése

A Felügyelet dönthet a biztosításközvetítőnek a biztosításközvetítő nyilvántartásban szereplő státusza inaktíválásáról, ha

- a nyilvántartásba-vételi és működési feltételek bármelyikének – az azok teljesítésére történő kötelezésnek való megfelelés teljesítésére nyitva álló határidő eredménytelen elteltét követően – nem felel meg,
- ellenőrzése során bebizonyosodik, hogy működése súlyosan vagy ismétlődően sértette a biztosítottak érdekeit,
- megállapítja, hogy a biztosításközvetítő tevékenységi engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végez pénzügyi szervezet által végezhető tevékenységet és
  - a) e tevékenységével előidézett jogsértés súlya indokolja, vagy
  - b) azon személyek érdekeinek a megóvása indokolja, amelyek számára e tevékenységet végezte,
- megállapítja, hogy a természetes személy biztosításközvetítő tevékenysége súlyosan vagy ismételten jogszabálysértő.

A többes ügynöki és alkuszi tevékenységi engedély felfüggesztése

A Felügyelet a többes ügynök és alkusz tevékenységét felfüggesztheti, ha a többes ügynök és alkusz tevékenysége végzésére vonatkozó jogszabályi előírásokat nem teljesíti, de megalapozottan várható, hogy a felfüggesztés időtartama alatt a jogsértő helyzet megszűntethető.

A felfüggesztés időtartama a hat hónapot nem haladhatja meg.

A többes ügynöki és alkuszi tevékenységi engedély visszavonása

A többes ügynöki és az alkuszi engedélyt a Felügyelet visszavonhatja és ezzel egyidejűleg a biztosításközvetítő nyilvántartásban szereplő státusza inaktív szerepeltetéséről dönt, ha

- az e törvényben előírt nyilvántartásba-vételi és működési feltételek bármelyikének – az azok teljesítésére történő kötelezésnek való megfelelés teljesítésére nyitva álló határidő eredménytelen elteltét követően – nem felel meg,
- nyilvántartása vagy az éves beszámolója nem felel meg a valóságnak,

- ellenőrzése során bebizonyosodik, hogy a működésére vonatkozó jogszabályokat ismételten vagy súlyosan megsértette, vagy működése súlyosan vagy ismétlődően sérti a biztosítottak érdekeit,
- az engedély megadásától számított egy éven belül a többes ügynök vagy az alkusz tevékenységét nem kezdte meg, vagy a biztosításközvetítői tevékenységet engedély nélkül hat hónapon túl felfüggeszti,
- a többes ügynök vagy az alkusz tevékenysége felfüggesztésének időtartama alatt a jogsértő helyzet megszüntetése érdekében tett felügyeleti intézkedések nem vezettek eredményre,
- megállapítja, hogy a többes ügynök vagy az alkusz tevékenységi engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végez pénzügyi szervezet által végezhető tevékenységet és
  - a) e tevékenységével előidézett jogsértés súlya indokolja, vagy
  - b) azon személyek érdekeinek a megóvása indokolja, amelyek számára e tevékenységet végezte.

A harmadik országbeli független biztosításközvetítő fióktelep engedélyét a Felügyelet akkor is visszavonja, ha a biztosításközvetítő székhelye szerinti ország jogszabályai alapján már nem jogosult független biztosításközvetítői tevékenység végzésére.

A biztosításközvetítők által fizetendő felügyeleti díj

- A többes ügynök és az alkusz – ideértve a másik tagállamban székhellyel rendelkező többes ügynöki és az alkuszi tevékenységet végző biztosításközvetítő magyarországi fióktelepét is – a Felügyelet részére felügyeleti díjat fizet.
- A felügyeleti díj az alapidj és a változó díj összege.
- Az alapidj hetvenötezer forint, amely összeg minden ötven – többes ügynök és az alkusz által alkalmazott vagy megbízott, továbbá a részéről megbízott gazdálkodó szervezet által alkalmazott vagy megbízott – biztosításközvetítést végző természetes személy után újabb hetvenötezer forintra nő.

1.15. Gazdasági Versenyhivatal

A Gazdasági Versenyhivatal az Országgyűlés felügyelete alatt működő autonóm államigazgatási szerv. A Gazdasági Versenyhivatal a piaci verseny tisztaságán őrökdi, feladatkörében nem utasítható, feladatát más szervektől elkülönülten, befolyásolástól mentesen látja el, számára feladatot csak törvény írhat elő. Célja, hogy a piacok a fogyasztók hasznára működjenek.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény célja, hogy biztosítsa a gazdasági verseny tisztaságát és szabadságát. Ehhez olyan versenyjogi rendelkezések elfogadása szükséges, amelyek tiltják a tisztességes verseny követelményeibe ütköző, illetve a gazdasági versenyt korlátozó piaci magatartást, valamint

megakadályozzák a vállalkozásoknak a versenyre hátrányos összefonódását, gondoskodva a szükséges szervezeti és eljárási feltételekről is.

A Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozó jogsértés miatt bárki bejelentéssel vagy panasszal élhet a Gazdasági Versenyhivatalnál. Az eljárás költségeit az állam előlegezi és viseli azzal az eltéréssel, hogy ha a versenyfelügyeleti eljárásban a bejelentésben megjelölt magatartás jogsértő volt, a tilalom ellenére való végrehajtása megállapításra került, a bejelentéssel kapcsolatos eljárás költségeit is köteles megtéríteni az, akinek jogsértő magatartását megállapították, illetve az összefonódás bejelentésére köteles lett volna.

Tilalmak

Generálklauzula: a tisztességtelen verseny tilalma

Tilos gazdasági tevékenységet tisztességtelenül – különösen a megrendelők, vevők, igénybe vevők és felhasználók (együtt: üzletfelek), illetve a versenytársak törvényes érdekeit sértő vagy veszélyeztető módon, vagy az üzleti tisztesség követelményeibe ütközően – folytatni.

Az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma

Tilos a gazdasági versenyben az üzletfeleket megtéveszteni. Az üzletfelek megtévesztésének minősül a vállalkozásnak az áru értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló olyan üzleti kommunikációja, egyéb magatartása, tevékenysége vagy mulasztása, amely jelentős információ tekintetében valótlan tény tartalmaz, vagy valós tényt olyan módon jelenít meg, hogy megtéveszti vagy alkalmas arra, hogy megtévesztesse azokat az üzletfeleket, akik felé irányul, vagy akik tudomására juthat.

Tilos továbbá az üzletfél választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti gyakorlat alkalmazása, így különösen olyan körülmények teremtése, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyyszerű összehasonlítását.

A gazdasági versenyt korlátozó megállapodás tilalma

Tilos a vállalkozások közötti megállapodás és összehangolt magatartás, valamint a vállalkozások egyesülési jog alapján létrejött szervezetének, köztestületének, egyesülésének és más hasonló szervezetének a döntése, amely a gazdasági verseny megakadályozását, korlátozását vagy torzítását célozza, vagy ilyen hatást fejthet, illetve fejt ki. Nem minősül ilyennek a megállapodás, ha egymástól nem független vállalkozások között jön létre.

Nem esik a tilalom alá a megállapodás, ha csekély jelentőségű, amely versenytársak közötti megállapodás esetén akkor áll fenn, ha a megállapodást kötő feleknek az együttes részesedése az érintett piacok egyikén sem haladja meg a tíz százalékot.

A gazdasági erőfölénnyel való visszaélés tilalma

Tilos a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen: az üzleti kapcsolatban tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni.

Gazdasági erőfölényben van az érintett piacon az, aki gazdasági tevékenységét a piac többi résztvevőjétől nagymértékben függetlenül folytathatja, anélkül, hogy piaci magatartásának meghatározásakor érdemben tekintettel kellene lennie versenytársainak, szállítóinak és üzletfeleinek vele kapcsolatos piaci magatartására.

A versenyjogi szabályok a biztosítási piac szereplőit is kötik csakúgy, mint a gazdaság egyéb szereplőit.

A biztosítási piac szereplőinek különösen az alábbi magatartási tilalmakra kell oda figyelni:

Tilos

- gazdasági tevékenységet tisztességtelenül – különösen a versenytársak, a fogyasztók törvényes érdekeit sértő vagy veszélyeztető módon, vagy az üzleti tisztesség követelményeibe ütközően – folytatni,
- valótlan tény állításával vagy híresztelésével, valamint valós tény hamis színben való feltüntetésével, úgyszintén egyéb magatartással a versenytárs jó hírnevét vagy hitelképességét sérteni, illetőleg veszélyeztetni,
- máshoz olyan tisztességtelen felhívást intézni, amely harmadik személlyel fennálló gazdasági kapcsolat felbontását vagy ilyen kapcsolat létrejöttének megakadályozását célozza.
- az árut, szolgáltatást (a továbbiakban együtt: áru) a versenytárs hozzájárulása nélkül olyan jellegzetes külsővel, csomagolással, megjelöléssel – ideértve az eredet-megjelölést is – vagy elnevezéssel előállítani vagy forgalomba hozni, továbbá olyan nevet, megjelölést vagy árujelzőt használni, amelyről a versenytársat, illetőleg annak áruját szokták felismerni.
- a versenyeztetés – így különösen a versenytárgyalás, a pályázatás –, az árverés, a tőzsdei ügylet tisztaságát bármilyen módon megsérteni. E tilalmat csak azokra a magatartásokra kell alkalmazni, amelyeket e törvény más rendelkezése vagy külön törvény nem szabályoz.
- az üzletfelek választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszerek alkalmazása. (Ilyen módszernek minősül különösen, ha olyan körülményeket teremtenek, amelyek jelentősen megnehezítik az áru, illetve az ajánlat valós megítélését, más áruval vagy más ajánlattal történő tárgyszerű összehasonlítását.)
- a gazdasági erőfölénnyel visszaélni, így különösen:
  - az üzleti kapcsolatban – ideértve az általános szerződési feltételek alkalmazásának esetét is – tisztességtelenül vételi vagy eladási árakat megállapítani, vagy más módon indokolatlan előnyt kikötni, vagy hátrányos feltételek elfogadását kikényszeríteni;
  - a termelést, a forgalmazást vagy a műszaki fejlődést a végső üzletfelek kárára korlátozni;

- indokolatlanul elzárkózni az ügylet jellegének megfelelő üzleti kapcsolat létrehozásától, illetve fenntartásától;
- a másik fél gazdasági döntéseit indokolatlan előny szerzése céljából befolyásolni;
- az áru szolgáltatását, átvételét más áru szolgáltatásától, átvételétől, továbbá a szerződéskötést olyan kötelezettségek vállalásától függővé tenni, amelyek természetüknél fogva, illetve a szokásos szerződési gyakorlatra figyelemmel nem tartoznak a szerződés tárgyához;
- azonos értékű vagy jellegű ügyletek esetén az üzletfeleket indokolatlanul megkülönböztetni, ideértve olyan árak, fizetési határidők, megkülönböztető eladási vagy vételi feltételek vagy módszerek alkalmazását, amelyek egyes üzletfeleknek hátrányt okoznak a versenyben;
- a versenytársaknak az érintett piacról való kiszorítására vagy a piacra lépésük akadályozására alkalmas, nem a versenytársakéhoz viszonyított nagyobb hatékonyságon alapuló, túlzottan alacsony árakat alkalmazni;
- a piacra lépést más módon indokolatlanul akadályozni;
- a versenytárs számára indokolatlanul hátrányos piaci helyzetet teremteni, vagy gazdasági döntéseit indokolatlan előny szerzése céljából befolyásolni.

Ezen kívül a biztosítási piac szereplőinek a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. tv. (Fttv.) rendelkezéseit is alkalmazniuk kell, azonban ezek betartását a biztosítási piac szereplői esetén főszabály szerint nem a Gazdasági Versenyhivatal, hanem a Magyar Nemzeti Bank ellenőrzi.

A Gazdasági Versenyhivatal engedélyeztetési eljárása

A Gazdasági Versenyhivatal engedélyét kell kérni a vállalkozások **összefonódásához** (koncentrációjához), így a biztosító intézetek összefonódásához is, ha az akár a piacra akár a fogyasztókra gyakorolt hatása miatt a versenyt korlátozná, vagy veszélyeztetné.

A Gazdasági Versenyhivatal versenyfelügyeleti eljárása

Az eljárás indulhat hivatalból, kérelemre vagy panasz alapján. A Gazdasági Versenyhivatal három vagy öttagú Tanácsban jár el és hoz határozatot.

A határozat irányulhat:

- a törvénybe ütköző magatartás megállapítására, annak megszüntetésére, attól való eltiltásra;
- az összefonódás engedélyezésére, feltételeinek megállapítására, határidők tűzésére;
- bírság kiszabására (az előző év nettó árbevételének legfeljebb 10%-a erejéig);
- a határozat nyilvánosságra hozataláról.

Határozata ellen az eljárás alatt vizsgálati kifogás, az érdemi határozat ellen bírói úton – közigazgatási perben – kérhető jogorvoslat.

Bejelentés és panasz

A Gazdasági Versenyhivatal hatáskörébe tartozó jogsértés miatt, bárki bejelentéssel vagy panasszal élhet a Gazdasági Versenyhivatalnál. A bejelentéssel és a panasszal kapcsolatos eljárás nem része a versenyfelügyeleti eljárásnak.

1.16. Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság tevékenységei (a biztosítási szektorra vonatkozó adatvédelemmel kapcsolatos szabályok)

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság autonóm államigazgatási szerv. A Hatóság független, csak a törvénynek van alárendelve, feladatkörében nem utasítható, a feladatát más szervektől elkülönülten, befolyásolástól mentesen látja el. A Hatóság számára feladatot csak törvény állapíthat meg.

A NAIH főbb feladatai, hatásköre

A NAIH feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése-, továbbá a személyes adatok Európai Unió belüli szabad áramlásának elősegítése. E feladatkörében eljárva különösen

- nyomon követi és kikényszeríti az adatkezelésekre vonatkozó jogszabályok megtartását;
- bejelentés alapján és hivatalból vizsgálatot folytat;
- az érintett kérelmére és hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytat.
- a más által indított perbe beavatkozhat;
- kérelemre adatkezelési engedélyezési eljárást folytat;
- elősegíti a személyes adatok kezelésére és a közérdekű adatok nyilvánosságára vonatkozó törvényi rendelkezések egységes alkalmazását,
- gyakorolja és ellátja az adatvédelmi törvényekben, különösen az általános adatvédelmi rendeletben (GDPR) meghatározott hatásköröket és feladatokat.

A NAIH főbb eljárásai

Kiindulópont: Minden esetben az adatkezelő felelős az adatvédelmi jogszabályoknak való megfelelésért, és a NAIH előtti eljárásban képesnek kell lennie e megfelelés igazolására.

1. A Hatóság vizsgálata

A Hatóságnál bejelentéssel bárki vizsgálatot kezdeményezhet arra hivatkozással, hogy személyes adatok kezelésével, illetve a közérdekű adatok vagy a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez fűződő jogok gyakorlásával kapcsolatban jogsérelem következett

be, vagy annak közvetlen veszélye fennáll. A NAIH hivatalból is vizsgálatot indíthat. Ha a vizsgálat eredményeként megállapítja, hogy a személyes adatok kezelésével kapcsolatban jogsérelem következett be, vagy annak közvetlen veszélye áll fenn, és jogsérelem orvoslására, illetve a jogsérelem közvetlen veszélyének megszüntetésére a meghatározott határidőben nem került sor, vagy bíróság kiszabásának van helye, a vizsgálatot lezárja és adatvédelmi hatósági eljárást indít. A Hatóság a bejelentés alapján lefolytatott vizsgálatról jelentést készíthet, ha az ügyben a Hatóság által hatósági eljárás vagy bírósági eljárás megindítására nem került sor.

2. Adatvédelmi hatósági eljárás

A személyes adatok védelméhez való jog érvényesülése érdekében a Hatóság az érintett erre irányuló kérelmére adatvédelmi hatósági eljárást indít és hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indíthat. A NAIH adatvédelmi hatósági eljárásban hozott határozatában a jogsértőt legfeljebb 10 000 000 EUR összegű közigazgatási bírsággal, illetve a vállalkozások esetében az előző pénzügyi év teljes éves világműködésének legfeljebb 2%-át kitevő összeggel sújthatja. A bírságkiszabás során a Hatóság figyelembe veszi – többek között – a jogsértéssel érintettek számát, a jogsértés szándékos vagy gondatlan jellegét, az adatkezelő együttműködését, illetve azt, hogy a jogsértés különleges adatokat érintett-e.

3. Büntető-, szabálysértési és fegyelmi eljárás kezdeményezése

Ha a Hatóság az eljárása során bűncselekmény gyanúját észleli, büntetőeljárást kezdeményez az annak megindítására jogosult szervnél. Ha a Hatóság az eljárása során szabálysértés vagy fegyelmi vétség elkövetésének alapos gyanúját észleli, szabálysértési, illetve fegyelmi eljárást kezdeményez a szabálysértési, illetve a fegyelmi eljárás lefolytatására jogosult szervnél.

4. Az adatvédelmi jogszabályok pénzügyi intézmények általi alkalmazásának egyes kérdései

A pénzügyi intézmények jelentős mennyiségű személyes adatot gyűjtenek, kezelnek és osztanak meg, ennek során kiemelt figyelmet kell fordítani az adatvédelmi jogszabályok megtartására. Kiemelendő, hogy bár a bankok, biztosítók együttműködésére vonatkozó különös adatvédelmi szabályok nincsenek, az általánosan érvényesülő adatvédelmi jogszabályok szigorú követelményeket támasztanak ezen intézmények adatkezelésével szemben.

A bankok, biztosítók csak előre meghatározott, jogszerű célból és megfelelő jogalap megléte esetén gyűjthetnek és kezelhetnek személyes adatokat. Főszabály szerint az adatkezelés megkezdését megelőzően az érintettet megfelelően tájékoztatni kell a személyes adatok kezelésének jogszabályokban meghatározott körülményeiről. A bankok, biztosítók tulajdonlasi vagy együttműködési kapcsolat fennállása esetén sem adhatják tovább az ügyfeleiről birtokában lévő adatokat akkor, ha a jogszabályban meghatározott feltételek (megfelelő jogalap, előzetes tájékoztatás stb.) nem teljesülnek.

A személyes adatok védelmére vonatkozó előírások sérelme esetén a NAIH-hoz, illetve bírósághoz lehet fordulni.

Tevékenysége során a biztosító számos olyan adat birtokába jut, amely ügyfelei egészségi állapotára, vagyoni, jövedelmi helyzetére vonatkozik (különleges adatok). Ezeknek az adatoknak a kezelése, felhasználása, továbbadása szigorú feltételek fennállás esetén lehetséges.

Az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény, az Európai Parlament és a Tanács természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/679 rendelete (Általános adatvédelmi rendelet vagy GDPR), valamint a Bit. tartalmazza azokat az adatvédelmi szabályokat, amelyek a biztosítók adatkezelésére vonatkoznak.

A biztosítási titok tekintetében, időbeli korlátozás nélkül – ha törvény másképp nem rendelkezik – titoktartási kötelezettség terheli a biztosító alkalmazottait, vezetőit és mindazokat, akik az adatokhoz a biztosítóval kapcsolatos tevékenységük során bármilyen módon hozzájutottak.

1.17. Biztosítási titok és személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályok

A biztosítási titok

A biztosító, viszontbiztosító és a biztosításközvetítő jogosult kezelni ügyfeleinek azon biztosítási titoknak minősülő adatait, amelyek a biztosítási szerződéssel, annak létrejöttével, nyilvántartásával, a szolgáltatással összefüggenek. Az adatkezelés célja csak a biztosítási szerződés megkötéséhez, módosításához, állományban tartásához, a biztosítási szerződésből származó követelések megítéléséhez szükséges, vagy az e törvény által meghatározott egyéb cél lehet. Az előbbiektől eltérő célból végzett adatkezelést biztosító, viszontbiztosító, illetve biztosításközvetítő csak az ügyfél előzetes hozzájárulásával végezhet. A hozzájárulás megtagadása miatt az ügyfelet nem érheti hátrány, és annak megadása esetén részére nem nyújtható előny.

A biztosítási titok tekintetében, időbeli korlátozás nélkül titoktartási kötelezettség terheli a biztosító vagy viszontbiztosító és a biztosításközvetítő tulajdonosait, vezetőit, alkalmazottait és mindazokat, akik ahhoz a biztosítóval kapcsolatos tevékenységük során bármilyen módon hozzájutottak.

Az ügyfél egészségi állapotával összefüggő az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló törvényben meghatározott egészségügyi adatokat a biztosító, biztosításközvetítő, kizárólag az érintett írásbeli hozzájárulásával kezelheti.

Biztosítási titok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha

- a biztosító vagy a viszontbiztosító ügyfele, vagy annak képviselője a kiszolgáltatható biztosítási titokkört pontosan megjelölve, erre vonatkozóan írásban felmentést ad,
- a titoktartási kötelezettség a Bit. alapján nem áll fenn,
- a biztosító vagy a viszontbiztosító által megbízott tanúsító szervezet és alvállalkozója ezt a tanúsítási eljárás lefolytatása keretében ismeri meg.

A biztosítási titok megtartásának kötelezettsége a Bit. alapján nem áll fenn

- a feladatkörében eljáró Felügyelettel,
- az előkészítő eljárást folytató szervvel, a nyomozó hatósággal és az ügyészséggel,
- büntetőügyben, polgári peres vagy nemperes eljárásban, közigazgatási perben eljáró bírósággal, a bíróság által kirendelt szakértővel, továbbá a végrehajtási ügyben eljáró önálló bírósági végrehajtóval, a csődeljárásban eljáró vagyonfelügyelővel, a felszámolási eljárásban eljáró ideiglenes vagyonfelügyelővel, rendkívüli vagyonfelügyelővel, felszámolóval, a természetes személyek adósságrendezési eljárásában eljáró főhitelezővel, Családi Csődvédelmi Szolgálattal, családi vagyonfelügyelővel, bírósággal
- a hagyatéki ügyben eljáró közjegyzővel, továbbá az általa kirendelt szakértővel,
- meghatározott esetekben az adóhatósággal,
- a feladatkörében eljáró nemzetbiztonsági szolgálattal,
- a feladatkörében eljáró Gazdasági Versenyhivatallal,
- a feladatkörében eljáró gyámhatósággal,
- meghatározott esetben az egészségügyi államigazgatási szervvel,
- törvényben meghatározott feltételek megléte esetén a titkos információgyűjtésre felhatalmazott szervvel,
- a viszontbiztosítóval, a csoport másik vállalkozásával, valamint együttbiztosítás esetén a kockázatvállaló biztosítókkal,
- törvényben szabályozott adattovábbítások során átadott adatok tekintetében a kötvénnyilvántartást vezető kötvénnyilvántartó szervvel, a kártörténeti nyilvántartást vezető kárnyilvántartó szervvel, továbbá a járműnyilvántartásban nem szereplő gépjárművekkel kapcsolatos közúti közlekedési igazgatási feladatokkal összefüggő hatósági ügyekben a közlekedési igazgatási hatósággal, valamint a közúti közlekedési nyilvántartási szervével,
- az állományátruházás keretében átadásra kerülő biztosítási szerződési állomány tekintetében – az erre irányuló megállapodás rendelkezései szerint – az átvevő biztosítóval,
- a kárrendezéshez és a megtérítési igény érvényesítéséhez szükséges adatok tekintetében és az ezen adatok egymás közti átadásával kapcsolatban a Kártalanítási Számlát és a Kártalanítási Alapot kezelő szervezettel, a Nemzeti Irodával, a levelezővel, az Információs Központtal, a Kártalanítási Szervezettel, a kárrendezési megbízottal és a kárképviselővel, továbbá – a közúti közlekedési balesetével kapcsolatos kárrendezés kárfelvételi jegyzőkönyvéből a balesetben érintett másik jármű javítási adatai tekintetében az önrendelkezési joga alapján – a károkozóval,
- a kiszervezett tevékenység végzéséhez szükséges adatok tekintetében a kiszervezett tevékenységet végzővel, továbbá a könyvvizsgálói feladatok ellátásához szükséges adatok tekintetében a könyvvizsgálóval,
- fióktelep esetében – ha a magyar jogszabályok által támasztott követelményeket kielégítő adatkezelés feltételei minden egyes adatra nézve teljesülnek, valamint a harmadik országbeli biztosító székhelye szerinti állam rendelkezik a magyar

- jogszabályok által támasztott követelményeket kielégítő adatvédelmi jogszabállyal – a harmadik országbeli biztosítóval, biztosításközvetítővel,
- a feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosával,
  - a feladatkörében eljáró Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósággal,
  - a bonus-malus rendszer, az abba való besorolás, illetve a káresek igazolásának részletes szabályairól szóló miniszteri rendeletben meghatározott kártörténeti adatra és bonus-malus besorolásra nézve a rendeletben szabályozott esetekben a biztosítóval,
  - a felszámoló szervezeteket nyilvántartó hatósággal,
  - a Gfbt. szerinti e-kárbejelentő felületen megadott adatoknak a kárbejelentő alkalmazás működtetése, a biztosítási eseményhez kapcsolódó, szükséges információk begyűjtése és a biztosítók részére kárrendezés céljából történő továbbítása tekintetében a MABISZ-szal szemben.

A biztosítási titok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn a Hpt.-ben meghatározott pénzügyi intézménnyel szemben a pénzügyi szolgáltatásból eredő követeléshez kapcsolódó biztosítási szerződés vonatkozásában, ha a pénzügyi intézmény írásbeli megkereséssel fordul a biztosítóhoz, amely tartalmazza az ügyfél nevét vagy a biztosítási szerződés megjelölését, a kért adatok fajtáját és az adatkérés célját.

Nem jelenti a biztosítási titok sérelmét, ha a biztosító által az adóhatóság felé történő adatszolgáltatás a Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok Kormánya között a nemzetközi adóügyi megfelelés előmozdításáról és a FATCA szabályozás végrehajtásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről, valamint az ezzel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2014. évi XIX. törvény alapján az adó- és egyéb közterhekkel kapcsolatos nemzetközi közigazgatási együttműködés egyes szabályairól szóló 2013. évi XXXVII. törvényben foglalt kötelezettség teljesítésében merül ki.

Nem jelenti a biztosítási titok sérelmét a biztosító és a viszontbiztosító által a harmadik országbeli biztosítóhoz, viszontbiztosítóhoz vagy harmadik országbeli adatfeldolgozó szervezethez történő adattovábbítás abban az esetben:

- ha a biztosító ügyfele (a továbbiakban: adatalany) ahhoz írásban hozzájárult, vagy
- ha – az adatalany hozzájárulásának hiányában – az adattovábbítás a személyes adatok harmadik országba való továbbítására vonatkozó előírásoknak megfelel.

A biztosítási titoknak minősülő adatoknak másik tagállamba történő továbbítása esetén a belföldre történő adattovábbításra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

Nem jelenti a biztosítási titok sérelmét az olyan összesített adatok szolgáltatása, amelyből az egyes ügyfelek személye vagy üzleti adata nem állapítható meg.

Az adattovábbítási nyilvántartásban szereplő **személyes adatokat** az adattovábbítástól számított **öt év** elteltével, **különleges adatnak** minősülő adatok továbbítása esetén **húsz év** elteltével törölni kell.

A biztosító a személyes adatokat a biztosítási, illetve a megbízási jogviszony fennállásának idején, valamint azon időtartam alatt kezelheti, ameddig a biztosítási, illetve a megbízási jogviszonnyal kapcsolatban igény érvényesíthető. A biztosító a létre nem jött biztosítási

szerződéssel kapcsolatos személyes adatokat kezelhet, ameddig a szerződés létrejöttének megíúsulásával kapcsolatban igény érvényesíthető.

A biztosító és a viszontbiztosító köteles törölni minden olyan, ügyfeleivel, volt ügyfeleivel vagy létre nem jött szerződéssel kapcsolatos személyes adatot, amelynek kezelése esetében az adatkezelési cél megszűnt, vagy amelynek kezeléséhez az érintett hozzájárulása nem áll rendelkezésre, illetve amelynek kezeléséhez nincs törvényi jogalap.

A biztosító a hagyatéki eljárás jogerős lezárásáról történő tudomásszerzés napjáig a) az elhunyt szerződő által kötött vagyontörösítési szerződéshez kapcsolódóan, kizárólag az érintett törösítési szerződés díjfizetéssel történő fenntartása érdekében a törösítési szerződés fennállásáról, a törösítést igazoló okirat számáról, az általános szerződési feltételekről, a szerződés díjegylenlegéről, az esedékes díjtartozás összegéről, valamint a szerződés évfordulójáról az elhunyt szerződő közeli hozzátartozója, illetve a vagyontárgy birtokosa részére, b) azon hitelfedezeti életbiztosítási szerződéshez, továbbá azon törösítési szerződéshez kapcsolódóan, ahol a szolgáltatás jogosultja a hitelintézet és a szerződés törösítőtja az elhunyt személy, kizárólag a szolgáltatási igény törösítőhöz történő bejelentése és a szolgáltatás teljesítéséhez szükséges adatok törösítő részére történő megküldése érdekében a törösítési szerződés fennállásáról, a törösítést igazoló okirat számáról, valamint az általános szerződési feltételekről az elhunyt törösított közeli hozzátartozója részére – annak írásbeli kérelmére – adatot szolgáltat, feltéve, hogy e minőségét a kérelmező okirattal igazolja.

A törösítő üzleti titka

A törösítő, valamint ezek tulajdonosa, a törösítőban, részesedést szerezni kívánó személy, a vezető állású személy, egyéb vezető, valamint a törösítő alkalmazottja, megbízottja köteles a törösítő működésével kapcsolatban tudomására jutott üzleti titkot – időbeli korlátozás nélkül – megőrizni.

A titoktartási kötelezettség nem áll fenn a feladatkörében eljáró:

- Felügyelettel,
- nemzetbiztonsági szolgálattal,
- Állami Számvevőszékkel,
- Gazdasági Versenyhivatallal,
- a központi költségvetési pénzeszközök felhasználásának szabályszerűségét és célszerűségét ellenőrző Kormány által kijelölt belső ellenőrzési szervvel,
- vagyonellenőrrel,
- Információs Központtal.

Nem jelenti az üzleti titok sérelmét:

- a törösítő által az adóhatóság felé történő adatszolgáltatás a FATCA-törvény alapján,
- a Felügyelet által az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatási nyugdíj-hatóság felé történő adatszolgáltatás.

Aki üzleti titok birtokába jut, köteles azt időbeli korlátozás nélkül megőrizni.

A titoktartási kötelezettség alapján az üzleti titok körébe tartozó tény, tájékoztatás vagy adat az e törvényben meghatározott körön kívül a biztosító, továbbá az ügyfél felhatalmazása nélkül nem adható ki harmadik személynek és feladatkörön kívül nem használható fel.

Aki üzleti titok birtokába jut, nem használhatja fel arra, hogy annak révén saját maga vagy más személy részére közvetlen vagy közvetett módon előnyt szerezzen, továbbá, hogy a biztosítónak, a viszontbiztosítónak vagy ügyfeleinek hátrányt okozzon.

A FATCA

A FATCA célja, hogy az amerikai adóalanyok az USA-n (Egyesült Államok) kívüli pénzügyi eszközeik után is adót fizesse. A FATCA törvény ennek érdekében egy jelentéstételi rendszert vezet be a pénzügyi intézmények számára meghatározott számlák vonatkozásában.

Magyarország Kormánya és az Amerikai Egyesült Államok kormánya között a nemzetközi adóügyi megfelelés előmozdítására és az egymás közötti adatcserére megállapodás jött létre, amely alapján megszületett a 2014. évi XIX. törvény.

Az üzleti titok

Az üzleti titokra vonatkozó szabályokat külön törvény (2018. évi LIV. törvény az üzleti titok védelméről) tartalmazza.

Üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó, titkos, ennél fogva vagyoni értékkel bíró olyan tény, tájékoztatás, egyéb adat és az azokból készült összeállítás, amelynek a titokban tartása érdekében a titok jogosultja az adott helyzetben általában elvárható magatartást tanúsítja.

Védett ismeret (know-how) az üzleti titoknak minősülő, azonosításra alkalmas módon rögzített, műszaki, gazdasági vagy szervezési ismeret, megoldás, tapasztalat vagy ezek összeállítása.

1.18. A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozásának megelőzésére és megakadályozására vonatkozó jogszabályok

A pénzmosás és terrorizmus finanszírozás jelensége egyszerre veszélyezteti a pénzügyi szolgáltatók jó hírnevét, illetve Magyarország gazdasági stabilitását. A pénzmosás társadalomra való nagyfokú veszélyességére utal, hogy a jelenség kezelésére önálló törvény és más jogszabályok is születtek, amelyek a törvényben meghatározott szolgáltatók – köztük hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások, biztosítók és egyes biztosításközvetítők - (a továbbiakban: **szolgáltató**) számára kötelezettségeket állapítanak meg.

A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi. LIII. törvény (Pmt.) alapján a biztosítók – amennyiben életbiztosítási ágba tartozó

tevékenység végzésére engedéllyel rendelkeznek, e tevékenységük tekintetében – és az életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenységük során a Bit.-ben meghatározott többes ügynökök és alkuszok kötelesek belső szabályzatot készíteni annak érdekében, hogy szolgáltatók és alkalmazottaik képesek legyenek felismerni a szokatlan, pénzmosás-gyanús eseteket és eleget tudjanak tenni a Pmt. szerinti kötelezettségeiknek.

A törvény szerint:

- **ügyfélnek minősül:** aki a szolgáltatóval üzleti kapcsolatot létesít vagy a szolgáltató részére ügyleti megbízást ad,
- **ügyletnek minősül:** az üzleti kapcsolat során a szolgáltató tevékenységi körébe tartozó valamely szolgáltatás igénybevételéhez tartozó művelet vagy az ügyleti megbízás,
- **ügyleti megbízás:** olyan ügylet, amely az ügyfél és a szolgáltató között a szolgáltató törvényben megjelölt szakmai tevékenységi körébe tartozó szolgáltatás – ideértve életbiztosítási ágba tartozó tevékenysége tekintetében a biztosítói, a többes ügynöki és alkuszi tevékenységet végző szolgáltatókat is – igénybevételére vonatkozó eseti jogviszony,
- **pénzügyi szolgáltató:**
  - a pénzügyi vállalkozás,
  - a pénzfeldolgozási tevékenységet végző, pénzügyi vállalkozásnak nem minősülő szervezet pénzfeldolgozási tevékenysége tekintetében,
  - a pénzforgalmi intézmény pénzforgalmi szolgáltatásba tartozó tevékenysége tekintetében,
  - az elektronikuspénz-kibocsátó intézmény az elektronikus pénz kibocsátása, valamint a pénzforgalmi szolgáltatásba tartozó tevékenysége tekintetében,
  - az utalványkibocsátó,
  - a pénzváltó iroda,
  - a biztosító, amennyiben életbiztosítási ágba tartozó tevékenység végzésére engedéllyel rendelkezik, e tevékenysége tekintetében,
  - az életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során a Bit.-ben meghatározott többes ügynök és alkusz,
  - a Hpt.-ben meghatározott többes kiemelt közvetítő és alkusz,
  - a befektetési vállalkozás,
  - az árutőzsdei szolgáltató az árutőzsdei szolgáltatásba tartozó tevékenysége tekintetében,
  - a befektetési alapkezelő befektetési jegy forgalmazási tevékenysége tekintetében, illetve a Bszt.-ben meghatározott tevékenysége tekintetében,
  - piacműködtető, a Tpt.-ben, illetve a Bszt.-ben meghatározott tevékenysége tekintetében.
- **pénzügyi információs egységként működő hatóság:** a Nemzeti Adó- és Vámhivatal jogszabályban meghatározott szervezeti egysége.

Ügyfél átvilágítás

Ügyfél-átvilágításnak minősül a Pmt. 6. §-ban meghatározott esetben az ügyfél azonosítása, az ügyfél kockázati besorolása, a személyazonosság igazoló ellenőrzése, az üzleti kapcsolat és az ügyleti megbízás céljának és jellegének megismerése, folyamatos figyelemmel kísérése.

Ennek értelmében a szolgáltató ügyfél-átvilágítást köteles alkalmazni:

- az üzleti kapcsolat létesítésekor,
- a négymillió-ötszázezer forintot elérő vagy
- meghaladó összegű ügyleti megbízás teljesítésekor, figyelembe véve a ténylegesen összefüggő, több ügyleti megbízást is, illetve
- pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény vagy körülmény felmerülése esetén, ha az ügyfél-átvilágításra még nem került sor, és
- ha a korábban rögzített ügyfél-azonosító adatok valódiságával vagy megfelelőségével kapcsolatban kétség merül fel,
- ha az ügyfél-azonosító adatokban bekövetkezett változás kerül átvezetésre és kockázatérzékenységi megközelítés alapján szükséges az ügyfél-átvilágítás ismételt elvégzése.

Az átvilágítási kötelezettség kiterjed az egymással ténylegesen összefüggő, több ügyleti megbízásra, ha ezek együttes értéke eléri négymillió-ötszázezer forintot. Ebben az esetben az átvilágítást azon ügyleti megbízás elfogadásakor kell végrehajtani, amellyel az ügyleti megbízások együttes értéke eléri a négymillió-ötszázezer forintot.

A szolgáltató ezzel összefüggésben:

- az ügyfél, a rendelkezésre jogosult, a meghatalmazott, illetve a képviselő személyazonosságára vonatkozó adatokat írásban rögzíti, és
- a személyazonosság igazoló ellenőrzését elvégzi, valamint
- a tényleges tulajdonos személyazonosságára vonatkozó adatokat írásban rögzíti, és elvégzi a személyazonosság igazoló ellenőrzését;
- az üzleti kapcsolatra és az ügyleti megbízásra vonatkozó adatokat írásban rögzíti,
- az üzleti kapcsolatot folyamatosan figyelemmel kíséri,
- elvégzi és írásban rögzíti az ügyfél-átvilágítás érdekében az ügyfél kockázati szintbe történő besorolását.

Az azonosító adatokat megbízhatóan és visszakereshetően rögzíti.

A szolgáltató az azonosítás során az alábbi adatokat köteles rögzíteni:

- természetes személy
  - a) családi és utónevét,
  - b) születési családi és utónevét,
  - c) állampolgárságát,

- d) születési helyét, idejét,
  - e) anyja születési nevét,
  - f) lakcímét, ennek hiányában tartózkodási helyét,
  - g) azonosító okmányának típusát és számát;
- jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet
- a) nevét, rövidített nevét,
  - b) székhelyének, külföldi székhelyű vállalkozás esetén – amennyiben ilyennel rendelkezik – magyarországi fióktelepének címét,
  - c) főtevékenységét,
  - d) képviselőire jogosultak nevét és beosztását,
  - e) kézbesítési megbízottjának az azonosítására alkalmas adatait,
  - f) cégbírósági nyilvántartásban szereplő jogi személy esetén cégjegyzékszámát, egyéb jogi személy esetén a létrejöttéről (nyilvántartásba vételéről, bejegyzéséről) szóló határozat számát vagy nyilvántartási számát,
  - g) adószámát.

Személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány: személyazonosító igazolvány, útleveél, valamint kártya formátumú vezetői engedély.

Tényleges tulajdonosnak minősülnek a következő természetes és jogi személyek:

- a) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben közvetlenül vagy közvetve a szavazati jogok vagy a tulajdoni hányad legalább huszonöt százalékával rendelkezik, vagy egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet felett, ha a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nem a szabályozott piacon jegyzett társaság
- b) az a természetes személy, aki jogi személyben vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetben meghatározó befolyással rendelkezik,
- c) az a természetes személy, akinek megbízásából valamely ügyletet végrehajtanak, vagy aki egyéb módon tényleges irányítást, ellenőrzést gyakorol a természetes személy ügyfél tevékenysége felett,
- d) alapítványok esetében az a természetes személy,
  - da) aki az alapítvány vagyona legalább huszonöt százalékának a kedvezményezettje, ha a leendő kedvezményezetteket már meghatározták,
  - db) akinek érdekében az alapítványt létrehozták, illetve működtetik, ha a kedvezményezetteket még nem határozták meg,

dc) aki tagja az alapítvány kezelő szervének, vagy meghatározó befolyást gyakorol az alapítvány vagyonának legalább huszonöt százaléka felett, vagy

dd) a da)-dc) alpontban meghatározott természetes személy hiányában aki az alapítvány képviselőjében eljár,

e) bizalmi vagyonkezelési szerződés esetében az alábbi személyek:

ea) a vagyonrendelő(k); nem természetes személy vagyonrendelő esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

eb) a vagyonkezelő(k); nem természetes személy vagyonkezelő esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

ec) a kedvezményezett vagy a kedvezményezettek csoportja; nem természetes személy kedvezményezett esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa,

ed) az a természetes személy, aki a kezelt vagyon felett egyéb módon ellenőrzést, irányítást gyakorol, valamint

ee) adott esetben a vagyonkezelést ellenőrző személy(ek); nem természetes személy vagyonkezelést ellenőrző személy esetén annak a) vagy b) pont szerinti tényleges tulajdonosa, továbbá

f) az a) és b) pontban meghatározott természetes személy hiányában a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet vezető tisztségviselője.

A Felügyeletet ellátó szerv

A Pmt. törvény alkalmazásában felügyeletet ellátó szerv a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró MNB (Felügyelet);

A Pmt. rendelkezéseit **kizárólag az életbiztosítási ágba tartozó tevékenység esetében kell alkalmazni**, mivel nem tartozik a Pmt. hatálya alá a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2014. évi LXXXVIII. törvényben meghatározott függő és független biztosításközvetítő, a nem-életbiztosítási ágba tartozó szerződésekkel kapcsolatos tevékenysége során, valamint a biztosító, amennyiben kizárólag nem-életbiztosítási ágba tartozó tevékenység végzésére rendelkezik engedéllyel, továbbá a nem-életbiztosítási ágba tartozó és az életbiztosítási ágba tartozó tevékenység egyidejű végzésére engedéllyel rendelkező szolgáltató (kompozit biztosító) pedig a nem-életbiztosítási tevékenysége tekintetében.

Az átvilágítás esetei

A Pmt. átmeneti rendelkezései szerint 2019. október 31-ét követően a biztosító, a többes ügynök és az alkusz köteles volt megtagadni az ügyleti megbízás teljesítését, ha az ügyféllel a Pmt. hatályba lépése (2017. június 26.) előtt lépett üzleti kapcsolatba, és a Pmt. szerinti ügyfél-átvilágítási intézkedéseket 2019. október 31-ig nem végezte el, vagy az ügyfél-átvilágítás eredményei nem állnak teljeskörűen rendelkezésére. E korlátozás a Pmt. követelményeinek megfelelő ügyfél-átvilágítás elvégzéséig továbbra is alkalmazandó,

figyelemmel arra, hogy a jogalkotó ezek feloldásáról külön nem rendelkezett, mögöttük továbbra is fennáll a pénzmosásmegelőzési érdek.

Amennyiben a biztosító, a többes ügynök vagy az alkuszt nem tudja végrehajtani az ügyfél-átvilágítást, akkor az érintett ügyfélre vonatkozóan a köteles megtagadni üzleti kapcsolat létesítését és ügyleti megbízás teljesítését, illetve köteles megszüntetni a vele fennálló üzleti kapcsolatot.

Amennyiben az ügyfél adataiban változás következik be, az ügyfél-átvilágítást végző biztosító, többes ügynök vagy alkuszt köteles elvégezni a személyazonosság igazoló ellenőrzését, melyre sor kerülhet az ügyfél személyes megjelenésekor az okmány ellenőrzésével és arról okmánymásolat készítésével, valamint közhiteles nyilvántartásból történő adatlekérdezés eredményének rögzítésével és nyilvántartásával is. Az MNB indokoltnak és egyben jó gyakorlatnak is tartja, ha a szolgáltató rendszeresen alkalmazza a közhiteles nyilvántartásokat az adatok naprakészen tartása során, azonban álláspontja szerint az adatlekérdezés nem tekinthető végleges megoldásnak, jó gyakorlatnak az minősül, ha a szolgáltató az ügyfél legközelebbi személyes megjelenése során végzi el a szükséges ügyfél-átvilágítási intézkedéseket, azaz az ügyfél által bemutatott okiratról másolatot készít.

Egyszerűsített ügyfél-átvilágítást végezhet a biztosító, a többes ügynök és az alkuszt a saját kockázatértékelésén alapuló belső szabályzatban rögzített alacsony kockázatú esetekben, azonban minden esetben kötelező az üzleti kapcsolat folyamatos figyelemmel kísérésének az elvégzése.

Fokozott ügyfél-átvilágítás alkalmazása esetén a Pmt.-ben meghatározott valamennyi ügyfél-átvilágítási intézkedés elvégzése kötelező, és ezek mellett kerül sor további intézkedések végrehajtására.

A pénzmosás vagy a terrorizmus finanszírozása tekintetében magas kockázatot jelentő ügyfelek és ügyletek esetén a biztosító, a többes ügynök és az alkuszt köteles fokozott ügyfél-átvilágítási eljárást alkalmazni.

A következő esetekben kötelező a fokozott ügyfél-átvilágítási intézkedések alkalmazása:

- az ügyfél stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országból származik,
- a saját kockázatértékelésén alapuló belső szabályzatban rögzített egyéb esetekben,
- távoli azonosítás esetén,
- az ügyfél vagy tényleges tulajdonosa - a többségi tulajdonú állami vállalat Pmt. 3. § 38. pont f) pont alapján megállapított tényleges tulajdonosa kivételével – kiemelt közszereplő vagy a kiemelt közszereplő közeli hozzátartozója vagy a kiemelt közszereplővel közeli kapcsolatban álló személy,
- az ügyfél az Afad-törvény alapján „megbízhatatlan” minősítésű tényleges tulajdonosi adatokkal rendelkező adatszolgáltatónak minősül, valamint
- az MNB által kiadott útmutatóban meghatározott alábbi esetekben:
  - a szolgáltató belső kockázatértékelésében meghatározott kritériumoknak megfelelő nonprofit szervezet,

- olyan jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet, amelynek tényleges tulajdonosa stratégiai hiányosságokkal rendelkező, kiemelt kockázatot jelentő harmadik országból származik,
- olyan társaság, amelynek bemutatóra szóló részvénye van, vagy amelynek részvényesét részvényesi meghatalmazott képviseli, vagy
- olyan társaság, amelynek tulajdonosi szerkezete a társaság üzleti tevékenységének jellegéhez képest szokatlannak vagy túlzottan összetettnek tűnik.

Ez utóbbi rendelkezés nem alkalmazandó, ha a szolgáltató megítélése szerint a társaság túlzottan összetett tulajdonos szerkezete indokolt, és azt belső kockázatértékelésében részletesen a kockázatcsökkentő és -növelő tényezők együttes értékelésével alátámasztja, vagy az ügyfél a Pmt. 6/A. §-a szerinti besorolás alapján alacsony kockázatú.

Átvilágítás az üzleti kapcsolat létesítését követően

A biztosító, a többes ügynök és az alkusz az életbiztosítási ágba tartozó biztosítások esetén a kedvezményezett, illetve mindazok tekintetében, akik a biztosítási szerződés alapján szolgáltatásra jogosultak, és személyük a szerződés megkötésekor nem volt ismert, a személyazonosság igazoló ellenőrzését az üzleti kapcsolat létesítését követően is lefolytathatja. Ebben az esetben a személyazonosság igazoló ellenőrzésének a kifizetéssel egyidejűleg, vagy azt megelőzően kell megtörténnie, illetve azzal egyidejűleg vagy azt megelőzően, hogy a jogosult a szerződésből (kötvényből) eredő jogait érvényesíti.

Nincs átvilágítási kötelezettség:

Az üzleti kapcsolat folyamatos figyelemmel kísérésére vonatkozó monitoring tevékenységen kívül **nem kell ismételten elvégezni az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket** abban az esetben:

- ha a biztosító, a többes ügynök vagy az alkusz az ügyfél, a meghatalmazott, a rendelkezésre jogosult, továbbá a képviselő vonatkozásában az átvilágítási intézkedéseket egyéb üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás kapcsán már elvégezte,
- az üzleti kapcsolat vagy ügyleti megbízás kapcsán a fent megjelölt személyek személyazonosságát megállapította,
- és a megadott adatokban nem történt változás.

Az ügyfél-átvilágítás eljárási rendje

A nemzetközi egyezmények elvárásként fogalmazzák meg az ügyfél megismerését, ami az ügyfél személyes adatainak, tevékenységének, szokásos üzletmenetének, a nevében eljáró személyek ismeretét feltételezi. Az elvárások teljesítését a „Know Your Customer” (jelentése: „Ismerd ügyfeledet”, a továbbiakban: KYC) elv alkalmazása jelenti. A KYC mint prevenció eszköz, elsődlegesen arra szolgál, hogy az ügyfélről rendelkezésre álló és folyamatosan bővülő információk birtokában, az ügyintézők képesek legyenek érzékelni az

ügyfélről kialakított képpel összeegyeztethetetlen, szokatlan ügyleteket, illetve a szolgáltatások észszerűtlennek tűnő igénybevételét.

Az ügyfélkép kialakításának főbb összetevői a következők:

- személy- és cégazonosító adatok rendelkezésre állása, az igazoló dokumentumok hitelessége és az adatváltozások folyamatos nyomon követése,
- az ügyfél/cég üzleti tevékenységi profiljára, vagyoni forrásaira, kereskedelmi, szolgáltatási struktúrájára, termelői kondícióira, ügyfélkörére, együttműködő partnereire, esetleges köztartozásaira vonatkozó információk,
- az ügyfélnek a biztosítóval, a többes ügynökkel vagy az alkusszal meglévő korábbi üzleti kapcsolataira vonatkozó ismeretek,
- az ügyfél szokásai, a biztosítási szolgáltatások igénybevételének jellege, módja,
- minden olyan különleges ügyféligény, körülmény, ami a fentiek szerint kialakított ügyfélképpel logikusan nem összeegyeztethető, így jellemzően olyan szolgáltatások direkt igénylése, amelyek az ügyfél számára lényegesen kedvezőtlenebbek, költségesebbek, mint a biztosító által aktuálisan biztosítható normál kondíciók, vagy olyan jelentősebb értékszintű tranzakció, megbízás, amely a korábbi ügyfélképhez nem illeszkedik.

Tényleges tulajdonos azonosítása

Az ügyfél-átvilágítás során az ügyfelet írásban nyilatkoztatni kell arra vonatkozóan, hogy az ügyleti megbízást saját, vagy más nevében teljesíti-e.

Amennyiben az ügyfél írásbeli nyilatkozata arra vonatkozik, hogy nem a saját nevében, hanem a tényleges tulajdonos nevében, illetőleg érdekében jár el, akkor az írásbeli nyilatkozatának a tényleges tulajdonos következő adatait kell tartalmaznia (minimum adatkör):

- családi és utónevét,
- születési családi és utónevét,
- állampolgárságát,
- születési helyét, idejét,
- lakcímét, ennek hiányában tartózkodási helyét.

Amennyiben az ügyfél a **nyilatkozatot megtagadja**, vagy átvilágítása nem végezhető el teljeskörűen, az ügyleti megbízást nem lehet teljesíteni, az ügyféllel nem lehet üzleti kapcsolatot kialakítani, illetve a vele fennálló üzleti **kapcsolatot meg kell szüntetni!**

Amennyiben a tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban **kétség merül fel**, akkor az ügyfelet **ismételt írásbeli nyilatkozattételre kell felszólítani**, illetve a biztosító, a többes ügynök vagy az alkusz köteles megtenni minden további, az MNB által meghatározott intézkedést mindaddig, amíg meg nem bizonyosodik a tényleges tulajdonos személyéről (pl. a tényleges tulajdonos személyazonosságára vonatkozó adat jogszabály alapján e célra rendelkezésére álló vagy nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartásban történő ellenőrzése érdekében intézkedik).

Ügyfél átvilágítás üzleti kapcsolat létesítésekor

Az életbiztosítási szerződések megkötésekor, azaz a Pmt. szerinti üzleti kapcsolat létesítésekor a biztosítók, többes ügynökök és alkuszok az azonosítás tényleges meglétét az azonosítási adatlap, illetve az ügyféladatbázis használatával kötelesek vizsgálni.

Amennyiben az életbiztosítási szerződés megkötésekor az ügyfél vagy a tényleges tulajdonos adatai az azonosítási eljárás során nem állapíthatók meg, illetve nem szerezhetők be az ajánlatot el kell utasítani, a szerződés nem köthető meg.

Bejelentési kötelezettség

A Pmt. értelmében pénzmosásra, terrorizmus finanszírozására vagy dolog büntetendő cselekményből származására utaló adat, tény, vagy körülmény felmerülése esetén a biztosító vezetője, illetve alkalmazottja az ügyfél átvilágítását értékhatárra tekintet nélkül elvégzi, ha az korábban nem történt meg, haladéktalanul bejelentést tesz.

Az ügyféllel közvetlen kapcsolatban álló alkalmazott mentesül a biztosítási titok megtartásának kötelezettsége alól, a bejelentés jóhiszemű megtételének kezdeményezése során, függetlenül attól, hogy az megalapozottnak bizonyult, vagy sem, az ilyen bejelentés miatt nem vonható felelősségre.

Titokvédelmi szabályok

A bejelentési kötelezettség teljesítése **nem tekinthető a biztosítási titok megsértésének**, vagy más, akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló adat-, vagy információszolgáltatási korlátozás megsértésének.

A nyomozó hatóság pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozására utaló adat, tény, körülmény felmerülése esetén biztosítási titkot, valamint üzleti titkot képező adat- vagy információ szolgáltatását kérheti a szolgáltatótól, amelynek átadása nem tagadható meg.

Nem büntethető sem üzleti titok megsértése sem biztosítási titok megsértése miatt, aki pénzmosásra vagy terrorizmus finanszírozásra utaló adat, tény vagy körülmény esetén bejelentési kötelezettségének tesz eleget vagy ilyet kezdeményez, akkor sem, ha az általa jóhiszeműen tett bejelentés utóbb megalapozatlannak bizonyul.

A Pmt. 54. § (1) bekezdése értelmében a biztosító, a többes ügynök vagy az alkusz az általa tett bejelentésről és az adatszolgáltatás megkeresés alapján való teljesítéséről, annak tartalmáról, az elemző-értékelő tevékenységről, az ügylet teljesítésének a felfüggesztéséről, a bejelentő személyéről, valamint arról, hogy az ügyféllel szemben indult-e büntetőeljárás, az ügyfélnek, illetve harmadik személynek, szervezetnek tájékoztatást nem adhat. Továbbá biztosítja, hogy a bejelentés megtörténte, annak tartalma és a bejelentő személye titokban maradjon. (Felfedés tilalma)

Nem terjed ki ez a tiltás az MNB, valamint a büntetőeljárást lefolytató nyomozó hatóságra, ha az a jogszabályban meghatározott feladata ellátása érdekében kér információt.

A biztosítási, biztosításközvetítői tevékenységet folytató, önkéntes kölcsönös biztosító-pénztári tevékenységet végző szolgáltató esetén a tilalom nem vonatkozik az információ felfedésére az érintett két vagy több szolgáltató között, feltéve, hogy

- az információk ugyanazon ügyfélre és ugyanazon ügyletre vonatkoznak,
- a két vagy több érintett szolgáltató közül legalább az egyik a Pmt. hatálya alá tartozó tevékenységet folytatja, és a többi szolgáltató más tagállamban vagy olyan országban honos, ahol e törvényben meghatározottakkal egyenértékű követelmények alkalmazandók,
- az érintett szolgáltatók a Pmt. 1. § (1) bekezdés egyes pontjaiban meghatározott ugyanazon tevékenységet folytatják,
- a szakmai titoktartás és a személyes adatok védelme tekintetében a hazai követelményekkel egyenértékű követelmények irányadóak a szolgáltatókra.

A szolgáltató köteles

A szolgáltató köteles kijelölni – a szervezet sajátosságától, különösen annak méretétől és a vezetői szintek számától függően – egy vagy több személyt, aki a szolgáltató vezetőjétől, foglalkoztatottjától és segítő családtagjától érkező bejelentést a pénzügyi információs egységnek haladéktalanul továbbítja. A kijelölt személy a szolgáltató vezetője, alkalmazottja vagy segítő családtagja lehet.

A szolgáltató a kijelölt személy nevééről, beosztásáról, elérhetőségéről a tevékenysége megkezdésének időpontjától, valamint az ezekben bekövetkezett változásról a változástól számított öt munkanapon belül köteles tájékoztatni a pénzügyi információs egységet.

A szolgáltató nevében a kijelölt személy a bejelentést a pénzügyi információs egységnek védelemmel ellátott elektronikus üzenet formájában továbbítja, amelynek beérkezéséről a pénzügyi információs egység elektronikus üzenet formájában haladéktalanul értesíti a bejelentést küldő szolgáltatót.

1.19. A Pénzügyi Békéltető Testület feladata, jogköre

A Pénzügyi Békéltető Testületet nem szabad összekeverni a megyei kereskedelmi és iparkamarák mellett működő békéltető testületekkel. A Pénzügyi Békéltető Testület az MNB által működtetett szakmailag független testület, mely kizárólag pénzügyi fogyasztói jogvitákkal foglalkozik, ügyfelei a pénzügyi fogyasztók és az engedéllyel rendelkező pénzügyi szolgáltatók.

A Pénzügyi Békéltető Testület feladata, szervezete és működése

A Pénzügyi Békéltető Testület hatáskörébe tartozik a pénzügyi fogyasztók – szolgáltatás igénybevételére vonatkozó – és pénzügyi szolgáltatók közötti jogviszony létrejöttével és teljesítésével kapcsolatos vitás ügy bírósági eljáráson kívüli rendezése. E célból a Pénzügyi Békéltető Testület elsődlegesen egyezség létrehozását kíséri meg, ennek eredménytelensége esetén az ügyben vagy döntést hoz, amennyiben ennek feltételei (nincs egyezség, de van jogsértés vagy szerződésszegés, így a fogyasztói igény megalapozott)

fennállnak a fogyasztói jogok egyszerű, gyors, hatékony és költségkímélő érvényesítésének biztosítása érdekében, vagy megszünteti az eljárást.

A Pénzügyi Békéltető Testület elsődleges célja:

A pénzügyi békéltetés célja, hogy egyezséget hozzon létre a felek között, ha ez nem lehetséges, akkor kötelezést vagy ajánlást kell hoznia, ha van szolgáltatói jogsértés. Gyakran előfordul, hogy a felek a Testület által kitűzött személyes meghallgatást megelőzően megegyeznek egymással, vagy az eljárást közösen kérik megszüntetni, mert annak folyamán megegyeztek, de előfordul, hogy a kérelmező ugyanezért a kérelmét visszavonja.

A Pénzügyi Békéltető Testület:

- az MNB által működtetett szakmailag független testület, amely a Pénzügyi Békéltető Testület elnökéből, a békéltető testületi tagokból és a hivatali munkatársakból áll;
- az MNB szervezetén belül közvetlenül az MNB elnökéhez tartozik,
- minden munkatársa az MNB alkalmazottja.

A Testület – az elnöke mérlegelése alapján – háromtagú tanácsban (tanács) vagy egy testületi tag általjár el az ügy bonyolultságától, a szükséges szakértelemtől és az érvényesíteni kívánt igény nagyságától függően.

A Pénzügyi Békéltető Testület eljárása

A Pénzügyi Békéltető Testület eljárása megindításának feltétele, hogy a fogyasztó a fogyasztói jogvitával érintett pénzügyi szolgáltatónál a kérelem benyújtását megelőzően közvetlenül megkísérelte a vitás ügy panaszeljárás keretében történő rendezését, és azt a szolgáltató elutasította vagy 30 nap elteltével nem válaszolt a panaszra.

Az eljárás jellemzői a következők:

- Pénzügyi Békéltető Testület eljárása a fogyasztó írásbeli kérelmére indul.
- A kérelmet a Testülethez címezve, írásban kell benyújtani az e célra rendszeresített nyomtatványon elektronikusan vagy papíralapon, méltányossági kérelem az erre rendszeresített nyomtatványon kívül más formában is benyújtható.
- A fogyasztó a nyomtatvány kitöltésével nyilatkozik arról, hogy az ügyben közvetítói eljárás vagy polgári peres eljárás, illetve végrehajtás az ügyben nincs folyamatban.
- A méltányosság iránti kérelem esetén szükséges a fogyasztó nyilatkozatát arra vonatkozóan is megtenni, hogy ugyanabból a ténybeli alapból, ugyanazon jog iránt korábban nem terjesztett elő méltányossági kérelmet a Pénzügyi Békéltető Testületnél. Folyamatban lévő végrehajtás azonban a méltányossági eljárásnak nem akadálya.
- A Testület minden esetben vizsgálja hatáskörét, és ha ennek hiányát állapítja meg, az eljárást megszünteti.

- Ha a kérelem hiányos, írásban megkeresi a kérelmezőt hiánypótlás teljesítése végett határidő tűzésével. Ha azt a kérelmező nem, vagy ismételten hiányosan teljesíti, a kérelmet elutasítja. Ha a kérelem nem szenved hiányban vagy a hiánypótlás maradéktalanul teljesítésre került, az ügyet befogadja és érdemben tárgyalja.
- Az eljárási határidők a befogadás napjától kezdődnek.
- A szolgáltatók alávetést tehetnek, ez lehet eseti vagy általános. Az alávetéssel magukra nézve kötelezőnek és végrehajtandónak fogadják el a Pénzügyi Békéltető Testület döntését. Eseti az az alávetés, amit az ügy ismeretében és csak az adott ügyre vonatkozóan tesz a szolgáltató. Általános, ha konkrét ügyek ismerete nélkül általában teszi ezt meg. Mindkét fajta alávetés ügkör és összeg szerint korlátozható.
- A jogszabályi alávetés a szolgáltató nyilatkozata nélkül, a jogszabály erejénél fogva fennáll és vonatkozik minden olyan ügyre, melyben a kérelem szerinti igény az 1M Ft összeget nem haladja meg és az eljárás nem végződik a felek egyezségével, de a szolgáltató részéről van jogsértés vagy szerződésszegés.

A Pénzügyi Békéltető Testület hatáskörének megállapítása és hiánytalan kérelem esetén azt befogadja és az eljárás megindítja. E naptól számított hetvenöt napon belüli meghallgatási időpontot tűz ki. A meghallgatásra vonatkozó értesítésben fel kell szólítani a panasszal érintett szolgáltatót, hogy az értesítés részére történt kézbesítésétől számított tizenöt napon belül írásban nyilatkozzon (válaszirat) a fogyasztó igényének jogosságáról, az ügy körülményeiről, a fogyasztói panasz elbírálásának sikertelenségéről, vagy méltányossági eljárás esetén a méltányosság mellőzésének okairól, továbbá a tanács döntésének kötelezőként történő elfogadását (alávetés) illetően, nyilatkozatában jelölje meg az állításait alátámasztó tényeket és bizonyítékokat, illetve csatolja azokat az okiratokat vagy azok másolatát, amelyek tartalmára bizonyítékként hivatkozik.

Az eljárási határidő 90 nap, melyet indokolt esetben a Pénzügyi Békéltető Testület elnöke legfeljebb 30 nappal meghosszabbíthat.

Egyezség hiányában

- az ügy érdemében kötelezést tartalmazó határozatot hoz, ha
  - a kérelem megalapozott, és a pénzügyi szolgáltató általános vagy eseti alávetést tett, melyben a Pénzügyi Békéltető Testület döntését magára nézve kötelezőnek elismerte vagy
  - a pénzügyi szolgáltató alávetési nyilatkozatot nem tett, de a kérelem megalapozott és a fogyasztó érvényesíteni kívánt igénye - sem a kérelemben, sem a kötelezést tartalmazó határozat meghozataláig – nem haladja meg az egymillió forintot;
- ajánlást hoz, ha a kérelem megalapozott, azonban a pénzügyi szolgáltató sem eseti, sem általános alávetést nem tett,
- az eljárást megszünteti, ha nincs hatásköre a jogvita elbírálására, ha valamilyen eljárási akadály fennáll, ha az eljárás folytatása lehetetlen, vagy ha a kérelem megalapozatlan.

A tanács vagy az egyedül eljáró tag határozatát, illetve ajánlását annak meghozatala napján hirdeti ki. A kihirdetett határozat, illetve ajánlás írásba foglalt egy-egy példányát legkésőbb tizenöt napon belül meg kell küldeni a feleknek.

A fogyasztó és a szolgáltató a határozattal jóváhagyott egyezség és a kötelezést tartalmazó határozat végrehajtásáról vagy annak elmaradásáról, illetve az ajánlásban foglaltak követéséről vagy a követésének elmaradásáról hatvan napon belül írásban köteles értesíteni a Pénzügyi Békéltető Testületet.

A határozat és az ajánlás ellen fellebbezésnek nincs helye, de bármelyik fél a kötelezést tartalmazó határozat, illetve az ajánlás részére történt kézbesítéstől számított tizenöt napon belül keresettel annak hatályon kívül helyezését kérheti a Fővárosi Törvényszéktől, ha

- a tanács összetétele vagy eljárása nem felelt meg e törvény rendelkezéseinek,
- a Pénzügyi Békéltető Testületnek nem volt hatásköre az eljárásra,
- a kérelem meghallgatás nélküli elutasításának lett volna helye.

A pénzügyi szolgáltató az ajánlás hatályon kívül helyezését akkor is kérheti a Fővárosi Törvényszéktől, ha az ajánlás tartalma nem felel meg a jogszabályoknak.

A kötelezést tartalmazó határozatban a felek kérésére rendelkezni kell az eljárás költségének összegéről és annak viseléséről. Az eljárás költségét az a fél viseli, akinek terhére a tanács az ügyet eldöntötte.

A tanács határozata, illetve ajánlása nem érinti a fogyasztónak azt a jogát, hogy igényét bírósági eljárás keretében érvényesítse.

Ha a kötelezést tartalmazó határozatot a jogszabályi alávetés alapján hozza meg a Pénzügyi Békéltető Testület, a határozat ellen a pénzügyi szolgáltató a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül ellentmondással élhet. A kellő időben előterjesztett ellentmondás folytán az eljárás perré alakul át, és a fogyasztónak az az illetékes bíróságon elő kell terjesztenie egy keresetet tartalmazó iratot, és meg kell fizetnie a peres eljárás illetékét.

1.20. Fogyasztóvédelem, az esetleges jogsérelem orvoslásának lehetősége

Az Országgyűlés több törvényt is alkotott a fogyasztók érdekeinek védelmére. Most ebből kettővel foglalkozunk.

Az egyik a fogyasztóvédelemről szóló *1997. évi CLV. törvény*, amely biztosítja a fogyasztói érdekek – különösen a biztonságos áruhoz és szolgáltatáshoz, a vagyoni érdekek védelméhez, a megfelelő tájékoztatáshoz és oktatáshoz, a hatékony jogorvoslathoz, továbbá az egyesületeken keresztül történő fogyasztói érdekképviselethez fűződő érdekek – védelmét, valamint az érvényesítésükhöz szükséges intézményrendszer továbbfejlesztését.

A törvény hatálya

A törvény hatálya nem terjed ki a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Bank által felügyelt tevékenységet folytató szervezeteknek, személyeknek MNB által felügyelt tevékenységére, a pénzügyi szolgáltatási tevékenységre. Minden más tevékenység, amit az MNB nem felügyel az a Fogyasztóvédelmi hatóság feladatkörébe tartozik.

A fogyasztóvédelmi hatóság

A fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi:

- a forgalmazásra, szolgáltatásnyújtásra,
- a gyermek- és fiatalkorúak védelmére,
- a fogyasztói csoportra,
- a panaszkezelésre, ügyfélszolgálatra,
- a fogyasztóknak forgalmazott termék minőségére, összetételére, csomagolására,
- a fogyasztóknak értékesítésre szánt, illetve értékesített áru mérésére, hatósági árára vagy egyébként kötelezően megállapított árára,
- a fogyasztói panaszok intézésére,
- a fogyasztói szerződés keretében érvényesített szavatossági és jótállási igények intézésére,
- a termék forgalmazása vagy szolgáltatás nyújtása során az egyenlő bánásmód követelményére,
- a fogyasztók tájékoztatására vonatkozó rendelkezések betartását, és eljár azok megsértése esetén.

A fogyasztóvédelmi hatóság ellenőrzi a fogyasztói szerződés megkötésénél alkalmazott vagy e célból nyilvánosan megismerhetővé tett általános szerződési feltételeket abban a tekintetben, hogy azok nem tartalmazzak-e a jóhiszeműség és tisztesség követelményébe ütközően a szerződéses jogokat és kötelezettségeket egyoldalúan és indokolatlanul a fogyasztó hátrányára megállapító feltételt.

A másik fontos jogszabály a *fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról* szóló 2008. évi XLVII. törvény (Fttv.), amely a fogyasztók érdekeinek védelméről, a tisztességes piaci magatartás előmozdításáról és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni hatékonyabb fellépésről, a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat felszámolásáról szól. A törvény hatálya arra a kereskedelmi gyakorlatra terjed ki, amely Magyarország területén valósul meg, továbbá arra is, amely Magyarország területén bárkit fogyasztóként érint.

Tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat

Tisztességtelen az a kereskedelmi gyakorlat, amelynek alkalmazása során annak megvalósítója nem az észszerűen elvárható szintű szakismerettel, illetve nem a jóhiszeműség és tisztesség alapelveinek megfelelően elvárható gondossággal jár el, és amely

érzékeltően rontja azon fogyasztó lehetőségét az áruval kapcsolatos, a szükséges információk birtokában meghozott tájékozott döntésre, akivel kapcsolatban alkalmazzák, illetve akihez eljut, vagy aki a címzettje, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas. Tisztességtelen különösen az a kereskedelmi gyakorlat, amely megtévesztő vagy agresszív.

Külön törvény vagy az annak végrehajtására kiadott jogszabály a **fogyasztók tájékoztatására vonatkozóan** az Fttv.-ben foglalt szabályokon túl részletesebb, illetve **szigorúbb szabályokat** írhat elő a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatás, biztosítási, **biztosításközvetítői** és biztosítási szaktanácsadói szolgáltatás, befektetési szolgáltatási tevékenység és befektetési szolgáltatási tevékenységet kiegészítő szolgáltatás, árutőzsdei szolgáltatás, önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak által nyújtott szolgáltatás, valamint a magán-nyugdíjpénztári szolgáltatás tekintetében.

A törvény megfogalmazása alapján:

- **fogyasztó:** az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy,
- **vállalkozás:** aki a kereskedelmi gyakorlat tekintetében önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével összefüggő célok érdekében jár el,
- **termék:** áru vagy szolgáltatás, ideértve az ingatlantulajdont, a digitális szolgáltatást és digitális tartalmat, valamint a jogokat és kötelezettségeket is,
- **kereskedelmi gyakorlat:** a vállalkozásnak, illetve a vállalkozás érdekében vagy javára eljáró személynek a termék fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása, reklámja, marketingtevékenysége vagy egyéb kereskedelmi kommunikációja.

A megtévesztő kereskedelmi gyakorlat

Megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat, amely valótlan információt tartalmaz, vagy valós tény - figyelemmel megjelenésének valamennyi körülményére - olyan módon jelenít meg, hogy megtéveszti vagy alkalmas arra, hogy megtéveszse a fogyasztót az alábbiakban példaként felsoroltak közül egy vagy több tényező tekintetében, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas (aktív megtévesztés):

- a) a termék létezése, természete,
- b) a termék lényeges jellemzői, így különösen a kivitelezése, összetétele, műszaki jellemzői, tartozékai, mennyisége, származási helye, eredete, előállításának vagy szolgáltatásának módja és időpontja, beszerezhetősége, szállítása, alkalmazása, a használatához, fenntartásához szükséges ismeretek az adott célra való alkalmassága, a használatától várható eredmények, előnyei, veszélyessége, kockázatai, környezeti hatásai, az egészségre gyakorolt hatása, tesztelése, ellenőrzöttsége vagy annak eredménye,

- c) a termék ára, illetve díja, az ár, illetve díj megállapításának módja, különleges árkedvezmény vagy árelőny megléte,
- d) a termék igénybeviteléhez kapcsolódó adómentesség, adókedvezmény vagy más adóelőny,
- e) a termékhez kapcsolódóan valamely szolgáltatás, alkatrész, csere vagy javítás szükségessége,
- f) a termékhez kapcsolódóan biztosított ügyfélszolgálat és panaszkezelés,
- g) a vállalkozás vagy képviselőjének személye, jellemzői és jogai, így különösen az ilyen minősége, a jogállása, társulásokban való részvétele és kapcsolatai, vagyona, szellemi alkotásokon fennálló jogai és kereskedelmi tulajdonjoga, engedélye, képesítései, díjai és kitüntetései,
- h) a vállalkozás kötelezettségvállalásának mértéke, a kereskedelmi gyakorlat indítékai, az értékesítési folyamat természete, a szponzorálásra, a vállalkozás vagy a termék jóváhagyására vonatkozó bármely állítás vagy jelzés, vagy
- i) a fogyasztó jogai, illetve a fogyasztót az ügylet folytán esetlegesen terhelő hátrányos jogkövetkezmények kockázata.

Megtévesztő kereskedelmi gyakorlat továbbá

- a) az a kereskedelmi gyakorlat, amely más vállalkozással, illetve annak cégnevével, termékével, árujelzőjével vagy egyéb megjelölésével való összetévesztésre vezethet,
- b) az olyan magatartási kódexben foglalt követelmény be nem tartása, amelynek a vállalkozás alávetette magát, amennyiben a vállalkozása követelmény betartására nem csupán szándéknyilatkozat formájában, hanem igazolható módon kötelezettséget vállalt, és a kereskedelmi gyakorlat keretében utal a kódexnek való alávetettségére,
- c) az a gyakorlat, melynek keretében egy árut az egyik tagállamban akként forgalmaznak, hogy az megegyezik egy más tagállamban forgalmazott áruval, miközben az utóbbi áru összetételében vagy jellemzőiben jelentős eltérések vannak, kivéve, ha ezt jogszerű és objektív tényezők indokolják,
- d) ha ez valamennyi tényszerű körülmény figyelembevételével a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.

Megtévesztő az a kereskedelmi gyakorlat is, amely

- az adott helyzetben a fogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges és ezért jelentős információt elhallgat, elrejt, vagy azt homályos, érthetetlen, félreérthető vagy időszerűtlen módon bocsátja rendelkezésre, vagy nem nevezi meg az adott kereskedelmi gyakorlat kereskedelmi célját, amennyiben az a körülményekből nem derül ki, és
- ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas (megtévesztő mulasztás).

Ha a kommunikáció eszköze térbeli vagy időbeli korlátokat támaszt, ezeket az akadályokat és minden olyan intézkedést, amelyet a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója annak érdekében tett, hogy az információt más módon eljuttassa a fogyasztókhoz, figyelembe kell venni annak megítélésénél, hogy fennállt-e megtévesztő mulasztás.

Agresszív kereskedelmi gyakorlat

Agresszív az a kereskedelmi gyakorlat, amely – figyelembe véve valamennyi tényszerű körülményt – pszichés vagy fizikai nyomásgyakorlással – akár a fogyasztóval szembeni hatalmi helyzet kihasználása, akár a fogyasztó zavarása révén – az adott helyzetben jelentősen korlátozza vagy alkalmas arra, hogy jelentősen korlátozza a fogyasztónak a termékkel kapcsolatos választási vagy magatartási szabadságát, illetve lehetőségét a tájékozott döntés meghozatalára, és ezáltal a fogyasztót olyan ügyleti döntés meghozatalára készíti, amelyet egyébként nem hozott volna meg, vagy erre alkalmas.

Annak megállapítására, hogy egy kereskedelmi gyakorlat agresszív-e, figyelembe kell venni a következőket:

- a kereskedelmi gyakorlat időzítése, helye, jellege és alkalmazásának időtartama,
- a kereskedelmi gyakorlat során alkalmazott szóhasználat vagy magatartás fenyegető, félelemkeltő vagy becsmérlő volta,
- súlyos, a fogyasztó ítélőképességének korlátozására alkalmas, a kereskedelmi gyakorlat megvalósítója által ismert körülmény felhasználása a fogyasztó termékkel kapcsolatos döntésének befolyásolására,
- a fogyasztó szerződéses jogainak – ideértve a szerződéstől való elállásra, valamint a másik termékre vagy vállalkozáshoz való áttérésre vonatkozó jogot is – gyakorlásával szemben támasztott, indokolatlanul terhes vagy aránytalan, nem szerződéses akadály,
- jogellenes cselekménnyel való fenyegetés.

Eljáró hatóságok

A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértése miatt a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Bank jár el, ha az érintett kereskedelmi gyakorlat a vállalkozás olyan tevékenységével függ össze, amelyet a Felügyelet felügyel, a Gazdasági Versenyhivatal jár el, ha a kereskedelmi gyakorlat a gazdasági verseny érdemi befolyásolására alkalmas, minden más esetben a fogyasztóvédelmi hatóság jár el.

A biztosító panaszkezelése

A panaszok kezelésének általános szabályai

A biztosító biztosítja, hogy az ügyfél és a fogyasztói érdekképviselői szervek a biztosító, az általa alkalmazott vagy megbízott ügynök vagy – adott termék kapcsán – általa megbízott kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy magatartására, tevékenységére vagy mulasztására vonatkozó panaszát szóban (személyesen, telefonon)

vagy írásban (személyesen vagy más által átadott irat útján, postai úton, telefaxon, elektronikus levélben) közölhesse.

A biztosító a panaszt és az arra adott választ öt évig őrzi meg, és azt a Felügyeletnek kérésére bemutatja.

A biztosító köteles fogyasztóvédelmi ügyekben fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót kijelölni, és a Felügyeletnek tizenöt napon belül a felelős személyét, illetve annak változását írásban bejelenteni.

A biztosító a panaszt és az arra adott választ öt évig őrzi meg, és azt a Felügyeletnek kérésére bemutatja.

A biztosító a panasz kivizsgálásáért a fogyasztóval szemben külön díjat nem számíthat fel.

A Biztosító a

- szóbeli panaszt valamennyi, az ügyfelek számára nyitva álló helyiségben, annak nyitvatartási idejében, ennek hiányában a székhelyén minden munkanapon 8 órától 16 óráig, de legalább a hét egy munkanapján 7 és 21 óra között legalább tizenkét órán keresztül folyamatosan,
- telefonon közölt szóbeli panaszt minden munkanapon 8 órától 16 óráig, de legalább a hét egy munkanapján 7 és 21 óra között legalább tizenkét órán keresztül folyamatosan,
- írásbeli panaszt elektronikus eléréssel – üzemzavar esetén megfelelő más elérhetőséget biztosítva – folyamatosan fogadja.

Telefonon történő panaszkezelés különös szabályai

Telefonon történő panaszkezelés esetén a biztosító biztosítja az ésszerű várakozási időn belüli hívásfogadást és ügyintézés. A biztosító az ügyintézőjének – a biztosító felé indított hívás sikeres felépülésének időpontjától számított – öt percen belüli előhangos bejelentkezése érdekében úgy köteles eljárni, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Telefonon történő panaszkezelés esetén a biztosító és az ügyfél közötti telefonos kommunikációt a biztosító hangfelvétellel rögzíti, és a hangfelvételt öt évig megőrzi. Erről az ügyfelet a telefonos ügyintézés kezdetekor tájékoztatni kell. Az ügyfél kérésére biztosítani kell a hangfelvétel visszahallgatását, továbbá térítésmentesen – kérésének megfelelően – huszonöt napon belül rendelkezésére kell bocsátani a hangfelvételtől készített hitelesített jegyzőkönyvet vagy a hangfelvétel másolatát.

A telefonon történő panaszkezelés emelt díjas szolgáltatással nem működtethető.

Szóban (személyesen, telefonon) vagy írásban történő panaszkezelés

A biztosító a szóbeli panasz ügyfelek részére nyitva álló helyiségben vagy annak hiányában székhelyén történő kezelése esetén köteles biztosítani, hogy az ügyfeleknek lehetőségük legyen elektronikus és telefonon keresztül is a személyes ügyintézés időpontjának előzetes lefoglalására. A személyes ügyintézés időpontja igénylésének napjától számított **öt**

munkanapon belül a biztosító köteles személyes ügyfélfogadási időpontot biztosítani az ügyfél számára.

A biztosító a szóbeli panaszt azonnal megvizsgálja, és szükség szerint orvosolja. Ha az ügyfél a panasz kezelésével nem ért egyet, a biztosító a panaszról és az azzal kapcsolatos álláspontjáról jegyzőkönyvet vesz fel, és annak egy másolati példányát a személyesen közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek átadja, telefonon közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek megküldi, egyebekben az írásbeli panaszra vonatkozó rendelkezések szerint jár el.

Ha a panasz azonnali kivizsgálása nem lehetséges, a biztosító a panaszról jegyzőkönyvet vesz fel, és annak egy másolati példányát a személyesen közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek átadja, telefonon közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek megküldi, egyebekben az írásbeli panaszra vonatkozó rendelkezések szerint jár el.

A biztosító az írásbeli panasszal kapcsolatos, indokolással ellátott álláspontját a panasz közlését követő **harminc napon belül** megküldi az ügyfélnek. A biztosító a panaszkezelés során köteles úgy eljárni, hogy a körülmények által adott lehetőségekhez mérten elkerülje a pénzügyi fogyasztói jogvita kialakulását.

A panasz elutasítása esetén a biztosító válaszában írásban tájékoztatja az ügyfelet arról, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértése esetén a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Banknál

- fogyasztóvédelmi eljárást kezdeményezhet, vagy a szerződés létrejöttével, érvényességével, joghatásaival és megszűnésével, továbbá a szerződésszegéssel és annak joghatásaival kapcsolatos jogvita esetén bírósághoz fordulhat,
- vagy a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását kezdeményezheti, amennyiben a Pénzügyi Békéltető Testület eljárására vonatkozó szabályok alapján fogyasztónak minősül.

A biztosítónak tájékoztatni kell e fogyasztót arról, hogy tett-e általános alávetési nyilatkozatot, meg kell adnia a Pénzügyi Békéltető Testület székhelyét, telefonos és internetes elérhetőségét, valamint levelezési címét, továbbá a fogyasztó külön kérésére meg kell küldenie a Pénzügyi Békéltető Testület által készített és a biztosító rendelkezésére bocsátott kérelem nyomtatványt.

A panaszok nyilvántartása

A biztosító az ügyfelek panaszai hatékony, átlátható és gyors kezelésének eljárásáról, a panaszügyintézés módjáról, valamint a panasz nyilvántartás vezetésének szabályairól szabályzatot készít. A biztosító a panaszkezelési szabályzatban tájékoztatja az ügyfelet a panaszügyintézés helyéről, levelezési címéről, elektronikus levelezési címéről, telefonszámáról és telefaxszámáról.

A biztosító az ügyfelek panaszairól, valamint az azok rendezését, megoldását szolgáló intézkedésekről nyilvántartást vezet.

A panaszkezelési nyilvántartásnak tartalmaznia kell:

- a panasz leírását, a panasz tárgyát képező esemény vagy tény megjelölését,
- a panasz benyújtásának időpontját,
- a panasz rendezésére vagy megoldására szolgáló intézkedés leírását, elutasítás esetén annak indokát,
- a panasz rendezésére vagy megoldására szolgáló intézkedés teljesítésének határidejét és a végrehajtásért felelős személy megnevezését, továbbá
- a panasz megválaszolásának időpontját.

A biztosító a panaszkezelési szabályzatot a honlapján és az ügyfelek számára nyitva álló helyiségben, ennek hiányában a székhelyén közzéteszi.

A biztosításközvetítő és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy panaszkezelése

Általános szabályok

A biztosításközvetítő biztosítja, hogy az ügyfél és a fogyasztói érdekképviselői szervek a biztosításközvetítő, az általa alkalmazott vagy megbízott ügynök vagy – adott termék kapcsán – általa megbízott kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy magatartására, tevékenységére vagy mulasztására vonatkozó panaszát szóban (személyesen, telefonon) vagy írásban (személyesen vagy más által átadott irat útján, postai úton, telefaxon, elektronikus levélben) közölhesse.

Ügyfélpanaszokkal kapcsolatos kötelezettségei ugyanakkor a közvetítők közül csak az alkuszoknak és a többes ügynöknek vannak, mivel az ügynök tevékenységéért minden tekintetben az őt megbízó biztosító felelős, így az ügynök tevékenységével kapcsolatos panaszokat is a biztosító köteles kezelni, illetve a biztosító felel a vonatkozó jogszabályi rendelkezések betartásáért.

A biztosításközvetítő a panaszt és az arra adott választ öt évig őrzi meg, és azt a Felügyeletnek kérésére bemutatja.

A biztosításközvetítő a panasz kivizsgálásáért a fogyasztóval szemben külön díjat nem számíthat fel. A telefonon történő panaszkezelés emelt díjas szolgáltatással nem működtethető.

A többes ügynök vagy az alkusz köteles fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót kijelölni és a Felügyeletnek tizenöt napon belül a felelős személyét, illetve annak változását írásban bejelenteni. **Amennyiben a többes ügynök vagy az alkusz mikroállalkozásnak minősíthető, akkor nem köteles fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót kijelölni (2004. évi XXXIV. tv.).** Lásd később.

A biztosításközvetítő panaszkezelése

A Bit. szerinti

- szóbeli panaszt valamennyi, az ügyfelek számára nyitva álló helyiségben, annak nyitvatartási idejében, ennek hiányában a székhelyén minden munkanapon 8 órától 16 óráig,
- telefonon közölt szóbeli panaszt minden munkanapon 8 órától 16 óráig, de legalább a hét egy munkanapján 8 és 20 óra között,
- írásbeli panaszt elektronikus eléréssel – üzemzavar esetén megfelelő más elérhetőséget biztosítva – folyamatosan fogadja.

Telefonon történő panaszkezelés

Telefonon történő panaszkezelés esetén a biztosításközvetítő és az ügyfél közötti telefonos kommunikációt a biztosításközvetítő hangfelvétellel rögzíti, és a hangfelvételt öt, az ügyfél visszahívásáról hangfelvétel esetén egy évig megőrzi. Erről az ügyfelet a telefonos ügyintézés kezdetekor tájékoztatni kell. Az ügyfél kérésére biztosítani kell a hangfelvétel visszahallgatását, továbbá térítésmentesen – kérésének megfelelően – huszonöt napon belül rendelkezésére kell bocsátani a hangfelvételtől készített hitelesített jegyzőkönyvet vagy a hangfelvétel másolatát.

A biztosításközvetítő a panaszt és az arra adott választ öt évig őrzi meg, és azt a Felügyeletnek kérésére bemutatja.

A biztosításközvetítő a panasz kivizsgálásáért a fogyasztóval szemben külön díjat nem számíthat fel. A telefonon történő panaszkezelés emelt díjas szolgáltatással nem működtethető.

Telefonon történő panaszkezelés esetén a biztosításközvetítő biztosítja az ésszerű várakozási időn belüli hívásfogadást és ügyintézését. A Bit. úgy rendelkezik, hogy a biztosításközvetítő olyan módon is eleget tehet a panasz azonnali kivizsgálására vonatkozó követelménynek, hogy a hívás fogadása hangfelvétel rögzítésével történik és legkésőbb a következő munkanapon hívja vissza az ügyfelet a panasz érdemi kezelése céljából rögzített hangfelvétel alkalmazásával. A visszahívásról készült hangfelvételt egy évig meg kell őrizni.

Szóban vagy írásban történő panaszkezelés

A biztosításközvetítő a szóbeli panasz ügyfelek részére nyitva álló helyiségben vagy annak hiányában székhelyén történő kezelése esetén köteles biztosítani, hogy az ügyfeleknek lehetőségük legyen elektronikusan és telefonon keresztül is a személyes ügyintézés időpontjának előzetes lefoglalására. A személyes ügyintézés időpontja igénylésének napjától számított öt munkanapon belül a biztosításközvetítő köteles személyes ügyfélfogadási időpontot biztosítani az ügyfél számára.

A biztosításközvetítő a szóbeli panaszt azonnal megvizsgálja, és szükség szerint orvosolja. Ha az ügyfél a panasz kezelésével nem ért egyet, a biztosító a panaszról és az azzal kapcsolatos álláspontjáról jegyzőkönyvet vesz fel, és annak egy másolati példányát a személyesen közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek átadja, telefonon közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek megküldi, egyebekben az írásbeli panaszra vonatkozó rendelkezések szerint jár el.

Ha a panasz azonnali kivizsgálása nem lehetséges, a biztosításközvetítő a panaszról jegyzőkönyvet vesz fel, és annak egy másolati példányát a személyesen közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek átadja, telefonon közölt szóbeli panasz esetén az ügyfélnek megküldi, egybekben az írásbeli panaszra vonatkozó rendelkezések szerint jár el.

A biztosításközvetítő az **írásbeli panasszal kapcsolatos, indokolással ellátott álláspontját a panasz közlését követő harminc napon belül megküldi az ügyfélnek.** A biztosításközvetítő a panaszkezelés során köteles úgy eljárni, hogy a körülmények által adott lehetőségekhez mérten elkerülje a pénzügyi fogyasztói jogvita kialakulását.

A panasz elutasítása esetén a biztosításközvetítő válaszában írásban tájékoztatja az ügyfelet arról, hogy a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvényben meghatározott fogyasztóvédelmi rendelkezések megsértése esetén a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletével kapcsolatos feladatkörében eljáró Magyar Nemzeti Banknál fogyasztóvédelmi eljárást kezdeményezhet, vagy a szerződés létrejöttével, érvényességével, joghatásaival és megszűnésével, továbbá a szerződésszegéssel és annak joghatásaival kapcsolatos jogvita esetén bírósághoz fordulhat, vagy a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását kezdeményezheti, amennyiben a Pénzügyi Békéltető Testület eljárására vonatkozó szabályok alapján fogyasztónak minősül. A biztosításközvetítőnek tájékoztatni kell e fogyasztót arról, hogy tett-e általános alávetési nyilatkozatot, meg kell adnia a Pénzügyi Békéltető Testület székhelyét, telefonos és internetes elérhetőségét, valamint levelezési címét, továbbá a fogyasztó külön kérésére meg kell küldenie a Pénzügyi Békéltető Testület által készített és a biztosító rendelkezésére bocsátott kérelem nyomtatványt.

A biztosításközvetítő az ügyfelek panaszai hatékony, átlátható és gyors kezelésének eljárásáról, a panaszügyintézés módjáról, valamint a panasz nyilvántartás vezetésének szabályairól szabályzatot készít. A biztosításközvetítő a panaszkezelési szabályzatban tájékoztatja az ügyfelet a panaszügyintézés helyéről, levelezési címéről, elektronikus levelezési címéről, telefonszámáról és telefaxszámáról.

A biztosításközvetítő az ügyfelek panaszairól, valamint az azok rendezését, megoldását szolgáló intézkedésekről nyilvántartást vezet.

A panaszkezelési nyilvántartásnak tartalmaznia kell

- a panasz leírását, a panasz tárgyát képező esemény vagy tény megjelölését,
- a panasz benyújtásának időpontját,
- a panasz rendezésére vagy megoldására szolgáló intézkedés leírását, elutasítás esetén annak indokát,
- a panasz rendezésére vagy megoldására szolgáló intézkedés teljesítésének határidejét és a végrehajtásért felelős személy megnevezését, továbbá
- a panasz megválaszolásának időpontját.

A biztosításközvetítő a panaszkezelési szabályzatot a honlapján és az ügyfelek számára nyitva álló helyiségben, ennek hiányában a székhelyén közzéteszi.

Amennyiben a többes ügynök vagy az alkusz a panaszkezelési eljárást részben vagy egészében mással végezteti, úgy köteles a titokvédelmi szabályok megfelelő betartásáról gondoskodni. Ennek megfelelően a biztosítási titok tekintetében, időbeli korlátozás nélkül – ha törvény másként nem rendelkezik – titoktartási kötelezettség terheli a biztosításközvetítő tulajdonosait, vezetőit, alkalmazottait és mindazokat, akik ahhoz a biztosításközvetítővel kapcsolatos tevékenységük során bármilyen módon hozzájutottak.

Ha a többes ügynök vagy az alkusz a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény 3. § (3) bekezdésében meghatározott mikrovállalkozásnak minősül, nem köteles fogyasztóvédelmi ügyekért felelős kapcsolattartót kijelölni.

2004. évi XXXIV. törvény 3. § (3) bekezdése szerint

„A KKV kategórián belül mikrovállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg.”

1.21. Adó

A biztosítást többféle adóról szóló törvény is érinti.

- **1995. évi CXVII. törvény a személyi jövedelemadóról**
- **2007. évi CXXVII. törvény az általános forgalmi adóról**
- **2012. évi CII. törvény a biztosítási adóról**
- **197/2022. (VI. 4. Korm. rendelet az extraprofit adókról**

A biztosító szolgáltatása

A biztosító szolgáltatása (biztosítási esemény bekövetkezése miatti kifizetése) főszabályként adómentes, kivéve

- a jövedelmet helyettesítő felelősségbiztosítás alapján fizetett jövedelmet pótló kártérítést,
- a személybiztosítás alapján nyújtott olyan szolgáltatást, amely nem minősül halál esetére szóló biztosítási, nyugdíjbiztosítási, járadékbiztosítási, balesetbiztosítási vagy betegségbiztosítási szolgáltatásnak,
- az olyan biztosítási szerződés alapján nyújtott szolgáltatást, amelynek díját vagy díjának egy részét magánszemély költségként elszámolta

Adóköteles biztosítási díj

Adóköteles az a biztosítási díj,

- a) a biztosított magánszemélynél, amelyet magánszemély biztosítottra kötött biztosítási szerződés alapján más személy (szerződő) fizetett (ide nem értve a magánnyugdíjpénztár által biztosítóintézettől történő járadékvásárlás ellenértékét),
- b) csoportos biztosítás esetén, i) a csoportos biztosítás díjának a magánszemélyre arányosan jutó része, ha az a biztosítási szerződés alapján másként nem határozható meg, vagy ii) a csoportos biztosítás díja, ha a magánszemélyre jutó díj arányosítással sem állapítható meg.

Jövedelemnek nem számító (nem adóköteles) biztosítási díj

Nem szerez bevételt a díjfizetés időpontjában a biztosított magánszemély, ha a biztosító teljesítésére korlátozások nélkül a díjat fizető más személy jogosult.

Ha a kockázati biztosítás kedvezményezettje nem a díjat fizető más személy, akkor a megtakarítási díjrész erejéig nem szerez bevételt a magánszemély, feltéve, hogy a megtakarítási díj alapján járó biztosítói teljesítésre korlátozások nélkül a díjat fizető más személy jogosult. Ez azt jelenti, hogy ha valamennyi biztosítói teljesítésre (tehát nem csak a lejáratkor kifizetett ún. elérési (megtakarítási) összegre, hanem – a kockázati, vagy ilyen biztosítási elemeket is magában foglaló vegyes biztosítások esetében – a haláleseti, baleseti összegekre is korlátozások nélkül a díjat fizető más személy (például a munkáltató) jogosult, úgy a biztosított magánszemély a díjfizetés időpontjában nem szerez bevételt, azaz biztosítási díj megfizetése ekkor nem keletkeztet adó- és járulékfizetési kötelezettséget sem a szerződőnél, sem a magánszemélynél.

Ez esetben azonban, ha a biztosítási szerződés utóbb úgy módosul, hogy a biztosító teljesítésére a biztosított vagy más magánszemély (nem a díjat fizető más személy) válik jogosulttá, illetve, ha a biztosított a szerződő helyébe lép, a szerződésmódosítás időpontjáig – kockázati biztosítás esetében az aktuális biztosítási évben – megfizetett díj a szerződés módosításának időpontjában egy összegben minősül adóköteles biztosítási díjnak a biztosított magánszemélynél. Ha a magánszemély a korábban megfizetett díjat a díjat fizető személynek megtéríti, ezt a szabályt nem kell alkalmazni.

Az adóalap számítása

A személyi jövedelemadó kiszámításánál az adóalapba nem tartozó, illetőleg költségnek nem számító tételek.

A jövedelem kiszámításánál nem kell figyelembe venni a következő bevételeket:

- a magánszemély jogszerűen tett önkéntes kölcsönös pénztári nyilatkozata alapján kiutalt, illetve
- az önkéntes kölcsönös biztosító pénztár által a magánszemély egyéni számláján jóváírt kiutalt összeget;
- a magánszemély nyugdíj-előtakarékossági nyilatkozata alapján kiutalt, a nyugdíj-előtakarékossági számláján jóváírt összeget, továbbá

- a magánszemély nyugdíjbiztosítási nyilatkozata alapján kiutalt, a biztosító által a magánszemély nyugdíjbiztosítási szerződésén jóváírt vagy e törvény rendelkezése szerint a magánszemélynek kiutalt összeget.

Nyugdíjbiztosítási nyilatkozat

A nyugdíjbiztosítási nyilatkozatot a magánszemély a biztosító által kiadott igazolás alapján teheti meg, amely tartalmazza a rendelkezési jogosultság alapjául szolgáló összeget, valamint a biztosító nevét, pénzforgalmi számlaszámát és a nyugdíjbiztosítási szerződés egyedi azonosító számát (szerződésszámát), továbbá a magánszemély adóazonosító jelét. A biztosító a kiadott igazolásról az adózás rendjéről szóló törvényben az adókedvezményre jogosító igazolás adatszolgáltatására előírt határidőig adatot szolgáltat az állami adó- és vámhatóságnak. Ha az adóévben a visszafizetési kötelezettséget kiváltó esemény történik, akkor az adóévre a biztosító adókedvezményre jogosító igazolást nem állíthat ki.

A nyugdíjbiztosítási nyilatkozatban a magánszemély által meghatározott összeg átutalását az állami adó- és vámhatóság (ha a magánszemélynek nincs az állami adó- és vámhatóságnál ezer forintot meghaladó nyilvántartott adótartozása, és az adóbevallása alapján fizetendő adóját megfizette, az adózás rendjéről szóló törvénynek a visszatérítendő jövedelemadóra vonatkozó rendelkezései szerint, egyébként az adótartozás vagy az adóbevallás szerinti adó megfizetését követő 30 napon belül) szerződésenként a szerződésszám, a magánszemély adóazonosító jele feltüntetésével a biztosító (vagy jogutódja) pénzforgalmi számlájára teljesíti.

Nem tehet nyugdíjbiztosítási nyilatkozatot az a magánszemély, aki a nyilatkozattétel időpontjában nyugdíjbiztosítási szerződéssel már nem rendelkezik, vagy az említett időpontig a visszafizetési kötelezettséget kiváltó esemény történik. Az a magánszemély rendelkezik nyugdíjbiztosítási szerződéssel, aki az adott időpontban e törvény szerint nyugdíjbiztosításnak minősülő biztosítási szerződés szerződője.

Az adókedvezmény mértéke

A nyugdíjbiztosítási szerződés szerződője az adóbevallásában tett nyugdíjbiztosítási nyilatkozat alapján rendelkezhet az összevont adóalapja adójának az adókedvezmények levonása után fennmaradó részéből a következők szerint meghatározott összegek átutalásáról nyilatkozhat:

- Magyarországon vagy más EGT-államban letelepedett biztosítóval kötött nyugdíjbiztosítási szerződés(ek)re az adóévben az általa szerződőként befizetett összeg 20 százaléka, de legfeljebb az adóévben 130 ezer forint,
- azzal, hogy a nyugdíjbiztosításhoz, mint alapbiztosításhoz kötött kiegészítő biztosítás(ok)ra befizetett összeg alapján nyugdíjbiztosítási nyilatkozat nem tehető,
- továbbá azzal, hogy amennyiben az alapbiztosítás kockázati biztosítási díjrésze meghaladja az alapbiztosítás díjának 10 százalékát, akkor az alapbiztosítás kockázati biztosítási díjrésze alapján nyugdíjbiztosítási nyilatkozat nem tehető.

A nyugdíjbiztosítás szerződője a biztosító első nyugdíj szolgáltatásnak minősülő teljesítéséig, részteljesítéséig – ide nem értve az egészségkárosodás miatti részteljesítést, de legkésőbb az öregségi nyugdíjkorhatár eléréséig befizetett díj alapján rendelkezhet az adójáról.

Ha a magánszemély az adója meghatározott részének átutalásáról önkéntes kölcsönös pénztári nyilatkozatban, nyugdíj-előtakarékossági nyilatkozatban és nyugdíjbiztosítási nyilatkozatban is rendelkezik, az állami adó- és vámhatóság által átutalt összeg (együttesen) nem haladhatja meg a 280 ezer forintot.

Az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárnak, a nyugdíj-előtakarékossági számla vezetőjének, valamint a biztosítónak a magánszemély számára kiadott igazoláson saját pénzforgalmi számlaszámát is fel kell tüntetnie.

A nyugdíjbiztosítási nyilatkozatban a magánszemély által meghatározott összeg átutalását az állami adó- és vámhatóság szerződésenként a szerződésszám, a magánszemély adóazonosító jele feltüntetésével a biztosító (vagy jogutódja) pénzforgalmi számlájára teljesíti, azzal, hogy a magánszemély által meghatározott összeget az állami adó- és vámhatóság a rendelkezési jogosultságot megalapozó nyugdíjbiztosítási szerződésekre történő befizetésekkel arányosan teljesíti, ha a rendelkezési jogosultságot több nyugdíjbiztosításra befizetett összeg alapozza meg. Az állami adó- és vámhatóság által átutalt összeget a biztosító a nyugdíjbiztosítási szerződésen jóváírja.

Amennyiben a magánszemély a teljesítéskor már nem rendelkezik azzal a nyugdíjbiztosítási szerződéssel, amelyre a befizetett díj a rendelkezési jogosultságot megalapozta, akkor a következők szerint kell eljárni:

- ha a szerződő magánszemély helyébe egy másik személy lép és a nyugdíjbiztosítási szerződés alapján visszafizetési kötelezettséget kiváltó esemény nem történt, akkor az állami adó- és vámhatóság által teljesített összeget a biztosító a nyugdíjbiztosítási szerződésen jóváírja;
- a nyugdíjbiztosítási szerződés nyugdíj szolgáltatás miatti megszűnése esetén minden további rendelkezés nélkül a biztosító a biztosított magánszemélynek (a biztosított halála esetén a kedvezményezettnek) kiutalja.

Visszafizetési kötelezettség

Az átutalt és a biztosítási szerződésen jóváírt teljes összeget a magánszemélynek húsz százalékkal növelten kell visszafizetnie, ha a nyugdíjbiztosítás nyugdíjbiztosítási szolgáltatás nélkül megszűnik (ideértve különösen a szerződés visszavásárlását) vagy nyugdíjbiztosítás alapján nyugdíjbiztosítási szolgáltatásnak nem minősülő vagyoni érték kivonására kerül sor (ideértve különösen a szerződés részvisszavásárlását, a kötvénykölcsön törlesztőrészletének nyugdíjcélú megtakarítással szembeni elszámolását, valamint, ha díjfizetéssel részben vagy egészben nem fedezett időszakban a nyugdíjcélú megtakarítással szemben több, mint havi kockázati biztosítási díjrész (kivéve az alpbiztosítás legalacsonyabb összegű kötelező kockázati biztosítási díjrészét) elszámolására kerül sor, továbbá ideértve a törvényi rendelkezésnek meg nem felelő járadék szolgáltatást is, de ide nem értve az elvárt díjon felüli díj elvárt díjra történő átvezetését, vagy a szerződés úgy módosul (ideértve a biztosított személyének cseréjére irányuló szerződésmódosítást is), hogy az a szerződésmódosítást követően e törvény rendelkezései szerint már nem minősül nyugdíjbiztosításnak.

Nem terheli visszafizetési kötelezettség a magánszemélyt, ha az adómentes nyugdíjszolgáltatás feltételei maradéktalanul teljesültek. Nem váltja ki a visszafizetési kötelezettséget az sem, ha a szerződés a biztosító felszámolása miatt szűnik meg. A magánszemély visszafizetési kötelezettségét a biztosító megállapítja, a magánszemély részére kifizetendő összegből – ha van ilyen – levonja, a visszafizetési kötelezettséget kiváltó eseményt követő hónap 12. napjáig az állami adó- és vámhatósághoz személyi jövedelemadóként befizeti. A biztosító a magánszemély visszafizetési kötelezettségét és az abból levont összeget az adózás rendjéről szóló törvény szerinti havi adó- és járulékvallásban külön jogcímen bevallja, és arról a magánszemély számára igazolást állít ki. Amennyiben az említett kötelezettség levonására részben vagy egészben bármely oknál fogva nincs lehetőség, akkor a biztosító az igazoláson feltünteti a részben vagy egészben le nem vont összeget, és felhívja a magánszemély figyelmét arra, hogy a le nem vont részt a magánszemély köteles megfizetni. A magánszemély a biztosító által kiadott igazolás alapján adóbevallásában vallja be a visszafizetési kötelezettség biztosító által le nem vont összegét, és azt a bevallás benyújtására előírt határidőig fizeti meg.

Az állami adó- és vámhatóság által átutalt összeget a biztosító – kivéve, ha a rendelkezés évében a szerződésen történő jóváírás időpontját megelőzően a visszafizetési kötelezettséget kiváltó esemény történt – a nyugdíjbiztosítási szerződésen jóváírja. Amennyiben a magánszemély a teljesítéskor már nem rendelkezik azzal a nyugdíjbiztosítási szerződéssel, amelyre a befizetett díj a rendelkezési jogosultságot megalapozta, akkor a következők szerint kell eljárni:

- ha a szerződő magánszemély helyébe egy másik személy lép és a nyugdíjbiztosítási szerződés alapján a visszafizetési kötelezettséget kiváltó esemény nem történt, akkor az adóhatóság által teljesített összeget a biztosító a nyugdíjbiztosítási szerződésen jóváírja;
- a nyugdíjbiztosítási szerződés nyugdíjszolgáltatás miatti megszűnése esetén minden további rendelkezés nélkül a biztosító a biztosított magánszemélynek (a biztosított halála esetén a kedvezményezettnek) kiutalja.

Biztosítási adó

A biztosítás díjában elszámolt egység.

A biztosítási adó alapja: az adó alapja a biztosítási díj.

Adómérték

Az adó mértéke:

- casco biztosítási szolgáltatás nyújtása esetén az adóalap, a bruttó biztosítási díj 15%-a,
- vagyon- és balesetbiztosítási szolgáltatás nyújtása esetén az adóalap, a bruttó biztosítási díj 10%-a,
- kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szolgáltatás nyújtása esetén az adóalap, a bruttó biztosítási díj 23%-a, de a biztosító kockázatviselésével érintett időtartam

naptári napjaira naponta legfeljebb 83 forint/gépjármű. (2019. január 1. után létrejött kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokra vonatkozik.)

Áfa

Áfaalanyiságot eredményez a saját név alatt, rendszeresen vagy üzletszerűen végzett bevételszerző tevékenység. Az áfaalany által belföldön, ellenérték fejében teljesített szolgáltatásnyújtás után áfát kell fizetni. A biztosítás, viszontbiztosítás, biztosításközvetítés azonban az áfa törvényben nevesítetten adómentes szolgáltatásnak minősül. Az ilyen adómentesség nem jogosít adólevonásra, az áfaalany a beszerzés utáni adót csak kivételesen tudja levonni, ha az igénybevevő harmadik országban letelepedett.

Extraprofit adó

A biztosítási adóról szóló törvény szerinti biztosítónak a 2022. július 1. és 2023. december 31. közötti időszakban biztosítási pótdadót kell fizetnie. A pótdadó alapja a biztosítási szolgáltatásból származó biztosítási díj. A pótdadó mértéke sávosan progresszív.

2. BIZTOSÍTÁSSZAKMAI ALAPFOGALMAK

Az emberi élet szépsége, sokszínűsége mellett telis-tele van veszélyekkel és kockázatokkal. Benne élünk és sokszor észre sem vesszük, hogy részesei vagyunk nap mint nap. Ha reggel elindulunk munkába, kockázatot jelent, hogy késhet a busz, vagy baleset történhet, amely dugót eredményez. Ez a kockázat azzal fenyeget, hogy elkésünk a munkahelyünkről. Ha ez gyakran előfordul, az a veszély fenyeget, hogy elveszíthetjük az állásunkat. Nézzük, hogyan viszonyulhatunk, ehhez az igazán mindennapinak nevezhető kockázathoz.

Megelőzhetjük a bajt, ha megfelelő idővel korábban elindulunk. Csökkenthetjük a késés kockázatát, mértékét, ha gyorsabb kerülő utat vagy taxit választunk. Elkerülhetjük ezt a kockázatot, ha a munkahelyünk közvetlen szomszédságába költözünk, vagy ott keresünk új munkalehetőséget. Lehetőségünk van semmit sem csinálni, megtarthatjuk a kockázatot, ha azt várjuk, hogy munkaadónk felmondjon, mert valamilyen ok miatt nekünk ez előnyösebb. Ezek a lehetőségek mind úgynevezett kockázatkezelési stratégiák, melyeket sokszor az észszerűség diktálta módon spontán alkalmazunk. Vannak élethelyzetek azonban, amikor mindez nem ennyire nyilvánvaló. Jelen fejezet célja, hogy alapszinten megmutassa, hogyan csinálják ezt az erre szakosodott intézmények, hogyan kezelik azokat a kockázatokat a biztosítók, amelyeket átruházunk rájuk, mely kockázatokat hajlandóak és melyeket nem befogadni, és egyáltalán mit is jelent a kockázatkezelés az elméletben.

2.1. Veszély, bizonytalanság, kockázat fogalma és csoportosításai

A veszély

A veszély, valamely jövőbeni, kedvezőtlen hatású esemény bekövetkezésének a lehetősége. A létezés velejárója. Különböző veszélyek vannak, amelyeknek mindenütt és minden időben ki vagyunk téve. A veszélyek elleni védekezés igénye jeleníti meg a biztonságra való törekvést. A veszély azt a tényt jelenti, hogy bármikor történhetnek olyan események, amelyek következményeként károk keletkeznek. A veszélyek bekövetkezése esetén - ebből adódóan - csak negatív kimenetelük lehet.

A veszélyek csoportjai, a veszélynemek:

- a) természeti,
- b) technikai,
- c) társadalmi,
- d) gazdasági.

A kockázat

A kockázat egy adott szituáció kimenetelére vonatkozó objektív kétség, az a tendencia, hogy egy vizsgált folyamat tényleges kimenetelei különböznek az előre várható kimeneteltől.

Abszolút kockázatról beszélünk, ha biztos, hogy bekövetkezik a biztosítási esemény, csak az nem biztos, hogy mikor. (pl. emberi élet vége stb.)

Relatív kockázat az, ha az sem biztos, hogy mikor, és az sem, hogy az adott biztosítási időszakon belül bekövetkezik egyáltalán a biztosítási esemény. (általában a balesetek stb.)

A jövőbeli események kimenetelét illetően, ha a lehetséges alternatívák és azok esélyei ismeretlenek **bizonytalanságról**, ha ismertek, akkor kockázatról beszélünk. A kockázat a külső körülményekből eredő és az emberi döntéshozatalt veszélyeztető, a vállalt veszélyhelyzetek összessége.

A kockáztatás kifejezésben már benne van a mérlegelés lehetősége is, vagyis a kalkulálható végkifejletek tudatos vállalásának az esélye. Ebből kifolyólag a kockázatnak kimenetelét tekintve már nem csak negatív eredménye lehet, hanem fennáll a pozitív végkifejlet, vagyis a nyereség esélye is.

A kockázat következményeit a kockázati tényezők befolyásolják. A kockázati tényezők két meghatározó csoportba sorolhatók:

a./ az objektív tényezők csoportjába olyan természeti, technikai, gazdasági körülmények, adottságok tartoznak, amelyek az érintett viselkedésétől, magatartásától függetlenül befolyásolják a kockázat következtében kialakuló kár nagyságát, terjedelmét stb. (például az időjárás változása stb.).

b./ a szubjektív tényezők csoportja tulajdonképpen mindazon pszichológiai (személyiségből, magatartásból adódó) okokra visszavezethető tényezőket jelenti, amelyek az érintettek viselkedésén, magatartásán, kockázathoz való viszonyán keresztül befolyásolják a kockázati helyzet kialakulását, illetve következményeit.

A kockázat mértékét e tényezők együttesen befolyásolják. Például azonos életkor és foglalkozás mellett a biztosító szempontjából egy dohányzó férfi a legnagyobb, egy nemdohányzó nő pedig a legkisebb kockázatot jelenti. Ha járadékbiztosításról van szó, akkor a biztosító szempontjából a nem dohányzó nő jelenti a legnagyobb kockázatot, hiszen esetében leghosszabb a várható élettartam. Casco biztosítás szempontjából a legnagyobb kockázatot egy budapesti friss jogosítványos biztosított jelenti, míg a legalacsonyabb kockázatot egy vidéki tapasztalt sofőr.

A biztosítási tevékenység szempontjából fontos a biztosítottak körében megfigyelhető két "kiválogatódási" folyamat:

- az autoszelekció az a jelenség, amikor a kockázatot felismerő és azt esetleg túlértékelő érintettek igyekeznek biztosítást kötni, illetve így azokat áthárítani. Ennek következtében a valós (átlagos) kockázati viszonyoktól eltérő összetételű lesz a biztosítottak csoportja;

- antiszelekció akkor alakulhat ki, amikor olyan érintettek kötnek biztosítást, akik felismerték kockázataikat, de magatartásukkal, esetleg bizonyos adatok eltitkolásával befolyásolják a kár bekövetkezését vagy mértékét.

A kockázatok csoportosítása kimenetelük szerint:

- **Kockázati helyzet stagnálása:** kiinduló helyzet nem változik.
- **Csak negatív kimenetelűek:** az úgynevezett tiszta (kár) kockázatok, ahol a kockázat kárlehetőséget, vagyis a kárveszély bekövetkezésének a lehetőségét jelenti, ilyenkor kockázaton a veszteség, illetve az egyéb érdeksérelem lehetőségét értjük (általában biztosíthatóak).
- **Csak pozitív kimenetelűek:** a játék kockázatok, amelyeknél a tét megfizetését nem nevezhetjük kockázatnak, hiszen azt eleve elveszettnek tekintjük (általában nem biztosíthatóak).
- **Spekulatív kockázat:** a három lehetséges kimenetel esete, az ilyen kockázatok (általában nem biztosíthatóak).

2.2. Kár, kártérítés, kármegelőzés, kárenyhítés, kárkiegyenlítés fogalma

Kár

A veszélyhelyzetet, a kockázatot teremtő esemény bekövetkezése **hátrányt, kárt okoz**. A kár a kockázatban rejlő károsító hatású esemény tényleges bekövetkezése, vagyis a bizonytalan kimenetelű jövőbeli esemény kiinduló állapothoz képest kedvezőtlen kimenetele, mely lehet pénzben kifejezhető, vagy nem anyagi természetű veszteség. A kár általános értelemben minden olyan hátrány, amely valakit személyében vagy vagyonában ér, tehát a kockázatban rejlő károsító hatású esemény következménye.

A kárral kapcsolatos fogalmak

Kárhányad: egy meghatározott időszakban, biztosításokra a károkra kifizetett összeg és az adott biztosításokra beszedett díjösszeg hányadosa.

Kárarány: egy meghatározott időszakban a károk számának és biztosítási szerződések számának hányadosa.

Átlagkár: egy azonos módozaton belül kifizetett károk összegének és ugyanazon módozaton belüli biztosítási események számának hányadosa.

Jogalap elbírálás: a kárrendezés folyamatában a jogalap-elbírálás célja annak megállapítása, hogy a biztosított jogosan vagy jogtalanul támaszt-e kártérítési igényt.

Alubiztosítás esetén: a biztosító a kárenyhítés költségeit mindig az arányos kártérítés szabályai szerint fizeti ki.

Az avulás: azt fejezi ki, hogy az elhasználódás során mennyit veszít a vagyontárgy az értékéből.

Maradvány érték: a nem javítható, károsodott és biztosított vagyontárgy károsodás utáni értéke, amit a megállapított kártérítési összegből levon a biztosító.

Kármegelőzés (prevenció)

A kockázat leküzdésének, az első és legfontosabb módja a kár megelőzése. **Kármegelőzésről**

(prevencióról) akkor beszélhetünk, amikor a károsító esemény még nem következett be. A prevenció a kár megelőzésére, a kockázat megszüntetésére (mérséklésére) irányuló offenzív magatartás. Az a tudatos emberi tevékenység vagy intézkedés, amely alkalmas annak megakadályozására, hogy a kár bekövetkezzék, s arányos ráfordítás mellett elérhető, hogy a veszélyhelyzet ne, vagy csak ritkább esetben realizálódjon. A **megelőzés feladata és költségei** alapvetően **az ügyfelet terhelik**, különleges esetekben - pl. üzletpolitikai érdek - ennek részét átvállalhatja a biztosító is, akár díj engedmény formájában. A biztosítási szerződés szabályozhatja a szerződő fél és a biztosított kármegelőzési teendőit, előírhatja a kár megelőzését vagy enyhítését célzó eszközöket, eljárásokat, szakképzettségi követelményeket.

Kárenyhítés (kárcsökkentés)

A kárenyhítés egy megkezdődött károsodási folyamat lassítását, illetve megállítását, ezáltal a veszteség csökkentését jelenti. Akkor áll fenn, ha valamely veszélyhelyzetben a kár már ténylegesen bekövetkezett, a veszélyviselő anyagi hátrányt szenvedett. A károsultat jogszabály alapján kárenyhítési kötelezettség terheli, a kárnak azon részét, mely e kötelezettség megszegéséből keletkezik, a biztosító nem köteles megtéríteni.

A károsult a kár enyhítésével kapcsolatos feladatokat (pl. mentés, oltás,) **megszervezi, elvégzi** és a már károsult tárgyakat - szükség esetén anyagi ráfordítással - újból fogyaszthatóvá, felhasználhatóvá, vagy értékesíthetővé teszi akkor is, ha azok a kár miatt csökkent forgalmi értéket képviselnek. A kárenyhítés költségei - annak sikertelensége esetén is - a biztosítót terhelik.

A kárenyhítés és a megelőzés határai esetenként elmosódnak. Abszolút értelemben csak a keletkezést lehetetlenné tevő cselekvés minősül megelőzésnek, minden egyéb a kárenyhítés fogalomkörébe tartozik. A biztosítási szerződésekben a kárenyhítés a biztosított kötelezettsége, de a költségeit a biztosító viseli akkor is, ha az nem vezetett eredményre.

Állapotmegőrzési kötelezettség a Ptk. szerint, a biztosítási esemény bekövetkezése után a biztosított vagyontárgy állapotán a biztosított a szerződésben megállapított határidőn belül csak annyiban változtathat, amennyiben az a kárenyhítéshez szükséges (általában 5 nap).

Kárkiegyenlítés (kompenzáció), kártérítés, szolgáltatás teljesítése

A **kártérítés** a biztosító szolgáltatása a biztosítási esemény bekövetkezése esetén, más néven a bekövetkezett kár utólagos megtérítése, kiegyenlítése (kompenzáció).

Biztosítási jogviszonynál **a biztosító fő szolgáltatása** a kockázat átvállalása, azaz **a készenlében állás**, melyet a biztosítási esemény bekövetkezése (kedvezőtlen kimenetel megvalósulása) fordít át teljesítésbe. Ennek legfőbb formája a pénzbeli szolgáltatás nyújtása.

2.3. Kockázatkezelési módszerek (elkerülés, megelőzés, áthárítás, megtartás) kockázatviselés, öngondoskodás

Kockázatkezelés

A kockázatok kezelésének (és viselésének) tudományos, összehangolt, egységes és gazdasági optimumot kereső módszere a **risk management**, melynek a magyar megfelelője a **kockázatkezelés**, vagyis az a magatartásforma és intézményi háttér, amelyet a kockázatviselők tanúsíthatnak, illetve amelyre támaszkodhatnak.

A kockázatkezelés optimumának lényege, hogy a maximális bizonytalanság stresszhez és cselekvőképtelenséghez vezet, a maximális biztonság pedig figyelmetlenséghez és elkényelmesedéshez. Az optimum, tehát a két szélsőséges stratégia között van. A kockázatkezelés (risk management) célja ennek az optimum pontnak a meghatározása.

Kockázatkezelési módszerek

Kockázatkezelés lehetséges stratégiái (a lehetséges kár nagysága és gyakorisága szerint):

		KÁRGYAKORISÁG	
		Magas	Alacsony
KÁRNAGYSÁG	Magas	elkerülés	áthárítás(biztosítás)
	Alacsony	kockázatcsökkentés, megelőzés	megtartás

Kockázat elkerülése (passzív kármegelőzés), amikor a veszélyes (kockázatos) tevékenység nem kerül végrehajtásra.

Kockázat csökkentése (aktív kármegelőzés), amikor a veszélyes (kockázatos) tevékenység különféle védekezési eszközök beiktatásával kerül végrehajtásra.

Kockázat vállalási (megtartási) formák:

- **Passzív kockázatvállalás**, amikor a kockázatos tevékenységet, tudatosan, az ellene való védekezés nélkül hajtják végre, s így a kár megtérítése a kockázatviselőre hárul.
- **Aktív kockázatvállalás (ön-gondoskodás, ön-biztosítás)**, amikor a kártérítés kockázatát a viselője maga vállalja, s az megnyilvánulhat eszköz-, vagy pénzügyi-tartalék képzésében.

- **Kockázat technikai kiegyenlítése** egy gazdasági egységen belül, amikor a bekövetkező esemény az egyik vállalkozási tevékenységre nézve káros, viszont a másik tevékenységben okozott haszon kompenzálja azt.

Kockázat áthárítási formák:

- **Kockázat gazdasági terhének közvetlen pénzügyi, vagy természetbeni átvállalása** (állami kompenzációk bizonyos esetekre): pl. szociális segélyek; ellátások; támogatások.
- **Kockázat gazdasági terhének közvetlen pénzügyi, vagy természetbeni áthárítása (transzfer):** pl. biztosítás.

Kockázatkezelés folyamata:

- **A kockázati helyzet felismerése, elemzése:** Veszélyforrások (kockázatok) felismerése, meghatározása, elemzése.
- **A kockázat kezelésére (csökkentésére) irányuló döntés meghozatala:** A kockázatkezelési (biztonsági) intézkedések lehetőségeinek vizsgálata.
- **A megfelelő módszer kiválasztása:** Választás a kockázatkezelési eszközök közül úgy, hogy egyensúlyban legyen a kár nagysága és a biztonsági intézkedés anyagi vonzata.
- **Döntés gyakorlati megvalósítása, a kiválasztott módszerek végrehajtása:** Vezetési-szervezési, technikai, pénzügyi intézkedések.
- **Végrehajtást követő ellenőrzés, monitoring:** Következmények vizsgálata, visszacsatolás és újra beavatkozás. A kockázatkezelési folyamat állandó működtetése.

2.4. Veszélyközösség fogalma

A veszélyek (kockázatok) elleni védekezésnek az emberi létezésből fogva történelmileg kialakult csoportos megnyilvánulási formái vannak, ezek az ún. veszélyközösségek. A kockázat felosztása (porlasztása) azon a gyakorlati tényen nyugszik, hogy a veszélyhelyzet ugyan a veszélyközösség minden tagját fenyegeti, de a ténylegesen bekövetkezett kár csak egyes tagokat sújt, s a közösség által képzett védekezési, biztosítási alap az érintett károsult (-ak) kárának fedezetéül szolgál.

A veszélyközösség azonos vagy hasonló kockázatoknak kitett személyek csoportja, amely ezen kockázatok közös kezelése érdekében jött létre.

A veszélyközösség létrehozásának feltételei a következők:

- A csoportnak azonos vagy hasonló veszélyekkel kell megküzdenie (**azonosneműség elve**)
- A csoportot érintő veszélyeknek hasonló nagyságúaknak, minőségűeknek kell lennie (**homogenitás elve**).
- A csoport tagjai számának megfelelő mértékűnek kell lennie (**nagyságrendiség elve**),

hogy reális eséllyel valósuljon meg a kockázatkiegyenlítőds (nagy számok törvénye - matematikai valószínűség). A nagy számok törvénye alapján ugyanis minél többen vannak egy veszélyközösségben, annál nagyobb a valószínűsége annak, hogy a közösségre vonatkozóan a károk a várt valószínűséggel következnek be. A nagyszámú tag által befizetett díjaknak továbbá fedeznie kell a ténylegesen kárt szenvedetteknek nyújtandó szolgáltatásokat, valamint a biztosítással kapcsolatos költségeket és a biztosító költségeit.

2.5. Biztosíthatóság feltételei

- **Egyértelműség:** a kár bekövetkezése, ténye és mértéke a biztosított és a biztosító számára egyaránt egyértelműen megállapítható.
- **Véletlenszerűség:** az egyedileg előre nem látható és nem várt, a biztosított akaratától függetlenül (nem szándékosan) bekövetkező, jövőbeli események okozta szükségletek (károk, veszteségek, jövedelem-kiesések, ráfordítások) kielégítése.
- **Függetlenség:** a káreset nem növelheti további károk bekövetkezésének valószínűségét.
- **Bizonytalanság:** (a bekövetkezés ténye és/vagy időpontja)
- **Kalkulálhatóság (becsülhetőség):** (felmérhetőség-statisztika; valószínűségmatematika; tervszerűség-közgazdaságtan), vagyis a tudományos módszerek szerinti működés.
- **Jövőbeliség:** a már bekövetkezett és ismert káreseményekre utólag nem lehet biztosítást kötni. A Polgári Törvénykönyv szerint a biztosítási szerződés alapján a biztosító a *kockázatviselés kezdetét követően* bekövetkező biztosítási esemény bekövetkezése esetén nyújthatja a szolgáltatását.

Ahogy azt a kockázatok kapcsán már megjegyeztük, csak a tiszta kockázatok biztosíthatók, a spekulatív kockázatokra nem lehet biztosítást kötni.

2.6. A biztosítás fogalma

A biztosítás történelmileg kialakult alap gondolata a kockázati-, veszély-közösségek szerveződéséhez kapcsolható. Lényege a jövő bizonytalanságai elleni kollektív védekezés, kár/ kockázat-megosztás, amely az emberek gazdasági szolidaritásán alapul. Biztosítás-szakmailag a biztosítás a kockázat átvállalásával szembeni biztonság nyújtása.

A biztosítási tevékenységet szabályozó törvény a 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről (Bit.) A Bit. 4.§ 11. a biztosítási tevékenységet folyamataiban definiálja a kockázatközösség megszervezésétől a szolgáltatás teljesítéséig.

A biztosítási tevékenység (Bit.)

- biztosítási szerződésen alapuló kötelezettségvállalás, amely során a tevékenységet végző megszervezi az azonos vagy hasonló kockázatoknak kitett személyek közösségét (veszélyközösség), matematikai és statisztikai eszközökkel felméri a biztosítható kockázatokat, megállapítja és beszedi a kötelezettségvállalás

ellenértékét (díját), meghatározott tartalékokat képez, a létrejött jogviszony alapján a kockázatot átvállalja és teljesíti a szolgáltatásokat, ideértve az üzletszerűen végzett járadékszolgáltatás nyújtására irányuló tevékenységet is, függetlenül attól, hogy a kötelezettségvállalás ellenértéke meghatározott pénz fizetése (díj) vagy egyéb ellenszolgáltatás formájában valósul meg.

A **Ptk.** alapvetően két fél közötti polgári jogviszonyként írja le a biztosítás fogalmát ún. visszerthes szerződési formaként, ahol az egyik fél ellenszolgáltatásért a másikkal szolgáltatást teljesít:

Ptk. 6:439. §

Biztosítási szerződés alapján a biztosító köteles a szerződésben meghatározott kockázatra fedezetet nyújtani, és a kockázatviselés kezdetét követően bekövetkező biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződésben meghatározott szolgáltatást teljesíteni; a biztosítóval szerződő fél díj fizetésére köteles.

A biztosítás funkciója

A biztosítás által a kockázatok pénzügyi következményei a biztosítóra hárulnak. A kockázat átvállalása már akkor is előnyt jelent a biztosított számára, ha tényleges kár nem történik, mert biztonságban érezheti magát.

A biztosítás alapfunkcióján keresztül az újratermelés folyamatosságát, az életszínvonal stabilitását, valamint a vagyon- és jövedelembiztonság megvalósítását segíti elő.

A biztosítás gazdasági hatása

- Egyrészt azon alapul, hogy a károk általában nem korlátozódnak a biztosítottra, hanem hatásuk más személyekre és üzemekre is kiszugárzik, akik szintén károsultakká válhatnak.
- Másrészt az életbiztosítással foglalkozó társaságok a díjbevételükkel jelentős tőkét halmoznak fel, így a takarékoság és a biztosítás együttesen érvényesül. A biztosítók pénzeszközeiket értékpapírokba, ingatlanokba, jelzálogkölcönökbe fektetik, majd hozamainak jelentős részét a biztosítottjaiknak visszajuttatják, s ez által élénkítik a gazdaságot, elősegítik a pénzmozgást.

A biztosítás egyénre történő hatása

- elősegítheti az egyén, család, közösségek nyugalmát, pénzügyi biztonságát;
- takarékoságra ösztönözhet;
- befektetésként szolgálhat,
- hitelfelvételt tehet lehetővé.

2.7. Biztosítások kockázatmegosztási programjai (hazai, nemzetközi)

Biztosítók kockázat-vállalási, kockázat-megosztási programjai

Történelmileg kialakult kár-kockázat felosztó biztosítási (gazdasági)rendszerek:

Kár-felosztó rendszer

A veszélyközösség tagjai a tényleges kár ismeretében, utólag egyenlő arányban felosztották a károsult felé fizetendő összeget. Ez a biztosítás legrégebbi formája. Jellemzője, hogy a veszélyközösség tagjai nem képeznek előleget (pénzalapot), hanem csak megállapodnak abban, hogy a bármely tagot ért kárt, utólag egymás között felosztják.

Felosztó-kirovó rendszer (társadalombiztosítás)

Az előzőnél fejlettebb forma. Lényege, hogy a veszélyközösség tagjai már a kockázat fennállásakor előre meghatározott szabályok alapján fizetnek pénzbeli hozzájárulást (díjat), - ahol a díj mértéke általában nincs összhangban a kockázat mértékével - és a kár bekövetkeztekor ebből az előre megképzett tartalékból fizetik ki a tagot ért kárt.

A társadalombiztosítás szociális célú, általános érvényű és kötelező biztosítás, ahol a biztosítási jogviszony írásbeliség nélkül, jogszabály erejénél fogva jön létre, és felosztó-kirovó rendszerben működik. Szolgáltatása jellemzően természetbeni (kórházi kezelés), de lehet pénzbeli is (pl. táppénz, nyugdíj).

Kockázat-felosztó rendszer:

A legfejlettebb forma, a mai modern biztosítók működésének alapja. Lényege, hogy a veszélyközösség tagjai előre, személyre szabottan és a saját kockázatuk arányában fizetik meg a díjat, s ennek ellenében kapják a szolgáltatást.

Váromány-fedezeti rendszer (defined benefit)

Átmenet a felosztó-kirovó és a tőke-fedezeti rendszer között. A veszélyközösség által felhalmozott tartalék (pénz) összességében annyi, amennyire éppen az aktuálisan szolgáltatásra (pénzre) jogosultaknak - a tagok közül - szüksége van (lehet). A várományfedezeti rendszerben előbb történik meg a később kifizetendő összeg megállapítása (váromány, jövőben elvárt szolgáltatás) és csak ezután kerül sor annak meghatározására, hogy a fedezethez milyen mértékű befizetésre van szükség.

Tőke-fedezeti rendszer (magán/önkéntes-nyugdíjpénztár) (defined contribution)

Lényege, hogy valamennyi veszélyközösségi tag fennálló szerződésére vonatkozóan, a biztosítottak aktív korában felhalmozott - egy elkülönített betétszámlán kamatozó - pénz mértéke megegyezik a szolgáltatás (járadék) folyósításához szükséges összeg tőkeértékével. A jövőben kifizetésre kerülő összeg nem kerül előre meghatározásra, hanem azt a

befizetések nagysága és annak hozamai határozzák meg.

A biztosítók kockázat-megosztási formái

2.7.1. Együttbiztosítás

A nagy kockázatok biztosítása a direkt (első vagy közvetlen) biztosítók között elsősorban közös biztosítás formájában történik. Mindegyik résztvevő átvállalja az összkockázat meghatározott hányadát, megfelelő biztosítási díj ellenében.

A biztosítási törvény szerint együttbiztosítás:

- díj ellenében a szerződésben előre meghatározott biztosítási kockázatokkal összefüggő kár bekövetkezése, vagy megadott feltétel elérése esetére;
- több biztosító által közösen, írásban, előre rögzített arányok mellett teljesítendő szolgáltatások nyújtása;
- és a kötelezettségvállalás mértékének megfelelő tartalékok biztosítónként elkülönített képzése és kezelése.

Az együttbiztosítás esetén a biztosítók által kijelölt ún. vezető biztosító az, amely az együttbiztosításban részt vevő biztosítók nevében nyilatkozatokat tesz, a kárt rendezi és a szolgáltatást kifizeti, illetve akihez a szerződőnek a nyilatkozatait (például a kárbejelentést) intéznie kell. A biztosítók és a szerződő viszonylatában a vezető biztosító által letárgyalt szerződési feltételek lesznek az irányadóak. A kötvényen minden esetben meg kell jelölni valamennyi biztosítót, -és a kötelezettségvállalásuk százalékos arányát, mert ezek nélkül a kötvény érvénytelennek minősül. Ha a vezető biztosítót nem nevezi meg a kötvény, a szerződés érvényes, de a szerződő fél - választása szerint - bármelyik együttbiztosításban részt vevő biztosítónak joghatályosan teljesíthet vagy tehet jognyilatkozatot.

Együttbiztosítás esetén is van lehetőség biztosításközvetítő közreműködésére, ez azonban a gyakorlatban csak az ügyfél által megbízott független biztosításközvetítő lehet, mivel a biztosítói megbízásból eljáró függő biztosításközvetítő esetében ehhez arra lenne szükség, hogy valamennyi biztosító megbízásából közvetítse az adott típusú biztosítást, ami eleve kizárja a függő ügynököt, de a többes ügynök esetében is nehezen képzelhető el, hogy miként tudja különböző biztosítóktól származó megbízásait összeegyeztetni.

2.7.2. Viszontbiztosítás

Célja a biztosító pénzügyi stabilitásának növelése, módszere a kockázatporlasztás, vagyis a kockázat megosztása a biztosító társaságok között.

A biztosítási törvény szerint:

- a biztosító vagy viszontbiztosító, továbbá harmadik országbeli biztosító vagy viszontbiztosító által vállalt kockázat egy részének vagy egészének szerződésben

meghatározott feltételek alapján, díjfizetés ellenében történő átvállalása.

Viszontbiztosítás esetén a közvetlen (első) **direkt-biztosító az ügyféltől átvállalt kockázatok egy részét a viszontbiztosítónak fizetendő díj ellenében tovább hárítja.** Több biztosító társaság részvétele esetén **a kockázat jelentősen csökkenthető**, „porlasztható”, a minden társaság számára elviselhető mértékig. Ez lehetővé teszi a biztosító társaság számára a tényleges kapacitását meghaladó kockázat elvállalását.

A direktbiztosító és a viszontbiztosító között létrejövő szerződés értelmében **a viszontbiztosító, díj ellenében kötelezettséget vállal arra, hogy kár esetén a megállapodásban rögzített mértékben térít a direkt biztosítónak.** (Vagyis részt vállal az utóbbi által fizetendő kárból.)

Direkt- vagy első biztosító: az a biztosító társaság, aki a szerződővel, illetve a biztosítottal közvetlen szerződéses kapcsolatban áll.

Viszontbiztosító: az a biztosító társaság, aki a direkt vagy első biztosítónak a biztosítási szerződés állományának egy részének díj ellenében annak kockázatát átvállalja.

A teljes állományra vonatkozó viszontbiztosítási megállapodást szerződéses vagy treaty viszontbiztosításnak nevezzük. Ilyenkor a biztosító egy termékének vagy termékcsoportjának a teljes vonatkozó állományát viszontbiztosításba adja, és a viszontbiztosító a teljes állományt biztosítja. Ha a biztosító eldöntheti, hogy az állományból mely kockázatokat ad viszontbiztosításba, illetve a viszontbiztosító szabadon dönthet arról, hogy a kockázatot viszontbiztosítja-e, ún. fakultatív viszontbiztosításról beszélünk.

Lehetőség van arra is, hogy a viszontbiztosítási szerződést a direkt biztosító megbízásából eljáró független biztosításközvetítő közvetítse.

2.7.3. Pool

A kockázatmegosztás harmadik formája az együttbiztosítás és a viszontbiztosítás mellett az állományegyesítés, vagy idegen szóval pooling. A poolban általában tömegbiztosításokat szoktak kezelni. A tömegbiztosítások esetében az okozhat túl nagy kockázatot, ha túl kicsi az állomány (például lakás- vagy gépjármű-biztosítások esetében néhány százas szerződésállomány nagyon kicsinek számít). Kicsi állományon belül nem működik a nagy számok törvénye, vagyis már egyetlen nagyobb kár bekövetkezése is felboríthatja a díj – kár egyensúlyt. Ezt a problémát lehet kiküszöbölni azzal, ha több biztosító hasonló szerződésekből álló, de egyenként túl kicsi állományát egy nagy állománnyá egyesíti. Vagyis egy helyre adják össze a díjbevételt, s ugyaninnen fizetik a károkat. A nyereségen ezután például a díjbevétel arányában osztozhatnak. Az összeadott állomány már elég nagy, tehát kisebb a káringadozás mértéke, mint az eredeti kisebb állományok esetében.

A köznapi szóhasználatban a „pool” szóval bizonyos különlegesen veszélyes kockázatokra, (pl. nemzetközi kőolajügyletek kockázatai, légitársaságok által okozott károk, földrengés-pool, atom-pool) létrehozott együttbiztosítási megállapodásra is utalhatnak.

2.7.4. Fronting

Amikor a biztosító olyan kockázatot fogad be, amelynek mértéke meghaladja a teherbíró képességét, vagy amelyre nincs engedélye, de üzletpolitikailag, vagy marketingszempontról fontos számára az ügyfél megtartása és ekkor a teljes bevállalt kockázatot a teljes díjért viszontbiztosításba adja, a biztosítás működtetésével kapcsolatos költségeinek megtérítése mellett.

2.8. Biztosítási ág, ágazat, termék fogalma

A biztosítási ág- és ágazat Bit. szerinti meghatározása

- **Biztosítási ág:** a biztosítások kockázati *ismérvek* alapján elhatárolt 2 fő csoportja: az életbiztosítási és a nem-életbiztosítási ágak.

1996-tól Magyarországon csak élet-, vagy nem-élet biztosítási ág művelésére lehet biztosítót alapítani. Az 1996 előtt létrejött biztosítók mindkét biztosítási ág együttes művelésére kaphattak és rendszerint kértek is felügyeleti engedélyt, ezeket a biztosítókat kompozit biztosítóknak nevezzük, ezek 1996 után is tovább működhetnek ilyen formában.

A biztosítási ágak elválasztásának és az új kompozit biztosítók létrejötte megtiltásának elsődleges célja annak megakadályozása volt, hogy az életbiztosításokban felhalmozott tartalékokból fedezze a biztosító a nem-életbiztosítások veszteségeit.

Részleges kivétel a kompozit tilalom alól:

- Az életbiztosítási tevékenység művelésére engedéllyel rendelkező biztosító számára a Felügyelet engedélyezheti a nem-életbiztosítási ágon belül található baleset és betegségbiztosítási ágazat művelését azzal, hogy más nem-életbiztosítási ágazat művelésére a biztosító nem jogosult.
  - A kizárólag a nem-életbiztosítási ágon belül található baleset és betegségbiztosítási ágazat művelésére tevékenységi engedéllyel rendelkező biztosító számára a Felügyelet engedélyezheti életbiztosítási tevékenység művelését.
- **Biztosítási ágazat:** a biztosítások biztosítási ágon belüli azonos, illetve egymáshoz hasonló kockázatok alapján elhatárolt csoportja.

A biztosítóknak attól függően, hogy milyen terméket kívánnak terjeszteni, annak megfelelő ágazatot vagy ágazatokat kell engedélyeztetniük a Felügyeletnél. Az engedély az adott biztosítási ágon belül szólhat valamennyi ágazatra, egyes ágazatokra vagy kizárólag egy ágazatra.

A Bit. 1. és 2. mellékletében található az ágazatok felsorolása.

1. sz. melléklet a 2014. évi LXXXVIII. törvényhez

A) rész

A nem-életbiztosítási ágazatok kockázat szerinti besorolása

1. Baleset (beleértve a munkahelyi balesetet és a foglalkozási megbetegedéseket):
  - a) meghatározott összegű szolgáltatások;
  - b) kártérítési jellegű szolgáltatások;
  - c) kombinált (meghatározott összegű és kártérítési jellegű) szolgáltatások;
  - d) utasok sérülése esetén nyújtott szolgáltatások.
2. Betegség
  - a) meghatározott összegű szolgáltatások;
  - b) kártérítési jellegű szolgáltatások;
  - c) kombinált (meghatározott összegű és kártérítési jellegű) szolgáltatások.
3. Szárazföldi járművek (sínpályához kötött járművek kivételével)
A következő járművek minden károsodása vagy vesztesége:
  - a) szárazföldi gépjárművek;
  - b) nem gépi meghajtású szárazföldi járművek.
4. Sínpályához kötött járművek
A sínpályához kötött járművek minden károsodása vagy vesztesége.
5. Légi járművek
Légi járművek minden károsodása vagy vesztesége.
6. Hajók (tengeri, tavi, folyami vagy csatornán használt járművek)
A következő járművek minden károsodása vagy vesztesége:
  - a) a folyami és csatornán használt hajók;
  - b) a tavi hajók;
  - c) a tengeri hajók.
7. Szállítmány (beleértve az árut, a poggyászt és minden egyéb vagyontárgyat)
A szállítmány vagy poggyászok minden károsodása vagy vesztesége, tekintet nélkül a szállítás módjára.
8. Tűz és elemi károk
A vagyontárgy - ide nem értve a 3., 4., 5., 6. és 7. ágazatokban szereplő vagyontárgyakat - minden károsodása vagy vesztesége a következők miatt:

- a) tűz;
- b) robbanás;
- c) vihar;
- d) viharon kívüli egyéb elemi kár;
- e) atomenergia;
- f) földcsuszamlás, talajsüllyedés és földrengés.

9. Egyéb vagyoni kár

A 3., 4., 5., 6. és 7. ágazatba nem tartozó vagyontárgyakban bekövetkezett olyan kár vagy veszteség, amelyet jégeső vagy fagy, valamint bármilyen más, a 8. ágazatba nem tartozó esemény okozott (pl. lopás).

10. Szárazföldi járművekkel kapcsolatos felelősség

A szárazföldi járművek használatából származó felelősség, beleértve a fuvarozó felelősségét és a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást.

11. Légi járművekkel kapcsolatos felelősség

A légi járművek használatából származó felelősség, beleértve a fuvarozó felelősségét.

12. Hajókkal kapcsolatos felelősség (tengeri, tavi, folyami és csatornán használt vízi járművek)

Hajók és más vízi járművek tengeren, tavon, folyamon vagy csatornán való használatából származó felelősség, beleértve a fuvarozó felelősségét.

13. Általános felelősség

Minden egyéb felelősség a 10., 11. és 12. ágazatban említetteken kívül.

14. Hitel:

- a) általános fizetéseképtelenség;
- b) exporthitel;
- c) részletfizetési hitel;
- d) jelzáloghitel;
- e) mezőgazdasági hitel.

15. Kezesség és garancia:

- a) közvetlen kezesség, garancia;
- b) közvetett kezesség, garancia.

16. Különböző pénzügyi veszteségek:

- a) foglalkoztatással összefüggő kockázatok;
- b) a jövedelem elégtelensége (általános);
- c) rossz időjárás;

- d) nyereségkiesés;
- e) folyó általános költségek;
- f) előre nem látható üzleti többletköltségek;
- g) piaci érték vesztesége;
- h) bérleti díj- vagy bevételkiesés;
- i) egyéb - eddig említettektől eltérő - közvetett üzleti veszteségek;
- j) egyéb nem üzleti pénzügyi veszteségek;
- k) egyéb pénzügyi veszteségek.

17. Jogvédelem

Jogi költségek és perköltségek.

18. Segítségnyújtás

B) rész

A több ágazatra is kiterjedő engedélyek megnevezése

Ha az engedély egyszerre érvényes

- a) az 1. és 2. ágazatokra, akkor a „Baleset és betegség” vagy „Egészségbiztosítás”,
  - b) az 1. d), 3., 7. és 10. ágazatokra, akkor a „Gépjármű-biztosítás”,
  - c) az 1. d), 4., 6., 7. és 12. ágazatokra, akkor a „Tengeri-szállítmányozási biztosítás”,
  - d) az 1. a), 5., 7. és 11. ágazatokra, akkor a „Légi biztosítás”,
  - e) a 8. és 9. ágazatokra, akkor a „Tűz- és egyéb vagyoni károk”,
  - f) a 10., 11., 12. és 13. ágazatokra, akkor a „Felelősség”,
  - g) a 14. és 15. ágazatokra, akkor a „Hitel és kezesség”
- elnevezést kell használni.

A különböző biztosítási ágazatokba besorolt kockázatok minden egyéb kombinációjánál a Felügyelet által jóváhagyott elnevezést kell használni. A Felügyelet az általa jóváhagyott elnevezésről értesíti az Európai Bizottságot.

2. sz. melléklet a 2014. évi LXXXVIII. törvényhez

Az életbiztosítási ágazatok kockázat szerinti besorolása

1. Az alábbi életbiztosítási tevékenységek, a 2. és 3. pontban meghatározottak kivételével:

- a) életbiztosítás, azaz a meghatározott tartam elérésére szóló biztosítás, a halál esetére szóló biztosítás, a meghatározott tartam elérésére vagy az azt megelőző elhalálozás esetére szóló biztosítás, a díj-visszatérítéssel életbiztosítás;
- b) életjáradékok;
- c) az életbiztosítással kapcsolatban kötött kiegészítő biztosítás, különösen a személyi

sérülés esetére szóló, a munkaképtelenséget is magában foglaló biztosítás, a baleset miatti elhalálozás esetére szóló biztosítás, valamint a balesetből vagy betegségből származó rokkantság esetére szóló biztosítás.

2. **Házassági biztosítás, születési biztosítás**
3. **Az 1. pont a) és b) alpontjában említett olyan biztosítás, amely befektetési egységekhez kötött.**
4. **Tőkésítési ügyletek (biztosítási megtakarítások)**, kockázati elemet nem tartalmazó ügyletek, amennyiben biztosításmatematikai számítások alapján a biztosító előre megállapodott egyszeri vagy időszakos befizetések ellenében meghatározott időpontokra és összegre szóló fizetési kötelezettségeket vállal.
5. **Csoportos nyugdíjalapok kezelése:**
  - a) Csoportos nyugdíjalapok kezelése, amibe a befektetések kezelése is beletartozik, különösen olyan szervezet tartalékokat képviselő eszközeinek kezelése, amelyek elhalálozás vagy túlélés, illetve valamely tevékenységgel való felhagyás, vagy annak korlátozása esetén teljesítenek kifizetéseket.
  - b) Az a) alpontban említett műveletek, amennyiben ezekhez a tőke értékmegőrzésére, vagy egy minimális kamat fizetésére vonatkozó biztosítás kapcsolódik.
6. **Az emberi élet hosszához kapcsolódó ügyletek, amelyeket a társadalombiztosítási jogszabályok előírnak, vagy amelyekről azok rendelkeznek, amennyiben azokat saját kockázataikra életbiztosítók végzik vagy irányítják az arra vonatkozó jogszabályoknak megfelelően.**

Biztosítási termék: meghatározott biztosítási kockázatokra vagy kockázatcsoportokra kidolgozott feltétel- és teljesítési rendszer.

2.9. Alapbiztosítás, kiegészítő biztosítás fogalma

A biztosítási események (kockázatok) alá/fölé-rendeltségi viszonylata alapján:

Alapbiztosítások: a biztosítási termékek azon részei, amelyek fő elemként egy, vagy több biztosítási eseményre szólóan önállóan is megköthetők.

Kiegészítő biztosítások: a biztosítási termékek azon részei, amelyekre önmagukban nem köthető biztosítási szerződés, tehát csak a fő elemekkel együtt vehetők igénybe. A kiegészítő biztosítások külön díj ellenében választhatóak, és szolgáltatásuk eltér az alapbiztosításétól.

Példák alap és kiegészítő biztosításra:

Biztosítási ág, ágazat	Alapbiztosítás(ok)	Kiegészítő biztosítások
Élet	Tartam alatti halál, Elérés lejáratkor	Díjmentesítés munkaképtelenség esetén, Baleseti halál, rokkantság
Baleset	Baleseti halál, Baleseti rokkantság, Múlékony sérülés	Életbiztosítás, Felelősségbiztosítás
Betegség	Az orvos betegséget megállapító diagnózisa esetén a biztosítási összeg vagy a kórház számlájának fedezete	Életbiztosítás, Napidíj a rehabilitáció idejére
Felelősségbiztosítás	Harmadik személynek okozott kár térítése	Jogvédelem
Vagyonbiztosítás pl. CASCO	Töréskár, Elemi kár, Lopáskár	Poggyászbiztosítás, Csereautó a javítás idejére, Assistance (szerelő küldése)
Vagyonbiztosítás pl. lakás	FLEXA (tűz-, villámcsapás-, robbanás-, légi jármű rázuhanás	Felelősségbiztosítás

2.10. Biztosítási igény felmérése, dokumentálása

Az ügyfél igényeinek, szükségleteinek felmérése, pontosítása minden biztosítási termék értékesítése előtt kötelezettség, az a biztosítás értékesítésének fontos mozzanata!

Általános szabály, hogy a **biztosítási szerződés megkötése előtt** a biztosítónak, illetve a biztosításközvetítőnek **meg kell határoznia az ügyféltől kapott tájékoztatás alapján az adott ügyfél konkrét igényeit és szükségleteit**, és közérthető formában tárgyilagos tájékoztatást kell nyújtania az ügyfélnek a biztosítási termékekkel összefüggésben, annak érdekében, hogy az ügyfél megalapozott döntést hozhasson. A javasolt biztosítási terméknek összhangban kell állnia az ügyfélnek a tájékoztatása alapján megállapítható biztosítási igényeivel és szükségleteivel.

Nem-életbiztosítás esetén az igényfelméréshez kapcsolódó feladat:

A biztosítási szerződés megkötése előtt a biztosító, illetve a biztosításközvetítő köteles az igényfelmérés, illetve igénypontosítás alapján az egységesített biztosítási termékismertetőt is átadni.

Életbiztosítási szerződés esetén irányadó szabályok:

Életbiztosítási szerződés megkötése előtt - az olyan megtakarítási elemet nem tartalmazó, tisztán kockázati életbiztosítások kivételével, amelyeket pénzügyi intézmény az általa nyújtott pénzügyi szolgáltatással összefüggésben javasolt, vagy amelyeknek a biztosítási összege nem haladja meg az egymillió forintot - a **biztosító köteles felmérni**, illetve legalább az ügyfél által megadott információk alapján pontosítani **az ügyfél igényeit (életbiztosítási igényfelmérés)**. Azon életbiztosítási szerződések esetében, amelyek megkötése előtt életbiztosítási igényfelmérést kell készíteni, a biztosító köteles az igényfelmérés, illetve igénypontosítás alapján – a szerződéskötést megelőző tájékoztatáson túl – a **termékismertetőt is átadni a kockázat helye szerinti vagy a kötelezettségvállalás tagállamának hivatalos nyelvén - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben, bizonyítható és azonosítható módon**.

A rendszeres vagy folyamatos és egyszeri díjas megtakarítási jellegű életbiztosítás esetén a biztosító a termékismertető átadásakor köteles tájékoztatni az ügyfelet az adott biztosítás **teljes költségmutatójáról (TKM)** és annak internetes elérhetőségéről (a biztosító köteles a teljes költségmutatót az internetes honlapján közzétenni).

A biztosítót a fenti igényfelmérési, termékismertető átadási, valamint teljes költségmutatóval kapcsolatos tájékoztatási kötelezettség életbiztosítási szerződés esetén **nem terheli, ha:**

- a szerződés viszontbiztosítási szerződés, valamint a szerződés nagykockázatra létrejövő biztosítási szerződés,
- a biztosítási szerződés megkötésében biztosításközvetítő működik közre.

A biztosító, illetve a biztosításközvetítő bizonyítható módon köteles beszerezni az ügyfél arra vonatkozó külön nyilatkozatát, hogy az előzetes tájékoztatást és a termékismertetőt megkapta, illetve milyen más, a megkötendő biztosítási szerződéssel összefüggő tájékoztatást kapott meg.

2.10.1. Az igényfelmérő tartalmi elemei

Nincs kötelező tartalmi elem. Korábban az életbiztosítási igényfelmérő formai és tartalmi elemeit külön rendelet szabályozta [56/2015. (XII. 22.) MNB rendelet], mely azonban 2018. február 23-tól hatályát veszítette. Lényeges, hogy a biztosítási alapú befektetési termékekhez (tipikusan unit-linked életbiztosítás) speciális követelmény az alkalmassági felmérés készítése, melynek azonban kötelező formai és tartalmi elemei vannak.

A korábbi MNB rendelet segítségül szolgálhat az életbiztosítási igényfelmérő általános tartalmi elemeinek meghatározásában, ilyenek lehetnek például a következő elemek, kérdések, témakörök:

- az ügyfél azonosításához szükséges adatok;
  - kérdés(ek) arról, hogy az ügyfél csak biztosítási védelem céljából, vagy biztosítási védelem mellett megtakarítási célból kíván életbiztosítást kötni;

- kérdés(ek) arról, hogy ha megtakarítási célból (is) kíván életbiztosítást kötni az ügyfél, akkor a nem befektetési egységhez kötött megtakarítási célú életbiztosítást, vagy a befektetési egységhez kötött megtakarítási célú életbiztosítást preferálja
- kérdés arról, hogy az ügyfél az egyszeri- vagy folyamatos díjfizetést részesíti-e előnyben;

2.10.2. A termékismertető minimális tartalma

Nem-életbiztosítási termékismertető (IPID)

Nem-életbiztosítási termékek értékesítése esetén egy egységesített formátumú biztosítási termékismertetőt kell az ügyfélnek átadni, papíron vagy tartós adathordozón. A biztosítási termékismertetőt a nem-életbiztosítási termék kidolgozója állítja össze (jellemzően a biztosító). A nagykockázatra létrejövő biztosítási termékek esetén nem kell ilyen termékismertetőt átadni.

A biztosítási termékismertetőnek a következőknek kell megfelelnie:

- a) rövid és önálló dokumentumnak kell lennie,
- b) könnyen olvasható, egyértelmű megjelenítéssel és elrendezéssel, továbbá olvasható méretű betűkkel és egyéb karakterekkel kell készülnie,
- c) ha eredetileg színesben készült, olvashatónak kell maradnia fekete-fehérben nyomtatott vagy fénymásolt formában is,
- d) a biztosítási termék felkínálásának helye szerint használt hivatalos nyelveken vagy azok egyikén, vagy pedig a biztosításértékesítő és a fogyasztó megállapodása szerinti egyéb nyelven kell megfogalmazni,
- e) pontosnak kell lennie, és nem lehet félrevezető,
- f) az első oldal tetején tartalmaznia kell a „biztosítási termékismertető” címet,
- g) tartalmaznia kell azt a nyilatkozatot, hogy a termékre vonatkozó teljes körű, szerződéskötés előtti és szerződéses tájékoztatás más dokumentumokban érhető el és meg kell neveznie ezen dokumentumokat.

A biztosítási termékismertetőnek a következő információkat kell tartalmaznia:

- a) tájékoztatás a biztosítási termék típusáról,
- b) összefoglaló a biztosítási fedezetről, ideértve a fő biztosított kockázatokat, a biztosítási összeget és adott esetben a földrajzi hatályt és a kizárt kockázatok összefoglalását,
- c) a biztosítási díj fizetésének módja és a fizetések ütemezése,
- d) a fő kizárások, ahol kárigény bejelentésének nincs helye,
- e) a szerződés kezdetekor jelentkező kötelezettségek,
- f) a szerződés időtartama alatt fennálló kötelezettségek,

- g) a kárigény bejelentése esetén jelentkező kötelezettségek,
- h) a szerződés időtartama, beleértve a szerződés kezdetének és végének időpontját,
- i) a szerződés megszűnésének esetei.

A biztosítási termékismertetőt egységesített minta szerinti dokumentumba kell foglalni, melyre külön EU rendelet irányadó.

Életbiztosítási termékismertető

Kötelező tartalma a Bit. 4. számú mellékletének B) alpontja szerint:

- Annak rövid indokolása, hogy az igényfelmérés, illetve igénypontosság alapján miért az adott
  - szolgáltatású,
  - tartamú, és
  - biztosítási összegűbiztosítás megkötésére tesznek javaslatot.
- Annak bemutatása, hogy a megkötni javasolt életbiztosítás tartama alatt - 1. és 2. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítás esetében a tartam végéig, illetve határozatlan tartamú biztosítás esetén legalább 20 évig, 3. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítás esetében a tartam végéig, de legfeljebb 5 évig, feltéve, hogy a biztosítási szerződés a visszavásárlást, illetve a díjmentes leszállítást lehetővé teszi - minden évre nézve a biztosítási év első napján mekkora az adott biztosítási szerződésre:
  - a visszavásárlási érték,
  - a díjmentes leszállítás értéke.
- A visszavásárlási, illetve a díjmentes leszállítási érték meghatározásánál az alábbiak szerint kell eljárni:
- A szerződő figyelmét fel kell hívni, hogy az alábbi pontokban foglaltak szerint bemutatott adatok tájékoztató jellegűek.
- Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén fel kell hívni az ügyfél figyelmét, hogy a befektetett egységek értéke csökkenhet, illetve növekedhet. Ezzel összefüggésben tájékoztatni kell az ügyfelet arról is, hogy a biztosítási szerződésben rögzített tőkegarancia vagy tőke- és hozamgaranciára vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően az egységek értékének változásából eredő kockázatot ki viseli.
- Rendszeres díjas biztosítás esetén a biztosítási év elején a díjfizetés időpontja előtti állapotot kell figyelembe venni.
- Azzal a feltételezéssel kell élni, hogy a biztosítás főbb jellemzői (biztosítási díj, biztosítási összeg, különböző elvonások stb.) a tartam során nem változnak, kivéve a szerződésben előre meghatározott változást.
- Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén azzal a feltételezéssel is élni kell, hogy a befektetett egységek értéke nem változik. Amennyiben a biztosító tőkegaranciát vagy tőke- és hozamgaranciát vállal, a visszavásárlási értéket ennek figyelembevételével kell megállapítani.

- Technikai kamatlábbal nem rendelkező, az 1. és 2. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítások esetén - értelemszerű módosításokkal - kell eljárni.
- A határozott idejű kockázati életbiztosítások kivételével, amennyiben a biztosító az életbiztosítási termékismertetőben számokat közöl a biztosítási szerződésben rögzített kifizetéseken túli esetleges kifizetések összegéről, akkor olyan mintaszámítást kell levezetnie, amely a potenciális kifizetést három különböző kamatlábbal számolva tünteti fel. A biztosítónak egyben világos és érthető módon tájékoztatnia kell a szerződőt arról is, hogy a mintaszámítás csupán fiktív feltételezésen alapuló számítási modell, amelynek alapján a szerződő semmiféle szerződéses igényt nem támaszthat.

2.10.3. Ügyfél-tájékoztató

A biztosítási szerződést kötni kívánó ügyfél részére a kockázat helye szerinti vagy a kötelezettségvállalás tagállamának hivatalos nyelvén - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben, bizonyítható és azonosítható módon, világos, pontos, közérthető, egyértelmű, nem félrevezető, tisztességes, részletes és díjmentes írásbeli tájékoztatást kell adni a biztosító főbb adatairól és a biztosítási szerződés jellemzőiről, valamint értékesítési tevékenysége bizonyos jellemzőiről.

Bizonyos jogszabályi feltételek teljesülése esetén a fenti tájékoztatás tartós adathordozón is megadható.

A biztosító, illetve a biztosításközvetítő bizonyítható módon köteles beszerezni az ügyfél arra vonatkozó nyilatkozatát is, hogy az ügyfél-tájékoztatót megkapta.

A tanácsadással és a tanácsadás nélkül történő biztosítási értékesítésre vonatkozó előírások

A biztosító, illetve a biztosításközvetítő által az ügyfélnek javasolt biztosítási terméknek összhangban kell állnia az ügyfélnek a tájékoztatása alapján megállapítható biztosítási igényeivel és szükségleteivel. Emellett közérthető formában tárgyilagos tájékoztatást kell nyújtani az ügyfélnek a biztosítási termékekkel összefüggésben, annak érdekében, **hogy az ügyfél megalapozott döntést hozhasson.**

Amennyiben a biztosítási szerződés megkötése előtt tanácsadásra is sor kerül, a tájékoztatási követelményeken túl, a biztosítási szerződés megkötése előtt a biztosítónak, illetve a biztosításközvetítőnek meg kell határozni az ügyféltől kapott tájékoztatás alapján az adott ügyfél konkrét igényeit és szükségleteit, és az így **rendelkezésre álló információk alapján, a biztosító, illetve a biztosításközvetítő, személyre szabott - bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló - konkrét ajánlást is ad az ügyfél részére, ismertetve, hogy az adott termék miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek annak érdekében, hogy az ügyfél megalapozott döntést hozhasson.**

2.10.4. Biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésével összefüggő különös rendelkezések

A biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésénél az biztosításértékesítés általános rendelkezéseken túl további többletkövetelményeknek kell megfelelni.

1) Tanácsadással történő értékesítés: A biztosítási alapú befektetési termék kizárólag tanácsadással értékesíthető!

2) Alkalmassági felmérés:

- A biztosító, illetve a biztosításközvetítő köteles beszerezni a szükséges következő információkat annak érdekében, hogy az ügyfél számára alkalmas biztosítási alapú befektetési termékeket ajánlhasson: az ügyfélnek vagy a leendő ügyfélnek (i) az adott biztosítási termék típusának megfelelő befektetési területtel összefüggő ismeretei, tapasztalatai, (ii) pénzügyi helyzete, veszteségviselési képessége, (iv) befektetési céljai és kockázattűrése.

- Külön EU rendelet határozza meg az alkalmassági felmérés tartalmát [A Bizottság 2017. szeptember 21-i (EU) 2017/2359 felhatalmazáson alapuló rendelete]. Ennek keretében különösen:

- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél releváns befektetések terén meglévő ismereteiről és tapasztalatairól beszerzendő szükséges információk - adott esetben - a következőket foglalják magukban (az ügyfél jellegének és a felkínált vagy kért termék vagy szolgáltatás jellegének és típusának - egyben összetettségének és kapcsolódó kockázatainak - megfelelő mértékben):
  - a) az ügyfél vagy potenciális ügyfél által ismert szolgáltatások, ügyletek, biztosítási alapú befektetési termékek vagy pénzügyi eszközök típusai;
  - b) az ügyfél vagy potenciális ügyfél biztosítási alapú befektetési termékekkel vagy pénzügyi eszközökkel kapcsolatos ügyleteinek jellege, száma, értéke és gyakorisága, valamint a végrehajtásukra szolgáló időszak hossza;
  - c) az ügyfél vagy potenciális ügyfél végzettsége és foglalkozása vagy releváns korábbi foglalkozása.
- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél befektetési céljaival kapcsolatos tájékoztatás a következőkre vonatkozó információkat tartalmazza (amennyiben releváns): az ügyfélnek vagy potenciális ügyfélnek a befektetés tartási idejére vonatkozó szándéka, kockázatvállalási preferenciái, kockázati profilja, a befektetés célkitűzései, és emellett az ügyfél fenntarthatósági preferenciái.
- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél pénzügyi helyzetével - ideértve a szóban forgó személy veszteségviselési képességét is - kapcsolatos tájékoztatás a következőkre vonatkozó információkat tartalmazza (amennyiben releváns): az ügyfél vagy potenciális ügyfél rendszeres jövedelmének forrása és nagysága, vagyona - beleértve a likvid eszközöket, a befektetéseket és az ingatlanokat - és rendszeres pénzügyi kötelezettségvállalásai. Az

összegyűjtött információk körének meg kell felelnie az érintett termék vagy szolgáltatás konkrét típusának.

Amennyiben a biztosításközvetítő vagy a biztosító nem szerzi be a fenti információkat, úgy nem adhat biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos tanácsot az ügyfélnek vagy potenciális ügyfélnek. Mivel az értékesítés csak tanácsadással történhet, ez praktikus azt jelenti, hogy alkalmassági felmérés hiányában biztosítási alapú befektetési termék nem értékesíthető az ügyfélnek.

A fenntarthatósági preferenciák felmérése az alkalmassági felmérés kötelező eleme.

Az uniós gazdaság hosszú távú versenyképességének biztosításához kulcsfontosságú az alacsony szén-dioxidkibocsátású, fenntarthatóbb, erőforrás-hatékony és körforgásos gazdaságra való átállás a fenntartható fejlődési célokkal összhangban. 2018 márciusában a Bizottság közzétette „A fenntartható növekedés finanszírozása” című cselekvési tervét, amelyben ambiciózus és átfogó fenntartható finanszírozási stratégiát határoz meg. A cselekvési tervben meghatározott egyik célkitűzés a tőkeáramlások átirányítása a fenntartható befektetések felé a fenntartható és inkluzív növekedés elérése érdekében. A biztosításközvetítőknek és biztosítóknak először az ügyfél vagy potenciális ügyfél egyéb befektetési céljait és az egyéni körülményeket kell értékelniük, mielőtt a potenciális fenntarthatósági preferenciáiról kérdeznék.

A fenntarthatósági preferenciák: az ügyfél vagy potenciális ügyfél arra vonatkozó döntése, hogy a következő pénzügyi termékek közül egyet vagy többet belefoglal-e befektetésébe, és ha igen, milyen mértékben:

- (a) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amelynek esetében az ügyfél vagy potenciális ügyfél megállapítja, hogy egy minimális arányt a **környezeti szempontból fenntartható befektetésekbe** kell fektetni;
- (b) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amelynek esetében az ügyfél vagy potenciális ügyfél megállapítja, hogy egy minimális arányt **fenntartható befektetésekbe** kell fektetni;
- (c) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amely **figyelembe veszi a fenntarthatósági tényezőkre gyakorolt főbb káros hatásokat**, ahol az ezt a figyelembevételt igazoló minőségi vagy mennyiségi elemeket az ügyfél vagy potenciális ügyfél határozza meg.

Környezeti szempontból fenntartható befektetés az, amely környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységeket finanszíroz, azokba fektet be. Környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenység az, amely

- valamely jogszabályban meghatározott hat környezeti célkitűzés közül egyhez vagy többhöz lényegesen hozzájárul,
- nem sérti jelentősen egyik meghatározott környezeti célkitűzést sem,
- a gazdasági tevékenységet jogszabályokban meghatározott biztosítékokkal összhangban végzik, és
- a gazdasági tevékenységet jogszabályokban meghatározott technikai vizsgálati kritériumok szerint végzik.

Nem minősülhet környezeti szempontból fenntarthatónak egy gazdasági tevékenység, ha több kárt okoz a környezetben, mint amennyi előny származik belőle.

A környezeti szempontból fenntartható befektetés esetén a hat környezeti célkitűzés a következő: az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

Fenntartható befektetés:

- (i) valamely környezeti célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, amelyet például az energiateljesítményre, a megújuló energia felhasználására, a nyersanyagfelhasználásra, a vízfelhasználásra, a földhasználatra, a hulladéktermelésre, az üvegházhatásúgáz-kibocsátásra, vagy a biológiai sokféleségre és a körforgásos gazdaságra gyakorolt hatásra vonatkozó alapvető erőforrás-hatékonysági mutatókkal mérnek, vagy
- (ii) valamely társadalmi célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, különösen az egyenlőtlenség elleni küzdelemhez hozzájáruló befektetések, a társadalmi kohéziót, a társadalmi integrációt és a munkaügyi kapcsolatokat erősítő befektetések, illetve a humán tőkébe vagy gazdaságilag vagy szociálisan hátrányos helyzetű közösségekbe történő befektetések,

amennyiben ezen (i) vagy (ii) pont szerinti befektetések nem járnak e célkitűzések egyikére nézve sem jelentős káros hatással, továbbá, ha a befektetést befogadó vállalkozások helyes vállalatirányítási gyakorlatokat követnek, különös tekintettel a szilárd irányítási struktúrák, a munkavállalói kapcsolatok, az érintett személyzet javadalmazása és az adójogszabályok betartása tekintetében.

A megtévesztő értékesítés és a „zöldrefestés” megelőzése érdekében a biztosítási alapú befektetési termékeket értékesítő biztosításközvetítők és biztosítók nem ajánlhatnak biztosítási alapú befektetési termékeket egyéni fenntarthatósági preferenciákat teljesítőként, ha az említett termékek nem teljesítik e preferenciákat. De annak érdekében, hogy az ügyfeleknek további ajánlásokat lehessen tenni, amennyiben a biztosítási alapú befektetési termékek nem felelnek meg az ügyfél fenntarthatósági preferenciáinak, az ügyfél számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a fenntarthatósági preferenciáira vonatkozó információkat kiigazítsa.

3) A biztosítási alapú befektetési termék értékesítésével kapcsolatos többlet-tájékoztatás

A meghatározott általános tájékoztatási kötelezettségeken túl a szerződés megkötését megelőzően a biztosítónak, illetve a biztosításközvetítőnek kellő időben, közérthetően tájékoztatnia kell az ügyfelet vagy a leendő ügyfelet a biztosítási alapú befektetési termék értékesítésével, valamint a kapcsolódó költségekkel és díjakkal összefüggésben.

A tájékoztatásnak legalább az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- a) a biztosító biztosítja-e a rendszeres értékelést az ügyfele számára ajánlott

biztosítási alapú befektetési termék alkalmasságáról;

- b) **a biztosítási alapú befektetési termékekről és ajánlott befektetési stratégiákról nyújtott tájékoztatás** tekintetében megfelelő iránymutatásokat és figyelmeztetéseket a biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kockázatok, illetve a javasolt befektetési stratégiák kapcsán, a megalapozott befektetési döntés meghozatala érdekében;
- c) a kapcsolódó költségekkel és díjakkal összefüggésben közlendő információk tekintetében, a biztosítási alapú befektetési termék **értékesítésére vonatkozó információkat, beleértve a tanácsadás költségét, az érintett biztosítási alapú befektetési termék vagy termékek költségét**, valamint az ügyfél általi fizetés módját, beleértve az esetlegesen harmadik féltől származó fizetéseket is.

A kapcsolódó költségeket és díjakat összesített formában kell átnyújtani az ügyfélnek annak érdekében, hogy az ügyfél megérthesse a teljes költséget és annak a befektetés hozamára gyakorolt összesített hatását. Amennyiben az ügyfél azt kéri, a költségeket és a díjakat tételes bontásban is be kell mutatni.

A költségekről és a díjakról tájékoztatást kell adni a befektetés élettartama alatt rendszeresen, de legalább évente.

4) Alkalmasságra vonatkozó nyilatkozat

Biztosítási alapú befektetési termékkel kapcsolatos értékesítés esetében a biztosító, illetve a biztosításközvetítő a szerződés megkötése előtt tartós adathordozón alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot bocsát az ügyfél rendelkezésére, amelyben részletezi a tanácsadás tartalmát és azt, hogy a tanácsadás milyen módon felel meg az ügyfél igényeinek és szükségleteinek.

Az alkalmassági nyilatkozatnak a következőket kell tartalmaznia:

- a) az adott tanácsok összegzését;
- b) tájékoztatást arról, hogy a nyújtott ajánlás miért alkalmas az ügyfél számára, ideértve azt is, hogy miként felel meg az alábbiaknak:
- az ügyfél befektetési céljainak, ezen belül a szóban forgó személy kockázattűrésének, továbbá annak, hogy az ügyfél befektetési céljai a fenntarthatósági preferenciái figyelembevételével valósulnak-e meg;
  - az ügyfél pénzügyi helyzetének, ezen belül a szóban forgó személy veszteségviselési képességének;
  - az ügyfél ismereteinek és tapasztalatainak.

Amennyiben a szerződést olyan távközlő eszköz igénybevételével kötik meg, amely nem teszi lehetővé az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozat előzetes átadását, a biztosító az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot tartós adathordozón közvetlenül a szerződés megkötését követően is átadhatja az ügyfél részére, feltéve, hogy az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a) az ügyfél beleegyezett, hogy az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot közvetlenül

- a szerződés megkötése után vegye át, és
- b) a biztosító biztosította az ügyfél számára annak lehetőségét, hogy a szerződés megkötését elhalassza az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozat szerződés megkötése előtti kézhezvétele érdekében.

5) Intézkedés az esetleges összeférhetlenség megelőzésére

A biztosító, illetve a biztosításközvetítő - tevékenységéhez és az általa értékesített biztosítási alapú befektetési termékek jellegéhez igazodó, arányos - **intézkedéseket** tart fenn az ügyfelek érdekeit esetlegesen sértő azon **összeférhetlenség megelőzése és megállapítása érdekében**, amely között - ideértve a vezetőit és közreműködőit vagy bármely, hozzá ellenőrzés révén közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó személyt - és ügyfelek között, vagy valamely ügyfél és egy másik ügyfél között a biztosítási értékesítési tevékenység folytatása során keletkezik.

Amennyiben az intézkedések nem elegendőek ahhoz, hogy biztosítsák az ügyfelek érdekeit sértő kockázatok megelőzését, akkor a biztosítónak, illetve a biztosításközvetítőnek a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben egyértelműen **tájékoztatnia kell az ügyfelet az összeférhetlenség általános jellegéről vagy forrásairól.**

A tájékoztatást

- a) tartós adathordozón kell nyújtani, és
- b) annak kellően részletesnek kell lennie ahhoz, hogy - figyelembe véve az ügyfél típusát - az ügyfél megalapozott döntést hozhasson azon biztosítási értékesítési tevékenységekkel kapcsolatban, amelyekre vonatkozóan az összeférhetlenség fennáll.

2.10.5. Tájékoztatás módja, formai követelmények

Ahol a jogszabály az ügyfél-tájékoztatásra vagy valamely nyilatkozatra formai követelményeket ír elő, ott főszabály szerint a papíron, illetve írásban történő tájékoztatás, nyilatkozat az előírás.

A jognyilatkozat akkor minősül írásba foglaltnak, ha jognyilatkozatát a nyilatkozó fél aláírta. Írásba foglaltnak kell tekinteni a jognyilatkozatot akkor is, ha annak közlésére a jognyilatkozatban foglalt tartalom változatlan visszaidézésére, a nyilatkozattevő személyének és a nyilatkozat megtétele időpontjának azonosítására alkalmas formában kerül sor (technológiasemleges meghatározás). Az SMS üzenet vagy egy egyszerű e-mail üzenet nem minősül írásban megtettnek.

Bizonyos esetekben a jogszabály kifejezetten tartós adathordozón való tájékoztatást ír elő (pl. alkalmassági nyilatkozat). **Tartós adathordozó** olyan eszköz, amely a fogyasztó számára lehetővé teszi a neki címzett adatoknak az adat céljának megfelelő ideig történő tartós tárolását és a tárolt adatok változatlan formában és tartalommal történő megjelenítését, azzal, hogy a tárolt adatoknak változatlan formában többszörözhetőnek is kell lenniük.

Előfordul, hogy a jogszabály lehetővé teszi – bizonyos feltételekkel – a papíron, illetve írásban történő tájékoztatástól eltérően a tartós adathordozón való tájékoztatást is (pl. ügyfél-tájékoztató). Ilyen esetben **tartós adathordozón akkor történhet a tájékoztatás**, ha az ügyfél kifejezetten ezt a tájékoztatási módot választotta, és a tájékoztatás, valamint a kapcsolattartás szempontjából ez a mód megfelelő a számára; ennek kell tekinteni különösen, ha rendszeres internethozzáféréssel rendelkezik, így különösen, ha a biztosító számára megadta az e-mail-címét. A Magyar Nemzeti Bank által kiadott, a biztosítási termékek bemutatását, összehasonlítását szolgáló és a biztosításközvetítés során használt elektronikus felületekről szóló 5/2015. (V. 5.) MNB ajánlás többek között

- az elektronikus felület minimális tartalmával, funkciójával és az ügyfelek tájékoztatásával szembeni elvárásokat határozza meg;
- iránymutatást ad az e-ügyfél biztosítási igényeinek és szükségleteinek felmérésére, a kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítási szerződés elemzésének megvalósítására az összehasonlító felületen történő biztosításközvetítői tevékenység kapcsán.

2.11. Összeg-, kárbiztosítás fogalma, a kárrendezés, a kárrendezés menete és dokumentálása (belső és kiszervezett)

A biztosítás tárgya szerinti csoportosítás

A két főág, a vagyon- és személybiztosítás elhatárolása azt az alapállást tükrözi, hogy a kockázatok végső soron az embert személyében vagy vagyonában fenyegetik.

A Polgári Törvénykönyv összeg és kárbiztosítás között tesz különbséget, az összegbiztosítás lényegében a régebbi szóhasználat szerinti személybiztosításoknak, a kárbiztosítás a vagyonbiztosításnak feleltethető meg.

Személybiztosítás

A **személybiztosítás** által nyújtott szolgáltatás jövedelemkiesés vagy pótlólagos ráfordítás felmerülése esetén teremti meg a jövedelembiztonságot. Az összegbiztosítás az emberi életet, egészségkárosodást, a munkaképesség csökkenését, az életkor előrehaladását, a nyugállományba vonulást stb., illetve az ezekkel összefüggésben bekövetkező jövedelem kiesését, az életszínvonal romlásának ellensúlyozását helyezi a biztosítási védelem középpontjába. Így a jövedelembiztonsághoz történő hozzájárulásával részben közvetlenül (pl. nyugállományba vonulás), részben közvetve (pl. az egészségkárosodás, megrokkánás esetei) segíti az eredeti életvitel helyreállítását, illetve fenntartását.

Tekintettel arra, hogy az emberi élet, egészség pénzben nem fejezhető ki, az összegbiztosításban vállalt kockázatoknak általában nincs felső határa, illetve kárkori értéke, így a gazdagodás lehetősége sem zárható ki a biztosító teljesítésekor.

A személybiztosítások egyik, erőteljesen megtakarítás jellegű csoportjánál a biztosított a későbbi várható életszituációira kívánja jövedelembiztonságát megteremtteni (nyugdíjkiegészítő biztosítás vagy vegyes életbiztosítás).

A személybiztosítások másik csoportjába tartozó élet-, beteg- és balesetbiztosítás, ideértve az ezen kockázatok miatt előálló rokkantság eseteit is, a biztosítottra vagy hozzátartozóira, esetleg hátramaradottaira vonatkozik és a nem várt kedvezőtlen események anyagi kihatásaira nyújt fedezetet.

A személybiztosítás a fedezet tárgya szerint a következő fajtákra tagolódik:

- **Az életbiztosítás** jövedelembiztonságra irányuló törekvéseit és megoldásait a haláleseti kockázat - gyakorlatilag a halál időpontjának bizonytalansága - motiválja. A korai halál következményei esetén a hátramaradottakat védi, míg magas életkor elérése esetén a biztosított életvitelének biztonságát szolgálja. Ennek a kockázatnak a sajátosságaival magyarázható az életbiztosításnak a megtakarítási folyamatokkal való szoros kapcsolata.
- **A balesetbiztosítás**, a baleset különböző lehetséges következményeire (halál, teljes vagy részleges megrokkánás, ideiglenes munkaképtelenség stb.) nyújt fedezetet. Ebből adódik, hogy ezt a fedezetet több, más biztosítási fajta - így elsősorban az élet- és a betegbiztosítás - kiegészítésként is nyújtja. (Baleseten: kívülről ható, akaratlan kívüli, hirtelen bekövetkező, testi károsodást előidéző eseményt értünk.)
- **Betegség/egészség-biztosítás** az átmeneti munkaképtelenség miatt előálló jövedelemkiesést, a gyógyítással összefüggő ráfordításokat fedezi. A betegség, a gyógykezelés anyagi terheinek jelentős részét bizonyos, részben „természetbeni” juttatásaival a társadalombiztosítás fedezi. A fentiekből következően a betegségbiztosítás lehet összeg, de akár kárbiztosítás is.

Kárbiztosítás

A kárbiztosítás (vagyonbiztosítás) által nyújtott fedezet a vagyontárgyat, vagyoni érdeket közvetlenül fenyegető kockázatra irányul. Az elhatárolás a kockázatviselés különböző lehetséges centrumaira utaló biztosítási fajtákat testesít meg pl. veszélynem-orientált (tűzbiztosítás), vagyonorientált (lakás, műérték stb. biztosítása), károrientált (üzemszünet-biztosítás).

Szükségletkielégítés (szolgáltatásnyújtás) módja szerinti csoportosítás

Összegbiztosítások

A biztosító teljesítését „**szolgáltatásnak**” hívjuk, és mértéke a szerződésben meghatározott biztosítási összeg. Összegbiztosításnál az elszenvedett kár, vagyis az ember életének, fájdalmának, sérelmének az értéke pénzben nem mérhető. Ilyenkor a biztosító nem a keletkezett kárt, hanem az előre meghatározott összeget téríti, vagyis a biztosítási esemény bekövetkezésekor a biztosító ennek az összegnek a megfizetésére kötelezett.

Ebben az esetben a konkrét egyedi szükségletkielégítés nem mutatható ki, a biztosítás célja az élethelyzet-megváltoztatására való felkészülés. Az összeg meghatározásának a tényleges kárral bizonyítható közvetlen összefüggése nem feltétlenül szükséges, ezért is nevezik az összegbiztosításokat a **szükségletkielégítés absztrakt módjának**.

Az összegbiztosítások általában a halálesetek, a balesetek, a betegségek miatti jövedelemkiesések vagy pótlólagos ráfordítások fedezésére szolgálnak. Összegbiztosításnál

nem reális a kockázat értékéről beszélni és nem értelmezhető az egyébként érvényes túlbiztosítási tilalom sem, ezért az összegbiztosítások többszörözhetőek, hiszen a meggazdagodás lehetősége nem mérhető.

Bizonyos értelemben a munkaképtelenség esetén feltételhez kötött, a tényleges jövedelemkieséssel behatárolt napidíjas térítés a kárbiztosításhoz vezető átmenetet képez.

Kárbiztosítások

A teljesítést „**kárrendezésnek**” hívjuk és felső határa a biztosítási összeg, amit felelősségbiztosítások esetén biztosítási limitnek is neveznek.

Kárbiztosítás esetén a biztosítás alanyának, és/vagy tárgyának pénzben mérhető, kimutatható vagyoni káráról van szó, s a biztosító teljesítésének alapja mindig a tényleges kár, vagyis a konkrét szükséglet kielégítése. Cél a kár előtti állapot visszaállítása, tehát a biztosító a keletkezett kár megtérítésére köteles. A kártérítés felső határa a tényleges kár, illetve a szerződésben rögzített biztosítási összeg, ezért a kárbiztosítások nem többszörözhetőek, hiszen az szemben állna a biztosítás egyik alaptörvényével, mely szerint a biztosítás nem vezethet gazdagodáshoz.

A kárbiztosításoknál rögzített biztosítási összeg alapja a biztosítható érték, illetve az ezt meghatározó biztosítható érdek, ezért ezeket a biztosításokat érekbiztosításoknak is nevezik. Eszerint biztosítás csak a biztosítottnak a vagyontárgy, illetve jövedelem fennmaradásához, valamint a jelentkező pótlólagos ráfordításhoz (többletköltség) fűződő érdeke mértékéig köthető, illetve addig érvényes. Gyakorlatilag ugyanis ez az érdek határozza meg azt az értéket, amely a kár bekövetkezésekor a biztosított veszteségét jelenti.

A biztosítási összeg szerepe általában azon biztosításoknál fokozott, ahol egyedi érték-megállapítás, illetőleg kockázat-elbírálás van. Tulajdonképpen elmondható, hogy kizárólag ilyen esetben tölti be teljes értékűen funkcióját.

2.11.1. A biztosító kockázat-elbírálási, szakkezelési, kárrendezési tevékenysége

Kockázat-elbírálás

A kockázat-elbírálás a kockázatba vont veszély állapotának, illetve a kár valószínűségének a mérlegelése abból a szempontból, hogy az mikor, milyen formában, milyen értékben következhet be, s a káresély az alkalmazott feltételekkel és díjtételekkel összhangban áll-e, vagyis a vállalni szándékolt kockázat megfelel-e a biztosíthatóság kritériumainak.

A kockázat-elbírálás, az üzletszerzésre irányuló tevékenység megszerzésével (akvizíció), vagy az azzal járó szakértői vizsgálattal kezdődik, majd közvetlen manipulációs feladatot jelent, s utolsó lépcsője a kockázat mérlegelését követően a kötvénykibocsátó szervezet részéről a kötvény aláírása.

A kockázat-elbírálás a biztosítás szervezésének időszakában veszi kezdetét azzal, hogy a biztosító munkatársai vizsgálják azokat a körülményeket, amelyek a biztosított viszonyt és magatartást jellemzik a kockázatnak a biztosítóra történő áthárításával kapcsolatban.

Ezt általában a biztosításközvetítő vagy az ügyfélszolgálati alkalmazott hajtja végre még a biztosítási ajánlat kitöltése előtt (**szubjektív kockázat-elbírálás**). A szubjektív elbírálás tehát a biztosított egyéni körülményeivel foglalkozik. Ennek keretében vizsgálni kell még a biztosítóhoz fűződő kapcsolatát is (korábbi biztosításai, kárbejelentések, elutasítások).

Ezek után a biztosításra felajánlott kockázat fedezetéhez kiválasztásra kerül a megfelelő termék, a szabályzatok, feltételek, záradékok, a díjszabás és az adott kockázati körülményeknek megfelelő díj. Ha az ajánlat kitöltése és az első díj átvétele megtörtént, akkor a biztosítónak a Ptk. szerint meghatározott ideig van lehetősége a kockázat mérlegelésére (**objektív kockázat-elbírálás**). Amennyiben a kockázat a biztosító szempontjából valami miatt nem átvállalható, a kockázatelbíráló annak elutasításáról is dönthet.

Néhány fogalom a kockázat elbírálás területéről

A manipuláns olyan szakmai specialista, aki szükség szerint segíti ismeretanyagával a kockázat-elbírálást, informálja a hálózati egység vezetőit, beosztottjait, ügyel arra, hogy a kötvényesítés során a biztosító által vállalt kockázatokat megfelelő feltételek és díj mellett fogadják el. A manipuláció kifejezés valaminek a kezelését, ellenőrzését jelenti.

A manipulánsok szerepét mára szinte teljes egészében a számítástechnika vette át. Amit a program átenged - az alakilag már megfelelő. Amely ajánlatok kiállítása pedig nem gépesíthető - ott az underwriternek van szerepe.

Alaki kockázat-elbírálás a manipulánsok azon tevékenysége, melynek keretében a biztosítási szerződés formai elemeinek megbízhatóságát és áttekinthetőségét vizsgálják felül. A beérkezett dokumentumokon elvégzik a szükséges kiegészítéseket és módosításokat.

Tartalmi kockázat-elbírálás során a mindenkor érvényes díjszabások táblázatai alapján, a biztosítás szakmai adatainak tartalmi helyességéről kell meggyőződni.

A kockázatvállaló (underwriter - aláíró), az a személy, aki a jelzett adatok felhasználásával az ajánlat elfogadásáról, vagyis a kockázat befogadásáról dönt, és a „kötvényesíthető” feljegyzést alkalmaz, tehát a biztosító nevében azt dátummal látja el és aláírásával hitelesíti.

2.11.2. Szakkezelés

A szakkezelési feladat a biztosítási ajánlatnak a beérkezésétől a kötvényesítésen keresztül biztosítás megszűnéséig (irattározás) tart.

A jelenlegi állománykezelési rendszerben (különös tekintettel a számítógépes nyilvántartásra) tartalmilag minden olyan feladat a részét képezi, amely a díjkezelői, adminisztrátori stb. munkakörökbe, vagyis a klasszikus ügyintézői feladatok közé tartozik.

A szakkezelés menete:

- a manipuláció, a kockázat-elbírálás;
- a kötvényesítés, a szerződés és dokumentumainak tárolása;
- a díjkönyvelés, a módosítások átvezetése;
- a változások, tájékoztatók kiküldése;
- a káradatok rögzítése;
- a statisztikákhoz, kimutatásokhoz szükséges adatszolgáltatás;
- a megszűnt szerződés irattározása.

A biztosításközvetítő szakkezeléssel kapcsolatos alapvető feladata az ügyféllel megvalósuló folyamatos kapcsolattartás. Amelynek keretébe tartozik, az aktuálisan változó, s újonnan felmerülő biztosítási szükségletek feltárása, a biztosítási igény felkeltése és kielégítése, a folyamatos tájékoztatás, az ügyfél biztosítási ügyeinek intézése.

2.11.3. Kárrendezés

A kárrendezés, szolgáltatásnyújtás során arra kell törekedni, hogy minden esetben szerződésszerűen történjék meg a teljesítés, mert a biztosítási kár megtérítésének módja alapvetően befolyásolja a biztosított ügyfeleket a biztosító intézmény megítélésében. A kárrendezési szakterület tevékenysége a kárbejelentés beérkezésétől a megállapított kár összegének utalványozásáig tart.

A kárrendezés menete:

A kárbejelentés

A kárbejelentés szabályait a Ptk. által szabott keretek között az egyes biztosítási termékek feltételei írják le. A biztosított kárbejelentési kötelezettségét a biztosítók a termékektől függően igen eltérő időhatárok megadásával szabályozzák, mely a káresemény észlelését követő 48 órától a 8 munkanapig is terjedhet.

A kárbejelentést a károsultnak a biztosítási feltételekben meghatározott módon, elsősorban írásban kell megtennie. Ettől a gyakorlattól a biztosító eltekinthet, a kárbejelentés elfogadható szóban, telefonon, e-mailen és üzenetrögzítőn is. A kárbejelentés írásba foglalásának szükségessége azonban az előző esetekben sem hanyagolható el, legfeljebb a későbbiekben kell, hogy megtörténjen, azzal, hogy a digitális megoldások terjedésével egyre több biztosítási terméknél válik lehetségessé az írásbelitől eltérő (pl. internetes ügyfélfiókon keresztüli) kárbejelentés ennek utólagos írásbeli megerősítése nélkül.

A károk nyilvántartásba vétele

A károk nyilvántartásba vétele, a kárbejelentéssel kapcsolatosan felmerülő első teendő, melynek része a beérkezés regisztrálása és a kárakta megnyitása. A károk nyilvántartására a biztosítók idősoros feljegyzést (kárnaplót) alkalmaznak. A kárbejelentő mellett még további okmányok készülnek, illetve érkeznek be a biztosítóhoz, ezért a kárügyekről a biztosítók káraktát nyitnak.

A jogalap-elbírálás

A jogalap-elbírálás keretében a biztosító arra kap választ, hogy a károsult ügyfél biztosítása alapján jogosan támaszt-e szolgáltatási igényt.

Amire figyelni kell a jogalap elbírálásánál:

- szerződésben megnevezett esemény következett-e be;
- fennáll-e kizárási vagy mentesülési ok, ami alapján a biztosító elutasíthatja a kárigényt;
- díjjal fedezve van-e az adott időszak;
- a szolgáltatásra jogosult kárbejelentési kötelezettségének idejében eleget tett-e, pl: kötelező gépjármű felelősségbiztosítás (KGFB) esetén a **károsult a 30-**, míg a **biztosított 5 munkanapon belül köteles** bejelenteni a biztosítónak a káreseményt írásban, stb.

A szolgáltatási összeg megállapítása

A szolgáltatási összeg megállapítása csak a kötvényben szereplő, az adott biztosítási eseményre vonatkozó biztosítási összeg meghatározását jelenti, pl. élet- és balesetbiztosítások esetében. Vagyonbiztosításoknál azonban általában a szakértő helyszíni kárfelmérést, kárbecslést kell, hogy végezzen. A biztosítási szabályzatok (feltételek) tartalmazzák azt az időhatárt is, melyen belül csak a kárenyhítés érdekében változtathat a biztosított a kár bekövetkezésének helyszínén. A szolgáltatási összeg megállapításának helye szempontjából megkülönböztetünk irodai és helyszíni kárrendezést.

Önrészesedés levonása

Ha a biztosítási szerződés feltételeiben önrészesedés alkalmazása is szerepel, akkor az a megadott szabályok alapján **a kár összegéből**-levonásra kerül.

Önrészesedés a kár azon része, melyet a biztosított saját maga visel (önbiztosítás). Ösztönzi a kár megelőzését.

Formái:

- Abszolút vagy levonásos önrészesedés: a kárból mindig levonásra kerül.
- Integrál vagy elérési önrészesedés: a megállapított önrész mértékéig nincs kártérítés, viszont, ha a kár ennél nagyobb, akkor az egész kár (levonás nélkül) kifizetésre kerül.

A levonásos és az elérési önrészesedés mértéke egyaránt megállapítható összegben vagy/és százalékos mértékben is.

A kárügyek szakmai felülvizsgálata

A kárügyek szakmai felülvizsgálatára azért van szükség, mert a kárrendezést általában egy kárszakértő végzi, s így óhatatlan, hogy egyes esetekben helytelen kármegállapítás történik. A felülvizsgálat akár a helyszín újbóli felkeresésével is járhat. A felülvizsgálat történhet a kárrendezési munkálatokat irányító szerv rendelkezése alapján, esetenként szűrőpróbaszerűen vagy rendszeresen. Történhet a felülvizsgálat a károsult ügyfél bejelentésére is, amikor az ügyfél a helyszíni kárrendezés eredményét nem fogadja el és kéri a kár rendezésének felülvizsgálatát.

A kárutalványozás

A kárutalványozás a kárrendezés munkafolyamatának befejező mozzanata. A kár utalványozásával a kárrendezés befejeződött, a jogalap tisztázva van, a megállapított kártérítési összeg helyes, a kártérítési összeg kifizethető.

A biztosítási tevékenység kiszervezése

A biztosító - az adatvédelmi előírások betartása mellett - tevékenységének bármely elemét kiszervezheti, így a kárrendezési tevékenységet is, ha a Bit-ben meghatározott feltételeknek megfelel.

Az ügymenet kiszervezésének feltételei

- A kiszervezés nem eredményezheti a vezető állású személyek hatáskörének, továbbá az egyéb vezetők hatáskörének átadását, e hatáskörök gyakorlása a biztosítónál vagy a viszontbiztosítónál marad,
- nem eredményezhet érdeksérelmet az ügyfél számára az ügyféllel fennálló szerződéses viszonyban és nem befolyásolhatja az ügyfél felé fennálló, a Bit.-ben foglalt kötelezettségek teljesítését, és
  - nem eredményezhet olyan változást, amely alapján a biztosító a Bit. szerinti tevékenység végzésére jogosító engedély megszerzéséhez szükséges feltételeket nem teljesíti,
  - az ügymenet kiszervezésének feltétele, hogy az irányítási, ellenőrzési jog, valamint a biztosítási kockázatokért való helytállási kötelezettség megmaradjon a biztosítónál,
  - nem szervezhető ki a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek, amennyiben a kiszervezés a biztosítási szerződésekből eredő kötelezettségek teljesítésére való képességét érintő módon
    1. veszélyezteti az irányítási rendszer minőségét,
    2. növeli a működési kockázatot,
  - ne akadályozza a Felügyeletet feladatai teljesítésében, vagy ne veszélyeztesse az ügyfelek érdekeit.

A biztosító a kiemelten fontos feladatkörök vagy tevékenységek kiszervezését, valamint a kiszervezés tartalmában bekövetkezett változást köteles a Felügyeletnél **öt nappal** a kiszervezést vagy a változást megelőzően bejelenteni. A bejelentésnek tartalmaznia kell a kiszervezés tényét, a kiszervezett tevékenységet végző nevét és címét, valamint a kiszervezés időtartamát. A kiszervezett tevékenységgel harmadik személynek okozott kárért a biztosító felelős és a biztosító köteles a felmerült sérelemdíjat megfizetni.

2.12. Biztosítási díj elemei és funkciói

A biztosítási díj elemei, alapelvei és funkciói

A biztosítási díj a biztosító által nyújtott szolgáltatás (a biztosítási védelem, másképpen a kockázatviselés) ellenértéke.

A biztosítás díj elemei

A biztosítási díjnak tartalmaznia kell:

- a károk és a biztosítástechnikai kockázatok fedezetét (**kockázati díj**);
- a biztosító költségeit, nyereséglvárásait és adóját (**vállalkozói díjrész**).

Élet-biztosítási ágánál a díj részei:

tiszta kockázati díj (halandósági tábla alapján), vagy **nettó kockázati díj**

+ **megtakarítási díjrész (a lejáratú szolgáltatások fedezetére)**

Összesen: bruttó életbiztosítási kockázati díj, vagy nettó életbiztosítási díj

A bruttó életbiztosítási kockázati díj = nettó életbiztosítási díj

+ költségpótlék (a szerzési, a kárrendezési, az igazgatási, költségek és a biztosítási tevékenységet sújtó adó fedezésére)

+ nyereségpótlék (kalkulált nyereség)

+ biztosítási adó pótléka

Mind összesen: bruttó életbiztosítási díj

Nem-élet biztosítási ágánál a díj részei:

tiszta kockázati díj (kárstatisztikák alapján), vagy nettó kockázati díj

+ biztonsági pótlék (káringadozások és a biztosítástechnikai pótlék fedezetéül)

Összesen: bruttó nem-életbiztosítási kockázati díj, vagy nettó nem-életbiztosítási díj

A bruttó nem-életbiztosítási kockázati díj = nettó nem-életbiztosítási díj

+ költségpótlék (a szerzési, a kárrendezési és az igazgatási költségek fedezésére)

+ nyereségpótlék (a kamathozam megjelenítése)

+ biztosítási adó pótléka

Mind összesen: bruttó nem-életbiztosítási díj

A biztosítási díj kialakításának alapelvei:

A díjkalkuláció lényege: a múltbeli adatok alapján kialakított becslés, a

- jelenben beszedendő díjra, mely a jövőbeli kockázatokat, illetve a biztosító

- költségeit fedezi és biztosítja a tervezett versenyképes nyereséget.

A minimális díj elve: a biztosítási díjnak fedeznie kell a biztosító kárait + költségeit.

Biztosítási időszak: általában egy év, de ettől el lehet térni.

A díjoszthatatlanság elve:

A biztosítót a kockázatban állásért megilleti a **teljes évre járó díj**, tehát a biztosító jogosult a teljes éves díjra, akkor is, ha biztosítási esemény bekövetkezése miatt a szerződés megszűnik és a biztosító szolgáltatásra kötelezett. Ilyenkor az ügyfél pl. havi díjfizetése miatt még meg nem fizetett hiányzó díjrészt a biztosító a szolgáltatásból levonhatja.

A biztosítási szerződés megszűnésének egyéb eseteiben a biztosító az addig a napig járó díj megfizetését követelheti, amikor kockázatviselése véget ért. Ha az időarányos díjnál több díjat fizettek be, a biztosító a díjtöbbletet köteles visszatéríteni.

Biztosítástechnikai kamatláb

Az élet- és betegségbiztosítási (egészségbiztosítási) termékek díjkalkulációjánál és a számviteli biztosítástechnikai tartaléknak minősülő életbiztosítási díjtartalék és betegségbiztosítási díjtartalék, továbbá a balesetbiztosítási járadéktartalék számításánál alkalmazható. A hagyományos életbiztosítások (pl. vegyes életbiztosítás, elérési életbiztosítás stb.) esetén a biztosítástechnikai kamatlábbal megegyező mértékű az előre garantált hozam, amelynél kisebb hozamot a biztosító nem írhat jóvá az ügyfél részére. A technikai kamatláb maximális mértékét az MNB rendelettel szabályozza az újonnan megkötött szerződésekre vonatkozóan. Ezen szabályozás azonban nem vonatkozik hatályba lépését megelőzően kötött szerződésekre.

A biztosítástechnikai kamatláb maximális mértéke:

- a forintban fennálló kötelezettségek esetében jelenleg
  - a rendszeres díjas termékek esetében tartamtól függetlenül évi 4%,
  - az 5 éves vagy annál rövidebb tartamú egyszeri díjas termékek esetében 7%,
  - az 5 évesnél hosszabb tartamú egyszeri díjas szerződések esetében 4%;
- az euróban fennálló kötelezettségek esetében jelenleg
  - évi 1,5%

A biztosított többlethozam-visszajuttatással kapcsolatos jogosultság

A 2016. január 1-jét megelőzően kötött vannak olyan életbiztosítási szerződések, amely alapján a biztosítottak részére többlethozam-visszajuttatás jár.

A meghatározott szerződések esetén a számviteli biztosítástechnikai tartalékok körébe tartozó matematikai tartalék befektetési többlethozamának **legalább nyolcvan százalékát** kell visszajuttatni, amely visszajuttatás mértéke nem lehet alacsonyabb a biztosítási szerződésben foglaltaknál.

Kiszámítása: a biztosító által a díjtartalékokon elért hozamból először az alkalmazott biztosítástechnikai kamatláb

- alapján kiszámított összeget vonjuk le, majd az így maradt
- összegből a biztosítót illető 20%-ot. A kapott eredmény a
- visszajuttatás összege.

A díj-ekvivalencia (díj-egyenértékűségi) elvek:

Veszélyközösségi szinten: a mindenkori bevételek jelenértékének meg kell egyeznie a mindenkori kifizetések jelenértékével.

Biztosított szinten: a kockázat mértékének megfelelő díjfizetés. A veszélyközösségben a magasabb kockázatú ügyfél több díjat, az alacsonyabb kockázatú kevesebb díjat fizet.

2.13. Engedmények, pótdíjak fajtái

A díj differenciálása:

A biztosítási díj-ekvivalencia elv érvényesítésének módjai a díjdifferenciálás, vagyis a különféle engedmények, pótdíjak alkalmazása.

Elsődleges díjdifferenciálás: a kötéskor és az évfordulókor az eredeti kockázatnak megfelelő díj érvényesítése, mely megnyilvánulhat az **engedmények/pótdíjak fajtáiban:**

- **Kockázat szerinti:** engedményt alkalmaznak a kockázati kör szűkítése esetén; pótdíjat pedig a magasabb kockázati helyzetet előidéző körülmények esetén.
- **Területi besorolás, vagy elhelyezkedés szerinti:** a biztosítás tárgyának kockázati szempontból kedvező, vagy kedvezőtlen elhelyezkedése alapján kimért díj.
- **Díjfizetési gyakoriság szerinti:** éves díjfizetés esetén a legkevesebb a fizetendő díj.
- **Díjfizetési mód szerinti engedmény:** rendszeres átutalási megbízásos díjfizetés esetén.
- **Volumen engedmény:** minél nagyobb a biztosítási összeg, annál kedvezőbb a díjtétel.
- **Partner engedmény:** a biztosítónál, vagy annak a partnereinél is több, vagy magasabb díjú szerződéssel rendelkezik az ügyfél.
- **Üzletpolitikai engedmény:** a biztosító különleges érdeke a személy/cég **ügyfélként való** megszerzése.
- **Együttléti engedmény:** ha az ügyfél egyszerre több szerződést is köt.
- **Tartamengedmény:** a felmondási jog maximum 3 évre történő kizárása esetén adható.
- **Egyéb engedmények:** mozgáskorlátozott, nyugdíjas stb.

Másodlagos díjdifferenciálás: a szerződés kártörténete alapján - a szerződés évfordulóin - az előző év-, évek kártörténete alapján történő díjmódosítás, ahol a fizetendő díjat a tényleges egyedi káralakulástól és a szerződés megújításától is függővé teszik. Tehát díjvisszatérítés utólag vagy a következő időszakra kisebb díj (bonus=bónusz) illetve díjemelés (malus=málusz).

A biztosítási díjnek funkciói és azok kapcsolata az idővel

A díjfizetés a szerződést kötő (szerződő) szerződésben vállalt kötelezettsége, melynek elmulasztása a szerződés megszűnését eredményezi. A fizetendő díj megállapítása, az ún. díjszabás (tarifa) alapján történik. A biztosítási díj mindig adott időszakra vonatkozik. A díjfizetési tartam, azaz időszak, amely alatt a szerződő fél a díjfizetésre kötelezett.

Díjnek fő fajtái:

Egyszeri díjak

Egyszeri díjak azok a díjak, amelyek a szerződés létrejöttének időpontjában - a biztosítás teljes tartamára - egy összegben esedékessé válnak. Az egyszeri díjak esetében a díjfizetési késedelem meghatározott időtartamára vonatkozó kockázatviselési türelmi idő (respiro) nincs.

Díjrészlet

Többéves biztosítások egysége az éves díj. Ha a díjfizetés ennél rövidebb időszakokban (hónap, negyedév, félév) történik, az a részletfizetés, ahol az időszaki díjak a díjrészletek.

Első díj (díjelőleg)

Első díj az a díj, amely a biztosítási szerződésben meghatározott időpontban, ha erről külön megállapodás nem született, akkor a biztosítási szerződés megkötése alkalmával válik esedékessé. Ennek megfelelően a havi díjfizetésű biztosításoknál az első havi, a negyedéves díjfizetésű biztosításoknál a megkötés negyedévére eső, a féléves biztosításoknál a megkötés félévére eső, míg az éves díjfizetésű biztosításoknál a megkötés évének naptári évére (december 31-ig) eső időarányos díj az első (foglaló) díj.

Későbbi (folytatólagos) díj

Minden olyan díj, amely a hatályban lévő biztosítás második és az azt követő díjesedékességi időpontjaira esik. A későbbi díjat a gyakorlat és a szakirodalom is a „folytatólagos díj” szóhasználattal jelöli. Ahol folytatólagos díjról beszélünk, általában - a biztosítás mai gyakorlatában - későbbi díjról van szó. A folytatólagos díjnak megvan az elkülönült jelentése, s bizonyos funkciók esetében szerepe is, mint például a szerződéskötések ösztönzésével kapcsolatban. Jelentősége abban nyilvánul meg, hogy a biztosítások szerzői nemcsak a szerzésért (darab jutalék), hanem a későbbi években az állományápolásért is részesülnek a díjbevétel után folyamatos (speratív) jutaléktérítésben.

Időarányos (pro-rata) díj

A biztosítási időszakokhoz igazodó díjak általában teljes naptári időszakokat - hónap, negyedév, félév, év - ölelnek fel. A biztosítások naptári évhez történő igazítása miatt az első naptári évre eső díjat - díjelőírás céljára - meg kell állapítani. Ezt a díjat tekintjük időarányos díjnak, elfogadott szakzsargonon pro-rata díjnak. Kiszámítása a biztosítás technikai kezdetének szabályozottságától függ. Ha a kockázatviselés kezdete és a technikai kezdet egybeesik, a pro-rata díj számításához az évi díjat osztjuk 365 nappal, s szorozzuk az év hátralevő naptári napjainak számával.

Halasztott díj

Írásbeli megállapodás alapján az ügyfél az esedékes díjat vagy annak egy részét később, nem az esedékesség időpontjában fizeti meg. A halasztás írásbeliséghez kötött. A fizetés időpontját a halasztási nyilatkozatban rögzíteni kell. A halasztási nyilatkozatban foglalt új esedékességi időponttól számítva a teljesítési idő 30 nap.

2.14. Pénzforgalommal kapcsolatos szabályok (átvett díj kezelése)

Az esedékesség az a határidő vagy határnap, amelyben a szerződő felek a teljesítés szerződés szerinti időpontjaként megállapodtak. Ha a felek a szerződésben időtartamot (határidőt) határoztak meg a teljesítésre, akkor az időtartam teljes egésze, ha határnapot, akkor a teljesítésre nyitva álló idő utolsó napja az esedékesség időpontja. Ha a szerződő esedékességekor nem fizeti meg a biztosítási díjat, késedelembe esik, és számolnia kell a késedelem következményeivel.

A biztosítás első díjrészlete a biztosító és a szerződő fél (mint felek) által meghatározott időpontban, ennek hiányában a szerződés létrejöttékor esedékes. A folytatólagos díj annak az időszaknak az első napján esedékes, amelyre a díj vonatkozik. Az egyszeri díjat a biztosítási szerződés létrejöttékor kell megfizetni. A biztosítási időszak főszabályként egy év, de ettől eltérően is megállapodhatnak a felek.

Előzetes fedezetvállalásnak minősül, ha a biztosító a biztosítási kockázatot már olyan időponttól kezdődően viseli, amikor a felek között a biztosítási szerződés még nem jött létre. Ha a biztosítási szerződés létrejön, a biztosítási díj az előzetes fedezetvállalás időszakára is irányadó. Ha a szerződés nem jön létre (megkötése meghiúsul), a szerződő fél az előzetes fedezetvállalás időszakára a biztosító által a kockázatvállalás előzetesen meghatározott módszerei alapján megállapított megfelelő díjat köteles megfizetni.

Ha az esedékes biztosítási díjat a szerződő nem fizeti meg, a biztosító – a következményekre történő figyelmeztetés mellett – a szerződőt a felszólítás elküldésétől számított 30 napos póthatáridő tűzésével a teljesítésre írásban felhívja. A póthatáridő eredménytelen elteltével a szerződés az esedékesség napjára visszamenő hatállyal megszűnik, kivéve, ha a biztosító a díjkövetelést késedelem nélkül bírósági úton érvényesíti.

Amennyiben a szerződő fél **a biztosítási díjat** – díjátvételre biztosítói meghatalmazással rendelkező – függő biztosításközvetítőnek fizette meg, a díjat legkésőbb a fizetés napjától számított **negyedik napon** a biztosító számlájára, illetőleg pénztárába beérkezettnek kell tekinteni; a szerződő fél azonban bizonyíthatja, hogy a díj korábban érkezett be.

Ha a **függő biztosításközvetítő által átvett** díj a biztosítóhoz nem érkezik be, a biztosítónak akkor is helyt kell állnia az ügyfél felé. A biztosító a függő biztosításközvetítővel fennálló belső jogviszonya alapján érvényesíthet igényt a pénzkezelési, díjtovábbítási szabályokat megszegő függő biztosításközvetítővel szemben.

Az alkusz esetében a biztosítási díj átvételére az ügyfél ad megbízást. Azonban díjátvételre is kiterjedő megbízása esetén is az alkusz a díj átvételére csak akkor jogosult, ha ehhez a biztosító hozzájárult.

A függő biztosításközvetítő a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget előzetesen nem vehet át.

Az alkusz az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, vagy a biztosító által kifizetett, az ügyfelet megillető pénzeszközzel sajátjaként nem rendelkezhet, betétként nem kezelheti, az az alkusz felszámolása esetén nem része a felszámolás körébe tartozó vagyonnak. Ha az alkusz a pénzeszközt, a befizetést vagy a kifizetést követő munkanap végéig a jogosultnak nem továbbítja, a pénzeszközt letéti számlára (elkülönített ügyfélszámla) köteles elhelyezni. Az alkusz az ügyfélszámla kezelésére vonatkozó részletes szabályokat pénzkezelési szabályzatban rögzíti.

A Btk.-ban meghatározott feltételek fennállása esetén biztosításközvetítő díjkezelése kapcsán a sikkasztás bűncselekménye is megvalósulhat. Aki a rábízott idegen dolgot jogtalanul eltulajdonítja, vagy azzal sajátjaként rendelkezik, sikkasztást követ el.

Pénzkezelési szabályzat

A kettős könyvvitelt vezető vállalkozó számviteli politika keretében köteles pénzkezelési szabályzatot készíteni. A pénzkezelési szabályzatban rendelkezni kell legalább a pénzforgalom (készpénzben, illetve bankszámlán történő) lebonyolításának rendjéről, a pénzkezelés személyi és tárgyi feltételeiről, felelősségi szabályairól, a készpénzben és a bankszámlán tartott pénzeszközök közötti forgalomról, a készpénzállományt érintő pénzmozgások jogcímeiről és eljárási rendjéről, a napi készpénz záró állomány maximális mértékéről, a készpénzállomány ellenőrzésekor követendő eljárásról, az ellenőrzés gyakoriságáról, a pénzszállítás feltételeiről, a pénzkezeléssel kapcsolatos bizonylatok rendjéről és a pénzforgalommal kapcsolatos nyilvántartási szabályokról.

A biztosító jellemzően előírja a függő biztosításközvetítők részére, hogy az ügyféltől átvett díjak tekintetében a biztosító belső utasításai szerint járjanak el, ilyenkor a saját pénzkezelési szabályzat mellett értelemszerűen a biztosító vonatkozó utasításaira is figyelemmel kell lenni a pénzkezelés során.

Főbb díjfizetési módok

A díjfizetési módok biztosítónként, illetve biztosítási szerződésenként változhatnak. Emellett a technikai fejlődés eredményeként időközönként új megoldások alakulhatnak ki. Az alábbiakban a főbb díjfizetési módokat tekintjük át.

Eseti banki átutalás (ügyfél indítja): az *átutalási megbízás* keretén belül az ügyfél megbízza a számlavezető bankját, hogy a számlája terhére meghatározott összeget utaljon át (számoljon el) a kedvezményezett (biztosító) fizetési számlája javára. Elektronikus eszközről indított díjátutalás (számítógép, telefon) esetén a bankkal kötött szerződés alapján belépési kód megadásával a banknál vezetett folyószámláról történik az átutalás közvetlenül a biztosító részére.

Csoportos beszedés (rendszeres átutalási megbízás - biztosító kéri le): ezen fizetési forma alkalmazása során a kedvezményezett (biztosító) megbízza számlavezető bankját, hogy követelését a kötelezettől szedje be. A beszedési megbízás akkor alkalmazható, ha a biztosítónál van ilyen fizetési lehetőség (a felek megállapodása) és az ügyfél erre

felhatalmazást, engedélyt ad saját bankjának.

Bankkártyás fizetés: egyre elterjedtebb fizetési móddá válik a *bankkártyán* keresztül történő díjfizetés. Megvalósulhat online, például, ha biztosításunkat interneten kötjük, az oldalak felajánlják ezt a fizetési módot, vagy a biztosító képviselőnél lévő POS terminálon vagy a biztosító ügyfélszolgálati helyiségében POS terminálon.

Készpénzfizetési módok:

- **Postautalvány („sárga csekk”):** fizetési számla megnyitása nélkül a szerződő által befizetett pénz utalása a kedvezményezett (pl. biztosító) vagy a kedvezményezett megbízásából eljáró pénzforgalmi szolgáltató részére abból a célból történik, hogy a pénz a kedvezményezett részére kifizetésre kerüljön. Ezt a készpénz-átutalási megbízást a köznyelv helytelenül csekknek nevezi. A postautalvány készpénzben valamennyi postán, bankkártyával pedig a POS terminállal rendelkező postákon befizethető. A sárga csekk csupán az egyik oldalon készpénzkímélő fizetési mód, hiszen az ügyfél a postán, illetve a bankfiókokban készpénzben fizet, míg a kedvezményezettnek az így befizetett összegeket a bankszámláján írják jóvá. A csekk rendkívül költséges fizetési mód. Gondoljunk csak arra, hogy nyomdai úton elő kell állítani, levélben azt el kell juttatni az ügyfelekhez, illetve a készpénz befizetésekor a pénzkezelési (posta-) költségek is a banki költségeket jelentősen meghaladóak. A csekken történő fizetés előnye a biztosító szempontjából az lehet, ha ún. OCR csekket nyomtat (melyet a posta elszámoló központjának informatikája fel tud dolgozni), akkor az ügyfél és a díj beazonosítása automatikus, tehát nincs szükség kézi díjkönyvelésre, és mint tudjuk, a legdrágább mindig a munkaerő (a bérköltség).
- **Készpénzbefizetés fizetési számlára vagy pénztárba:** Fizetési számlára készpénzbefizetés történhet, amennyiben a számlavezető pénzforgalmi szolgáltató ilyet elfogad. Emellett egyre ritkuló megoldás, amikor biztosítási díjat a biztosító házi pénztárába, illetve bizonyos esetekben nyugta ellenében a biztosításközvetítőnek fizethetünk.

A készpénz kezelése, tárolása, szállítása, valamint a személyes közreműködés ezen fizetési módot teszi a legköltségesebbé, illetve legveszélyesebbé. Kiszorítása érdekében napjainkban a biztosítók korlátozzák ügynökeik készpénz átvételi jogát, és inkább már az első (foglaló) díjat is csekken fizettetik be az ügyfelekkel. A foglalódíjak beazonosítása érdekében elterjedt, hogy már az ajánlatok is szigorú számadásúak. Szigorú számadás alatt azt értjük, hogy ezen bizonylatokkal a vételtől (vagy előállítástól) a felhasználásig el kell számolni, azokat nyilván kell tartani. Általában a számviteli bizonylatok azon köre szigorú számadású, mely pénzhez, illetve adóhoz kapcsolható. Természetesen a szigorú számadás körét bármely cég kiszélesítheti a jogszabályon előírtakon felül is.

2.15. Biztosítástechnikai tartalékok, a tartalékok fogalma, szerepe és fajtái

A biztosító vagy viszontbiztosító köteles a biztosítási vagy viszontbiztosítási szerződésekkel kapcsolatos kötelezettségei tekintetében biztosítástechnikai tartalékot képezni. A biztosítástechnikai tartalékok számítása során fel kell használni a pénzügyi piacokról származó információkat és a biztosítástechnikai kockázatokról általánosan

hozzáférhető adatokat, továbbá a számításnak ezekkel összhangban kell lennie. A biztonságos üzletmenet érdekében a biztosítónak a mérleg fordulónapján fennálló, várható kötelezettségei teljesítésére, a károk ingadozására, valamint a várható biztosítási veszteségekre a Bit-ben szabályozott módon számviteli biztosítástechnikai tartalékokat kell képeznie.

A **biztosítástechnikai tartalék** kizárólag a Szolvencia II (biztosítók működésével kapcsolatos kérdéseket szabályozó EU irányelv és annak végrehajtási rendelete) elvek szerint képzendő tartalékokat jelöli.

A Szolvencia II hatálya alá tartozó biztosító esetében a biztosítástechnikai tartalékok értéke annak az aktuális összegnek felel meg, amelyet a biztosító (vizontbiztosító) fizetne, ha a biztosítási (vizontbiztosítási) kötelezettségeit azonnal egy másik biztosítóra (vizontbiztosítóra) ruházná át (**átruházási érték**). A biztosítástechnikai tartalékok átruházási értéke az un. legjobb becslés és az un. kockázati ráhagyás összegének felel meg. A kockázati ráhagyás értékétől bizonyos esetekben el lehet tekinteni. A legjobb becslés értéke a jövőbeni pénzáramok jelenértékének valószínűséggel súlyozott átlagának felel meg, amelyet vonatkozó kockázatmentes hozamgörbe figyelembevételével kell kiszámítani. A kockázati ráhagyás értéke akkora, hogy a legjobb becslés értékéhez történő hozzáadásával a biztosítástechnikai tartalékok nagysága megegyezzen azzal az értékkel, amelyre egy biztosítónak a biztosítási kötelezettségek átvállalásához és teljesítéséhez szüksége lenne.

A biztosítástechnikai tartalékokat prudens, megbízható és objektív módon kell számítani.

Fajtái: A biztosítástechnikai tartalékokon belül a díj-, valamint a kártartalékot különböztetjük meg.

A kisbiztosítók által megképzendő tartalékokra eltérő szabályok vonatkoznak, ezeknek a Szolvencia II. bevezetése előtt minden biztosítóra irányadó **számviteli biztosítástechnikai tartalékot** kell képeznie a biztosítási vagy vizontbiztosítási szerződésekkel kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére, a károk ingadozására és a várható veszteségekre, az alkalmazott számviteli szabályoknak megfelelő módon és bontásban.

Fontos, hogy a tartalékok megképzése és számítása nem azonos fogalmak.

A tartalékok képzése: a kisbiztosítónak kizárólag a számviteli biztosítástechnikai tartalékokat, a kisbiztosítónak nem minősülő biztosítónak biztosítástechnikai tartalékokat kell megképeznie.

Ugyanakkor a számviteli biztosítástechnikai tartalékok számítási kötelezettsége valamennyi biztosítóra kiterjed: a számviteli biztosítástechnikai tartalékokra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni az éves beszámoló készítéséhez.

A bruttó biztosítástechnikai tartalék: a számviteli biztosítástechnikai tartalékok összege a vizontbiztosítás figyelembevétele nélkül, azaz a biztosító által megképzett számviteli biztosítástechnikai tartalékok és a vizontbiztosításba adott kockázatokra jutó számviteli biztosítástechnikai tartalékok összege.

A Felügyelet felszólítására a biztosító rendkívüli adatszolgáltatás keretében igazolja a

biztosítástechnikai tartalékai szintjének megfelelőségét, valamint az alkalmazott módszerek alkalmasságát és jelentőségét, továbbá a felhasznált - alapul szolgáló - statisztikai adatok megfelelőségét. Amennyiben a biztosító biztosítástechnikai tartalékai nem felelnek meg az előírt feltételeknek, a Felügyelet kötelezheti a biztosítót a biztosítástechnikai tartalékok összegének az előírtaknak megfelelő szintre emelésére.

Számviteli biztosítástechnikai tartaléknak minősülnek:

- A meg nem szolgált díjak tartaléka.
- A matematikai tartalékok, ezen belül:
  - az életbiztosítási díjtartalék;
  - a betegségbiztosítási díjtartalék;
  - a balesetbiztosítási járadéktartalék;
  - a felelősségbiztosítási járadéktartalék.
- A függőkár tartalékok, ezen belül:
  - a bekövetkezett és bejelentett károk tartaléka (tétéles függőkár tartalék);
  - a bekövetkezett, de még be nem jelentett károk tartaléka (IBNR).
- Az eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék.
- Az eredménytől független díj-visszatérítési tartalék.
- A káringadozási tartalék.
- A törlési tartalék.
- A befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások tartaléka.
- Az egyéb biztosítástechnikai tartalékok.

Meg nem szolgált díjak tartaléka (díjátviteli tartalék):

A tárgyév, illetve az azt megelőző évek folyamán előírt díjakból képzett tartalék, amely a díjfizetés alapját képező biztosítási szerződésekből származó, tárgyévet követő év(ek) kötelezettségeinek fedezetére szolgál. A meg nem szolgált díjak tartalékát főszabály szerint a biztosító által művelt valamennyi ágazatra meg kell képezni.

Matematikai tartalékok a fent felsorolt tartalékokat foglalják magukban.

Függőkár tartalékok közül:

- a bekövetkezett, de még be nem jelentett károk tartalékába (Incured But Not Reported=IBNR) kerülnek a mérleg fordulónapjáig bekövetkezett vagy okozott, de még be nem jelentett késői károk, biztosítási események miatti kifizetések és azok várható költségének fedezete.
- a bekövetkezett és bejelentett károk tartaléka (tétéles függőkár tartalék) a mérleg fordulónapjáig bekövetkezett és bejelentett, de még nem, vagy csak részben rendezett károk, biztosítási események miatti kifizetések és ezek költségeinek fedezetére szolgál. Úgy kell megállapítani és képezni, hogy az szerződésenként, egyedileg fedezetet nyújtson a károkra, kifizetésekre, költségekre.

Eredménytől függő díj-visszatérítési tartalék a biztosítottat (szerződőt, kedvezményezettet) a biztosító tárgyévi, illetve a tárgyévet megelőző évei eredményéből

megillető díjvisszatérítés fedezetére szolgál. A visszajuttatás módját (visszafizetés, díjjóváírás, többletszolgáltatás) a biztosítási szerződési feltételek határozzák meg. Egyesület esetében ezt meghatározhatja az egyesület alapszabálya is. Az életbiztosítási ágban a matematikai tartalékok hozamából a biztosítottaknak visszajuttatandó, de ki nem fizetett, vagy még oda nem ígért (meghirdetett) részt a tárgyév mérleg fordulónapján az eredménytől függő díjvisszatérítési tartalékba kell helyezni.

Eredménytől független díj-visszatérítési tartalék a biztosítási feltételek szerint - így különösen kármentesség, alacsony káralakulás miatt - a biztosítottnak (szerződőnek, kedvezményezettnek) történő díjvisszatérítés fedezetére szolgál.

A **káringadozási tartalék** egy adott ágazat évenkénti kárkifizetési ingadozásának kiegyenlítésére szolgál.

Törlési tartalék a biztosítónak a befolyt díjbevételeiből a kockázat megszűnése, mérséklése, illetve átmeneti szüneteltetése miatti jogos díjvisszatérítéseknek, valamint az előírt díjkövetelések helyesbítendő összegének és az előírt díjkövetelések díj nemfizetés miatt várhatóan törlésre kerülő részének fedezetére szolgál.

A **befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítások tartalék** az eszközalap(ok) szerződők számára kimutatott nettó eszközértékének a felmerülő költségek fedezetére elvont eszközökkel csökkentett része.

Egyéb biztosítástechnikai tartalékokba kerülnek az egyéb, fentiekben fel nem sorolt és a biztosító egyéb jövőbeni szolgáltatásra szolgáló díjrészek. Egyik elkülönített fajtája a várható veszteségek tartaléka: az egy vagy több biztosítási termék saját vagy viszontbiztosításba vett művelése során az olyan nagy valószínűséggel bekövetkező, jövőbeni veszteség fedezetére szolgál, amelyet a fennálló szerződési kötelezettségek miatt nem, vagy csak a későbbi időszakban lehet megszüntetni. Egyéb biztosítástechnikai tartalék további elkülönített fajtája a hitel- és kezesi biztosítások külön tartaléka.

2.16. Pénzügyi matematikai alpműveletek (kamat, kamatos kamat fogalma; jelenérték fogalma; jövőérték fogalma, belső megtérülési ráta fogalma)

A befektetések cseréje nem más, mint különböző időpontbeli pénzek cseréje. Ahhoz, hogy ezt az elvet a gyakorlatban is alkalmazni tudjuk, valamilyen módon számszerűsíteni kell ezt az összefüggést. Erre világszerte a pénz időértékének módszerét használják. Az egyes pénzáramlási elemeket az adott kockázati szinthez tartozó piaci kamatláb segítségével „közös nevezőre” kell hozni, azaz az eltérő időpontban keletkező jövedelmeket nem lehet egyszerűen összevetni. Az alapelv lényege: egy mai forint többet ér, mint egy holnapi forint.

A pénzügyi matematikai alpműveletek megértéséhez meg kell ismerni az ide tartozó alapfogalmakat:

Tőke:

Olyan pénzmennyiség, amely kamatot hoz. (PI: 100 Ft)

Kezdeti tőke: C_0 , felnövekedett tőke: C_n .

Kamat:

Az a pénzmennyiség, amit időszakonként a tulajdonos a tőke után kap annak használatától, mint annak használati díját.

Kamatláb (i):

A kamat és az induló tőke hányadosa.

$$i = \frac{C_1 - C_0}{C_0} \quad (\text{PI: } 0.02) \quad (\text{kamattényező } /q/ - 1)$$

A kamat százalékos nagysága a tőkéhez képest időszakonként (általában évente).

Egyszerű kamat:

Az adott időszakban csak a tőke kamatozik, a kamat viszont nem. (PI: 100Ft és az év végén a 2Ft)

$$C_n = C_0 * (1 + n * i)$$

Ebben az esetben a második évben is csak annyi a kamat, mint az elsőben, tehát a kamat nem kamatozik, azaz nem válik tőkévé. Az egyszerű kamat számítása évközi kamatozás során játszik fontos szerepet.

Kamatos kamat: $C_n = C_0 * (1 + i)^n$

A kamatot (ha a pénz birtokosa nem veszi ki a bankból) időszakonként hozzáírják a tőkéhez (tőkésítik), s a következő időszakban már a kamat is kamatozik.

Jövőérték:

Az n. évben a tőke értéke (FV).

A mai (jelenbeli) pénzösszeg valamely jövőbeni időpontra vonatkozó értékének a meghatározását jelenti.

Számítása: $FV = PV \cdot (1 + i)^n$ ahol;

FV = mai pénzösszeg jövőbeni értéke;

PV = mai pénzösszeg jelenlegi értéke;

r = évi kamatláb;

$1 + r$ = kamattényező;

n = az évek száma.

Jelenérték:

A mai időpontban, azaz a kezdő időpontban a tőke értéke (PV)

A jövőben esedékes pénzek jelen időpontra vonatkozó értékének a meghatározását jelenti (diszkontálás). A számításhoz szükséges képletet a jövőérték képletéből kapjuk.

$$\text{Számítása: } PV = \frac{FV_n}{(1 + r)^n}$$

Belső megtérülési ráta:

Az a hozam, amely mellett a befektetés éppen megtérül (i_{IRR}).

Az a kamatláb, amely mellett a befektetésből - rendszerint kötvényből - eredő jövőbeli pénzáramlást (kamatot és tőkevisszafizetést) diszkontálva éppen a befektetett összeget kapjuk.

Kamattényező (q):

Az első év végi tőke és az induló tőke hányadosa $PI: 1,02 \quad (1 + \text{kamatláb } /i/)$

Diszkontláb (d):

Az éves kamat és a felnövekedett érték hányadosa

$PI. 0.02/1,02=0.0196$ (1 - diszkont tényező)

Diszkont tényező (v):

az induló tőke és az első év végi tőke hányadosa

$PI. 1/1.02=0.98039$ (1- diszkontláb)

Inflációs ráta (r):

A fogyasztói árak időszak alatti változásának mértéke.

Reálérték:

Az inflációs rátából nyert diszkonttényezővel történő diszkontálás eredménye.

Reálkamatláb (r): $((1+\text{kamatláb})/(1+\text{inflációs ráta}))-1$ *100

Az inflációtól megtisztított kamatláb.

Pénzáramlás (Cash Flow):

Különböző időpontokban esedékes pénzeszegek.

Járadék:

Azonos nagyságú vagy azonos mértékben változó pénzáramlás-sorozat, amely rendszeres időközönként ismétlődik.

Járadékköz:

Két járadéktag kifizetése között eltelt idő.

Járadéktag:

Rendszeres pénzáramlás-sorozat adott időegységre eső része.

Örökjáradék:

A pénzáramlás-sorozat az idők végezetéig, de az első szolgáltatás a befizetés után első év végén esedékes.

Annuitás:

Azonos járadéktagú pénzáramlás sorozat időtartam (n év) alatt egyenlő járadékközönként (például évente) esedékes.

Tényleges (effektív) kamatláb:

A tényleges hozam (kamat) alapján kapott kamatláb.

Tényleges kamatláb számítása évközbeli tőkésítés esetén:

$$((1+(r)/100*n)^n-1)*100$$

ahol

az (n) az időszakok száma éven belül

(r) éves kamatláb

Kamattényező (q) * a hozzá tartozó diszkonttényező (v) = 1 (egymás reciprokai)

Diszkontláb kisebb, mint a hozzá tartozó kamatláb.

3. BIZTOSÍTÁSI SZERZŐDÉSEK JOGA

Bevezetés

A biztosítási jog összefüggő rendszert alkot két - egymástól alapvetően elkülönülő része a biztosítási magánjog és a biztosítási közjog. Míg a biztosítási magánjog a biztosító és ügyfelei kapcsolatát rendezi, addig a biztosítási közjog a biztosítók, a biztosításközvetítők, mint vállalkozások működését, valamint az államnak a biztosítók és a biztosításközvetítők felett gyakorolt felügyeletének a szabályait tartalmazza. A két területre alapvetően két törvény szabályozása érvényesül, a Polgári Törvénykönyvé (Ptk.) és a biztosítási tevékenységről szóló törvényé (Bit.).

A biztosítási szerződés általános szabályait a Ptk. XXII. "Biztosítási szerződések" címe alatt a LXII-LXV fejezetek tartalmazzák. Az egyes fejezetek a következő területeket szabályozzák:

- LXII. fejezet: A biztosítási szerződések általános szabályai
- LXIII: A kárbiztosítási szerződés
- LXIV: Az összegbiztosítási szerződések
- LXV. fejezet Az egészségbiztosítási szerződés

Ugyanakkor Bit. is tartalmaz jó néhány olyan rendelkezést, amely közvetlen módon érinti a biztosítási szerződések tartalmát, ezért ezeket is itt tárgyaljuk.

A feldolgozás rendszere ezért abból indul ki, hogy a megértést jobban segíti, ha az egymással logikailag összetartozó kérdéseket, illetve az összehasonlító elemzéseket egy helyen végezzük el.

3. A) ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK

3.1. A biztosítási szerződés fogalma

A Ptk. 6:439. § (1) bekezdése értelmében:

„Biztosítási szerződés alapján a biztosító köteles a szerződésben meghatározott kockázatra fedezetet nyújtani, és a kockázatviselés kezdetét követően bekövetkező biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződésben meghatározott szolgáltatást teljesíteni; a biztosítóval szerződő fél díj fizetésére köteles.”

Az egyes fogalmi elemeket a későbbiek során ismertetjük.

3.2. A biztosítási szerződések alapelvei

3.2.1. Önkéntesség elve

Hasonlóan más polgári jogi szerződésekhez, a szerződő felek általában szabadon döntenek abban a kérdésben, hogy kötnek-e egymással biztosítási szerződést vagy sem. Vannak azonban olyan jogszabályi előírások, amelyek ezt a választási szabadságot kizárják, vagy legalábbis korlátozzák.

Eszerint különbséget tehetünk az önkéntesen és a nem önkéntesen megkötött biztosítási szerződések között, azzal, hogy ez utóbbi kategóriába sorolhatók a kötelező biztosítások és a biztosítási kötelezettséget előíró jogszabályok alapján megkötött biztosítási szerződések.

Kötelező biztosítás esetén a jogszabály nemcsak azt írja elő, hogy a feleknek meghatározott tartalommal szerződést kell kötniük, hanem létre is hozza a felek közötti biztosítási jogviszonyt. A kötelező biztosításra jó példa a gépjárművek kötelező szavatossági biztosításáról szóló 30/1959. (V. 10.) Korm. rendelettel bevezetett kötelező felelősségbiztosítás, ahol a rendelet 1. § (1) bekezdése kimondta, hogy „a Magyar Népköztársaság területén belföldi rendszámmal közlekedő gépjármű üzemeltetője a gépjármű által belföldön okozott károk fedezése céljából e rendelet erejénél fogva szavatossági biztosításban részesül.”. A kötelező biztosításra jelenleg az üzleti biztosítások között sincsen példa, azonban a társadalombiztosítás rendszere alapvetően kötelező biztosításnak tekinthető.

A biztosítási szerződéskötési kötelezettség esetében a jogszabály vagy szerződés nem hozza létre a jogviszonyt a szerződő fél és a biztosító között, csupán szerződéskötési kötelezettséget létesít, de a feleknek a biztosítási szerződést maguknak kell megkötniük. A biztosítási szerződéskötési kötelezettség alapulhat szerződésen (például banki kölcsönszerződésben a folyósítás feltétele az, hogy az adós a fedezetül szolgáló vagyontárgyra biztosítási szerződést kössön) és jogszabályon. A jogszabályon alapuló biztosítási szerződéskötési kötelezettségnek a biztosítás körében az egyik legnagyobb jelentőségű példája a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás jelenlegi rendszere, ahol a szerződéskötési kötelezettség mellett mind a szerződés alanyai (az üzemben tartó és az ágazat művelésére jogosult biztosító), mind a szerződéses forma és tartalom jogszabály által meghatározott.

A jogszabályon alapuló biztosítási szerződéskötési kötelezettséget csak törvényben lehet előírni, de a biztosítási fedezet tartalmi elemeit a törvény felhatalmazása alapján kiadott rendelet is meghatározhatja.

3.2.2. Egyenjogúság elve

Ptk. 6:439. § (1) bekezdés szerint

„Biztosítási szerződés alapján a biztosító köteles a szerződésben meghatározott kockázatra fedezetet nyújtani, és a kockázatviselés kezdetét követően bekövetkező biztosítási esemény bekövetkezése esetén a szerződésben meghatározott szolgáltatást teljesíteni; a biztosítóval szerződő fél díj fizetésére köteles.”

A biztosítási szerződés általában a felek egybehangzó nyilatkozata alapján jön létre. A felek egyenjogúak természetesen nemcsak a szerződés megkötésekor, hanem a szerződés tartama alatt is. A biztosítási szerződésben egy tőkeerős, szakértelemmel rendelkező biztosítóintézet és a biztosításban vagy a jogban nem mindig járatos szerződő fél, illetve biztosított áll egymással szemben. A törvény a szerződő fél és a biztosított "hátrányos" helyzetét jogszabályi garanciákkal – többek között az egyoldalú kógencia elvével - igyekszik javítani. Ezek a garanciák látszólag a biztosítót sújtják, valójában azonban az egyenjogúság érvényesülését segítik. Mivel a szerződés a felek megállapodásával jött létre, ez egyben azt is jelenti, hogy annak bármilyen módosítása is csak közös megegyezéssel történhet.

3.2.3. Egyoldalú kógencia elve

AA Ptk. 6:455. § szerint, ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés csak a szerződő fél, a biztosított és kedvezményezett javára térhet el a biztosítási szerződések általános szabályai között található azon rendelkezésektől, amelyek az alábbiakra vonatkoznak:

- a) a biztosító ráutaló magatartásával történő szerződéskötésre;
- b) a biztosítási kockázat jelentős növekedésére;
- c) a díjfizetés elmaradásának következményeire;
- d) a fedezetfeltöltésre;
- e) a kármegelőzési és a kárenyhítési kötelezettségre;
- f) a közlésre, a változásbejelentésre és a biztosítási esemény bekövetkezésének bejelentésére vonatkozó kötelezettségre;
- g) a biztosított és a károsult egyezségére;
- h) a szerződés megszűnése esetén fennálló díjfizetési kötelezettségre;
- i) a biztosító szolgáltatási kötelezettsége alóli mentesülésére;
- j) a megtérítési igényre. Ezen kívül a Ptk. 6:456. § szerint

„Ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés csak a szerződő fél, a biztosított és a kedvezményezett javára térhet el az összeg- és egészségbiztosítás eltérést nem engedő rendelkezésektől.”

Ezt nevezik az **„egyoldalú kógencia”** elvének (kógencia: kötelezőség, kényszer). Az elv biztosítási szerződésre való alkalmazása azt jelenti, hogy a szerződési feltételek, szabályzatok csak a Ptk. biztosítási fejezetében foglalt szabályokkal összhangban rendezhetnek valamely kérdést. Természetesen ez egyúttal azt is jelenti, hogy a biztosítottra, illetve a kedvezményezettre előnyösebb módon eltérhet a szabályzat a törvényhez képest.

Az egyoldalú kógencia elve (más néven „sántikáló” kógencia elve) tehát azt jelenti, hogy az ügyfél hátrányára a Ptk.-ban ekként megjelölt rendelkezésektől a biztosítási feltételekben, szabályzatban eltérni nem lehet, javára azonban igen. Ha mégis van eltérés az ügyfél hátrányára, részleges semmiség a jogkövetkezmény, tehát az ügyfél számára hátrányos szerződésbeli pont helyett a Ptk. ide vonatkozó rendelkezései az irányadók.

Fontos, hogy az egyoldalú kógencia csak azokra a biztosítási szerződésekre irányadó, ahol a szerződő fél fogyasztó, tehát pl. a vállalati biztosításoknál a felek szabadon eltérhetnek a Ptk. biztosítási fejezetétől.

3.2.4. Írásbeliség elve

A Ptk. 6:443. § első bekezdése szerint

„Ha a szerződést nem írásban kötötték meg, a biztosító köteles a biztosítási fedezetet igazoló dokumentumot kiállítani.”

A Ptk. változtatott a korábbi szabályozáson az írásbeliség szerepe kapcsán. Továbbra is azt tekinti tipikus esetnek, hogy a szerződés megkötésére vonatkozó ajánlatot a szerződő fél teszi meg, de már nem tekinthető főszabálynak, hogy a biztosítási szerződés a felek írásbeli megállapodásával jön létre. A módosítás oka az, hogy e területen egyre gyakoribb, hogy az írásbeliség követelményének nem feltétlenül megfelelő formában történik a szerződéskötés. A Ptk. tehát már nem tartalmazza azt a szabályt, hogy a biztosítási szerződés csak írásban köthető meg.

Ha a szerződést nem írásban kötötték meg, a biztosító fedezetet igazoló dokumentumot köteles kiállítani. A fedezetet igazoló dokumentumból legalább a fedezet ténye és a szerződés lényeges feltételei megállapíthatóak kell, hogy legyenek. Kifejezett rendelkezés hiányában nem egyértelmű, hogy a fedezetet igazoló dokumentumot írásban kell-e kiállítani.

A törvény ugyanakkor a szerződéssel kapcsolatos egyes lényeges nyilatkozatok megtételéhez továbbra is írásbeliséget ír elő. Így például csak írásban érvényes a kedvezményezett-jelölés vagy annak módosítása; díjhalasztás kérése vagy annak engedélyezése; díjfelszólítás, felmondás stb.

Fogyasztói szerződések esetében a szerződés akkor is létrejön, amikor a biztosító a szerződő fél ajánlatára a rendelkezésére álló 15 napos – ha az ajánlat elbírálásához egészségügyi vizsgálatra van szükség, 60 napos – kockázat-elbírálási határidőn belül semmilyen nyilatkozatot nem tesz (hallgatás).

3.2.5. Díjoszthatatlanság elve

A Ptk. 6:447. § szerint

(1) A biztosítás első díjrészlete a felek által meghatározott időpontban, ennek hiányában a szerződés létrejöttékor esedékes; a folytatólagos díj pedig annak az időszaknak az első napján esedékes, amelyre a díj vonatkozik. Az egyszeri díjat a szerződés létrejöttékor kell megfizetni.

(2) A biztosítási időszak egy év.

A Ptk. 6:448. § szerint

(1) Ha a biztosítási esemény bekövetkezik, és a szerződés megszűnik, a biztosító az egész biztosítási időszakra járó díj megfizetését követelheti.

A biztosító a díjat - a rövidebb tartamú módozatok kivételével - éves egységekre kalkulálja. A Ptk. az egy évet tekinti olyan időtartamnak, amelyen belül a díj oszthatatlan.

Az évestől eltérő - féléves, negyedéves vagy havi díjfizetés - az éves biztosítási időszakot nem módosítja. Említésre méltó, hogy a gyakorlatban a biztosítók az éves biztosítási időszakot alkalmazzák, s az ettől eltérő díjak esetén pótdíjat számolnak fel. A biztosítási díj a biztosítási időszak első napján esedékes. Ha a biztosító az időszak első napjaiban nem kapja kézhez a díjat, úgy egyrészt nem áll rendelkezésre a károk térítéséhez a szükséges biztosítási alap, másrészt jelentős kamatvesztés érheti.

A díjoszthatatlanság elvét a gyakorlatban akkor alkalmazza a biztosító, ha a pl. a biztosított vagyontárgy a biztosítási eseménnyel összefüggésben megsemmisül, és további biztosítási esemény már nem következhet be. Ha a biztosító teljesít, úgy a vonatkozó biztosítási időszakra eső teljes díjra igényt tarthat. Ezért a teljes időszakra járó, ki nem egyenlített díjat a kártérítési összegbe a biztosító a szolgáltatás összegéből levonja, beszámítja.

3.3. A biztosítási szerződés szereplői

3.3.1. Biztosító

A Bit. rendelkezései alapján, Magyarországon csak engedéllyel rendelkező biztosító (részvénytársaság, biztosító szövetkezet vagy kölcsönös biztosító egyesület, külföldi biztosító magyarországi fióktelepe, illetve uniós tagországbéli biztosító magyarországi fióktelepén keresztül vagy határon átnyúló tevékenységként folytathat biztosítási vagy azzal közvetlenül összefüggő tevékenységet.

Csak a biztosítók jogosultak e tevékenység folytatására, ugyanakkor ezek a szervezetek más gazdasági tevékenységet nem végezhetnek (szektorális zártság elve).

A biztosító az a gazdasági szervezet, amely az ügyfelek potenciális biztosítási szükségleteit felméri, létrehozza a veszélyközösséget, megalkotja a biztosítási szerződés általános feltételeit, megállapítja a valószínűség-számítás módszerével a biztosítás elvállalásának megfelelő tőkeszükségletet, ennek megfelelően díjat kalkulál, a konkrét szerződések tekintetében helytáll, a bekövetkezett és be nem következett, de várható károkra tartalékot képez, és a bekövetkezett biztosítási eseményeket követően szolgáltatást nyújt, ideértve az üzletszerűen végzett járadékszolgáltatás nyújtására irányuló tevékenységet is, függetlenül attól, hogy a kötelezettségvállalás ellenértéke meghatározott pénz fizetése (díj) vagy egyéb ellenszolgáltatás formájában valósul meg. A biztosító ezt a tevékenységét az egyes biztosítási szerződéseken keresztül valósítja meg.

A biztosító személyében bekövetkező változás különleges szabályait a Bit. tartalmazza, azzal, hogy az **állomány-átruházás** során új biztosító léphet az eredeti helyére, ehhez nem kell ugyan a szerződő hozzájárulása, azonban a szerződő jogosult a részére kötelezően kiküldendő tájékoztatás kézhezvételét követő 30 napon belül a szerződését felmondani.

A biztosító kötelezettségei és jogai

a) Tájékoztatási kötelezettség

A biztosító egyik fontos kötelezettsége, hogy a biztosítási szerződésről részletes írásos tájékoztatást adjon, melynek kötelező tartalmi elemeiről a később részletezendő speciális életbiztosítási szabályoknál térünk ki részletesebben.

b) Helytállási kötelezettség

A biztosító **főkötelezettsége** a helytállásban áll (a biztosító abban az esetben is teljesíti a szolgáltatását, ha pl. a balesetbiztosítás húsz éve alatt biztosítási esemény nem következik be és a szerződő fél által fizetett biztosítási díj ellenében látszólag semmilyen szolgáltatást sem nyújtott).

A biztosítási jogviszony sajátossága, hogy a biztosítónak a szerződésben vállalt kockázata alapján folyamatosan helytállási kötelezettsége van, amely a biztosítási esemény bekövetkeztének függvényében feltételes formában alakul át a szerződésben meghatározott szolgáltatási kötelezettséggé.

c) Szolgáltatási kötelezettség

A Bit. 6:439. § (2) bekezdése szerint

„A biztosító szolgáltatása a biztosított kárának a szerződésben meghatározott módon és mértékben történő megtérítésében, a biztosított részére nyújtott más szolgáltatás teljesítésében (a továbbiakban: kárbiztosítás) vagy a szerződésben meghatározott összeg megfizetésében (a továbbiakban: összegbiztosítás) áll.”

A biztosító kötelezettsége a legtöbb esetben szerződésben vállalt pénzbeli szolgáltatás teljesítése, joga pedig az ennek ellenértékéért megállapított díj követelése (a Ptk. nem zárja ki, hogy a biztosító ne pénzben, hanem természetbeni szolgáltatást nyújtson).

A biztosítás tehát alapvetően pénzügyi aktus: a szerződő a díjat pénzben köteles leróni, s a biztosító is általában csak pénzbeli szolgáltatásra köteles.

3.3.2. A szerződő

Gyakran előfordul, hogy a biztosított és a szerződő személye elválik egymástól.

A Ptk. 6:440. § szerint

„Biztosítási szerződést az köthet, aki valamely vagyoni vagy személyhez fűződő jogviszony alapján a biztosítási esemény elkerülésében; életkor elérésére, születésre vagy házasságkötésre szóló életbiztosítás esetén a biztosítási esemény bekövetkezésében érdekelt, vagy aki a szerződést az érdekelt személy javára köti meg.”

Ebből a szabályozásból az következik, hogy kárbiztosítást nem csak az köthet, akinek a vagyon tárgyát, vagy vagyoni érdekét a szerződés kockázatba veszi, hanem az is, aki a szerződést személyes érdekesség nélkül, ilyen személy javára köti.

A szerződés másik pólusán a biztosítóval szemben a szerződéskötés idején a szerződő fél helyezkedik el. Szerződő lehet mindenki (jogi és természetes személy stb.), aki a biztosítóval

a szerződést megköti. Jogi személy szerződő esetében a szerződést az kötheti meg, aki jogosult annak nevében kötelezettséget vállalni.

A szerződés megkötése lényeges mozzanat, és a szerződő kulcsszerepét a szerződés tartama alatt végig megtartja. A szerződő fél az "ügy ura", mivel ő az, aki a szerződést érintő lényeges jognyilatkozatokat kezdeményezheti, s az ő jogcselekményei vezetnek a jogviszony keletkezéséhez, fenntartásához, módosításához, illetve megszűnéséhez, illetve a szerződés fennállása alatt a biztosító is hozzá intézi a nyilatkozatait.

Ugyanakkor a szerződői pozíció nem hatalmaz fel arra, hogy a biztosítótól a kár megtérítését követeljék. A szerződő - nem e minőségében - akkor érvényesíthet kárigényt, pl. vagyonbiztosítás esetén, ha ő maga egyben a biztosított is.

A szerződő személye a szerződés tartama alatt változhat, mely módosíthatja a szerződés alanyainak (szereplőinek) a szerződésben betöltött szerepét.

Ha a szerződő és a biztosított személye eltér, a szerződő fél személye változásának formája elsődlegesen az ún. belépés, amikor a biztosított egyoldalú nyilatkozattal átveszi a szerződő fél helyét, annak helyébe lép a biztosítási szerződésben. Ehhez sem a biztosító, sem a szerződő fél hozzájárulása nem szükséges. A Ptk. 6:451. § szerint

„(1) Ha a szerződést nem a biztosított kötötte, a biztosított a biztosítóhoz intézett írásbeli nyilatkozattal a szerződésbe beléphet; a belépéshez a biztosító hozzájárulása nem szükséges. A belépéssel a szerződő felet megillető jogok és az őt terhelő kötelezettségek összessége a biztosítottra száll át.

„(2) Ha a biztosított belép a szerződésbe, a folyó biztosítási időszakban esedékes díjakért a biztosított a szerződő féllel egyetemlegesen felelős. A szerződésbe belépő biztosított köteles a szerződő félnek a szerződésre fordított költségeit - ideértve a biztosítási díjat is - megtéríteni.”

A belépés mellett a szerződő személye megváltozhat a Ptk.-ban szabályozott szerződésátruházással is, ilyenkor a szerződő fél ruhazza át a pozícióját a másik szerződő félre, ehhez a biztosító hozzájárulása is szükséges. A Ptk. 6:475. § szerint

„Összebiztosítás esetén a szerződés létrejöttéhez és módosításához a biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges, ha a szerződést nem ő köti meg. A biztosított hozzájárulása nélkül kötött biztosítási szerződésnek a kedvezményezett kijelölését tartalmazó része semmis; ilyen esetben kedvezményezettnek a biztosítottat vagy örökösét kell tekinteni, aki - a csoportos biztosítás esetét kivéve - a szerződő félnek köteles megtéríteni a kifizetett biztosítási díjakat és a szerződésre fordított költségeket.”

Az összebiztosítások sajátossága, hogy elvileg korlátlan számú biztosítás köthető ugyanazon biztosítási érdekre. A Ptk. 6:476. § szerint

„A felek azonos biztosítási érdekre és azonos biztosítási kockázatokra több biztosítást is érvényesen köthetnek, és halmozhatják a biztosítói szolgáltatásokat.”

3.3.3. A biztosított

A biztosított az, akinek a személye, egészsége, testi épsége, illetve valamely vagyontárgya

vagy vagyoni érdeke biztosításra kerül.

Kárbiztosítások esetén nem kizárt, hogy **több biztosítottja** is legyen egy biztosítási szerződésnek, és a feltételek döntenek el, hogy a biztosítottak milyen formában, milyen arányban jogosultak a biztosító szolgáltatására.

Nem kizárt az sem, hogy egy vagyontárgyat több biztosítónál is biztosítsunk. A kár kifizetésénél viszont ügyelni kell a „káronszerzés” tilalmára (ténylegesen károsult vagyoneértéknél nem lehet nagyobb az összes kifizetett kár).

A Ptk. 6:459. § szerint

„(1) Ha ugyanazt az érdeket több biztosító egymástól függetlenül biztosítja, a biztosított jogosult igényét ezek közül egyhez vagy többhöz benyújtani.

(2) A biztosító, amelyhez a kárigényt benyújtották, az általa kiállított fedezetet igazoló dokumentumban írt feltételek szerint és az abban megállapított biztosítási összeg erejéig köteles fizetést teljesíteni, fenntartva azt a jogát, hogy a többi biztosítóval szemben arányos megtérítési igényt érvényesíthet.

(3) A biztosítók a (2) bekezdésben írt megtérítési igény alapján a kifizetett kárt egymás között azokkal a feltételekkel és biztosítási összegekkel arányosan viselik, amelyeknek megfelelően az egyes biztosítók a biztosított irányában külön-külön felelnének.”

A vagyontárgy épségben maradásához elsősorban a tulajdonosnak fűződik érdeke. A tulajdonos érdekeit egy bekövetkező kár sérti, vagyoni hátrányt okoz. Az érdek azonban nem zárul le a tulajdonosi érdekekkel. Ezen kívül fennáll az érdeke a biztosítottnak a kölcsönvett vagy pl. kisiparosnál a bér munkára, javításra, feldolgozásra átvett vagyontárgyak tekintetében is. Az átvett idegen vagyontárgyak megsemmisülése esetén a biztosítottnak meg kellene téríteni a tulajdonosok részére a bekövetkezett kárt. Ez az érdek teszi lehetővé, hogy bárki a birtokában lévő idegen vagyontárgyakra is biztosítást kössön. (Pl. nyilvánvaló, hogy a házastársak közül bármelyik köt házastársi vagyoneközösség tárgyaira biztosítást, az osztatlan közös tulajdonra való tekintettel minden esetben mindkét házastárs biztosított személy.) Ezekben az esetekben azonban a biztosítási szolgáltatásnak a biztosítási érdekhez kell igazodnia.

A kárbiztosítások esetén a **biztosított személyében is változás** következhet be, (pl. lakásbiztosítás esetén a biztosított örökösei lépnek be a helyébe; vagy pl. a gépjárműnek nemcsak az üzembentartója, hanem annak vezetője is biztosítottnak tekinthető).

A szerződő és a biztosított személye általában egybeesik, de gyakori az az eset, amikor ezek a **szerepek egymástól elválnak**. (Pl. külföldi utazás előtt utasbiztosítást kötő személy szerződőnek minősül - ő köti a szerződést, ő köteles a díjfizetésre -, de egyben biztosított is, hiszen a poggyász károsodása esetén ő jogosult a szolgáltatásra, a kártérítésre; vagy egy másik pl. a cselekvőképes gyerek idős szülei javára lakásbiztosítást köt, vagy munkaviszony alapján vállalja a munkaadó, hogy alkalmazottja lakásának biztosítási díját megfizeti stb.).

A biztosítási szerződések a biztosítottat **általában név szerint megjelölik**. Nem ritka azonban az sem, amikor a biztosító által vállalt kockázatviselésben többen érdekeltek, ekkor a név szerint megjelölt biztosított mellett a többi érdekelt (biztosítottként vagy érdekeltként) névvel vagy megnevezés nélkül is szerepelhet a biztosításban. Ilyenkor azonban a biztosítottnak a szerződési feltételek alapján a biztosítási esemény bekövetkezésének időpontjában egyértelműen azonosíthatónak kell lennie.

(Pl. lakásbiztosításnál a bérlakás bérlője szerződőnek minősül, ha biztosítást köt, de egyben biztosítottnak is. Ha két személy a biztosított, a szerződő lehet egyikük, vagy egyetemlegesen mindketten. Azonban a szerződéssel nemcsak ők válnak biztosítottá, hanem a lakásban állandó jelleggel lakók is, pl. a bérlő anyósa. Ha az anyós balesetet, mulékony sérülést szenved, a biztosító természetesen az anyósnak teljesít, de a folytatólagos díjat továbbra is a szerződő bérlőtől követeli. Ugyanez a helyzet a casco biztosítási szerződéshez kötött kiegészítő balesetbiztosítás esetében: baleset biztosítottak a gépjárműben vezetőként, illetve utasként közlekedő személyek is.)

A biztosított kötelezettségei és jogai

Ha a szerződést nem a biztosított kötötte, akkor a biztosított elkülönült jogi helyzetben van. A biztosított a szerződésből eredő jogosultságok elsődleges alanya, ugyanakkor terhelik kötelezettségek is, olyanok is, amelyek egyaránt terhelik a szerződő felet és a biztosítottat (pl. közlési, tájékoztatósi, változás-bejelentési kötelezettség).

Külön is meg kell említeni azokat a kötelezettségeket, amelyek a biztosítottat terhelik: kármegelőzési-és kárenyhítési kötelezettség, állapot megőrzési kötelezettség. Ezekről a vagyonbiztosítás speciális szabályainál szönlünk részletesebben.

A biztosított jogait természetesen a biztosítási szolgáltatások igénybevétele testesíti meg, a biztosítási esemény bekövetkezése esetén. (Pl. A gépjármű-felelősségbiztosításnál biztosított a gépjármű üzembentartója, a gépjármű tulajdonosa vagy a forgalmi engedélybe bejegyzett üzembentartó és a gépjármű vezetője. Ez a szabályozás lehetővé teszi kártérítés fizetését akkor is, ha a gépjármű-tulajdonos autóját használatra átengedi barátjának.

3.3.4. A kedvezményezett

A kedvezményezett fogalmát az élet- és balesetbiztosítási szerződések esetében használjuk, a kedvezményezett az, aki a biztosítási esemény bekövetkeztekor - a biztosítási szerződésben foglalt rendelkezések szerint - a biztosító szolgáltatásának (biztosítási összeg) felvételére jogosult.

A Ptk. 6:478. § (1) bekezdése szerint

„Kedvezményezett

- a) a szerződésben megnevezett személy;*
- b) a bemutatóra szóló kötvény birtokosa;*
- c) ilyen személyek hiányában vagy ha a kedvezményezett megnevezése nem volt*

érvényes a biztosítási esemény időpontjában, a biztosított vagy örököse.”

a) A szerződésben megnevezett személy

A biztosított életében esedékes szolgáltatás felvételére általában a biztosított jogosult. Kivétel lehet, ha a biztosított kedvezményezettként kifejezetten mást jelölt meg. Az írásban megjelölt kedvezményezettet meg kell határozni, - főszabály szerint - név szerint. A szerződő több kedvezményezettet is megjelölhet.

b) A bemutatóra szóló kötvény birtokosa

A bemutatóra szóló kötvény "valódi" kötvényként funkcionál, tehát jogokat testesít meg. Ha a biztosított a szerződésben úgy rendelkezett, hogy halála esetén a kötvény bemutatójának kell a biztosítási összeget kifizetni, a biztosító a jogosultság minden további vizsgálata nélkül a kötvény birtokosának köteles teljesíteni. A gyakorlatban igen ritkán fordul elő.

c) A biztosított örököse

Ha a kedvezményezettet a szerződésben nem nevezték meg és bemutatóra szóló kötvényt sem állítottak ki, akkor a biztosítási összegre az örökös jogosult.

Ha biztosítási esemény bekövetkezte után, de a biztosítási összeg felvétele előtt hal meg a kedvezményezett, úgy a biztosítási összeg a kedvezményezett örökösét illeti meg.

A biztosítási szolgáltatás igénybevételéhez feltétlenül szükséges az örökösi minőség igazolása.

A biztosítási összeg nem része a hagyatéknak, mivel nem öröklési, hanem biztosítási szabályok alapján jár a kedvezményezettnek.

A kedvezményezetti pozíció különös esete, ha a **biztosított hozzájárulása nélkül** kötötték meg az életbiztosítást. Ilyenkor a szerződés nem válik teljesen semmissé, csak ún. „részleges semmisségről” beszélhetünk. A szerződés tehát - a mulasztás ellenére - érvényes marad, csak a kedvezményezett-jelölés válik semmissé. Ilyenkor - a szerződés kikötéseitől függetlenül - mindig a biztosítottat, illetőleg annak örökösét kell kedvezményezettnek tekinteni.

A Ptk. 6:475. § szerint

„Összebiztosítás esetén a szerződés létrejöttéhez és módosításához a biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges, ha a szerződést nem ő köti meg. A biztosított hozzájárulása nélkül kötött biztosítási szerződésnek a kedvezményezett kijelölését tartalmazó része semmis; ilyen esetben kedvezményezettnek a biztosítottat vagy örökösét kell tekinteni.”

Összebiztosítás esetén egy biztosítottnak több biztosítási szerződése is lehet, ha a biztosító kockázat értékelése alapján ez lehetséges.

A Ptk. 6:476. § szerint

„A felek azonos biztosítási érdekre és azonos biztosítási kockázatokra több biztosítást is érvényesen köthetnek, és halmozhatják a biztosítói szolgáltatásokat.”

Abban az esetben, ha az állam az örökös, akkor a biztosítási összegre a **Magyar Állam** jogosult.

Változás a kedvezményezett személyében

A szerződés megkötésekor megnevezett kedvezményezett személye a későbbiekben megváltoztatható, a következő előírások tiszteletben tartásával: A Ptk. 6:478. § (2) bekezdése szerint

„A szerződő fél a kedvezményezettet a biztosítóhoz címzett és a biztosítónak eljuttatott írásbeli nyilatkozattal jelölheti ki, és a biztosítási esemény bekövetkezéséig bármikor ugyanilyen formában a kijelölését visszavonhatja vagy a kijelölt kedvezményezett helyett más kedvezményezettet nevezhet meg. Ha nem a biztosított a szerződő fél, mindezekhez a biztosított írásbeli hozzájárulása szükséges.”

A Ptk. 6:478. § (4) bekezdése szerint

„A kedvezményezett kijelölése hatályát veszti, ha a kedvezményezett a biztosítási esemény bekövetkezése előtt meghal vagy jogutód nélkül megszűnik”.

Lehetséges biztosítéki céllal ún. visszavonhatatlan kedvezményezett-jelölést is tenni.

A Ptk. 6:478. § (3) bekezdése szerint

„Ha a szerződő fél a biztosítotthoz vagy a kedvezményezetthez intézett írásbeli nyilatkozattal kötelezettséget vállal arra, hogy a kedvezményezett kijelölését folyamatosan hatályban tartja, a kedvezményezett kijelölését nem lehet visszavonni vagy megváltoztatni azon személy hozzájárulása nélkül, akinek részére a kötelezettségvállalást tették. A szerződő fél nyilatkozatáról a biztosítót tájékoztatni kell.”

3.3.5. Károsult

A felelősségbiztosítások a biztosított személyén túlmenően foglalkoznak a károsult személyével is. Főleg az különbözteti meg a többi "stabil" alanytól - a biztosítótól és a szerződő féltől, illetve a biztosítottól -, hogy ő a szerződésben anonim (ismeretlen, meg nem nevezhető) személy, aki csak a biztosítási esemény - a károkozás - bekövetkezése után válik ismertté. Tehát a szerződés tartama alatt potenciálisan bárki lehet károsult.

A károsult a felelősségbiztosítási kárt (kivéve a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást) a biztosítótól közvetlenül nem igényelheti, vele szemben kárkövetelését peres úton sem érvényesítheti.

3.4. A biztosítási szerződés tartalma és megkötése

A biztosítási szerződés tartalma

A biztosítási szerződés tartalmát a biztosítás értékesítő írásos vagy tartós adathordozón történő tájékoztatása alapján ismeri meg az ügyfél. A Bit. 4. számú melléklete sorolja fel a minimálisan szükséges elemeket.

Az ügyfelek tájékoztatásáról

4. melléklet a 2014. évi LXXXVIII. törvényhez

A biztosítási szerződésre vonatkozó írásos tájékoztatásnak legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a biztosítási időszakot és tartamot;
- a kockázatviselés kezdetét;
- a biztosítási eseményt;
- a díjfizetés, díjmódosítás módját, idejét, lehetőségét az alapbiztosításra és a kiegészítő kockázatokra, továbbá arra vonatkozó tájékoztatást, hogy a biztosításközvetítő jogosult-e, és ha igen, akkor milyen korlátozásokkal az ügyféltől biztosítási díjat átvenni, továbbá jogosult-e a biztosítótól az ügyfélnek járó összeg kifizetésében közreműködni;
- a biztosító szolgáltatásait, azok teljesítésének módját, idejét és a választható lehetőségeket;
- a szerződés megszűnésének eseteit;

- a szerződésmegszakítás feltételeit;
- a biztosító mentesülésének feltételeit, az alkalmazott kizárásokat;
- az értékkövetés módját, mértékét;
- a többlethozam visszajuttatásának mértékét és módját;
- a panasz a Felügyelethez vagy a békéltető testületekhez való előterjesztésének lehetőségét (a székhely, telefonos és internetes elérhetőség, valamint a levelezési cím feltüntetésével), illetve tájékoztatást a bírói út igénybevételeének lehetőségéről;
- harmadik országbeli biztosító fióktelepével kötött szerződés esetén azt, hogy jogvita esetén mely ország bírósága jár el, milyen anyagi és eljárási jogszabályok alkalmazásával, továbbá az eljárás nyelvének meghatározását;
- azon szervezetek felsorolását, amelyeknek a biztosító az ügyfelek adatait, rendelkezései alapján továbbíthatja;
- a szerződésre irányadó jog megjelölését vagy természetes személlyel kötendő nem-életbiztosítási szerződés esetén a szerződésre irányadó jog vonatkozásában - amennyiben az a felek által választható - a jogválasztás lehetőségét és a biztosító által irányadó jogként alkalmazni javasolt jog megjelölését;
- kölcsönös biztosító egyesületeknél a szükségessé váló pótlólagos befizetési kötelezettség előírását, illetve a szolgáltatás csökkentése tekintetében a szabályzatra való hivatkozást;
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást művelő kölcsönös biztosító egyesület esetében a szükségessé váló pótlólagos befizetési kötelezettség tekintetében a szabályzatra való hivatkozást;
- életbiztosítás esetén a szerződésre vonatkozó adózással kapcsolatos szabályokat;
- életbiztosítási szerződés esetén mekkora és milyen jogcímen merül fel az a költség, amit a biztosító a szerződő által befizetett első vagy egyszeri díjból a szerződés 30 napon belüli felmondása esetén visszatart;
- életbiztosítási szerződés esetén a biztosító vállal-e tőke-, illetve hozamgaranciát;
- befektetési egységhez kötött életbiztosítás esetén az eszközalap felfüggesztéssel és szétválasztással kapcsolatos részletes szabályokat.

A biztosítási szerződés minimális tartalmi elemei:

A biztosítási szerződésnek a következő kötelező kikötéseket kell tartalmaznia:

- a) a biztosítási esemény meghatározását, az alkalmazott kizárásokat,
- b) a biztosítási esemény bejelentésének módját, határidejét,
- c) a díjfizetésre, illetve a biztosítottnak, szerződő félnek, kedvezményezettnek a szerződésből eredő jogaira és kötelezettségeire, azok teljesítésének módjára, idejére, teljesítésük elmaradásának következményeire vonatkozó rendelkezéseket,
- d) a biztosító szolgáltatásának megjelölését, a teljesítés módját, idejét, külön feltételeit, a biztosító mentesülésének vagy szolgáltatása korlátozásának feltételeit,
- e) értékkövetés esetén annak részletes szabályait,
- f) a szerződés megszűnése esetére a biztosított, szerződő, kedvezményezett jogainak és a biztosító kötelezettségeinek ismertetését, beleértve a szerződés felmondásával

- kapcsolatos, a Bit. 122. §-ában foglalt rendelkezésekről történő tájékoztatást,
- g) betegség-, baleset- és felelősségbiztosítás esetén - ha járadékfizetéssel jár - a járadék tőkésítésére vonatkozó szabályokat,
  - h) az egyes igények elévülési idejét,
  - i) az életbiztosításnál, ha maradékjog vagy életbiztosítási kötvénykölcson nyújtásra lehetőség van, azok részletes szabályait,
  - j) a befektetési egységhez kötött életbiztosítások befektetéseinek elhelyezéséről és értékéről való napi tájékozódási lehetőséget,
  - k) a személyes adatok kezelésére vonatkozó elvi és gyakorlati tudnivalókat, amennyiben a szerződő vagy a biztosított természetes személy, illetve - részben vagy egészben - természetes személyek csoportja,
  - l) a biztosító címét,
  - m) a többlethozam jóváírásának rendjét,
  - n) befektetési egységhez kötött életbiztosítás esetén a Bit. 122. §-ában foglaltakkal összhangban meghatározott, az eszközalap-felfüggesztéssel és -szétválasztással kapcsolatos részletes szabályokat,
  - o) az élet-, továbbá a baleset- és betegségbiztosítások (egészségbiztosítások) esetében a technikai kamatláb biztosítási szerződés tartama alatti megváltoztathatósága lehetőségét azzal a feltétellel, hogy a változtatásra csak akkor kerülhet sor, ha a technikai kamatlábak legnagyobb mértékéről szóló jogszabályban rögzített technikai kamatláb legnagyobb mértéke módosul.

A Bit. 122. § szerint

(1) Az életbiztosítási szerződést önálló foglalkozása vagy üzleti tevékenysége körén kívül megkötő természetes személy szerződő a 157.§-ban meghatározott tájékoztatás kézhezvételétől számított 30 napon belül az életbiztosítási szerződést írásbeli nyilatkozattal - indoklás nélkül - felmondhatja.   (2) A szerződő felmondó nyilatkozatának kézhezvételét követően a biztosító köteles 30 napon belül a szerződő által a biztosítási szerződéssel kapcsolatban bármely jogcímen részére teljesített befizetésekkel elszámolni.   (3) A szerződő érvényesen nem mondhat le az őt megillető felmondási jogról.   (4) Az ügyfelet a (1) bekezdésben meghatározott felmondási jog - ha törvény eltérően nem rendelkezik - nem illeti meg   a) olyan életbiztosítás esetén, amely egy hitel- vagy kölcsönszerződéshez kapcsolódik és a rendelkezésre bocsátott pénzösszeg - teljes vagy részleges - törlesztése a szerződés szerint életbiztosítási szerződésben meghatározott biztosítási összegből történik (hitelfedezeti életbiztosítás),   b) ha a megkötött életbiztosítási szerződés tartama a hat hónapot nem haladja meg.

Biztosítási esemény, kizárás, mentesülés:

A biztosítási esemény olyan jövőbeni meghatározott esemény, mely lehet a szerződésben megállapított károsító esemény, halál bekövetkezése, meghatározott életkor elérése, testi sérülést, rokkantságot okozó baleset, a biztosított betegsége.

A gyakorlat ettől sokkal színesebb biztosítási eseményeket ismer, de ez a felosztás híven tükrözi a Ptk. biztosításjogi rendszerét: kár-, összeg- és egészségbiztosítások.

Amíg a biztosítási esemény a kockázat körének pozitív meghatározása, a **kizárás** annak negatív lenyomata: az adott esemény az adott biztosítás kockázati körén kívül esik, így annak bekövetkezése nem jár a biztosító teljesítési kötelezettségének bekövetkezésével.

A **mentesülés** a kizárástól alapvetően abban különbözik, hogy a biztosítási esemény bekövetkezik, de a biztosító a szolgáltatás teljesítésére mégsem köteles, általában a biztosított olyan magatartása (súlyos gondatlansága vagy szándékossága, vagy más kötelezettségzegése) miatt, mely részben vagy egészben a biztosítási esemény bekövetkezéséhez vezetett.

(Ezek könnyebb megértésére egy példa: a biztosított személygépkocsi tűzkára biztosítási esemény, de ha ez zavargás miatt következett be, akkor a kockázatból általában ki van zárva. Ha pedig a tüzet a biztosított szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartása okozta, a biztosító mentesül a szolgáltatási kötelezettsége alól.)

Kizárás esetén a biztosítottnak kell bizonyítania, hogy az adott esemény nem esik a kizárás hatálya alá, míg a mentesülésnél megfordul a bizonyítási teher: a biztosítónak kell bizonyítani, hogy a biztosítási esemény bekövetkezése ellenére nem kell teljesítenie.

3.4.1. A szerződés megkötésének folyamata

A biztosítási szerződés folyamata általában az alábbiak szerint alakul:

Tájékoztatás

A biztosítót kétféle tájékoztatási kötelezettség is terheli:

- egyfelől a nevében eljáró biztosításközvetítőt terheli egyfajta „önbemutató” kötelezettség, melynek keretében többek között tájékoztatást kell adni, hogy kinek a nevében jár el, milyen termék közvetítésére jogosult stb.;
- másfelől a termékről kell részletes tájékoztatást nyújtani, mely magában foglalja a termék legfontosabb sajátosságait, a biztosítási eseményeket, kizárásokat, a szolgáltatásokat stb.

A tájékoztatási kötelezettség részletes szabályait az életbiztosítás különös szabályaival együtt mutatjuk be.

Igényfelmérés

A Bit bevezette az igényfelmérés kötelezettségét, mely arra irányul, hogy a biztosítási ügyekben egyébként járatlan szerződő fél a valódi szükségleteinek és igényeinek megfelelő biztosítási szerződést kössön. Ennek érdekében a biztosításközvetítőnek pontosan és igazolható módon fel kell mérnie az ügyfél igényeit és ennek figyelembevételével készülhet el a tényleges biztosítási ajánlat.

Az igényfelmérés részletes szabályait az életbiztosítás különös szabályaival együtt mutatjuk be.

Az ajánlat

Formailag jellemzően az ügyfél, a szerződő tesz ajánlatot, függetlenül attól, hogy erre a biztosító által készített és rendelkezésre bocsátott, illetve adott esetben a biztosításközvetítő által kitöltött és a szerződő által aláírt formanyomtatványon kerül sor. Nem kizárt azonban, különösen vállalati biztosítások esetében, hogy a biztosító tegyen ajánlatot, melyet azután a szerződő fél fogad el.

A biztosítási feltételek

A biztosítási szerződések jellemzően, fogyasztói biztosítások esetén szinte kizárólag a biztosító – adott termékre vonatkozó – általános szerződési feltételeire hivatkozással jönnek létre.

A Ptk. 6:77. §-a szerint

„(1) Általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az alkalmazója több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározott, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg.”

Az ajánlat átvétele

Az ajánlatnak az ügyfél általi aláírásával és a biztosító képviselője részére való átadásával nagyon lényeges jogi aktus történt. Az ügyfél a szerződés megkötésére irányuló akaratnyilatkozatot tett, ezután a biztosítónak kell nyilatkoznia.

Az aláírt ajánlatot a biztosító képviselője átveszi és az illetékes szervezeti egységhez (fiók, igazgatóság) továbbítja. Az ajánlat biztosító képviselője részére történő átadásának időpontját a nyomtatványon rögzíteni kell, mert ez a biztosító kockázatviselése szempontjából nagyon lényeges lehet! Az alkusz által átvett ajánlat csak abban az esetben minősül a biztosítóhoz beérkezettnek, ha azt az alkusz továbbította a biztosítónak.

Teljesen más jogi következménye van annak, ha a függő biztosításközvetítő, illetve más, ha az alkusz vesz át biztosítási díjat; a függő közvetítő által átvett díj a biztosítóhoz beérkezettnek tekintendő, az alkusz által átvett díj viszont csak akkor, ha az ténylegesen megérkezik a biztosítóhoz.

Fedezetet igazoló dokumentum (gyakran kötvény) kibocsátása

Ha a biztosító az ajánlatot elfogadja, erről a szerződőt értesíti. Ennek leggyakoribb módja, hogy a biztosító - az ajánlat alapján - kötvényt állít ki.

A Ptk. arról rendelkezik, hogy a biztosító állítsa ki a fedezetet igazoló dokumentumot, tehát feltételezi a szerződés létrejöttét.

A Ptk. 6:443. § (1) bekezdés szerint

„Ha a szerződést nem írásban kötötték meg, a biztosító köteles a biztosítási fedezetet igazoló dokumentumot kiállítani.”

A fedezetet igazoló dokumentum legtöbbször, bár nem szükségszerűen, biztosítási kötvényként jelenik meg, elképzelhető azonban pl. egy pdf formátumban, e-mailen kiküldött fedezetigazolás is, amit adott esetben a későbbiekben követ a kötvény kiküldése.

Ptk. 6:443. § (2) bekezdés szerint

„Ha a fedezetet igazoló dokumentum a szerződő fél ajánlatától eltér, és az eltérést a szerződő fél a dokumentum kézhezvételét követően késedelem nélkül nem kifogásolja, a szerződés a fedezetet igazoló dokumentum szerinti tartalommal jön létre. Ez a rendelkezés lényeges eltérésekre akkor alkalmazható, ha a biztosító az eltérésre a szerződő fél figyelmét a fedezetet igazoló dokumentum átadásakor írásban felhívta. Ha a felhívás elmarad, a szerződés az ajánlat tartalmának megfelelően jön létre.”

A Ptk. e szabálya egyrészt lehetőséget ad arra a szerződő félnek, hogy a kötvényben foglaltakat kifogásolja, másrészt kiköti, hogy a lényeges eltérés ez esetben csak akkor hatályos, ha erre a szerződő fél figyelmét a biztosító írásban külön felhívta.

A Ptk. 6:443. § (3) bekezdés szerint

„Az ajánlattevő ajánlatához annak megtételétől számított tizenöt napig, ha az ajánlat elbírálásához egészségügyi kockázatfelmérésre van szükség, hatvan napig van kötve”.

A biztosítási szerződés létrejötte a biztosító „hallgatásával”

A Ptk. úgy rendelkezik, hogy ha az ajánlat biztosítóhoz (vagy képviselőjéhez) való beérkezésétől számított 15 napon belül a biztosító nem nyilatkozik, az az ajánlat hallgatólagos elfogadásának minősül. Ilyenkor a szerződés az ajánlat biztosító részére történő átadásának napjára visszamenőleges hatállyal jön létre.

A Ptk. 6:444. § (1)-(2) bekezdés szerint

(1) „Ha a szerződő fél fogyasztó, a szerződés akkor is létrejön, ha a biztosító az ajánlatra annak beérkezésétől számított tizenöt napon belül - ha az ajánlat elbírálásához egészségügyi vizsgálatra van szükség, hatvan napon belül - nem nyilatkozik, feltéve, hogy az ajánlatot a jogviszony tartalmára vonatkozó, jogszabályban előírt tájékoztatás birtokában, a biztosító által rendszeresített ajánlati lapon és a díjszabásnak megfelelően tették.”

(2) „Az (1) bekezdés szerinti esetben a szerződés - az ajánlat szerinti tartalommal - az ajánlatnak a biztosító részére történt átadása időpontjára visszamenő hatállyal a kockázatelbírálási idő elteltét követő napon jön létre.”

Az ajánlat elutasítása

A biztosítónak joga van arra, hogy saját belátása szerint (kockázatvállalási szempontjai vagy egyéb szempontok alapján) indoklás nélkül elutasítsa az ajánlatot. (Megjegyezzük, hogy a gépjárművek üzembentartóinak kötelező felelősségbiztosítása esetén a biztosítót ajánlat elfogadási kötelezettség terheli, mely elől csak a rendeletben foglalt esetekben térhet ki.)

Biztosító javaslata a létrejött szerződés módosítására

Előfordulhat, hogy a biztosító hallgatásával létrejött biztosítási szerződés eltér a biztosítási szabályzattól:

A Ptk. 6:444. § (4) bekezdés szerint

„Ha a biztosító kifejezett nyilatkozata nélkül létrejött szerződés lényeges kérdésben eltér a biztosító általános szerződési feltételétől, a biztosító a szerződés létrejöttétől számított tizenöt napon belül javasolhatja, hogy a szerződést az általános szerződési feltételeknek megfelelően módosítsák. Ha a szerződő fél a javaslatot nem fogadja el vagy arra tizenöt napon belül nem válaszol, a biztosító az elutasítástól vagy a módosító javaslat kézhezvételétől számított tizenöt napon belül a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.”

A biztosítónak joga van arra, hogy ha a létrejött szerződés az általános szerződési feltételétől eltér, – például nem megfelelő biztosítási összeg, vagy feltételek stb. alkalmazásával tettek ajánlatot - 15 napon belül javaslatot tegyen a módosításra, ha pedig az ügyfél nem fogadja el a javaslatot vagy arra nem válaszol, a biztosító felmondhatja a szerződést.

3.4.2. A biztosítási szerződés létrejötte, hatályba lépése és a kockázatviselés kezdete

A biztosítási szerződés létrejötte, a biztosítási szerződés hatálybalépése és a biztosító kockázatviselésének a kezdete időben elválhat egymástól.

A szerződés létrejötte

A **szerződés létrejötte** azt jelzi, hogy a felek között egy érvényes, a jogszabályi előírásoknak megfelelően megkötött szerződés keletkezett.

A biztosítási szerződés hatálybalépése

A **hatálybalépés** azt az időpontot jelenti, amikortól a feleket a biztosítási szerződésben meghatározott jogok illetik és kötelezettségek terhelik.

A kockázatviselés és a díjfizetés kezdete

Kockázatviselésen azt értjük, hogy a jelzett időponttól kezdődően a biztosítási szerződésben felsorolt eseményekre fedezetet vállal a biztosító.

A díjfizetés és a kockázatviselés tartama szervesen kapcsolódik egymáshoz, mert a kockázatviselés a díjjal fedezett időtartam alatt áll fenn.

Azt az időpontot, amikor a biztosítottnak (szerződőnek) a biztosítási díjat ki kell fizetnie, esedékességi időpontnak nevezzük. Az esedékesség szorosan összefügg a biztosítási időszakkal.

Az, hogy az ügyfél a díjelőleget megfizette, még nem jelent automatikus kockázatviselést, mert a kockázat-elbírálás következtében az ajánlat elutasítására is sor kerülhet, a befizetett összeg visszautalása mellett. Azzal a ténnyel, hogy az ajánlatot a biztosító elfogadta, a kockázatviselés a szerződés létrejöttének időpontjára visszaható hatállyal lép érvénybe.

A Ptk. 6:445. § (1)-(4) bekezdése szerint

„(1) A biztosító kockázatviselése a felek által a szerződésben meghatározott időpontban, ilyen hiányában a szerződés létrejöttének időpontjában kezdődik.

(2) A felek írásban megállapodhatnak abban, hogy a biztosító a külön meghatározott biztosítási kockázatot már olyan időponttól kezdődően viseli, amikor a felek között a szerződés még nem jött létre (a továbbiakban: előzetes fedezetvállalás).

- (3) Az előzetes fedezetvállalás a szerződés megkötéséig vagy az ajánlat visszautasításáig, de legfeljebb kilencven napig érvényes.
- (4) Ha a szerződés létrejön, az abban meghatározott biztosítási díj az előzetes fedezetvállalás időszakára is irányadó. A szerződés megkötésének megíiusulása esetén a szerződő fél az előzetes fedezetvállalás időszakára a biztosító által a kockázatvállalás előzetesen meghatározott módszerei alapján megállapított megfelelő díjat köteles megfizetni.”

A várakozási idő

A kockázatviselés kezdő időpontját befolyásolja az is, ha a biztosító ún. várakozási időt köt ki.

A Ptk. 6:480. § szerint

„A felek a szerződésben kiköthetik, hogy a biztosító valamely biztosítási esemény kockázatát csak a szerződés létrejöttét követő későbbi időponttól vállalja, vagy - ha a biztosítási esemény a kikötött várakozási időn belül következik be - jogosult a szolgáltatást csökkenteni. A várakozási idő legfeljebb hat hónap lehet; a kikötött várakozási idő ezt meghaladó része semmis.”

Csoportos biztosítás

Sajátos formája a biztosítási szerződéseknek a csoportos biztosítási szerződés, melyre a Ptk. részben eltérő szabályokat határoz meg.

A Ptk. 6:442. § szerint:

„(1) Csoportos biztosítás esetén a biztosítottak meghatározása valamely szervezethez való tartozásuk, a biztosítottak és a szerződő fél között fennálló jogviszony vagy egyéb kapcsolat alapján történik, és a biztosító kockázatának vizsgálatára és vállalására a csoportra tekintettel kerül sor. Ha a szerződésben a biztosított személyeket kizárólag valamely csoporthoz tartozásuk alapján határozták meg, azokat a személyeket kell biztosítottnak tekinteni, akik a biztosítási esemény bekövetkezésének időpontjában a csoporthoz tartoztak. Biztosított lehet a csoport tagjának hozzátartozója is.

(2) A biztosítónak a szerződő felet kell tájékoztatnia; a szerződő fél a hozzá intézett nyilatkozatokról és a szerződésben bekövetkezett változásokról köteles a biztosítottat tájékoztatni.

(3) A szerződés korlátozhatja vagy kizárhatja a biztosított belépését a szerződésbe.

(4) Ha a szerződés úgy rendelkezik, a biztosítási fedezetet a biztosított és a szerződő fél között fennálló jogviszony megszűnése nem érinti.”

3.5. Felek egyes kötelezettségei a szerződés megkötése előtt és fennállása alatt

3.5.1. Díjfizetési kötelezettség

A Ptk. 6:439. § (1) bekezdése megállapítja, hogy a szerződéssel kikötött szolgáltatásért ellenszolgáltatás jár. A biztosító által nyújtott főszolgáltatásnak - a helyállásra való készenlétnek - az ellenszolgáltatása a biztosítási díj, amelynek a megfizetésére a szerződő fél köteles.

Azt az időpontot, amikor a biztosítottnak (szerződőnek) a biztosítási díjat ki kell fizetnie, esedékességi időpontnak nevezzük. Az esedékesség szorosan összefügg a biztosítási időszakkal.

A Ptk. a biztosítási díjak esedékességét illetően három kategóriát említ: első díj, azt követő későbbi (ún. folytatólagos) díj, egyszeri díj.

A Ptk. 6:447. § (1) bekezdés szerint:

„A biztosítás első díjrészlete a felek által meghatározott időpontban, ennek hiányában a szerződés létrejöttekor esedékes; a folytatólagos díj pedig annak az időszaknak az első napján esedékes, amelyre a díj vonatkozik. Az egyszeri díjat a szerződés létrejöttekor kell megfizetni.” (A díj nem fizetés következményeit a szerződés megszűnésénél, illetve az életbiztosítási szabályoknál tárgyaljuk.)

A respiro

A gyakorlatban jellemzően nem az esedékesség napján történik meg a biztosítási díj kiegyenlítése. Nyilvánvalóan nem képzelhető el, hogy a több ezer ügyfél a kötvény szerinti esedékességi napon rögtön befizesse a díjat a biztosító számlájára. Nem lenne helyes a kockázatviselés azonnali megszüntetése, ha a biztosított az esedékesség napján a biztosítási díjat nem egyenlíti ki. Szükséges, hogy az esedékességi napot követően megfelelő határidőt biztosítsunk az ügyfelek részére a díj kiegyenlítéséhez, amely alatt a biztosító kockázatviselése a díj megfizetése nélkül is fennáll.

A polgári jog és a biztosítási szerződési feltételek is türelmi időt adnak az ügyfeleknek díjfizetési kötelezettségük teljesítéséhez. Ezt az időtartamot, amely idő alatt a biztosítottak a kockázatviselés megszakadása nélkül tehetnek eleget díjfizetési kötelezettségüknek, teljesítési határidőnek, szakkifejezéssel *respiro*nak (haladéknak, türelmi időnek) nevezzük. A *respiro* tartama alatt a biztosított díjfizetési kötelezettségét bármikor teljesítheti, annak veszélye nélkül, hogy kár esetén a biztosító szolgáltatási kötelezettsége megszakadna.

Az esedékes díj megfizetésének elmulasztása esetén a biztosító – a következményekre történő figyelmeztetés mellett – a szerződő felet a felszólítás elküldésétől számított 30 napos póthatáridő tűzésével a teljesítésre írásban felhívja.

Ha a szerződő a díjat a türelmi idő alatt nem fizetné meg, annak a biztosítási szerződésre nézve súlyos következményei vannak:

A Ptk. 6:449. § szerint:

(1) Ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító - a következményekre történő figyelmeztetés mellett - a szerződő felet a felszólítás elküldésétől számított harminc napos póthatáridő tűzésével a teljesítésre írásban felhívja. A póthatáridő eredménytelen elteltével a szerződés az esedékesség napjára visszamenő hatállyal megszűnik, kivéve, ha a biztosító a díjkövetelést késedelem nélkül bírósági úton érvényesíti.”

A biztosító ügyfelére nézve kedvezőbb szabályt fogalmaz meg a Ptk. 6:481. § (1) bekezdése az életbiztosításokra vonatkozóan, amely szerint:

„A teljes biztosítási időszakra járó díjat a biztosító az első évben bírósági úton érvényesítheti; ezt követően csak akkor élhet e jogával, ha abban az évben a szerződő fél a díjfizetést már megkezdte vagy a díjfizetés halasztásában állapodtak meg.”

Reaktiválás

A biztosítások tekintélyes hányada azért szűnik meg, mert a biztosított a respiro alatt valamely okból díjtartozását nem egyenlítette ki.

A biztosítások - melyek a díjfizetés elmulasztása miatt megszűntek - az eredeti tartalommal újra érvénybe léphetnek, ha a szerződő fél ezt 120 napon belül kéri és a biztosító ezt elfogadja.

A megszűnt biztosítás újbóli érvénybelépését reaktiválásnak nevezzük. A szerződés megszűnésétől a reaktiválás idejéig terjedő időszakra szolgáltatási (kártérítési) kötelezettség nem áll fenn, viszont a korábban esedékessé vált, de meg nem fizetett díjat be kell fizetni.

A Ptk. 6:449. § szerint:

„(2) Abban az esetben, ha a szerződés az (1) bekezdésben írt módon, a folytatólagos díj meg nem fizetése következtében szűnt meg, a szerződő fél a megszűnés napjától számított százhusz napon belül írásban kérheti a biztosítót a kockázatviselés helyreállítására. A biztosító a biztosítási fedezetet a megszűnt szerződés feltételei szerint helyreállíthatja, feltéve, hogy a korábban esedékessé vált biztosítási díjat megfizetik.”

Ha a reaktiválás megtörténik, **kárbiztosítás** esetén újra mérlegelni kell a kockázatvállalás körülményeit (pl. casco-biztosításnál meg kell szemlélni az autót).

Életbiztosításnál, az eredeti szerződéskötés feltételeihez hasonlóan újabb egészségügyi nyilatkozatra vagy orvosi vizsgálatokra van szükség. Ezzel ellentétben a visszavásárolt életbiztosítást nem lehet újra érvénybe helyezni! A visszavásárolt biztosítás nem díj-nemfizetés miatt, hanem visszavásárlásban történt megegyezés folyamánként szűnt meg.

A díj nem fizetés jogkövetkezményeivel a biztosítási szerződés megszűnése című fejezetben foglalkozunk.

3.5.2. Közlési- és változásbejelentési kötelezettség

Közlési kötelezettség - figyelemmel a Ptk. 6:452. § (5) bekezdésére - egyaránt terheli a szerződő felet és a biztosítottat, ha a biztosítási szerződést nem maga a biztosított köti.

A Ptk. 6:452. § (2) bekezdés szerint:

„A szerződő fél köteles a szerződéskötéskor a biztosítás elvállalása szempontjából lényeges minden olyan körülményt a biztosítóval közölni, amelyet ismert vagy ismernie kellett. A biztosító írásban közölt kérdéseire adott, a valóságnak megfelelő válaszokkal a szerződő fél közlési kötelezettségének eleget tesz. A kérdések megválaszolatlanul hagyása önmagában nem jelenti a közlési kötelezettség megsértését.”

A Ptk. 6:452. § (5) bekezdés szerint:

„A közlésre és változás bejelentésére irányuló kötelezettség egyaránt terheli a szerződő felet és a biztosítottat; egyikük sem hivatkozhat olyan körülményre, amelyet bármelyikük elmulasztott a biztosítóval közölni, noha arról tudnia kellett, és a közlésre vagy bejelentésre köteles lett volna.”

Abban az esetben, ha a biztosított a biztosítási szerződés nyomtatványában azok kitöltése során megfelelő válaszokat ad, illetve helyes adatokat rögzít, közlési kötelezettségének eleget tesz.

A biztosító és ügyfelei között általában hosszútávra szóló kapcsolatot teremtő életbiztosítási szerződések esetében az idő előre haladtával egyre csökken annak a jelentősége, hogy a szerződés létrejöttkor a biztosított maradéktalanul eleget tett-e közlési kötelezettségének vagy sem.

Erre figyelemmel az életbiztosítás esetén különleges szabályok érvényesülnek a közlési kötelezettséggel kapcsolatban:

A Ptk. 6:482. § (1) bekezdés szerint:

„Ha a biztosító a szerződéskötést követően szerez tudomást a szerződéskötéskor már fennállt lényeges körülményről, az ebből eredő jogokat a szerződés fennállásának az első öt évében gyakorolhatja.”

A Ptk. 6:482. § (2) bekezdés szerint:

„A közlési kötelezettség megsértése ellenére beáll a biztosító kötelezettsége, ha a szerződés megkötésétől a biztosítási esemény bekövetkeztéig öt év már eltelt.”

Míg a közlési kötelezettség a szerződéskötéskor terheli a szerződőt (a biztosítottat), a **változásbejelentési** kötelezettség állította követelményeknek a szerződéskötést követően kell eleget tenni.

A Ptk. 6:452. § (2) bekezdése szerint:

„A szerződő fél köteles a lényeges körülmények változását a biztosítónak írásban bejelenteni.”

A Ptk. 6:482. § (3) bekezdés szerint:

Az (1) és a (2) bekezdés rendelkezéseit a szerződésben meghatározott lényeges körülmények változására vonatkozó bejelentési kötelezettség megsértésének következményeire is megfelelően alkalmazni kell. A biztosító ezzel kapcsolatos jogainak gyakorlására nyitva álló öt éves időszak a változásbejelentési határidő leteltét követő napon kezdődik.

Információadási kötelezettség a szerződőt/biztosítottat tehát nemcsak a biztosítás megkötésének és a változásjelentő benyújtásának időpontjában terheli, hanem változásbejelentési kötelezettsége áll fenn a biztosítási szerződés hatálya alatt minden olyan esetben, amikor a szerződésben meghatározott lényeges körülmények változtak, (pl. toldaléképítéssel a szobák száma változott a lakásbiztosítást érintően, valamint a korábban általános üzemmódban használt gépjárművet taxiként üzemeltetnek vagy bérbe adnak; ezt a legtöbb feltétel pótdíjazza vagy kizárja).

Az ilyen jellegű változtatást a biztosítási szerződés feltételeiben meghatározott időn belül a biztosítónak be kell jelenteni, amely javaslatot tehet a szerződés módosítására.

A közlési- és változásbejelentési **kötelezettség megsértése** a biztosító mentesülését (a szolgáltatás megtagadását) eredményezheti akkor, ha az elhallgatott, vagy be nem jelentett körülmény a bekövetkezett biztosítási eseménnyel összefüggésben állt.

A közlési és változásbejelentési kötelezettség megsértésének következménye [Ptk. 6:452. § (3) bekezdés] a biztosító mentesülése lehet szolgáltatási kötelezettsége alól.

„A közlésre vagy a változás bejelentésére irányuló kötelezettség megsértése esetén a biztosító kötelezettsége nem áll be, kivéve, ha a szerződő fél bizonyítja, hogy az elhallgatott vagy be nem jelentett körülményt a biztosító a szerződéskötéskor ismerte, vagy az nem hatott közre a biztosítási esemény bekövetkeztében.”

3.5.3. Kárbejelentési és felvilágosítás-adási kötelezettség

Fontos kötelezettsége a szerződő félnek, illetve a biztosítottnak a biztosítási esemény bekövetkeztének bejelentése, ennek a szerződésben megállapított határidőben kell megtörténnie. A tájékoztatási kötelezettség ugyanakkor fennmarad a biztosítási esemény bekövetkeztét követően is, ha a biztosító további felvilágosítást kér a biztosítási eseménnyel, annak körülményeivel kapcsolatban, azt a biztosított szintén köteles megadni. A szerződő félnek, illetve a biztosítottnak azt is lehetővé kell tennie, hogy a biztosító a felvilágosítások tartalmát – például helyszíni szemle keretében – ellenőrizze.

E kötelezettség megszegése súlyos következménnyel járhat, a biztosító kötelezettsége ugyanis nem áll be, ha a bejelentési, tájékoztatási kötelezettség megszegése miatt a biztosító kötelezettsége szempontjából lényeges körülmény kideríthetatlenné válik.

A Ptk. 6:453. §-a szerint:

„A biztosító kötelezettsége nem áll be, ha a szerződő fél, illetve a biztosított a biztosítási esemény bekövetkezését a szerződésben megállapított határidőben a biztosítónak nem jelenti be, a szükséges felvilágosítást nem adja meg, vagy a felvilágosítások tartalmának ellenőrzését nem teszi lehetővé, és emiatt a biztosító kötelezettsége szempontjából lényeges körülmény kideríthetatlenné válik.”

3.6. Biztosítási szerződés módosítása

A biztosítási szerződést a felek közös megegyezéssel bármikor módosíthatják. A biztosítási szerződés tartalmának módosítására sor kerülhet a biztosítási szerződés létrejötte előtt, a megkötés folyamatában és a szerződés fennállása alatt is.

A szerződésmódosításnak ugyanabban a formában kell történnie, mint a szerződéskötésnek.

3.6.1. Módosítás a megkötés folyamatában

A szerződés tartalmának annak létrejötte előtti módosításáról már a szerződés megkötése folyamatának ismertetése során szoltunk.

3.6.2. A szerződés módosítása annak fennállása alatt

A Ptk. 6:446. § (1) bekezdése így rendelkezik:

„Ha a biztosító a szerződéskötés után szerez tudomást a szerződést érintő lényeges körülményekről vagy azok változásáról, és ezek a körülmények a biztosítási kockázat jelentős növekedését eredményezik, a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül javaslatot tehet a szerződés módosítására, vagy a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.”

Amennyiben a biztosított a szerződés módosítására irányuló javaslatot nem fogadja el, illetve arra nem válaszol, úgy a szerződés a javaslat közlésétől számított 30. napon megszűnik, melyre a javaslat megtételekor a biztosítottat figyelmeztetni kell.

A Ptk. 6:446. § (2) bekezdés szerint:

„Ha a szerződő fél a módosító javaslatot nem fogadja el, vagy arra annak kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem válaszol, a szerződés a módosító javaslat közlésétől számított harmincadik napon megszűnik, ha a biztosító erre a következményre a módosító javaslat megtételekor a szerződő fél figyelmét felhívta.”

3.6.3. Értékkövetés (Indexálás)

A Bit 4.§ 27. pontja számos más fogalom mellett az értékkövetés fogalmát az alábbiak szerint határozza meg:

„Értékkövetés: a biztosítási díjnak és a biztosítási összegnek - a kárgyakoriságtól függetlenül - az árszínvonal változásához évente egy alkalommal történő hozzáigazítása.”

A biztosítási szerződés módosításának gyakori és ezért közismert esete, hogy a felek eleve **értékkövetésben (indexálásban)** állapodnak meg, és amennyiben annak feltételei fennállnak, a biztosító erről értesíti a szerződő felet.

Az ilyen típusú szerződésmódosítási javaslat el nem fogadása azonban nem feltétlen jár a biztosítási szerződés megszűnésével; (pl. lakásbiztosítás esetén alulbiztosítás mellett marad hatályban a szerződés, életbiztosítás esetén pedig a biztosítási összeg nem emelkedik, hanem a javaslat megtétele előtti összegben rögzül.)

3.6.4. A szerződés módosítás egyéb esetei

A biztosítási szerződés módosításának további esetei a már meglévő, érvényes - jogilag és szakmailag helyes tartalmú - szerződés kockázatvállalási körülményeinek megváltoztatását jelenthetik. Ezekben az esetekben, ha módosztatás is történik átdolgozásról, ha módosztatás nem történik, akkor helyettesítésről beszélünk (pl. összegemelés, tartammódosítás, értékkövetés). Természetesen a biztosító közlésére a szerződő-biztosítottnak a fentiek alapján van módja reagálni. Történhet a módosítás úgy is, hogy a régi biztosítási szerződés érvényben marad, s ezen a szükséges változásokat - egy utólag kibocsátott függelékkel - módosítják.

Módosítás az adószabályok változása miatt

Speciális esete a biztosítási szerződés módosításának, amikor a biztosítási szerződésre tekintettel igénybe vehető adókedvezményre vagy adójóváírásra jogosító jogszabályi feltételek megváltoznak. Ebben az esetben a Bit. lehetőséget ad a biztosítónak, hogy javaslatot tegyen a biztosítási szerződés vagy az ahhoz kapcsolódó általános szerződési feltételek megváltozott szabályozásra tekintettel történő módosítására annak érdekében, hogy a szerződés tartalma az adókedvezmény vagy adójóváírás igénybevételére jogosító feltételeknek megfeleljen.

A módosítás hatályba lépéséhez nem szükséges a szerződő kifejezett nyilatkozata, elfogadása, elegendő, ha a módosító javaslatot az arról szóló tájékoztatás kézhezvételétől

számított harminc napon belül nem utasítja el, ebben az esetben a szerződés a módosító javaslatban meghatározott feltételekkel a jogszabályváltozás hatálybalépésének időpontjával módosul.

A kötelező gépjármű felelősségbiztosítási díj módosulása

A biztosítási szerződés kivételesen automatikusan, a felek nyilatkozata nélkül is módosulhat. Erre a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás esetében van mód, a határozatlan tartamú kötelező gépjármű felelősségbiztosítási szerződés díja ugyanis a meghirdetett díjtarifa módosulása esetén a következő biztosítási időszak első napjától kezdődő hatállyal a biztosítási időszak kezdőnapján alkalmazandó díjtarifa szerint módosul.

3.7. A biztosítási szerződés megszűnése

3.7.1. A kockázatviselés megszűnése

Mint azt korábban írtuk, a biztosítási szerződés létrejöttének napja és a biztosítás hatálybalépésének (a kockázatviselés kezdetének) napja a legtöbb esetben nem esik egybe. Ezzel szemben a biztosítási szerződés megszűnése és a biztosító kockázatviselésének megszűnése általában egybeesik.

A biztosítás hatályának megszűnését sok tényező eredményezheti. Megtakarítási jellegű életbiztosítás megszűnése után maradékjogokat is érvényesíthet a biztosított.

A biztosítási szerződés hatálya (a kockázatviselés) megszűnhet az egész biztosítási szerződésre nézve, ami a szerződés egyidejű megszűnését is eredményezi.

A megszűnés azonban korlátozódhat egyes vagyontárgyakra, egyes veszélyekre is, vagy - bizonyos kockázati körülmények esetén - a kockázatviselés átmenetileg szűnik meg, ami általában a szerződés megszűnését nem vonja maga után.

Ha a biztosításnak több biztosítottja van, a biztosítás hatálya megszűnhet egyes biztosított személyekre nézve is, azonban ettől függetlenül - a biztosítási módozattól függően - a szerződés változatlanul hatályban marad.

A biztosítási szerződés és a biztosítás hatálya megszűnésének konkrét esetei:

3.7.2. A felek megállapodása

Mivel a felek a szerződést egybehangzó akaratnyilvánításukkal hozták létre, természetesen írásbeli megegyezéssel azt bármikor meg is szüntethetik. Közös megegyezéssel történő megszüntetés esetén a szerződés a jövőre nézve megszűnik, a felek további szolgáltatásokkal nem tartoznak, de a szerződés megszűnését megelőzően nyújtott szolgáltatásaik tekintetében kötelesek egymással elszámolni.

3.7.3. A rendes felmondás

A biztosítási szerződés és a biztosító kockázatviselése megszűnik a biztosítás felmondásával. A felmondás jogával főszabály szerint a szerződő fél és a biztosító is élhet, az életbiztosítási és az egészségbiztosítási szerződés ugyanakkor a biztosító részéről nem mondható fel! (A szerződési feltételek a szerződő fél részére megadhatják a felmondás jogát, a biztosító részére ugyanakkor nem.)

A felmondás általános szabályai a kárbiztosítás esetén:

- a biztosítási szerződés csak írásban mondható fel;
- csak a biztosítási időszak végére lehet;
- a felmondási idő 30 nap.

A Ptk. 6:466. § (1) bekezdés szerint:

„A határozatlan időre kötött szerződést a felek írásban, a biztosítási időszak végére, harmincnapos felmondási idővel felmondhatják.”

Ebben a körben kell megemlíteni, hogy a felek kárbiztosítás esetén a rendes felmondás jogát maguk is korlátozhatják:

A Ptk. 6:466. § (2) bekezdés szerint:

„A felmondási jog legfeljebb három évre zárható ki. A felmondási jog három évnél hosszabb időre történő kizárása a három évet meghaladó részében semmis.”

Ptk. 6:466. § (3) bekezdés:

„Ha a szerződés három évnél hosszabb időre szól, és a felek nem kötötték ki, hogy az a megállapított időtartam eltelte előtt is felmondható, a negyedik évtől kezdve a szerződést bármelyik fél felmondhatja”.

Végül megjegyezzük, hogy életbiztosítás esetén a biztosító rendes felmondási jogát a törvény korlátozza akkor, amikor kimondja a Ptk. 6:483.§ (2) bekezdése, hogy

„Az életbiztosítási szerződést - a biztosítási kockázat jelentős növekedésének esetét kivéve - a biztosító nem mondhatja fel.”

3.7.4. Lejárat

A biztosítási szerződések egy részét határozott időre kötik, s ezen idő letelte után a szerződés automatikusan megszűnik.

A lejáratot természetesen nem követheti a respiro időszaka, hiszen a biztosítónak a továbbiakban nincs követelése. Ha a tartam lejáratára meghatározott naptári naphoz van kötve, akkor a megszűnés a jelzett nap 24. órája. (pl. az utas 30 napos tartamra UTAZÁSI biztosítást köt, a 30. nap 24. órájkor a szerződés és a biztosító kockázatviselése megszűnik)

3.7.5. A biztosítási esemény bekövetkezése

A biztosítás hatályának és a szerződésnek a megszűnését eredményezi, ha a biztosítási szerződésben rögzített biztosítási esemény bekövetkezte eredményeként a biztosító a biztosítással fedezett teljes összeget kifizette. (Például, ha az életbiztosítás biztosítottja meghal, vagy a balesetbiztosítás biztosítottja halálos balesetet szenved. Ilyen eset a kárbiztosításban, ha a kockázatviselés tárgya teljes /totál/ kárt szenved.)

3.7.6. A biztosított halála

Ez a tény elsősorban az életbiztosítások esetében szünteti meg a szerződést, amely egyben a biztosítási esemény bekövetkezését és a szerződés teljesülését (a biztosítási összeg esedékesé válását) is eredményezi. A biztosított halála, pl. a felelősségbiztosításokban is megszüntetheti a szerződést.

3.7.7. A biztosítási érdek megszűnése (érdekmúlás)

A kárbiztosítási szerződések érvényességének előfeltétele, hogy a biztosítás közvetett tárgya épségben maradásához a biztosítottnak érdeke fűződjék; vagy a szerződő a biztosítást érdekelt személy javára kösse meg.

A biztosítási érdek leggyakrabban a vagyontárgy tulajdonából ered (tulajdonosi érdek), de érdekkapcsolatot teremthet a haszonélvezet, használat, őrzésbe, kölcsönbe vétel, dolgok bérlete is.

Gyakori, hogy a biztosított vagyontárgyak a biztosított érdekeltségi köréből kikerülnek (pl. a biztosított gépkocsit eladják, elajándékozzák, a zálogjog megszűnik a járműre; a bérlő által biztosított lakóépületből a bérlő kiköltözik stb.).

Ha a biztosított érdekeltsége a biztosított vagyontárgyakra megszűnik, a biztosító kockázatviselése és a biztosítási szerződés is megszűnik.

A Ptk. 6:454. § (2) bekezdés szerint:

„Ha a biztosító kockázatviselésének tartama alatt a biztosítási esemény bekövetkezése lehetetlenné vált vagy a biztosítási érdek megszűnt, a szerződés vagy annak megfelelő része megszűnik.”

Ugyancsak ez a jogkövetkezménye annak, ha a biztosítási érdek a szerződés létrejötte után, de a kockázatviselés kezdete előtt szűnik meg.

A szerződés érdekmúlás miatti megszűnésének gépjármű-felelősségbiztosítás esetén az általános szabályokhoz képest még egy további feltétele van: a biztosítási érdek megszűnése a biztosítóval szemben csak akkor hatályos, ha a biztosítónál bemutatták a gépjármű forgalomból való kivonását tanúsító hatósági okiratot; tulajdonos (üzembentartó) változásnál bemutatták a tulajdonjogot átruházó szerződést vagy egyéb okiratot. Ezekben az esetekben a biztosító kockázatviselése a forgalomból való kivonás, illetőleg az átruházó szerződés vagy okirat keltezése napján szűnik meg.

3.7.8. A lehetetlenülés

A biztosító kockázatviselésének megszűnését eredményezi a biztosítási esemény bekövetkeztének lehetetlenné válása.

A biztosítási esemény bekövetkeztének lehetetlenné válása hasonló az érdekmegszűnéshez, azonban a kettő mégsem azonos. Az érdekmegszűnést általában a dolgoknak a biztosított birtokából való kikerülése eredményezi. Az esemény bekövetkeztének lehetetlenné válása nem érdekkapcsolat megszűnésével, hanem egyéb okokkal függ össze, melynek folytán a biztosítási szerződésben rögzített biztosítási esemény nem következhet be. (Pl. a jégkára biztosított lábonálló gabona tűz következtében elpusztul; a biztosított gépkocsit /felelősségi- és casco biztosítás/ a tulajdonos nem gépjárműként használja tovább, hanem alkatrészekre

bontja szét. A casco biztosítási szerződések körében ilyen ok lehet még pl. a felelősségi totálkár vagy a garanciális csere.)

3.7.9. A díj-nemfizetés

A kockázatvállalás ellenértékének, a biztosítási díjnak a meg nem fizetése is eredményezhet szerződésmegszűnést.

A Ptk. 6:449. § (1) bekezdés szerint:

„Ha az esedékes biztosítási díjat nem fizetik meg, a biztosító - a következményekre történő figyelmeztetés mellett - a szerződő felet a felszólítás elküldésétől számított harminc napos póthatáridő tüzésével a teljesítésre írásban felhívja. A póthatáridő eredménytelen elteltével a szerződés az esedékesség napjára visszamenő hatállyal megszűnik, kivéve, ha a biztosító a díjkövetelést késedelem nélkül bírósági úton érvényesíti.”

A Ptk. 6:449. § (2) bekezdés szerint:

„Abban az esetben, ha a szerződés az (1) bekezdésben írt módon, a folytatólagos díj meg nem fizetése következtében szűnt meg, a szerződő fél a megszűnés napjától számított százhusz napon belül írásban kérheti a biztosítót a kockázatviselés helyreállítására. A biztosító a biztosítási fedezetet a megszűnt szerződés feltételei szerint helyreállíthatja, feltéve, hogy a korábban esedékessé vált biztosítási díjat megfizetik.”

A Ptk. 6:467. § (1) bekezdése szerint a részleges díjfizetés kárbiztosítások esetén az alábbi jogkövetkezéssel jár:

„Ha az esedékes díjnak csak egy részét fizették meg, és a biztosító - a díjfizetési kötelezettség elmulasztására vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazásával - eredménytelenül hívta fel a szerződő felet a befizetés kiegészítésére, a szerződés változatlan biztosítási összeggel, a befizetett díjjal arányos időtartamra marad fenn.”

Ugyanakkor fontos tudni, hogy önmagában a díj-nemfizetés az életbiztosítás esetében nem jár a szerződés megszűnésével, hanem - mint később látni fogjuk - a biztosítási összeg leszállítása mellett díjmentessé válik.

3.7.10. Rendkívüli felmondás

A Ptk. meghatározott esetekben megadja a **biztosítónak a rendkívüli felmondás jogát**. E jog gyakorlására a biztosítónak akkor van módja, ha pl. a biztosító hallgatása révén jött létre egy olyan biztosítási szerződés, amely eltér a szabályzattól, vagy ha a szerződés létrejöttét követően a biztosítást érintő lényeges körülményekben változás következett be.

A Ptk. 6:446. § (1) bekezdés szerint:

„Ha a biztosító a szerződéskötés után szerez tudomást a szerződést érintő lényeges körülményekről vagy azok változásáról, és ezek a körülmények a biztosítási kockázat jelentős növekedését eredményezik, a tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül javaslatot tehet a szerződés módosítására, vagy a szerződést harminc napra írásban felmondhatja.”

A Ptk. 6.446. § (2) bekezdés szerint:

„Ha a szerződő fél a módosító javaslatot nem fogadja el, vagy arra annak kézhezvételétől számított tizenöt napon belül nem válaszol, a szerződés a módosító javaslat közlésétől számított harmincadik napon megszűnik, ha a biztosító erre a következményre a módosító javaslat megtételekor a szerződő fél figyelmét felhívta.”

A szerződő felet a szerződés rendkívüli felmondásának joga a Bit. szabályai szerint állomány-átruházás esetén illeti meg (állomány-átruházás során az eredeti biztosító helyébe egy másik biztosító lép a biztosítási jogviszonyban).

Az állomány-átruházás során a Ptk. tartozásátvállalásra vonatkozó szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy az állomány-átruházáshoz nem szükséges a biztosítottak, szerződő felek hozzájárulása. Az állomány-átruházással - a Felügyelet engedélyének időpontjától - a biztosítási állományt átvevő biztosító válik a szerződés alanyává.

A szerződésállományt átvevő biztosító - az engedélyező határozat kézhezvételétől számított harminc napon belül - írásban köteles az átadásról minden érintett felet és biztosítottat értesíteni. A szerződő fél és a biztosított az értesítés kézhezvételétől számított harminc napon belül az átvevő biztosítóhoz intézett írásbeli nyilatkozatával a szerződését - harminc napra - felmondhatja.

Biztosítók egyesülése, beolvadása és szétválása esetén - az állomány-átruházási szabályoknak megfelelően - szintén élhet ezzel a felmondási lehetőséggel a szerződő fél és a biztosított.

3.7.11. Visszavásárlás

A maradékjogok két alaptípusa:

- díjmentes leszállítás (a szerződés ilyenkor nem szűnik meg);
- visszavásárlás.

A Ptk.6:484. § (1) bekezdés szerint:

„A díjfizetés elmulasztása esetén a kockázati életbiztosításnak nem minősülő életbiztosítási szerződés megfelelően csökkentett biztosítási összeggel marad fenn (a továbbiakban: díjmentes leszállítás). A szerződő fél e jogkövetkezmény helyett választhatja a szerződés rendes felmondását.”

Díj nem fizetése esetén a biztosító általában automatikusan a díjmentes leszállítást alkalmazza. Abban az esetben azonban, ha az ügyfél jelentkezik és a visszavásárlási összeg visszafizetését igényli, akkor a biztosítónak ezt meg kell tennie. Az életbiztosítási kötvények - a díjmentes leszállításhoz hasonlóan - tartalmazzák a visszavásárlási táblázatokat is.

Visszavásárlás esetén a biztosítási szerződés teljes egészében megszűnik.

A Ptk.6:484. § (2) bekezdés szerint:

„A biztosító mentesül a biztosítási összeg kifizetése alól, ha a biztosított a kedvezményezett szándékos magatartása következtében vesztette életét; a visszavásárlási összeg ebben az esetben az örökösöket illeti meg, és a kedvezményezett abból nem részesülhet.”

A Ptk.6:484. § (3) bekezdés szerint:

„A szerződés a biztosítási összeg kifizetése nélkül szűnik meg, és a biztosító a visszavásárlási összeget köteles visszatéríteni, ha a biztosított szándékosan elkövetett súlyos bűncselekménye folytán, azzal összefüggésben vagy a szerződéskötéstől számított két éven belül elkövetett öngyilkossága következtében halt meg.”

A díjtartalékos életbiztosítások meghatározott idő letelte után a biztosítási szerződés az ún. maradékjogok érvényesíthetősége mellett is megszűnhet.

A biztosítási szerződés fennmaradása mellett a biztosító kockázatviselése megszűnésének esetei:

3.7.12. A kockázat (biztosítási összeg) kimerülése

A biztosítási szerződés ugyan nem szűnik meg, de annak hatálya a biztosítási összeg időszakos kimerülésével bizonyos ideig szünetelhet.

Más megállapodás hiányában a biztosítási időszakra vonatkozóan a vagyonbiztosítási összeg a kifizetett szolgáltatási összeggel csökken, kivéve, ha a szerződő fél a csökkent biztosítási összeget, illetve a biztosítási időszakra vonatkozó díjat kiegészíti.

A Ptk. 6:461. § (1) bekezdés szerint:

„Az adott biztosítási időszakra vonatkozó biztosítási összeg az ugyanazon biztosítási időszakban bekövetkezett biztosítási esemény miatt kifizetett összeggel csökken, kivéve, ha a szerződő fél a díjat megfelelően kiegészíti.”

A Ptk. 6:461. § (2) bekezdés szerint:

„Az (1) bekezdés szerinti jogkövetkezményt a biztosító abban az esetben alkalmazhatja, ha arra legkésőbb a szolgáltatás teljesítésével egyidejűleg írásban felhívta a szerződő fél figyelmét, és a fedezetfeltöltés díját közölte.”

Ptk. 6:461. § (2) bekezdés szerint:

„Ha a szerződő fél a fedezetfeltöltés jogával nem él, a szerződés a kifizetett összeggel csökkentett biztosítási összeg mellett marad hatályban a folyó biztosítási időszakra.”

A biztosítási események bekövetkezése részleges biztosítási összeg kimerüléseket is eredményezhet, sőt ez a jellemző a vagyon- és balesetbiztosításoknál. A részleges kockázat-kimerülés egyrészt a vagyontárgyakban bekövetkező részleges károk miatt áll elő (pl. a csőrepedés csak a parkettát áztatta fel, de az épület egyébként lakható), másrészt azzal, hogy az alkalmazott biztosítási módozatok nagyjából részben többkockázatúak, ugyanakkor egyidőben csak egy-egy kockázattal kapcsolatban fordul elő a káresemény.

3.7.13. A biztosítási szerződés szüneteltetése

A biztosítási szerződés ugyan nem szűnik meg, de annak hatálya valamilyen okból kifolyólag bizonyos ideig szünetelhet.

(Például a gépjármű-felelősségbiztosítások kapcsán, amikor a biztosítási fedezet - a motorkerékpárokra és a segéd-motorkerékpárokra kötött szerződések kivételével - kettőtől

tizenkettő hónapig terjedő időtartam alatt nem áll fen, ha a biztosított bemutatja a gépjármű üzemén kívül helyezéséről szóló hatósági tanúsítványt. A szüneteltetés a bejelentést követő hónap első napjától kezdődik és tart az újbóli üzembe helyezés napjáig.)

Életbiztosítási szerződések esetén a szerződő kívánságára a biztosítók engedélyezhetik a díjfizetés szüneteltetését.

Ennek oka lehet a szerződő rövid ideig tartó, kedvezőtlen anyagi helyzete (hirtelen nagyobb finanszírozási vagy vásárlási akció stb.). A biztosítás tartama ilyenkor a szüneteltetés időtartamával növekszik, a tartamvégi szolgáltatás mértéke nem változik, azonban, ha a szüneteltetés időtartama alatt következik be a biztosítási esemény, akkor a biztosító vagy visszavásárlási összeget, vagy díjmentesen leszállított összeget térít. A szüneteltetés utáni eredeti feltételekkel való kockázatviseléshez - az ajánlat felvételéhez hasonlóan - egészségi nyilatkozat vagy orvosi vizsgálat szükséges.

3.7.14. A technikai megszűnés (törlés)

A hatályát veszített, már megszűnt biztosítási szerződésnek a biztosító aktuális szerződéseket tartalmazó nyilvántartásából történő törlését jelenti.

A törlés ügyviteli folyamat, amely azt jelenti, hogy a biztosítást, a biztosító díj- vagy (és) állomány-nyilvántartásból törlik, tehát nem élő biztosításként tartják nyilván.

3.8. A biztosító megtérítési igénye és visszakövetelési joga (regressz)

A jog a károkozást szükségszerűen szankcionálja, ezzel kívánja elérni azt, hogy mindenki tartózkodjék, óvakodjék a károkozástól.

Kár bekövetkezésekor a biztosító kárbiztosítási szerződés esetén a kárt a károsult biztosított részére megtéríti, ez azonban nem jelenti minden esetben azt, hogy a károkozó a kár jogi következményei alól mentesül.

A biztosító a károsultnak kifizetett összeg erejéig megtérítési igényt érvényesíthet. Ez azt jelenti, hogy a kifizetett kárösszeget a felelőstől visszakövetelheti *(pl. így követelheti vissza a biztosító a betörőtől a kifizetett kárt, valamint a fenntartótól a bérletben keletkezett olyan kárt, amelyért a bérbeadó felelős stb.)*.

A Ptk. 6:468. § (1) bekezdés szerint:

„A biztosítót az általa megtérített kár mértékéig megtérítési igény illeti meg a károkozóval szemben, kivéve, ha a károkozó a biztosítottal közös háztartásban élő hozzátartozó. A megszűnt követelés biztosítékai fennmaradnak, és e követelést biztosítják.”

A korábbi szabályozás a biztosító törvényi engedményi jogát biztosította, amely szerint a biztosítottat megillető jogok törvény alapján átszálltak a biztosítóra. Ehelyett a hatályos Ptk. megtérítési igényről tesz említést. A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvényben azonban megmaradt a törvényi engedmény szabályozása. Eszerint amennyiben a biztosító vagy a Kártalanítási Számla kezelője a kárt megtérítette, a megtérített összeg erejéig őt illetik meg azok a jogok, amelyek a biztosítottat - meghatározott esetekben az üzemben tartót és a vezetőt - illették meg a kárért felelős személlyel szemben. A megtérítési igény speciális esetét a felelősségbiztosításoknál visszkereseti jognak (regressznek) is nevezik. A biztosító ilyenkor a saját biztosítottjától jogosult a kifizetett összeget

visszakövetelni, jellemzően annak meghatározott súlyosan gondatlan magatartása miatt (pl. a járművet ittasan vezetve okozott kárt).

A kárrendezési munka során fel kell tárnia azt a körülményt is, hogy a bekövetkezett kárért valaki felelőssé tehető-e. Az okozott kár megtérítéséért - illetve a biztosító által kifizetett kártérítés visszafizetéséért - nemcsak természetes személyek, hanem jogi személyek, társaságok is felelhetnek (pl. a vállalkozás alkalmazott hegesztője tűzkárt okozott és több lakás kiégett).

A Ptk. 6:469. § szerint:

„Ha a biztosított vagyontárgy megkerül, a biztosított arra igényt tarthat; ebben az esetben a biztosító által teljesített szolgáltatást köteles visszatéríteni.”

A biztosítónak a károsult kártalanítása a feladata. Azokban az esetekben, amikor a kártérítés kifizetése után a megtérített vagyontárgyak megkerülnek, a vagyontárgyak sorsáról rendelkezni kell.

Ha a biztosító a kártérítési összeget kifizette és az előkerült vagyontárgyra a biztosított nem tart igényt, az előkerült vagyontárgy tulajdonosa erre irányuló megfelelő tulajdonátruházási megállapodás alapján a biztosító lehet. Abban az esetben pedig, ha a biztosított igényt tart az előkerült vagyontárgyra, a kártérítési összeget tartozik visszafizetni.

3. B) AZ EGYES BIZTOSÍTÁSI TÍPUSOKRA VONATKOZÓ POLGÁRI JOGI SZABÁLYOK

Előljáróban meg kell jegyezni, hogy a Bit. és a Ptk. logikai rendszere nincs teljesen szinkronban az egyes szerződéstípusokat illetően, mert a Bit. alapvetően élet- és nem-életbiztosítási ágakról rendelkezik, míg a Ptk. kár, összeg és egészségbiztosítási szerződésekről.

3.9. Kárbiztosítás (Vagyonbiztosítás)

Mint korábban a szabályt már rögzítettük, vagyonbiztosítási szerződést csak az köthet, aki a vagyontárgy megóvásában érdekelt, vagy aki a szerződést érdekelt személy javára köti meg (pl. a bérlő, a fuvarozó, a felelős őrző).

Biztosítási összeg: túlbiztosítás - alulbiztosítás

A biztosítási összeg az az összeg, amely a biztosítónak a biztosítási esemény bekövetkeztével beálló teljesítési kötelezettségének rendszerint felső összeghatárát jelenti.

A Ptk. értelmében a biztosítási összeg nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy valószínű értékeit (**túlbiztosítás tilalma**).

A Ptk. 6:458. § (1) bekezdés szerint:

„A biztosítási összeg nem haladhatja meg a biztosított vagyontárgy értékét. A biztosított érdek értékét meghaladó részben a biztosítási összegre vonatkozó megállapodás semmis, és a díjat megfelelően le kell szállítani. E rendelkezés ellenére is lehet biztosítási szerződést kötni valamely vagyontárgy várható értéke, továbbá helyreállításának vagy új állapotban való beszerzésének értéke erejéig.”

A Ptk. 6:458. § (2) bekezdés szerint:

„A biztosítási esemény bekövetkezésekor a biztosító szolgáltatási kötelezettségének felső határa a biztosítási összeg.”

Ez alól a törvény kivételt enged akkor, amikor azt mondja, hogy e rendelkezések ellenére is lehet biztosítási szerződést kötni valamely vagyontárgy várható értéke, továbbá helyreállításának, illetőleg új állapotban való beszerzésének értéke erejéig (újérték biztosítás).

Alulbiztosítás esetében a biztosítási összeg kisebb, mint a vagyontárgy értéke - ilyenkor a biztosító (ellenkező megállapodás hiányában) a kárt olyan arányban köteles megtéríteni, ahogy a biztosítási összeg a vagyontárgy értékéhez aránylik (pro rata kártérítés).

A Ptk. 6:461. § szerint *„Ha a biztosítási összeg a biztosított érdek értékénél kisebb, a biztosító a kárt a biztosítási összegnek a vagyontárgy értékéhez viszonyított arányában köteles megtéríteni.”*

A Ptk. 6:463. § (4) bekezdés szerint

„Alulbiztosítás esetén a biztosító a kárenyhítés költségeit a biztosítási összeg és a

vagyontárgy értékének arányában köteles megtéríteni.”

A biztosított (szerződő) kötelezettségei:

Díjfizetési kötelezettség

Díjfizetési kötelezettség: (ha azonos a szerződéssel) - erről korábban már részletesen szóltunk.

Kármegelőzési kötelezettség

A Ptk. 6:463. § (1) bekezdése szerint:

„A szerződő fél és a biztosított a kár megelőzése érdekében az adott helyzetben általában elvárható magatartást köteles tanúsítani. Ezt az elvárhatósági követelményt kell támasztani abban az esetben is, ha a szerződés szabályozza a szerződő fél és a biztosított kármegelőzési teendőit, előírja a kár megelőzését vagy enyhítését célzó eszközöket, eljárásokat, szakképzettségi követelményeket.”

Ez vonatkozik a biztosítási szerződésekre is, két fontos megjegyzéssel:

- felek a kármegelőzés konkrét eseteiben megállapodhatnak (pl.: szólhat úgy a casco szerződés, hogy ha egy gépkocsi zárszerkezetét megrongálják a biztosított köteles azt a rendőrségnek bejelenteni és a zárat kicserélni, a biztosító pedig a költség felét megfizetni);
- a biztosítási szerződés a kármegelőzési kötelezettség megsértését gyakran, hibásan, kizárásként, illetve mentesülésként határozza meg, ugyanakkor ez nem jár minden esetben azzal, hogy a biztosító a kármegelőzési kötelezettség megsértése esetén szabadulna a szolgáltatási kötelezettsége alól.

Kárenyhítési kötelezettség

A kármegelőzés a kár elkerülését, a kárenyhítés pedig a már bekövetkezett kár következményeinek a csökkentését jelenti, melyben a biztosított nem hagyatkozhat csupán a biztosító szolgáltatására.

A Ptk. 6:463. § (2) bekezdése szerint:

„A szerződő fél és a biztosított a biztosító előírásai és a káresemény bekövetkezésekor adott utasításai szerint, ezek hiányában az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelménye szerint köteles a kárt enyhíteni.”

Mindkét esetben a biztosítási szerződés konkrét feladatokat is ró a biztosítottra.

A kárenyhítés adott esetben nem mindig jár a kár valódi csökkenésével és csak utólag derül ki, hogy a választott megoldás valóban kárt enyhített vagy éppen növelte azt. (erre lehet példa, hogy a tűzoltók az erős vízszugár használatával néha jelentősebb kárt okoznak, mint a megmentett vagyontárgyak értéke.)

A Ptk. 6:463. § (3) bekezdése az ilyen esetekre is gondolva úgy rendelkezik, hogy

„A kárenyhítés költségei akkor is a biztosítót terhelik, ha a kárenyhítés nem vezetett eredményre.”

A kárkori állapot megőrzési kötelezettség

A Ptk. 6:465. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy

„A biztosítási esemény bekövetkezte után a biztosított vagyontárgy állapotán a biztosított a szerződésben megállapított határidőn belül csak annyiban változtathat, amennyiben az a kárenyhítéshez szükséges.”

A Ptk. 6:465. § (2) bekezdése szerint:

„Nem áll be a biztosító szolgáltatási kötelezettsége, ha a megengedettnél nagyobb mértékű változtatás következtében a biztosító szolgáltatási kötelezettségének elbírálása szempontjából lényeges körülmények kideríthetetlené váltak.”

Ennek a szabálynak a gyakorlatban ott van jelentősége, amikor a biztosító pl. helyszíni szemle során ellenőrzi, a bekövetkezett esemény okát, a kár mértékét, az előzményeket, a nem biztosítási eseményből eredő többletkárokat stb.

Ha változtatás mértéke nagyobb mérvű, és emiatt lényeges körülmények felderíthetetlené válnak, akkor a biztosító végső soron mentesülhet a szolgáltatás alól.

Ugyanakkor ebből a szabályból az is következik, hogy a kárenyhítési kötelezettség megelőzi a káridőponti állapot megőrzésének kötelezettségét.

Mentesülés

A Ptk. 6:464. § (1) bekezdése szerint:

„A biztosító mentesül szolgáltatási kötelezettsége alól, ha bizonyítja, hogy a kárt jogellenesen, szándékos vagy súlyosan gondatlan magatartással

a) a szerződő fél vagy a biztosított;

b) a velük közös háztartásban élő hozzátartozójuk, üzletvezetésre jogosult tagjuk vagy az általános szerződési feltételben meghatározott munkakört betöltő alkalmazottjuk, tagjuk vagy megbízottjuk; vagy

c) a biztosított jogi személynek az általános szerződési feltételben meghatározott vezető beosztású tisztségviselője vagy a biztosított vagyontárgy kezelésére jogosított tagja, munkavállalója vagy megbízottja okozta.”

A fenti rendelkezéseket a kármegelőzési és a kárenyhítési kötelezettség megszegésére is megfelelően alkalmazni kell.

3.10. Felelősségbiztosítás

Mindenekelőtt le kell szögezni, hogy a felelősségbiztosítás a vagyonbiztosítás egy sajátos típusa, de elterjedtsége és jövőbeli lehetőségei miatt egyre növekvő jelentősége indokolja az önálló tárgyalását. Számos szakma, illetve tevékenység folytatásához jogszabály előírja

felelősségbiztosítási szerződés megkötését.

3.10.1. Fogalma

A Ptk. 6:470. § (1) bekezdése szerint:

„Felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosított követelheti, hogy a biztosító a szerződésben megállapított módon és mértékben mentesítse őt olyan kár megtérítése, illetve sérelemdíj megfizetése alól, amelyre jogszabály értelmében köteles.”

A Ptk. 6:470. § (2) bekezdése szerint:

„A biztosítás kiterjed az eljárási költségekre, ha e költségek a biztosító útmutatásai alapján vagy előzetes jóváhagyásával merültek fel. A biztosított kérésére a biztosítónak a költségeket meg kell előlegeznie.”

A Ptk. 6:470. § (3) bekezdése szerint:

„A biztosítónak a károkozó biztosított jogi képviselési költségeit és a kamatokat akkor is meg kell térítenie, ha ezek a kártérítési összeggel együtt a biztosítási összeget meghaladják.”

A felelősségbiztosítási szerződésben a biztosítási szerződés egy kárkötelemmel találkozunk, hiszen a biztosított - a biztosítási esemény bekövetkezése esetén - egyben károkozó, aki az általa okozott kárért felelősséggel tartozik. Ez esetben a biztosítási szerződés valódi tárgya, a biztosítottnak az a vagyoni érdeke, hogy károkozása esetén a biztosító helyette a kárt megtérítse.

A biztosító kockázatviselése a felelősségbiztosításban is a biztosított személlyel szemben áll fenn. A felelősségbiztosításban a biztosítotton túlmenően további három személlyel találkozhatunk, éspedig a kárért felelős személlyel, a károkozóval és a károsulttal:

- A **károsult** az, aki a kárt elszenvedti.
- A **kárért felelős személy** a felelősségbiztosítási szerződésben azonos a biztosítottal. A felelősségbiztosítással a biztosítottól éppen az őt terhelő felelősséget, kártérítési kötelezettségét vállalja át a biztosító. A kárért felelős személy tehát az, aki másnak okozott kárért kártérítésre köteles.
- A **károkozó** a felelősségbiztosításban az, akinek közvetlen magatartása (cselekménye vagy mulasztása) a kár bekövetkezését előidézte. Nyilvánvaló, hogy a felelősségbiztosításban a károkozó nem minden esetben azonos a biztosítottal. Ha a biztosított természetes személy, felelhet olyan személy által okozott kárért, amit közvetlenül nem ő okozott (pl. gondviselő a vétőképtelen gyermek által okozott kárért). Jogi személyeknél a károkozás pedig minden esetben annak alkalmazottja, tagja stb. magatartására vezethető vissza. (pl. ha egy alkalmazott munkaviszonyával összefüggésben harmadik személynek kárt okoz - jogszabály eltérő rendelkezése hiányában - a károsulttal szemben a munkáltató felelős.)

Nem ritka az olyan eset, amikor az okozott kárért több személy felel. Többek károkozása esetén előfordulhat, hogy a károkozók közül egy vagy több személy rendelkezik a károkozó

minőségre vonatkozó felelősségbiztosítással.

Ha többen közösen okoznak kárt, felelőségük a károsulttal szemben egyetemleges, egymással szemben pedig magatartásuk felróhatósága arányában oszlik meg.

A komplex, összetett kockázatokkal együtt járó folyamatok, beruházások adott esetben megkövetelhetnek olyan biztosítási konstrukciós hálót is, ahol a felelősségbiztosításokat nem közvetlenül a biztosítottak kötik meg, hanem a felelősségbiztosítás létrehozásában érdekelt más szervezetek (pl. egy komplex beruházás fővállalkozói folyamatában a beruházó a tervező szervezetek helyett felelősségbiztosítást köt). Egyre nagyobb jelentőséggel bírnak az olyan felelősségbiztosítások is, amelyek a társaság vezető tisztségviselői (directors & officers) által e minőségükkel közvetlenül összefüggő magatartása következtében harmadik személyeknek vagy a társaságnak okozott károokra terjednek ki (ún. D&O biztosítások).

3.10.2. Alanyai

1. a **biztosító** (aki átvállalja a felelőségi kockázatot, a biztosított kártérítési kötelezettségét),
2. a **biztosított** (akinek a kártérítési felelőségét a biztosító átvállalja),
3. a **károsult** (aki testi épségében, egészségében, életében, vagyonában a kárt elszenvedte).

A biztosító közvetlenül a károsultnak teljesíti szerződésben vállalt kötelezettségét, állja a biztosított (károkozó) helyett a kártérítést.

A károsulti kötelezettségek a kár rendezése során, mindenekelőtt az együttműködési kötelezettségből fakadó elvárások, így a biztosított a szerződésben megállapított határidőn belül köteles a biztosítónak írásban bejelenteni, ha vele szemben a szerződésben meghatározott tevékenységével kapcsolatban kárigényt közölnek, vagy ha olyan körülményről szerez tudomást, amely ilyen kárigényre adhat alapot. A biztosítási esemény bejelentésére a biztosítási feltételekben legalább harminc napos bejelentési határidőt kell biztosítani.

A biztosítási esemény a kár bekövetkezése a károsultnál és a biztosítottal szemben e károkozással kapcsolatban érvényesített kártérítési igény jelentkezése. A felelősségbiztosítási szerződés alapján a biztosító a vagyoni kár és a sérelemdíj megfizetése iránti kötelezettsége alól is mentesíti a biztosítottat.

A felelősségbiztosítás kiterjed az eljárási költségekre is, ha e költségek a biztosító útmutatásai alapján vagy előzetes jóváhagyásával merültek fel. A biztosított kérésére a biztosítónak a költségeket meg kell előlegeznie.

A biztosítónak a károkozó biztosított jogi képviselési költségeit és a kamatokat akkor is meg kell térítenie, ha ezek a kártérítési összeggel együtt a biztosítási összeget meghaladják.

A biztosító a megállapított kártérítési összeget csak a károsultnak fizetheti ki, a károsult azonban igényét közvetlenül a biztosítóval szemben nem érvényesítheti (kivéve 2009. évi LXII. törvény, a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló törvény megengedi, hogy a károsult az igényét közvetlenül a felelősségbiztosítóval szemben is érvényesítse). Ez a szabály nem akadályozza meg, hogy a károsult a biztosítóval szemben ún. megállapítási pert

indítson, azaz annak bírósági megállapítása iránt indítson keresetet, hogy a biztosított felelősségbiztosítási fedezete a károkozás időpontjában a károsult kárára fennállt-e.

Kivételesen fizethet a biztosító a károkozónak is, de csak akkor, ha meggyőződött arról, hogy a károkozó biztosított a károsultat már kártalanította.

Ha a biztosított a vele szemben támasztott kártérítési igények miatti felelősségét vagy összegszerű helytállási kötelezettsége mértékét nyilvánvalóan megalapozatlanul vitatja, a biztosító jogosult a károsultnak teljesíteni. Az alaptalan tagadás többletköltségei (például, ha emiatt per indult, és a perköltségeket is meg kell fizetni) a biztosítottat terhelik; ha azokat a biztosító viselte, a biztosított azokat neki visszafizetni tartozik.

A biztosított és a károsult egyezsége a Ptk. 6:474. § (1) bekezdése alapján a biztosítóval szemben csak akkor hatályos, ha azt a biztosító tudomásul vette, a biztosított bírósági marasztalása pedig csak akkor, ha a biztosító a perben részt vett, a biztosított képviseléről gondoskodott, vagy ezekről lemondott.

A felelősségbiztosítás sajátosságait figyelembe véve röviden összefoglaljuk a jogérvényesítés lehetőségét:

A károsultnak a károkozót kell perelnie, de a perben a biztosító is részt vesz. Vagy átveszi a károkozó biztosított képviselét, vagy a károkozó mellett avatkozik a perbe. Részvétele a perben igen fontos, hiszen az "ostor rajta csattan", a károkozó elmarasztalása esetén neki kell átvállalnia a teljesítést. Ennek nem mond ellent, hogy a megállapított kártérítési összeget a biztosító csak a károsultnak fizetheti meg, hiszen a biztosítás célját csak akkor éri el, ha a tényleges reparáció feltételei a kárfizetéssel megteremtődnek. A törvény ezzel a rendelkezéssel kívánja megakadályozni azt, hogy a biztosított (károkozó) az általa esetleg közvetlen felvett biztosítási összeget saját céljára fordítsa, azaz a károsulttól elvonja.

3.10.3. A gépjármű üzemeltetőjének kötelező felelősségbiztosítása

A kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról a 2009. évi LXII. törvény szól.

A gépjármű felelősségbiztosítási szerződésre vonatkozó **legfontosabb szabályokat** az alábbiak szerint foglalhatjuk össze:

- minden magyarországi telephelyű gépjármű üzemeltetője (tulajdonos, bejegyzett üzemeltető) köteles a törvényben foglalt feltételek szerint felelősségbiztosítást kötni, és azt folyamatos díjfizetéssel hatályban tartani;
- arra az időszakra, amíg a gépjármű nem rendelkezik kötelező felelősségbiztosítási szerződéssel, az üzemeltetőnek fedezetlenségi díjat kell fizetnie. A fedezetlenségi díj az adott gépjármű vonatkozásában az üzemeltető biztosítási kötelezettségének - a szünetelés időtartamának kivételével - díjfizetés hiányában kockázatviselés nélküli időtartamára (fedezetlenség időtartama) a Kártalanítási Számla kezelőjét megillető, általa meghatározott díjtarifa alapján utólagosan megállapított díj;
- ez a kötelezettség a mindenkori üzemeltetőt a gépjármű hatósági engedéllyel és jelzéssel való ellátásának időpontjától az üzembe helyezésétől forgalomból való kivonásáig terheli;
- ahhoz, hogy a biztosító kockázatviselése már a biztosítási szerződés létrejöttét megelőzően megkezdődjék, a biztosító vagy az általa feljogosított személy írásbeli

elfogadó nyilatkozata szükséges;

- biztosító által nyújtott biztosítási fedezet hiányában a MABISZ által kezelt Kártalanítási Számla, illetve a Nemzeti Iroda, a kárrendezési megbízott vagy a kártalanítási szervezet áll helyt. A Kártalanítási Számla kezelője kizárólag olyan mértékben köteles helytállni, amilyen mértékben a károsult a kárának megtérítését a társadalombiztosítás vagy vagyon- és felelősségbiztosítás alapján nem követelheti;
- az ismeretlen gépjármű által okozott károk esetében a Kártalanítási Számla kezelőjének kártalanítási kötelezettsége nem terjed ki az ismeretlen gépjárművel a károsult gépjárműben, az útban, az út tartozékát képező közlekedési műtárgyakban, az elektromos és a hírközlési berendezésekben és egyéb közművekben, ezek tartozékaiban, a reklámhordozó eszközökben, továbbá az egyéb vagyontárgyakban okozott károkra. Kiterjed viszont a helytállási kötelezettség a személyi sérülésből eredő károkra. Ha viszont az ismeretlen gépjárművel okozott baleset halállal vagy súlyos személyi sérüléssel jár, a Kártalanítási Számla kezelője megtéríti a károsult gépjárműben okozott károkat is;
- egy biztosítási esemény vonatkozásában a károsultak számától függetlenül a biztosító dologi károk esetén káreseményenként 1.300.000 (egymillió-háromszázezer) eurónak megfelelő forintösszeg-határig, személyi sérülés miatti károk esetén káreseményenként 6.450.000 (hatmillió-négyszázötvenezer) eurónak megfelelő forintösszeg-határig köteles helytállni, amely összegek magukban foglalják a káresemény kapcsán bármilyen jogcímen érvényesíthető követeléseket, az igényérvényesítés költségeit (beleértve a jogi képviselési költségeket is), valamint a teljesítés időpontjáig eltelt időszakra járó kamatokat;
- a biztosítási szerződés területi hatálya az Európai Unió, az Európai Gazdasági Térség és Svájc területére terjed ki (külön megállapodás alapján a Zöld Kártya rendszerben részt vevő egyes országokra is);
- amennyiben az üzemeltető nem tartja hatályban folyamatos díjfizetéssel a gépjármű-felelősségbiztosítási szerződését, a lakóhelye szerinti járási hivatal a forgalomból kivonja a gépjárművet;
- a biztosítót ajánlat elfogadási kötelezettség terheli, kivéve, ha a tárgyévet megelőző évben a biztosítási szerződése díj nem fizetés miatt vagy felmondás miatt szűnt meg;
- a biztosító által meghirdetett díjtarifának megfelelően a biztosított gépjármű díjbesorolása, valamint a biztosítás díja a következő biztosítási időszak első napjától kezdődő hatállyal módosul;
- a biztosító köteles a hozzá szabályosan bejelentett kárigényeket ellenőrizni, és ennek alapján a megalapozott igényeket kielégíteni, de jogosult a megalapozatlan igények elutasítására;
- a biztosítóval szemben a károsult - a biztosítottól függetlenül - közvetlenül is érvényesítheti kárát;
- mind a károsultat, mind pedig a biztosítottat kárbejelentési kötelezettség terheli (károsult esetében 30 napos, a biztosított esetében 5 munkanapos határidővel);
- a biztosító az általa kifizetett kártérítési összeg megtérítését követelheti:
  - a) attól a vezetőtől, aki a gépjárművet az üzemeltető vagy az egyébként jogosan használó engedélye nélkül vezette;

- b) a biztosítottól, több biztosított közös károkozása esetén bármelyiküktől, ha a kárt jogellenesen és szándékosan okozták;
  - c) a vezetőtől, ha a gépjárművet alkoholos vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szertől befolyásolt állapotban vezette, illetve bármely biztosítottól, ha a gépjármű vezetését ilyen személynek adta át, kivéve, ha bizonyítja, hogy a vezető alkoholos vagy a vezetési képességre hátrányosan ható szertől befolyásolt állapotát nem ismerhette fel;
  - d) a vezetőtől, ha a gépjármű vezetésére jogosító engedéllyel nem rendelkezett, illetve bármely biztosítottól, ha a gépjármű vezetését ilyen személynek adta át, kivéve, ha bizonyítja, hogy a gépjárművet engedéllyel vezető esetében a gépjárművezetői engedély meglétét alapos okból feltételezte;
  - e) az üzemeltetőtől, ha a balesetet a gépjármű súlyosan elhanyagolt műszaki állapota okozta;
  - f) a vezetőtől, ha a kárt segítségnyújtás elmulasztásával, illetve foglalkozás körében elkövetett szándékos veszélyeztetéssel okozta;
  - g) az üzemeltetőtől, illetve a vezetőtől, ha a szerződés megkötésekor, a biztosítási esemény bekövetkezésekor, vagy egyébként terhelő közlési, változásbejelentési, kárbejelentési kötelezettségét nem teljesítette, oly mértékben, ahogyan ez a fizetési kötelezettséget befolyásolta;
- minden gépjármű-felelősségbiztosítást művelő biztosító köteles a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási egyedi szerződéseket bonus-malus rendszerben nyilvántartani, és ezek díjait ennek megfelelően kialakítani.

A nemzetközi gépjárműforgalommal kapcsolatos feladatok kapcsán néhány fogalmat szükséges ismerni:

Kárképviselő: a határon átnyúló szolgáltatás esetében a biztosító által a gépjármű-felelősségbiztosítási károk rendezésével, a biztosító peres és peren kívüli képviselével megbízott, illetve arra jogosult személy vagy szervezet. Magyarország területén székhellyel vagy fiókteleppel nem rendelkező biztosító gépjármű-felelősségbiztosítást határon átnyúló szolgáltatás keretében Magyarország területén csak akkor művelhet, ha rendelkezik kárképviselővel.

Kárrendezési megbízott: a gépjármű-felelősségbiztosítási tevékenységet végző biztosító székhely szerinti tagállamától eltérő tagállamban működő megbízottja, aki a biztosító által biztosított gépjármű üzemeltetésével kapcsolatban felmerült kártérítési igényeket a károsult lakóhelye (székhelye) szerinti tagállamban kezeli és rendezi, valamint a biztosítót a károsulttal szemben képviseli.

Nemzeti Iroda: a gépjármű-felelősségbiztosítók szervezete, amely ellátja a nemzetközi gépjármű-biztosítási megállapodásból és a kapcsolódó egyezményekből eredő koordinációs, kárrendezési és elszámolási feladatokat (MABISZ működteti).

3.11. Összebiztosítás (Életbiztosítás)

Az életbiztosítási szabályok alapvetően két jogszabályból ismerhetők meg: a Ptk.-ból és a Bit-

ből.

Fogalmak

A Bit. az életbiztosítás körében néhány definíciót alkalmaz, amelyet a biztosítási - és különösen az életbiztosítási - szerződések értelmezésénél figyelembe kell venni.

Ezeket a Bit. 4. §-a az alábbiak szerint rögzíti:

„Azonosító adatok:

- a) *természetes személy személyazonosító és lakcímadatai: a természetes személyazonosító adatok, állampolgárság, lakcím, postacím,*
- b) *szervezetet azonosító adatok: név, rövidített név, székhely, telephely és fióktelep címe, adószám, a képviselőre jogosultak neve és beosztása.*

Befektetési egységekhez kötött életbiztosítás (unit-linked): olyan életbiztosítási termék, amelynél a biztosító a biztosítási szerződés alapján képzett biztosítástechnikai tartalékot az általa létrehozott, önálló befektetési politikával rendelkező, elkülönítetten kezelt - azonos értékű, elméleti elszámolási részekből (befektetési egységekből) álló - eszközállományokba (eszközalapokba) vagy más, befektetési alapkezelésre jogosult társaság által kezelt befektetési alapokba helyezi befektetés céljából, a szerződő választásától függően, a szerződésben előre meghatározott szabályok szerint.

Eszközalap: a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások - a biztosítási szerződésben meghatározott levonásokkal csökkentett - díjából tőkebefektetés céljából létrehozott eszközállomány.

Tőke-, illetve hozamgarancia: Az eszközalap elnevezése, befektetési politikája, kereskedelmi kommunikációja vagy a biztosítási szerződési feltételek a tőke megóvására, illetve a hozamra vonatkozó garanciára való utalást akkor tartalmazhatnak, ha a garancia megfelelő biztosítékkal (hitelintézet, másik biztosító vagy viszontbiztosító által nyújtott írásba foglalt kötelezettségvállalással) garantált. A hozamra vonatkozó garancia külön utalás nélkül is magában foglalja a tőke megóvására vonatkozó garanciát is.

A tőke-, illetve hozamvédelem: Ez esetben a tőke megőrzésére, illetve adott hozam elérésére vonatkozó ígéret mögött nem áll a garanciához hasonló pénzügyi biztosíték, ehelyett az eszközalap befektetési politikája garantálja azt, hogy az eszközalap (javasolt) befektetési időtávja végén tőkevédelem esetén legalább a befizetett összeget, hozamvédelem esetén pedig legalább a befizetett összeget és a hozamígéret szerinti hozamot megkapja a befektetési egység tulajdonosa. A hozamra vonatkozó ígéret egyúttal magában foglalja a tőke megóvására vonatkozó ígéretet is.

Kötvénykölcsön: az életbiztosítási szerződés alapján a biztosító által legfeljebb a visszavásárlási összeg erejéig a szerződőnek nyújtható - pénzügyi szolgáltatásnak nem minősülő - kölcsön, amelyet a biztosító és a szerződő legkésőbb a biztosítási esemény bekövetkeztekor vagy a szerződés megszűntekor számol el.

Az ügyfelek tájékoztatása:

A biztosító kötelezettségei között a korábbiakban már láttuk, hogy a legalapvetőbb kötelezettségei közé éppen az ügyfelek tájékoztatása tartozik. A tájékoztatási kötelezettség természetesen nem csak az életbiztosítási szerződések tekintetében áll fenn, de

legmarkánsabban itt mutatkozik meg a tájékoztatás átfogó jellege, ezért ehelyütt láttuk indokoltnak erről beszélni.

A Bit. 152.§ a következőket mondja

„(1) A biztosítónak a kockázat helye szerinti vagy a kötelezettségvállalás tagállamának hivatalos nyelvén - ha törvény eltérően nem rendelkezik - a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben, bizonyítható és azonosítható módon, világos, pontos, közérthető, egyértelmű, nem félrevezető, tisztességes, részletes és díjmentes írásbeli tájékoztatást kell adnia a szerződést kötni kívánó ügyfél részére

- a) a biztosító elnevezéséről, székhelyéről, jogi formájáról, valamint arról, hogy biztosítási tevékenységet végez,*
- b) fióktelep útján kötött biztosítási szerződés esetén a fióktelep székhelyéről (külföldön létesített fióktelep esetén a címéről), külföldi biztosító magyarországi fióktelepe útján kötött biztosítási szerződés esetén a külföldi biztosító székhelyéről, cégjegyzékszámáról vagy nyilvántartási számáról, valamint a nyilvántartását végző bíróság vagy hatóság nevééről,*
- c) a hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóságról,*
- d) a biztosítási szerződés 4. melléklet A) részében meghatározott jellemzőiről,*
- e) a 108. § (1) bekezdésében meghatározott jelentés közzétételéről,*
- f) arról, hogy nyújt-e tanácsadást az értékesített biztosítási termékre vonatkozóan, és*
- g) a biztosítási szerződéssel összefüggésben a közreműködő részére nyújtott javadalmazás jellegéről.*

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatónak figyelemfelhívásra alkalmas módon kell tartalmaznia:

- a) a biztosító mentesülésének a szabályait,*
- b) a biztosító szolgáltatása korlátozásának a feltételeit,*
- c) a biztosítási szerződésben alkalmazott kizárásokat, valamint*
- d) minden, a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban a felek között alkalmazott kikötéstől eltérő feltételt, így különösen azt a körülményt, hogy a magyartól eltérő jog alkalmazása vagy a magyartól eltérő bíróság kizárólagos illetékessége került kikötésre.*

(3) Az (1) bekezdésben meghatározott tájékoztatás az ügyféllel történő megállapodásban kikötött más nyelven és - az adott esettől függően a (3a) vagy a (3b) bekezdésben meghatározott feltételek teljesülése esetén - tartós adathordozón vagy honlapon keresztül is történhet, azzal, hogy az ügyfél ez irányú kérésére a tájékoztatást díjmentesen, írásban is rendelkezésére kell bocsátani.

(3a) A (3) bekezdés szerinti tartós adathordozón akkor történhet a tájékoztatás, ha az ügyfél kifejezetten ezt a tájékoztatási módot választotta, és a tájékoztatás, valamint a kapcsolattartás szempontjából ez a mód megfelelő a számára; ennek kell tekinteni különösen, ha rendszeres internet-hozzáféréssel rendelkezik, így különösen, ha a biztosító számára megadta az e-mail-címét.

(3b) A (3) bekezdés szerinti honlapon keresztül történő tájékoztatás feltétele, hogy

- a) azt személyesen az ügyfélnek címezzék, vagy
- b) az ügyfelet elektronikus úton értesítsék a honlap címéről és a tájékoztatásnak a honlapon belüli elérhetőségéről; a tájékoztatás a honlapon az igényérvényesítési határidő lejártáig elérhető maradjon, valamint a (3a) bekezdés szerinti feltételek is fennálljanak.

(3c) Telefonon történő értékesítés esetében az (1) bekezdés szerinti tájékoztatásnak (a biztosítási termékismertetőt is beleértve) összhangban kell lennie a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződésekről szóló 2005. évi XXV. törvénnyel és a vonatkozó uniós szabályokkal. Mindezeket túlmenően az e § szerinti tájékoztatást a biztosítási szerződés megkötése után haladéktalanul meg kell adni az ügyfél részére, az ügyfél által választott módon, amely független az előzetes tájékoztatás választott módjától.

(4) A (2) bekezdésben meghatározott kötelezettség megsértése az e törvényben meghatározott jogkövetkezményeket vonja maga után, és nem érinti az általános szerződési feltételek vagy azok egyes kikötései - a Ptk.-ban meghatározottak szerinti - szerződéses tartalomává válását.

(5) A biztosító - az (1) bekezdés g) pontjában, valamint a 4. melléklet A) pont 17. alpontjában foglaltakat kivéve - az (1) bekezdésben foglalt adatok változása esetén a szerződés módosításakor és megújításakor köteles a szerződéskötést megelőző tájékoztatás megadásával egyező módon a szerződő fél részére a változásokról tájékoztatást nyújtani.

(6) Amennyiben az ügyfél a biztosítási szerződéssel összefüggésben annak megkötése után teljesít fizetést - a folyamatos biztosítási díjak és az ütemezett fizetések kivételével -, a biztosító minden ilyen fizetésre vonatkozóan megadja az (1) bekezdés g) pontja szerinti tájékoztatást.

(7) Amennyiben a biztosító - a letelepedés és a szolgáltatásnyújtás szabadsága alapján - olyan ügyfél számára értékesít biztosítási terméket, amely ügyfél szokásos tartózkodási helye vagy székhelye szerinti tagállam az e törvényben foglaltaknál szigorúbb szabályokat alkalmaz a biztosítási termékek értékesítésével összefüggő követelmények vonatkozásában, akkor e szigorúbb szabályok az irányadók.”

Az életbiztosítás szerződés megkötése előtt a 153.§ (1) szerint:

„Életbiztosítási szerződés megkötése előtt - az olyan megtakarítási elemet nem tartalmazó, tisztán kockázati életbiztosítások kivételével, amelyeket pénzügyi intézmény az általa nyújtott pénzügyi szolgáltatással összefüggésben javasolt, vagy amelyeknek a biztosítási összege nem haladja meg az egymillió forintot - a biztosító köteles felmérni, illetve legalább az ügyfél által megadott információk alapján pontosítani az ügyfél igényeit.”

A Bit.4. számú melléklete is részletes előírásokat tartalmaz az alábbiak szerint:

4. melléklet a 2014. évi LXXXVIII. törvényhez

„B) Az életbiztosítási termékismertető minimális tartalma:

1. Annak rövid indokolása, hogy az igényfelmérés, illetve igénypontosítás alapján miért az adott

a) szolgáltatású,

b) tartamú, és

c) biztosítási összegű

biztosítás megkötésére tesznek javaslatot.

2. Annak bemutatása a 3. pontban meghatározott módon, hogy a megkötni javasolt életbiztosítás tartama alatt - 1. és 2. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítás esetében a tartam végéig, illetve határozatlan tartamú biztosítás esetén legalább 20 évig, 3. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítás esetén a tartam végéig, de legfeljebb 5 évig, feltéve, hogy a biztosítási szerződés a visszavásárlást, illetve a díjmentes leszállítást lehetővé teszi - minden évre nézve a biztosítási év első napján mekkora az adott biztosítási szerződésre:

a) a visszavásárlási érték,

b) a díjmentes leszállítás értéke.

3. A visszavásárlási, illetve a díjmentes leszállítási érték meghatározásánál az alábbiak szerint kell eljárni:

3.1. A szerződő figyelmét fel kell hívni, hogy az alábbi pontokban foglaltak szerint bemutatott adatok - figyelemmel arra, hogy részben feltételezéseken alapulnak - tájékoztató jellegűek.

3.2. Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén fel kell hívni az ügyfél figyelmét, hogy a befektetett egységek értéke csökkenhet, illetve növekedhet. Ezzel összefüggésben tájékoztatni kell az ügyfelet arról is, hogy a biztosítási szerződésben rögzített tőkegarancia vagy tőke- és hozamgaranciára vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően az egységek értékének változásából eredő kockázatot ki viseli.

3.3. Rendszeres díjas biztosítás esetén a biztosítási év elején a díjfizetés időpontja előtti állapotot kell figyelembe venni.

3.4. Azzal a feltételezéssel kell élni, hogy a biztosítás főbb jellemzői (biztosítási díj, biztosítási összeg, különböző elvonások stb.) a tartam során nem változnak, kivéve a szerződésben előre meghatározott változást.

3.5. Befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetén a 3.4. pontban foglaltak figyelembevételén túl azzal a feltételezéssel is élni kell, hogy a befektetett egységek értéke nem változik. Amennyiben a biztosító tőkegaranciát vagy tőke- és hozamgaranciát vállal, a visszavásárlási értéket ennek figyelembevételével kell megállapítani.

3.6. Technikai kamatlábbal nem rendelkező, az 1. és 2. életbiztosítási ágazatba tartozó biztosítások esetén - értelemszerű módosításokkal - a 3.5. pontban foglaltaknak megfelelően kell eljárni.

4. A határozott idejű kockázati életbiztosítások kivételével, amennyiben a biztosító az életbiztosítási termékismertetőben számokat közöl a biztosítási szerződésben rögzített kifizetéseken túli esetleges kifizetések összegéről, akkor olyan mintaszámítást kell levezetnie, amely a potenciális kifizetést három különböző kamatlábbal számolva tünteti fel. A biztosítónak egyben világos és érthető módon tájékoztatnia kell a szerződőt arról is, hogy a mintaszámítás csupán fiktív feltételezésen alapuló számítási modell, amelynek alapján a szerződő semmiféle szerződéses igényt nem támaszthat."

A biztosítási igény felmérése, dokumentálása

A biztosítási törvény a korábbiakhoz képest jelentősen új gyakorlatként, kötelező jelleggel bevezette az életbiztosítások (és 2018. február 22-ig kizárólag az életbiztosítások) értékesítési folyamatába az igényfelmérés és a termékismertető intézményét.

Az igényfelmérés és a termékismertető célja

Az igényfelmérés és a termékismertető bevezetése egyértelműen ügyfélvédelmi céllal történt. Ezen belül pontosabban az a cél, hogy az ügyfél eszközt kapjon a kezébe, aminek segítségével tudatosíthatja a saját, életbiztosításokkal kapcsolatos szükségleteit, s pontosabb információk alapján tudjon dönteni a konkrét szerződés megkötéséről.

Az igényfelmérés és termékismertető bevezetése az életbiztosítások értékesítési folyamatában, és annak átgondolt használata hosszabb távon nem csak az ügyfeleknek, hanem az összes résztvevőnek, így a biztosítóknak, biztosításközvetítőknak, s a Felügyeletnek is előnyös, tehát nem csak az ügyfelek érdekeit szolgálja. Ennek révén ugyanis alapvetően az ügyfelek igényeinek megfelelő, tehát hosszútávon fenntartható szerződések születnek, vagyis javul a megmaradás, csökken a jutalék-visszaírás, a biztosító költsége, s hosszabb távon a biztosítások költségrésze is.

Az igényfelmérés megfelelőségéért az ügynök esetében a biztosító, a független biztosításközvetítő természetes személy esetében a független biztosításközvetítő cég a felelős (Független biztosításközvetítő által közvetített biztosítások esetében még a biztosító is felelős!).

Az ügyfelek csoportosítása az igényfelmérés szempontjából:

1. **lakossági:** mindenkit ide értünk, akit nem lehet szakértőnek tekinteni.
2. **szakértő:** (alapvetően a könyvelővel, adószakértővel, stb. rendelkező vállalati) ügyfél, alapvetően a nagyobb cégek, szervezetek, akiknek elegendő forrás áll rendelkezésére ahhoz, hogy a piacról megfelelő szakértelmet vásároljanak.

Az igényfelmérés lehetséges típusai

1. **Egyedi igényfelmérés:** ebbe a kategóriába tartoznak a csoportos életbiztosítások, a menedzsment tagjaira kötött kulcsember biztosítások, a menedzserszerződések alapján kötött életbiztosítások. Igényfelmérés és annak dokumentálása szükséges.
2. **Komplex igényfelmérés**
3. **Komplex igényfelmérés nem szükséges,** bár azonosítani és indokolni kell, hogy miért egyértelmű az ügyfél igénye.

A komplex igényfelmérő részei:

1. **Az ügyfél, mint szerződő azonosítása:** az ügyfél személyes adatai (neme, kora, családi állapota, eltartottak száma, stb.) már önmagában is orientáló abból a szempontból, hogy milyen életbiztosítási igényei lehetnek.
2. **Az egyes lehetséges konkrét célok, szükségletek, élethelyzetek beazonosítása:**
  - a) **Váratlan események anyagi fedezete:** hosszabb távú, általános jellegű tartalék

képzése váratlanul bekövetkező, jelentős negatív anyagi kihatással járó események, mint a baleset, betegség, munkanélküliség, stb. anyagi terheinek a fedezésére, illetve az esetleges jövedelem hullámvás kisimítására.

- b) **Gondoskodás gyermekekről:** felnőtt koráig az eltartó halál, rokkantsága esetére, illetve későbbi tanulmányai, önálló életkezdése, illetve általában véve a „jövője” megalapozása.
  - c) **Lakásvásárlás, korszerűsítés, lakáshitel:** előtakarékoskosság és otthonteremtés hosszú távú céljainak teljesítésére
  - d) **Gondoskodás egyéb hozzátartozókról:** házastárs, idős szülők, egyéb hozzátartozók anyagi biztonságának megteremtése.
  - e) **Nyugdíjas évek anyagi biztonsága:** megszokott, illetve megcélzott életszínvonal fenntartása nyugdíjas korban.
  - f) **Ápolási szükséglet:** saját vagy hozzátartozó alapvető időskori olyan szükséglete, amikor esetleg önmagát ellátni már részben vagy egyáltalán nem képes, ápolásra szorul.
  - g) **Temetkezés, hagyaték:** gondoskodás a kívánt színvonalú temetésről, az esetleges hagyaték pénzbeli részéről.
3. **Az ügyfél szükségleteinek számszerűsítése, teherviselő-, illetve kockázatvállalási képessége szintjének beazonosítása.**
  4. **Az ügyfél, mint biztosított, illetve kedvezményezett beazonosítása:** a szerződő egyben biztosított-e, ki vagy kik a kedvezményezettek.
  5. **Az adatkezeléshez, szerződéses konstrukció kidolgozásához való hozzájárulás.**
  6. **Esetleges egyéb információként az újabb személyes találkozó megbeszélte időpontja, helyszíne, amikor a feltárt igények alapján javasolt termék személyesen átadásra és az ajánlat kitöltésre kerül.**

Komplex termékismertető részei:

1. A feltárt szükségletek rangsorolása.
2. Az igényfelmérés alapján az ügyfélnek elkészített javaslat.
3. Záradék lehetőség, miszerint a biztosító kínálatában nincs megfelelő termék és ezt az ügyfél tudomásul veszi.

A termékismertető elkészítése

A termékismertetőt az igényfelmérést követően lehet elkészíteni, mert annak adatai szükségesek hozzá.

A termékismertető a biztosítási szerződés lényeges elemeit tartalmazza, logikus, hogy ennek kiállítása a biztosító felelőssége.

Az ügyfél érdekeinek leginkább megfelelő eljárás tehát a következő:

1. Első lépésben megtörténik az igényfelmérés, majd azt a biztosító, illetve alkuusz elemzi.
2. Az elemzés alapján elkészül a biztosító, illetve az alkuusz javaslata a termékismertetővel azonos tartalmú, előzetes tájékoztatása

3. Ezután kerül sor az ajánlat felvételére, a javaslatban szereplő paraméterekkel, majd a szerződés létrejöttével a végleges termékismertető átadására.

Az igényfelmérő legalább két, alkusz, illetve az ügyfél szempontjai alapján biztosítást értékesítő többes ügynök esetében legalább három példányban célszerű kitölteni. A kitöltött nyomtatvány egyik példányát az ügyfélnek kell átadni, másik a biztosítónál marad, a harmadik az alkusz, illetve az ügyfél szempontjai alapján biztosítást értékesítő többes ügynök céghez kerül.

A szerződés megkötésével kapcsolatos szabályok

A biztosított a szerződés megkötéséhez adott hozzájárulását írásban bármikor visszavonhatja. A visszavonás következtében a szerződés a biztosítási időszak végével megszűnik, kivéve, ha a biztosított a szerződésbe belép.

A szerződő jogai és kötelezettségei

Jogai:

- a szerződő jogosult a szerződés megkötésére és a szerződés módosítására (a biztosított írásbeli hozzájárulásával, illetve amennyiben a biztosított kiskorú és a szerződést nem a törvényes képviselőt gyakorló köti meg, a gyámhatóság hozzájárulásával)
- a szerződés megkötésekor megnevezheti a kedvezményezettet,
- a szerződés folyamán megváltoztathatja a kedvezményezett személyt,
- a szerződő kezdeményezheti a biztosítás visszavásárlását, a díjmentes leszállítást,
- a biztosított szerződésbe való belépéséhez kell a szerződő hozzájárulása, kivéve a díjnémfizetéssel, vagy szerződő általi felmondással történő megszűnés esetét.

Kötelezettségei:

- közlési és változásbejelentési kötelezettség,
- díjfizetési kötelezettség.

A biztosított jogai és kötelezettségei

Jogai:

- írásbeli hozzájárulása kell a szerződés megkötéséhez [ennek hiánya a szerződés részleges érvénytelenségéhez vezet],
- a szerződés módosításához szintén kell az írásban tett hozzájáruló nyilatkozata,
- a szerződés megkötéséhez adott hozzájárulását visszavonhatja,
- a kedvezményezett személyének megváltoztatásához kell a beleegyezése,
- a szerződő helyébe léphet, amelyhez be kell szereznie a szerződő hozzájárulását.

Kötelezettsége:

A Ptk. 6:452. § alapján nemcsak a szerződőt, hanem a biztosítottat is terheli a közlési és a változásbejelentési kötelezettség.

A biztosító szolgáltatása életbiztosítási szerződés esetén

Az életbiztosítási szerződésben a biztosító (általában) arra vállal kötelezettséget, hogy amennyiben bekövetkezik a biztosítási esemény, - haláleset vagy súlyos rokkantság esetén - meghatározott pénzüsszeget (biztosítási összeget) fizet a szerződésben megnevezett kedvezményezett részére (a megtakarítási jellegű életbiztosítások esetében, így különösen a befektetéshez kötött életbiztosításoknál a biztosító szolgáltatására különleges szabályok irányadók) vagy díjmentesíti és a szerződés eredeti tartamának végén kifizeti a szerződés szerinti biztosítási összeget, mintha a szerződést végig fizették volna (azaz a biztosító átvállalja a díjfizetést).

Az életbiztosítások típusai

Kockázati életbiztosítás

A szerződő díjfizetése ellenében a biztosító - a szerződésben rögzített feltételekkel - vállalja, hogy a biztosítás hatálya alatt, a biztosított halála esetén a mindenkori biztosítási összeget a szerződés kedvezményezettjének (kedvezményezett hiányában a törvényes örökösnek, ill. bemutatóra szóló kedvezményezettség esetén a kötvényt bemutató személynek) kifizeti. A biztosítási esemény bekövetkeztevel a szerződés megszűnik. Ha a tartam lejártakor él a biztosított, akkor a biztosítás kifizetés nélkül szűnik meg.

Elérési életbiztosítás

A szerződő díjfizetése ellenében a biztosító - a szerződésben rögzített feltételekkel - vállalja, hogy amennyiben a biztosított a szerződésben meghatározott időszak végén életben van, úgy a szerződésben rögzített biztosítási összeget kifizeti a biztosított vagy az általa meghatározott kedvezményezett részére. Ha a biztosított a szerződésben meghatározott időpont előtt meghal, a biztosítás az addig befizetett díjak kifizetésével megszűnik.

Vegyes életbiztosítás

Ötvözi a kockázati és a tisztán elérési életbiztosítás szolgáltatásait. Ennek értelmében a biztosító kifizeti a szerződésben meghatározott biztosítási összeget a biztosított tartamon belüli halála esetén (ebben az esetben a szerződés megszűnik a biztosítási összeg kifizetésével), vagy a biztosítási időszak végén, amennyiben a biztosított életben van.

Kötött időpontra szóló (term fix) életbiztosítás

A szerződő díjfizetése ellenében a biztosító vállalja, hogy a szerződésben rögzített időtartam lejártával mindenképpen kifizeti a mindenkori biztosítási összeget. Amennyiben a kötött időpontban a biztosított életben van, a biztosító számára vagy az általa megnevezett kedvezményezett részére szolgáltatja ki a biztosítási összeget. A biztosított tartamon belüli halála esetén a biztosító a kötött időpont végéig a biztosított helyett átvállalja a díjfizetést, és a tartam végén a kedvezményezett részére fizeti ki a teljes biztosítási összeget.

Befektetéshez kötött (unit linked) életbiztosítás

A vegyes életbiztosítások által nyújtott szolgáltatásokat ötvözi egy befektetési alap kínálta lehetőségekkel. A szerződő által befizetett díjakat a biztosító a szerződő által kiválasztott eszközalapokba fekteti, a lejáratkori kifizetés mértékét ezen alapok hozama határozza meg. A szerződő a tartam során igény szerint átirányíthatja megtakarítását a felkínált alapok között.

Járadékbiztosítás

A szerződő előzetes díjfizetése ellenében a biztosító vállalja, hogy szerződés feltételei szerint rendszeres időközönként pénzt folyósít a biztosított, vagy az általa megnevezett kedvezményezett részére. A biztosítás szolgáltatása, azaz a járadék folyósítása - a szerződő választása szerint - történhet a biztosított élete végéig vagy egy előre rögzített időpontig.

Egész életre szóló (Whole Life) életbiztosítás

A biztosítási szerződés tartama a biztosított hátralevő élete, a biztosító a kedvezményezett részére a teljes biztosítási összeget kifizeti a biztosított halálakor.

Hitelfedezeti életbiztosítás

Olyan életbiztosítás esetén, amely egy hitel- vagy kölcsönszerződéshez kapcsolódik és a rendelkezésre bocsátott pénzösszeg - teljes vagy részleges - törlesztése a szerződés szerint életbiztosítási szerződésben meghatározott biztosítási összegből történik.

Rendkívüli felmondási jog

A Bit.-ben szabályozott rendkívüli felmondási jog lehetőséget biztosít arra, hogy a fogyasztó a szerződés létrejötte után bizonyos ideig még hátrányos jogkövetkezmények nélkül szabadulhasson az akár évtizedes elkötelezettséget is jelentő szerződéses kötelezettségektől.

Az életbiztosítási szerződést a fogyasztónak minősülő természetes személy szerződő a biztosító által a szerződés létrejöttéről küldött tájékoztatás kézhezvételétől számított harminc napon belül az életbiztosítási szerződést írásbeli nyilatkozattal - indoklás nélkül - felmondhatja. A szerződő felmondó nyilatkozatának kézhezvételét követően a biztosító köteles 30 napon belül a szerződő által a biztosítási szerződéssel kapcsolatban bármely jogcímen részére teljesített befizetésekkel elszámolni.

Ez a felmondási jog nem illeti meg a fogyasztót:

- a) hitelfedezeti életbiztosítás esetén,
- b) ha a megkötött életbiztosítási szerződés tartama a hat hónapot nem haladja meg.

Befektetési egységekhez kötött életbiztosításra vonatkozó szabályok

A befektetési egységekhez kötött életbiztosítás

- egyrészt életbiztosítás, azaz biztosítási fedezetet tartalmaz az életbiztosításra vonatkozó jogszabályi kötöttségekkel.
- másrészt megtakarítás is, mert a biztosító a biztosítási szerződés díjának befektetésre kerülő részét az ügyfél által kiválasztott, önálló befektetési politikával rendelkező, elkülönítetten kezelt ún. eszközalapokba fekteti. Az egyes eszközalapok a befektetési politikájuknak megfelelő befektetési eszközökből (például kötvényekből, részvényekből, befektetési jegyekből) állnak, melyeket a biztosító befektetési céllal kezel. Az eszközalapok befektetési egységekre oszlanak, az ügyfelek egyéni részesedését az egyes eszközalapok által megtestesített vagyonból befektetési egységekben tartják számon. Az egyes szerződések a hozzájuk tartozó befektetési egységek árfolyamának változásán keresztül részesülnek a befektetési eredményből.

Mint minden befektetés és biztosítás, a befektetési egységekhez kötött életbiztosítások is

költségekkel járnak. Az unit-linked biztosítások esetében a költségstruktúra meglehetősen bonyolult.

A költségek a következők lehetnek:

Eladási és vételi árfolyamkülönbség. A biztosítók egy része az eszközalapokban nyilvántartott befektetési egységekre eladási és vételi árfolyamot határoz meg. Úgy tekintik, hogy amikor díjat fizet be, akkor befektetési egységeket ad el, amikor pedig a biztosítók szolgáltatására kerül a sor, akkor ők vesznek vissza befektetési egységeket. Természetesen az eladási árfolyam a magasabb, ami azt jelenti: a biztosítótársaságok egy bizonyos részt elvonnak a díjból. Tehát a befektetési egységek értékének (és így a hozam) kiszámításánál e levonást figyelembe kell venni.

Szerzési vagy kezdeti költségek: A biztosítók ezt a költséget azért alkalmazzák, hogy abból fizessék ki az ügyfél megszerzése miatti terheiket, például a közvetítők jutalékát.

Adminisztrációs költség. Fix összegű adminisztrációs vagy kezelési költség is felszámításra kerül. E költség mértéke évről-évre jellemzően az infláció függvényében változhat.

Alapváltási díj. Egyes biztosítók már az első alkalommal, mások viszont csak a második vagy harmadik alkalom után számítanak fel külön díjat akkor, ha az ügyfél át akarja rendezni befektetésének összetételét, azaz váltani akar a kínált eszközalapok között.

Biztosítási kockázati díj. Az ügyfélterhek mellé még hozzá kell számítani a biztosítási kockázat fejében felszámított költséget is. Ennek mértéke elsősorban a szerződés egyedi jellemzőitől és a halálesetre szóló fedezet mellé kért kiegészítő biztosításoktól függ.

Befektetési, vagyonarányos vagy alapkezelési költség: biztosító eszközalap-kezeléssel kapcsolatos befektetési, vagyonkezelési tevékenységből fakadó költségének, valamint vagyonarányos nyereségének fedezetéül szolgáló költség.

A biztosító évente egyszer köteles írásban tájékoztatni ügyfeleit az unit-linked biztosítás aktuális helyzetéről. A levélnek minden évben ugyanarra a naptári napra kell vonatkoznia. A biztosító köteles megküldeni tájékoztató levelet a fordulónapot követő 15 napon belül.

A befektetési egységek nettó eszközértékének rendszeres nyomon követése lehetséges a biztosítók internetes honlapján, telefonos ügyfélszolgálatán vagy fiókjaikban személyesen.

A teljes költség-mutató (TKM) az unit-linked szerződések bonyolult költségstruktúráját egyetlen, jól értelmezhető számmá alakítja át, ezért a szerződéskötés előtt az összköltségek mérlegelésénél, illetve a termékek kizárólag költségszempontról összehasonlításánál szolgálhat segítségül (magasabb mutató magasabb átlagos költségterhelést jelent). A TKM-ről szóló tájékoztatást a szerződési feltételekkel együtt meg kell adni a szerződő részére. A TKM számításának szabályait az 55/2015. (XII. 22.) MNB rendelet tartalmazza.

Az MNB 8/2016. ajánlásában közzétette az általa elvárt maximális TKM-értékeket. A biztosító által terjesztett, rendszeres díjfizetésű, 20 éves tartamra megkötött befektetési egységekhez kötött életbiztosítások esetében a termékhez kapcsolódó, a TKM rendelet alapján számított TKM értéke eszközalaponként a 3,5%-ot nem haladhatja meg. Egyszeri díjas biztosítások esetén 5 éven túl ugyancsak 3,5 % az elvárt TKM. Nyugdíjbiztosítás esetén a TKM-ny-t számítanak a biztosítók.

A Bit. alapján a megtakarítási jellegű, befektetési egységhez kötött életbiztosítás esetében a biztosító köteles befektetni az esedékes és befizetett biztosítási díj kockázati díjrészével csökkentett

a) első éves díjrészének legalább a 20%-át,

- b) második éves díjrészének legalább az 50%-át,
- c) harmadik és minden azt követő éves díjrészeinek legalább 80%-át.

Az életbiztosítási szerződés megszűnése a biztosítási összeg kifizetése nélkül

A díjtartalékkal rendelkező életbiztosítási szerződések esetében ún. maradékjogok illetik meg a szerződő felet. Maga a Ptk. két e körbe sorolandó intézményről tesz említést: arról az esetről, amikor a biztosító a biztosítási összeg helyett a visszavásárlási összeget köteles visszafizetni, illetve a díjmentesítésről.

- Ha a szerződés bármely okból a biztosítási összeg kifizetése nélkül szűnik meg, a biztosító köteles a befizetett díjnak a szabályzatban megállapított részét (visszavásárlási összeg) kifizetni. Hangsúlyozandó, hogy visszavásárlási összeg kifizetése csak akkor követelhető a biztosítótól, ha a szabályzat (illetve a biztosítási szerződés) rendelkezik erről.
- Díjfizetés elmulasztása esetében a szerződés megfelelően csökkentett biztosítási összeggel marad fenn; a biztosított azonban ehelyett követelheti a szerződés megszüntetését és a visszavásárlási összeg kifizetését. Nem lehet díjmentesíteni a szerződést, ha visszavásárlási összeg a díjmentes leszállítás időpontjában még nem keletkezett. Ebben az esetben a szerződés a szolgáltatási összeg hiányában megszűnik.

A Ptk. 6:484. § szerint:

„(1) Ha az életbiztosítási szerződés bármely okból a biztosítási összeg kifizetése nélkül szűnik meg, a biztosító köteles a szerződésben meghatározott visszavásárlási összeget kifizetni.

(2) A biztosító mentesül a biztosítási összeg kifizetése alól, ha a biztosított a kedvezményezett szándékos magatartása következtében vesztette életét; a visszavásárlási összeg ebben az esetben az örökösöket illeti meg, és a kedvezményezett abból nem részesülhet.

(3) A szerződés a biztosítási összeg kifizetése nélkül szűnik meg, és a biztosító a visszavásárlási összeget köteles visszatéríteni, ha a biztosított szándékosan elkövetett súlyos bűncselekménye folytán, azzal összefüggésben vagy a szerződéskötéstől számított két éven belül elkövetett öngyilkossága következtében halt meg.”

A díjmentes leszállítás a díjfizetés megszüntetésekor alkalmazott általános gyakorlat. Ebben az esetben a díjtartalék mértékének megfelelően csökkentett biztosítási összeg mellett a biztosítás - egyebekben változatlan lejárattal - díjfizetés nélkül hatályban marad.

A díjmentes leszállítási összegeket a biztosítási tartamok és a díjjal fedezett időszakok (a biztosítás fennállásának ideje) alapján táblázatban foglalva az életbiztosítási szerződések tartalmazzák.

Díjmentes leszállítás esetén a biztosítás gyakorlatilag nem szűnik meg, illetve majd csak akkor, ha a biztosítási esemény vagy a lejárati időpont ténylegesen bekövetkezik.

3.12. Balesetbiztosítás

A Ptk. 6:486. § (1) bekezdése szerint:

„A balesetbiztosításra az életbiztosítás szabályait a következő kérdésekben kell alkalmazni:

- a) a biztosított hozzájáruló nyilatkozatának visszavonása;*
- b) a kedvezményezett kijelölése és jogai; és*
- c) a biztosító mentesülése, ha a biztosított halálát a biztosítási összegre jogosult okozta.”*

A Ptk. 6:486. § (2) bekezdése szerint:

„A felek a felmondási jog korlátozásában nem állapodhatnak meg.”

A Ptk. 6:486. § (3) bekezdése szerint *„A balesetbiztosításra egyebekben a kárbiztosítás szabályait kell alkalmazni a következő eltérésekkel:*

- a) a biztosító a balesetért felelős személlyel szemben megtérítési igénye alapján nem érvényesíthet igényt;*
- b) nem terheli a biztosítottat állapotmegőrzési kötelezettség a biztosítási esemény bekövetkezése esetén.”*

Egyes kérdésekben az életbiztosítás szabályait kell alkalmazni:

- a biztosított részéről szükséges hozzájárulás esetén,
- ha nem a biztosított a szerződő fél, a biztosított hozzájáruló nyilatkozatának visszavonására és
- belépési jogára,
- a kedvezményezett kijelölésére és jogaira, valamint
- a biztosító mentesülésére, ha a biztosított halálát a kedvezményezett okozta),

Speciális szabályok

- a biztosítási összeg nem esik korlátozás alá, és
- a biztosító a kárért felelős személlyel szemben igényt nem támaszthat,
- a felek kiköthetik, hogy a biztosított foglalkozásának megváltoztatásával a biztosítási összeg - a veszélyviselésnek megfelelően - kifejezett megállapodás nélkül is módosul,
- a felek a felmondási jog korlátozásában érvényesen nem állapodhatnak meg.

Kárbiztosítási szabályok

- az egyébként nem rendezett kérdésekben pedig a vagyonbiztosítás szabályai az irányadók.

3.13 Egészségbiztosítás

Egészségbiztosítási szerződés alapján a biztosító elsősorban a biztosított megbetegedése esetén a szerződésben meghatározott szolgáltatások teljesítésére vállal kötelezettséget. A biztosító szolgáltatása azonban kiterjedhet a szerződésben meghatározott egészségügyi szolgáltatások egészséges személy általi igénybe vételekor felmerülő költségek megtérítésére is (például szűrővizsgálatok, terhesgondozás).

Az egészségbiztosítási szerződés lehet kár- és összegbiztosítás, vagy ezek kombinációja is, attól függően, hogy a felek a szerződést hogyan kötötték. Ez az oka annak, hogy az egészségbiztosítási szerződés a kár- és összegbiztosítások szabályai után a Ptk.-ban külön fejezetbe került.

Egyes kérdésekben az életbiztosítás szabályait kell alkalmazni:

- a) csoportos biztosítás;
- b) a biztosított részéről szükséges hozzájárulás, ha nem a biztosított a szerződő fél;
- c) a biztosított hozzájáruló nyilatkozatának visszavonása; és
- d) a biztosító kötelezettségeinek beállása a közlési kötelezettség megsértése esetén.

Kárbiztosítási szabályok

Ha az egészségbiztosítást kárbiztosításként kötötték, a kárbiztosításra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ez alól két kivétel van:

- a) a kárenyhítési kötelezettség szabályainak alkalmazása során nem tekinthető a biztosító mentesülését eredményező oknak, ha a biztosított az őt törvény alapján megillető rendelkezési joggal élve az orvosi beavatkozáshoz nem járul hozzá; és
- b) nem terheli a biztosítottat állapotmegőrzési kötelezettség a biztosítási esemény bekövetkezése esetén.

Speciális szabályok

Az egészségbiztosításra a várakozási idő kapcsán speciális szabályok alkalmazandók.

Várakozási idő csak bizonyos típusú egészségbiztosítások esetén köthető ki:

- ápolási szolgáltatásra irányuló biztosítás esetén, illetve
- ha a biztosítandó személy valamely tartós betegsége a szerződéskötéskor mindkét fél által ismert volt, az említett betegsége vonatkozóan.

A várakozási idő az életbiztosítási szerződésnél irányadó 6 hónap helyett legfeljebb 3 év lehet. A várakozási időbe beszámít az az időtartam, amelynek során a biztosított az egészségbiztosítás megkötését megelőzően - legfeljebb hatvan napon belül - megszűnt korábbi egészségbiztosítási szerződés alapján folyamatosan jogosult volt egészségbiztosítási szolgáltatásra.

A felmondás kapcsán is vannak speciális szabályok egészségbiztosítás esetén. Így nem tekinthető a biztosítási kockázat jelentős növekedésének a biztosított életkora előrehaladásából származó természetes egészségromlás lehetősége. E szabály hiányában az

egészségbiztosítás éppen akkor nem nyújtana védelmet, amikor arra a legnagyobb szükség lenne.

Az egészségbiztosítást – az életbiztosításhoz hasonlóan – a biztosító rendes felmondással nem szüntetheti meg.

4. A FÜGGETLEN BIZTOSÍTÁSKÖZVETÍTŐI ALAPISMERETEK

4.1. A független biztosításközvetítői tevékenységről

4.1.1. A biztosításközvetítői tevékenység

A biztosításközvetítői tevékenység meghatározását a 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről (továbbiakban: Bit.) adja meg számunkra. A Bit. 4. § (1) bekezdés 14. pontja azt mondja: **biztosításközvetítői tevékenység** a biztosításközvetítő által végzett azon üzletszerű tevékenység, amely a biztosítási értékesítést, annak szervezését, valamint a független biztosításközvetítői szaktanácsadást foglalja magában.

A Bit. külön foglalkozik a **biztosításközvetítő személyével** is a 4. § (1) bekezdés 15. pontjában: A biztosításközvetítő az a természetes vagy jogi személy, aki javadalmazás ellenében biztosításközvetítői tevékenységet végez, ide nem értve

- a) a saját kockázatvállalásával összefüggő, saját jogú értékesítési tevékenységet végző biztosítót és a vele munkaviszonyban álló, részére közvetlenül értékesítési tevékenységet végző, biztosításközvetítőnek nem minősülő természetes személyeket (a biztosító közreműködői),
- b) a saját kockázatvállalásával összefüggő, saját jogú viszontbiztosítási értékesítési tevékenységet végző viszontbiztosítót és a vele munkaviszonyban álló, részére közvetlenül értékesítési tevékenységet végző, viszontbiztosítás-közvetítőnek nem minősülő természetes személyeket (viszontbiztosító közreműködői),
- c) a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személyt (ideértve a „bagatell” kiegészítő biztosításközvetítőt is).

A Bit. definiálja a 4. § (1) bekezdés 123. pontjában a **biztosítási értékesítés fogalmát**. A biztosítási értékesítés azon - a biztosítási szerződés vagy különösen a Hpt.-ben meghatározott hitelintézet által biztosított jogviszony létrehozására irányuló - **üzletszerű értékesítési tevékenység**, amely

- kiterjed a biztosítási szerződések megkötésének vagy a csoportos biztosítási szerződéshez különösen a Hpt.-ben meghatározott hitelintézet által új biztosítottak csatlakozásának előkészítésére, illetve elősegítésére,
- a fentiekkel kapcsolatos tanácsadásra,
- ajánlattételre,
- az ilyen szerződések lebonyolításában és teljesítésében való közreműködésre (ideértve a kárigény érvényesítése kapcsán történő közreműködést is), valamint
- azon esetekben, amikor az ügyfélnek lehetősége van honlapon vagy más tájékoztatási eszközön keresztül közvetve vagy közvetlenül biztosítási szerződés megkötésére ajánlatot tenni és ennek alapján szerződést kötni, a biztosítási termékek, valamint azok árai (ideértve a nyújtott árkedvezményt is) különböző kritériumok alapján történő összehasonlítására és az azokról történő tájékoztatásra is, azzal, hogy

nem minősül biztosítási értékesítésnek:

- a) a más szakmai tevékenység keretében esetileg nyújtott tájékoztatás, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését vagy teljesítését elősegítő - lépést,
- b) a biztosítási károk szakmai alapon végzett kárügyintézése, valamint a kárrendezési és szakértői kárbecslési - szakmai alapon végzett - tevékenység,
- c) adat- és információszolgáltatás a lehetséges szerződőkről biztosításközvetítők vagy biztosítók számára, amennyiben az információt nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését elősegítő - lépést,
- d) tájékoztatás nyújtása biztosítási termékekről, illetve biztosításközvetítőkről vagy biztosítókról a lehetséges szerződők számára, amennyiben a tájékoztatást nyújtó nem tesz további - a biztosítási szerződés megkötését elősegítő - lépést.

Gyakran használjuk a biztosításértékesítő kifejezést. A Bit. 4. § (1) bekezdés 126. pontja szerint a **biztosításértékesítő**: bármely biztosításközvetítő, kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy vagy biztosító.

4.1.2. A biztosításközvetítői és a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenység típusai

A) A függő biztosításközvetítő

A **függő biztosításközvetítő**: az a biztosításközvetítő, aki biztosítóval fennálló jogviszony alapján

- a) egy biztosító biztosítási termékeit vagy több biztosító egymással nem versengő biztosítási termékeit közvetíti (az ügynök),
- b) egyidejűleg több biztosító egymással versengő biztosítási termékeit közvetíti (a többes ügynök).

Az ügynök:

Az ügynök előkészíti a biztosítási szerződés megkötését. A tevékenysége kiterjedhet:

- a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a szerződés biztosító képviselőjében történő megkötésére és a biztosítási díj átvételére, továbbá
- a biztosító szerződésből eredő jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek teljesítésében való közreműködésre és a szerződéskötés lebonyolításában való közreműködésre,
- az ügynök megbízója a biztosító így a biztosító felelősségvállalása mellett tevékenykedik.

A többes ügynök:

A többes ügynök előkészíti a biztosítási szerződés megkötését, tevékenysége kiterjedhet:

- a biztosító ez irányú meghatalmazása esetén a szerződés biztosító képviselőjében történő megkötésére és a biztosítási díj átvételére, továbbá
- a biztosító szerződésből eredő jogainak gyakorlásában és kötelezettségeinek

teljesítésében való közreműködésre és a szerződéskötés lebonyolításában való közreműködésre,

- a többes ügynök megbízója a biztosító így az épp aktuális biztosító felelősségvállalása mellett tevékenykedik.

B) Független biztosításközvetítő

A **független biztosításközvetítő**: az ügyfél megbízásából eljáró biztosításközvetítő (az **alkusz**).

A független biztosításközvetítői tevékenységet a Bit. úgy határozza meg, hogy minden biztosításközvetítői tevékenység, ami nem függő, az függetlennek minősül. A biztosításközvetítők függő és független csoportokba sorolásának indoka az EU gyakorlatában az, hogy míg a függő biztosításközvetítő pontosan meghatározható biztosítási vállalkozások (biztosítók) felelősségvállalása mellett lép piacra, addig a független biztosításközvetítő ezt saját nevében és kockázatára teszi.

Az alkusz és a biztosítási védelmet kereső ügyféle kötött szerződés alapján, az ügyfél megbízásából jár el:

- előkészíti a biztosítási szerződés megkötését,
- tevékenysége kiterjedhet - az ügyfél képviseletében - a szerződés megkötésére,
- a megbízó ügyfél igényeinek érvényesítésében történő közreműködésre.

Az alkusz tevékenysége kiterjedhet:

- az ügyfél számára annak biztosítási kockázatai felmérésével, kezelésével, illetve
- biztosításaival összefüggő szaktanács adására is, termékértékesítéstől függetlenül.

A biztosító ez irányú hozzájárulása esetén, és az ügyfél megbízásából az alkusz jogosult:

- a biztosítási díj átvételére, valamint
- a biztosító hozzájárulása vagy az ügyfél felhatalmazása alapján a kockázat felmérésében, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre.

Az alkusz ügynöki és többes ügynöki tevékenységet nem végezhet. Ez a szabály az ügyfelek érdekeit védi, ugyanis megakadályozza azt, hogy az alkusz pártatlan és kizárólag a szakmai szempontokat szem előtt tartó tanácsadás helyett ügynöki szerepet vállaljon.

Az alkusz tanácsadással vagy a nélkül történő értékesítése:

- A tanácsadás nélküli értékesítés esetén a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyyszerűen elemezni és ezt az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni.
- A tanácsadással történő értékesítés esetén köteles alapos és személyre szabott elemzés alapján tanácsot adni az ügyfélnek, ennek érdekében a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyyszerűen elemezni, és az ügyfél tájékoztatása alapján megállapítható igényeihez és szükségleteihez igazodó elemzési szempontok alapján

és azoktól függően az ügyfél részére személyre szabott - bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló - konkrét ajánlást is adni, ismertetve, hogy az adott termék - az adott elemzési szempontot figyelembe véve - miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek. Az alkusz köteles az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni.

Biztosítási alapú befektetési termékek értékesítése csak tanácsadással történhet, többletkövetelmények teljesítése mellett (lásd az erről szóló külön fejezetet).

Az alkusz - az ügyfél megbízásából - jogosult a Bit. 368. § (1) bekezdés a) pont ab) alpontjában meghatározott tevékenység végzésére [ez esetben a biztosítási szerződés kiegészítője valamely szolgáltató által kínált terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak és fedezetet ezen szolgáltatónál megrendelt utazáshoz kapcsolódva a poggyász elvesztésére vagy sérülésére és egyéb kapcsolódó kockázatokra nyújt fedezetet], feltéve, hogy az alkuszi tevékenységéhez kapcsolódóan kerül sor a fenti utazásbiztosítási termék közvetítésére. Ilyen esetben az alkuszt nem terheli a biztosítások elemzésére vonatkozó kötelezettség, hanem igazolható módon **köteles tájékoztatni az ügyfelét arról, hogy**

- az adott biztosítási termék értékesítése során nem került sor **elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítás** elemzésére, és
- az adott biztosítási termékkel összefüggésben **mely biztosítóval áll szerződéses kapcsolatban.**

C) Kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző személy

A kiegészítő biztosításközvetítő – elnevezése ellenére – nem minősül biztosításközvetítőnek, csak biztosításértékesítőnek.

Azon - hitelintézettől vagy befektetési vállalkozástól eltérő természetes vagy jogi személy, aki - az őt megbízó biztosító, többes ügynök vagy alkusz felelősségvállalása mellett - javadalmazás ellenében a főtevékenységéhez kapcsolódóan kiegészítő jelleggel végez kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet, amennyiben az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a) a személy fő szakmai tevékenysége nem a biztosítási értékesítés,
- b) a közvetített biztosítási szerződés kiegészítője valamely szolgáltató által kínált terméknek vagy nyújtott szolgáltatásnak,
- c) a közvetített biztosítási szerződés nem-életbiztosítási szerződés és nem tartalmaz felelősségi kockázatot, kivéve, ha az ilyen fedezet kiegészíti a személy által fő szakmai tevékenységeként kínált terméket vagy nyújtott szolgáltatást,
- d) a biztosítótól az ügyfélnek járó összeget előzetesen nem vesz át.

A kiegészítő biztosításközvetítők egyik alcsoportja a „bagatell” kiegészítő biztosításközvetítők. Ez az alcsoport a kiegészítő biztosításközvetítőkhöz képest még szűkebb körben értékesíthet biztosításokat, melyek időbeli és a biztosítási díj tekintetében összeghatárhoz kötöttek (Bit. 368.§ (1) bekezdése). E korlátozások miatt számos, a biztosításközvetítővel és a kiegészítő biztosításközvetítővel szembeni jogszabályi előírás nem vonatkozik erre a körre, ezért nevezi a gyakorlat ezeket a biztosítási értékesítőket bagatell kiegészítő közvetítőkné.

4.1.3. A független biztosításközvetítói tevékenység engedélyezése és alapvető működési feltételei

Szervezeti feltételek

Független biztosításközvetítói tevékenységet a Felügyelet - alkuszi tevékenységre vonatkozó - engedélye alapján

- a) részvénytársaság,
- b) legalább 5 millió forint törzstőkével rendelkező korlátolt felelősségű társaság,
- c) harmadik országban székhellyel rendelkező független biztosításközvetítő legalább 5 millió forint tőkével rendelkező magyarországi fióktelepe végezhet.

A fenti szervezeti feltételekkel azonos követelmények állnak fenn a többes ügynökkel szemben.

Tevékenységi engedély

A független biztosításközvetítói tevékenység megkezdéséhez és végzéséhez a Felügyelet engedélye szükséges. A kérelmező köteles nyilatkozni arra vonatkozóan, hogy az engedély kiadása érdekében szükséges minden lényeges tényt és adatot közölt a Felügyelettel.

A Felügyelet az alkuszi engedély megadását követően az alkuszt - aktív státusz megjelölésével - nyilvántartásba veszi. Nem szükséges a Felügyelet engedélye a másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusz esetén fióktelepe útján vagy határon átnyúló szolgáltatásként történő tevékenység végzéshez.

A Felügyelet az alkusz tevékenységét felfüggesztheti, ha az alkusz tevékenysége végzésére vonatkozó jogszabályi előírásokat nem teljesíti, de megalapozottan várható, hogy a felfüggesztés időtartama alatt a jogsértő helyzet megszűnethető. A felfüggesztés időtartama a hat hónapot nem haladhatja meg.

Az alkuszi engedélyt a Felügyelet visszavonhatja és ezzel egyidejűleg a biztosításközvetítő nyilvántartásban szereplő státusza inaktív szerepeltetéséről dönt, ha

- az e törvényben előírt nyilvántartásba-vételi és működési feltételek bármelyikének - az azok teljesítésére történő kötelezésnek való megfelelés teljesítésére nyitva álló határidő eredménytelen elteltét követően - nem felel meg,
- nyilvántartása vagy az éves beszámolója nem felel meg a valóságnak,
- ellenőrzése során bebizonyosodik, hogy a működésére vonatkozó jogszabályokat ismételtelen vagy súlyosan megsértette, vagy működése súlyosan vagy ismétlődően sérti a biztosítottak érdekeit,
- az engedély megadásától számított egy éven belül az alkusz tevékenységét nem kezdte meg, vagy a biztosításközvetítói tevékenységet engedély nélkül hat hónapon túl felfüggeszti,
- az alkusz tevékenysége felfüggesztésének időtartama alatt a jogsértő helyzet megszüntetése érdekében tett felügyeleti intézkedések nem vezettek eredményre,
- megállapítja, hogy az alkusz tevékenységi engedély nélkül vagy bejelentés hiányában végez pénzügyi szervezet által végezhető tevékenységet és
  - e tevékenységével előidézett jogsértés súlya indokolja, vagy
  - azon személyek érdekeinek a megóvása indokolja, amelyek számára e tevékenységet végezte.

A harmadik országbeli független biztosításközvetítő fióktelep engedélyét a Felügyelet akkor is visszavonja, ha a biztosításközvetítő székhelye szerinti ország jogszabályai alapján már nem jogosult független biztosításközvetítői tevékenység végzésére.

Tárgyi feltételek

A független biztosításközvetítői tevékenység végzésének tárgyi feltételei a következők:

- a tevékenység folytatásához üzlethelyiség tulajdon-, használati vagy bérleti joga,
- a végzett tevékenység egyedi azonosítására alkalmas folyamatos nyilvántartás,
- a Felügyelet felé fennálló adatszolgáltatási kötelezettség teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételek.

A független biztosításközvetítői tevékenység irányítójával szemben állított feltételek

Az alkusz köteles tevékenységi irányítót munkaviszony keretében foglalkoztatni. A tevékenységi irányító ezen alkusznál értékesítési tevékenységért felelős vezetői pozíciót is elláthat.

A független biztosításközvetítői tevékenység irányítója kizárólag olyan személy lehet, aki

- büntetlen előéletű,
- szakmai alkalmassággal és üzleti megbízhatósággal rendelkezik,
- az alábbi szakmai követelmények valamelyikének megfelel:
  - felsőfokú végzettséggel rendelkezik, továbbá korábban biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatásban pénzügyi, illetve gazdasági területen vagy a megfelelő szakmai érdek-képviselői szervnél legalább 3 évig biztosításszakmai vezető beosztást töltött be, VAGY biztosítónál, biztosításközvetítői tevékenységet folytató gazdálkodó szervezetnél, az államigazgatásban pénzügyi, illetve gazdasági területen vagy a megfelelő szakmai érdek-képviselői szervnél összesen 5 éves, biztosításszakmai beosztásban eltöltött munkaviszonnyal, közszolgálati, kormányzati szolgálati, állami szolgálati jogviszonnyal rendelkezik vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonnyal rendelkezik; VAGY
  - középfokú végzettséggel rendelkezik és korábban biztosítónál vagy biztosításközvetítést folytató gazdálkodó szervezetnél legalább 7 éven át biztosításszakmai vezetői beosztást töltött be,
- kizárólag az adott biztosításközvetítőnél folytatja közvetítői tevékenységét,
- biztosítóval nem áll munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban.

Nem lehet **szakmailag alkalmasnak és üzletileg megbízhatónak** minősíteni azt a személyt, aki

- a) minősített befolyással rendelkezik vagy rendelkezett olyan biztosítónál, viszontbiztosítónál, biztosításközvetítőnél vagy pénzügyi szervezetnél, amely esetében a fizetőképтелenséget kizárólag az illetékes felügyeleti hatóság által

- alkalmazott intézkedéssel lehetett elkerülni, vagy amelyet felszámoltak, vagy felszámolás alatt áll, és akinek személyes felelősségét e helyzet kialakulásáért öt évnél nem régebbi, jogerős bírósági vagy végleges hatósági határozat megállapította,
- b) vezető állású személy vagy vezető állású személy volt olyan biztosítónál, viszontbiztosítónál vagy pénzügyi szervezetnél, illetve vezető tisztségviselő vagy vezető tisztségviselő volt olyan gazdasági társaságnál, amely esetében a fizetőképтелenséget kizárólag az illetékes felügyeleti hatóság által alkalmazott intézkedéssel lehetett elkerülni, vagy amelyet felszámoltak, vagy felszámolási eljárás alatt áll, vagy amelyet kényszertörzési eljárásban töröltek vagy kényszertörzési eljárás alatt áll és akinek személyes felelősségét e helyzet kialakulásáért öt évnél nem régebbi, jogerős bírósági vagy végleges hatósági határozat megállapította,
- c) súlyosan vagy ismételten megsértette
- a Felügyelet feladatkörébe tartozó törvények vagy e törvények felhatalmazása alapján kiadott jogszabályok előírásait, és emiatt vele szemben a Felügyelet öt évnél nem régebbi jogerős vagy végleges határozatában a legmagasabb összegű bírságot szabta ki vagy a felmentését kezdeményezte, vagy a bíróság öt évnél nem régebbi jogerős határozatában felelősségét e jogszabályok megsértése miatt megállapította,
  - a tevékenységére vonatkozó külföldi jogszabályban meghatározott rendelkezéseket és emiatt az felügyelet öt évnél nem régebbi jogerős vagy végleges döntésében a legmagasabb összegű bírságot szabta ki vele szemben vagy a felmentését kezdeményezte, vagy a külföldi bíróság öt évnél nem régebbi jogerős döntésében felelősségét e jogszabályok megsértése miatt megállapította.

A Felügyelet engedélye szükséges a független biztosításközvetítői tevékenység irányítója foglalkoztatásához. A szakmai gyakorlat befejezése nem eshet az engedélyezési kérelem benyújtását 10 évvel megelőző időpontnál korábbi időpontra. A tevékenység irányítója biztosításközvetítő is egyúttal. Ezért állapít meg összeférhetetlenséget a Bit. a biztosítóval fennálló munkaviszony, vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony esetére. Emellett a biztosításközvetítői tevékenység irányítója köteles a biztosításközvetítőkkel szembeni egyéb követelményeknek is megfelelni (pl. jóhírnév).

A Felügyelet az alkuszi engedély iránti kérelmet elutasítja, ha a tevékenység irányításáért felelős vezetője a kérelem benyújtását megelőző három év során vezető tisztségviselője, tulajdonosa vagy tevékenység irányításáért felelős vezetője volt olyan többes ügynöknek és alkusznak, amelynek a tevékenység végzésére jogosító engedélyét a kérelem benyújtását megelőző három év során a Felügyelet intézkedésével visszavonta.

A független biztosításközvetítői tevékenységre vonatkozó felelősségbiztosítás

Az alkusz köteles tevékenységének felelősségbiztosítására mindenkor meghatározott szakmai felelősségbiztosítással rendelkezni (lásd részletesen a független biztosításközvetítő felelősségére vonatkozó külön fejezetet).

4.1.4. A független biztosításközvetítő bejelentési, nyilvántartási és jelentési kötelezettségei

Bejelentési kötelezettség

A független biztosításközvetítőt a működése során az alábbi bejelentési kötelezettségek terhelik:

- Az alkusz köteles a Felügyeletnek 2 munkanapon belül bejelenteni
  - a) a biztosításközvetítői tevékenységet irányító személyében történt változást,
  - b) a székhely címének megváltozását,
  - c) saját tőkéjének a minimális tőke mértéke alá csökkenését,
  - d) az alábbi adatokban bekövetkezett változást:
    - az alkuszban minősített befolyással rendelkező részvényesek vagy tagok azonosító adatai és a befolyás mértéke;
    - az alkusszal szoros kapcsolatban álló személyek azonosító adatai;
    - nyilatkozat arra vonatkozóan, hogy az említett minősített befolyás vagy szoros kapcsolat nem akadályozza meg a Felügyelet felügyeleti jogkörének tényleges gyakorlását.
- Az alkusz köteles a Felügyeletnek 30 napon belül bejelenteni a törzstőke (alaptőke) felemelését vagy leszállítását.
- Az alkusz köteles a cégbíróságnál letétbe helyezett egyező éves beszámolót a Felügyeletnek a mérlegfordulónapot követő ötödik hónap utolsó napjáig megküldeni.
- Az alkusz köteles a Felügyeletnek 2 munkanapon belül bejelenteni
  - a) a tevékenységéhez kapcsolódó felelősségbiztosítási szerződés megszűnésének tényét és időpontját,
  - b) a tevékenységéhez kapcsolódó új felelősségbiztosítási szerződés megkötésének tényét és időpontját, annak egyidejű igazolásával,
  - c) a belső biztosításközvetítői nyilvántartás meghatározott adataiban történő változást (ide tartozik a biztosításközvetítésre irányuló jogviszony kezdete, a jogviszony megnevezése, minősített befolyással és szoros kapcsolattal összefüggő adatok változása).
- Az alkusz köteles a Felügyeletnek a biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződése állományának átruházását az átadás-átvétel napját legalább 60 nappal megelőzően bejelenteni.
- A független biztosításközvetítő köteles az általa igénybe vett biztosításközvetítőkről és kiegészítő biztosításközvetítőkről belső nyilvántartást vezetni és az ebben foglalt adatokat és azok változásait a Felügyeletnek – a fent meghatározott adatkör kivételével – 30 napon belül bejelenteni.
- Speciális törzsadatban történő változást - a bejelentésre irányadó ágazati törvény vagy az annak alapján meghozott hatósági döntés eltérő rendelkezése hiányában - a változást követő 5 munkanapon belül kell bejelenteni.

Belső nyilvántartás vezetése

Az alkusz – a biztosítóhoz és a többes ügynökhöz hasonlóan – köteles belső nyilvántartást vezetni:

- az általa alkalmazott vagy megbízott biztosításközvetítést végző természetes személyekről,
- az általa a közvetítői tevékenységgel megbízott gazdálkodó szervezetről
- a megbízott gazdálkodó szervezetnél közvetítői tevékenységet végző természetes személyekről,
- az általa megbízott kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezetről,
- és az ennél a szervezetnél kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző természetes személyekről, valamint
- az általa megbízott „bagatell” kiegészítő biztosításközvetítést végző [Bit. 368. § (1) bekezdése szerinti] személyekről.

Mindezek alapján a belső nyilvántartás a biztosításközvetítést végző természetes személyek belső nyilvántartásából, a biztosításközvetítő gazdálkodó szervezetek belső nyilvántartásából, a kiegészítő biztosításközvetítői tevékenységet végző gazdálkodó szervezetek belső nyilvántartásából és a „bagatell” kiegészítő biztosításközvetítést végző [Bit. 368. § (1) bekezdése szerinti] személyek belső nyilvántartásából áll. A belső nyilvántartások a Bit. által meghatározott adatokat kell tartalmazza, az adatokban a közvetítői jogviszony tartama alatt bekövetkezett változások nyomon követésével és dokumentálásával.

A független biztosításközvetítő köteles a lebonyolított biztosítási ügyletekről a biztosítási titokra vonatkozó szabályok betartásával egyedi azonosításra alkalmas nyilvántartást vezetni.

A nyilvántartás **egyedi azonosításra nem alkalmas** főbb adatait tartalmazó **féléves jelentést** a tárgyfélévet **követő félév 60. napjáig**, az **éves jelentést** a tárgyévet követő **év május 31-** ig a Felügyeletnek meg kell küldeni. Az alkusz jelentésének szabályait a Magyar Nemzeti Bank elnöke rendeletében állapítja meg.

A jelentést a Felügyelet csak elektronikus úton fogadja. A beküldéshez a jelentést hitelesített elektronikus aláírással kell ellátni.

A független biztosításközvetítő egyéb kötelezettségei

A független biztosításközvetítő köteles meggyőződni arról, hogy az általa alkalmazott, illetve megbízott biztosításközvetítést végző természetes személy, vagy ha a közvetítői tevékenységgel gazdálkodó szervezetet bízott meg, ennél a szervezetnél közvetítői tevékenységet végző természetes személy aktív státuszúként szerepel-e a felügyeleti nyilvántartásban.

A független biztosításközvetítő köteles az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, illetve a biztosító által befizetett, az ügyfelet megillető összegeket elkülönített ügyfélszámlákon tartani. Az ügyfélszámlákon szereplő összegek más hitelezők kielégítésére csőd-, illetve felszámolási eljárás esetén sem használhatók fel.

Ügyfélszámlának tekintendő az a letéti számla, amelyen a független biztosításközvetítő kizárólag az ügyfelek által befizetett, a biztosítókat megillető, illetve a biztosítók által befizetett, az ügyfeleket megillető összegeket tarthatja.

Az alkusz és a biztosító kapcsolata

Az alkusz sajátos módon kapcsolódhat a biztosítóhoz. Az alkusz a biztosítóval együttműködési megállapodást köthet, amiben rögzítik az ügyfelek érdekében történő biztosításközvetítői feladatok zavartalan lebonyolításának szabályait. Az alkuszt azonban a biztosító nem bízhatja meg az együttműködés kereteit meghaladóan biztosításközvetítői feladatok biztosító részére történő teljesítésével.

Az alkusz javadalmazásával összefüggő szabályok

Az alkuszt a biztosításközvetítői tevékenysége ellenértékéért megillető javadalmazás elnevezése nem jutalék, hanem közvetlen-, vagy közvetett díjazás:

- A független biztosításközvetítő a közvetítői tevékenységéért **a megbízótól** az erre irányuló megállapodás alapján **közvetlenül részesülhet díjazásban**, különösen abban az esetben, ha megbízása kizárólag szaktanácsadásra vagy olyan biztosítási szerződés közvetítésére vonatkozik, amelynek díja a biztosítótól származó közvetett díjazást nem, vagy csak részben tartalmaz.
- Ha a független biztosításközvetítő a **megbízóval** úgy állapodott meg, hogy a **közvetlen díjazásban** a független közvetítő nem, vagy csak részben részesül, a biztosítási díj meghatározott részét képező **közvetett díjazásban** részesülhet attól a biztosítótól, amely a közvetítésével létrejött szerződésben a biztosítási kockázatot elvállalja.
- A független biztosításközvetítőnek szabályzatában foglalt eljárásrend szerint gondoskodnia kell arról, hogy a díjazás módja ne vezessen érdekkonfliktus kialakulásához.

Az alkusz díjazása a gyakorlatban jellemzően úgy alakul, hogy ha az ügyfélnek megfelelő biztosítás megkeresése a piacon a biztosításközvetítői munka része, általában ez a tevékenység a megbízó számára díjtalan. Az alkusz pedig úgy jut bevételhez, hogy a biztosítótól követett díjadást kap, melynek alapja a közvetített termék díjában lévő, a biztosító szempontjából szerzési költségnek értelmezett díjrész. Nagy kockázatok esetén azonban egyre gyakrabban fordul elő, hogy a biztosítási szerződések díja nem tartalmazza a szerzési költséget, azaz a szerződések nettó díjasak. Ilyen esetben az alkusz szaktanácsadási díját a megbízója fizeti közvetlen díjazás formájában.

Díj ellenében történő biztosítási tanácsadási tevékenység lehet még a kárrendezési fázisban történő tanácsadás. Az általános, kárbejelentéssel, kárrendezéssel kapcsolatos információk átadása általában az alap alkuszi tevékenység része, azonban konkrét kárigény összeállítása, az ügyfél képviselete a biztosító előtt már külön díjazás ellenében szokott történni.

Az alkuszi tevékenység folyamata a gyakorlatban

Az alkuszi tevékenység főbb elemei általában:

1. Az ügyfél meg(fel)keresése

Az ügyfelek megkeresése történhet ajánlás alapján, vagy anélkül. Az első megkereséskor nagyon fontos tájékoztatni az ügyfelet a biztosítás alkuszi tevékenység lényegéről, ekkor célszerű az ügyfélnek átadnia a közvetítői tájékoztatót is (Bit. 378. §). (Az egyik legnehezebb kérdés elfogadtatni az ügyféllel, hogy neki nem kell közvetlenül fizetnie az alkuszi szolgáltatásért.)

2. Alkuszi megbízási szerződés megkötése

Amennyiben az ügyfél igénybe kívánja venni az alkuszi szolgáltatást, úgy megbízási szerződés kell kötnie az alkusszal. Ebben a szerződésben az ügyfél megbízhatja az alkuszt a számára felmerülő egy vagy több biztosítási kockázat fedezésére szolgáló biztosítási fedezet megteremtésével, illetve a létrejövő biztosítási szerződések kezelésével kapcsolatos független biztosításközvetítői (alkuszi) teendők ellátásával. Az alkuszi megbízási szerződés tartalmát alapvetően a felek megállapodása határozza meg.

3. Igény és kockázatfelmérés

A következő nagyon lényeges és nagy pontosságot igénylő feladat az ügyfél igényeinek és szükségleteinek a felmérése. Az ügyfél igényeinek, szükségleteinek felmérése, pontosítása minden biztosítási termék értékesítése előtt kötelezettség, az a biztosítás értékesítésének fontos mozzanata!

A kockázatok felmérése után célszerű összefoglalót készíteni, ennek alapján az ügyféllel közösen kell megállapítani, hogy mely kockázatokra és milyen terjedelemben van szükség biztosításra. Az igényfelmérőnek nincs kötelező tartalmi eleme, alkalmasnak kell lennie arra, hogy az alkusz ez alapján megfelelő termékelemzést tudjon végezni. Lényeges, hogy a biztosítási alapú befektetési termékekhez (tipikusan unit-linked életbiztosítás) speciális követelmény az alkalmassági felmérés készítése, melynek kötelező formai és tartalmi elemei vannak.

4. Ajánlatok elemzése, értékelése, termékelemzés

Az alkuszi szolgáltatásnak azért az egyik legfontosabb eleme a beérkező ajánlatok értékelése. Az alkusz a szerződés előkészítése során köteles kielégítő mennyiségű, a piacon hozzáférhető biztosítási szerződést tárgyyszerűen elemezni és ezek összehasonlító elemzését az ügyfélnek át kell adnia igazolható módon. Nincs kötelező tartalma a termékelemzésnek, de ki kell terjednie a főbb releváns, összehasonlítható információra. A díjak, kedvezmények, fedezeti korlátok, az önrészesedések, a kizárt kockázatok és más szerződési feltételek lehetnek lényegesek, emellett érdemes tájékoztatást kell adni - ha ennek jelentősége van - az adott biztosító tőkehelyzetéről, kárrendezési gyakorlatáról, vagy a biztosító szervezeti formája miatt esetleg az ügyfelet terhelő további kötelezettségekről is. Életbiztosítás esetén további releváns információ lehet a TKM, vagy a befektetési egységekhez kötött életbiztosításokra vonatkozóan az, hogy a biztosító tőke- vagy

hozamgaranciát nyújt-e. Az összehasonlíthatóságot elősegíti, ha a termékelemzés táblázatos formában készül.

5. Ügyfél-tájékoztatások megadása

Az alkusz köteles gondoskodni arról, hogy az ügyfél rendelkezésére bocsássa mindazokat a tájékoztatásokat, dokumentumokat, melyeket az ügyfélnek a biztosítási szerződés megkötése előtt kell megismernie, megkapnia.

6. Tanácsadás kérdése

a) Tanácsadás nélkül történő értékesítés:

A tájékoztatási követelményeken túl, a biztosítási szerződés megkötése előtt a biztosításközvetítőnek, meg kell határoznia az ügyféltől kapott tájékoztatás alapján az adott ügyfél konkrét igényeit és szükségleteit, és közérthető formában tárgyilagos tájékoztatást kell nyújtania az ügyfélnek a biztosítási termékekkel összefüggésben, annak érdekében, hogy az ügyfél megalapozott döntést hozhasson. A biztosításközvetítő által az ügyfélnek javasolt biztosítási terméknek összhangban kell állnia az ügyfélnek a tájékoztatása alapján megállapítható biztosítási igényeivel és szükségleteivel.

b) Tanácsadással történő értékesítés:

Amennyiben a biztosítási szerződés megkötése előtt tanácsadásra is sor kerül: a tájékoztatási követelményeken túl, a biztosítási szerződés megkötése előtt az alkusz köteles alapos és személyre szabott elemzés alapján tanácsot adni az ügyfélnek, ennek érdekében az ügyfél tájékoztatása alapján megállapítható igényeihez és szükségleteihez igazodó elemzési szempontok alapján és azoktól függően az ügyfél részére személyre szabott - bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló - konkrét ajánlást is adni, ismertetve, hogy az adott termék - az adott elemzési szempontot figyelembe véve - miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek.

Biztosítási alapú befektetési termék csak tanácsadással értékesíthető!

7. Biztosítás megkötése, kezdeményezése

Az ügyfél döntését követően kezdeményezhető a biztosítási jogviszony létesítésére irányuló ügyfélnyilatkozat (például ajánlat megtétele, biztosítási szerződés megkötése, csatlakozási nyilatkozat csoportos biztosítási szerződéshez). Az alkusz alapvető feladata a szerződés közvetítése az ügyfél és a biztosító, mint a biztosítási szerződés szerződő felei között. Az ügyfél azonban felhatalmazhatja az alkuszt, hogy a biztosítási szerződést a képviseletében megkösse, biztosítási jogviszonyt kezdeményező nyilatkozatot tegyen.

8. Szolgáltatás támogatása (pl. kárrendezésben részvétel)

A biztosítás teljesítését és lebonyolítását az alkusz több területén is támogathatja. Például a szerződő fél (ügyfél) neki fizeti a biztosítás díját, amit az alkusz fog továbbítani a biztosítóhoz (adott esetben a javadalmazásának levonása után). Az alkusz részt vehet a kárrendezés folyamatában, az ügyfél számára mindenképpen előnyös, hiszen egy szakértő kapcsolódik be az ügyfél „oldalán” a kárrendezésbe.

(Az alkusz egyik fontosabb feladata elfogadtatni az ügyféllel, hogy káreseménykor először az alkusz értesítse.)

9. Ügyfél kockázatainak folyamatos figyelemmel kísérése

Az ügyfelek kockázati helyzete időben változik, attól függően, hogy az ügyfél milyen tevékenységet folytat. Az alkuszi szolgáltatásba jellemzően ezen változások folyamatos követése is bele értendő. Természetesen az feltételezi az ügyfél és alkusz folyamatos és kétoldalú kommunikációját.

10. Az ügyfél tájékoztatása a biztosítások változásairól

A biztosítási piacon is viszonylag gyorsan változik a kínálat, új módzatok („termékek”) jelennek meg, amelyekről jellemzően az alkusznak kell tájékoztatnia az ügyfelet.

A biztosításközvetítők által fizetendő felügyeleti díj

A többes ügynök és az alkusz - ide értve a másik tagállamban székhellyel rendelkező többes ügynöki és az alkuszi tevékenységet végző biztosításközvetítő magyarországi fióktelepét is - a Felügyelet részére felügyeleti díjat köteles fizetni. A felügyeleti díj az alapidj és a változó díj összege. Az alapidj hetvenötezer forint, amely összeg minden ötven - többes ügynök és az alkusz által alkalmazott vagy megbízott, továbbá a részéről megbízott gazdálkodó szervezet által alkalmazott vagy megbízott - biztosításközvetítést végző természetes személy után újabb hetvenötezer forinttal nő. A változó éves díj mértéke az éves jutalékbevételek 0,25 százaléka. Az alapidjat évente egy összegben január 31-ig (amennyiben hétvégére esik, úgy az azt követő első munkanapig) kell a Felügyeletnek megfizetni. A változó díj összege negyedévente, a tárgynegyedévet követő hónap utolsó napjáig esedékes.

Biztosítási ajánlatok összehasonlítási szempontjai és azok súlyozása

- Szolgáltatás tartalma (fedezett kockázatok, kizárások, mentesülések)
- Szolgáltatás mértéke (kártérítési limitek, választható önrész nagysága, típusa)
- Szolgáltatás díja (elsődleges díjdifferenciálás mint pl.: előzetes kármentességi engedmény, tartamengedmény)
- Költségek (a szerződés belső költségei pl.: unit linked életbiztosításoknál)
- Évfordulós díjak
  - inflációkezelés: milyen mértékű az értékkövetés lehetősége; lemondható- e tartam közben; az infláció feletti mértékben lehet-e növelni,
  - másodlagos díjdifferenciálás: bonus-malus rendszer, utólagos kármentességi engedmény
- Szolgáltatásának minősége (ügyfélszolgálati lefedettség, elektronikus ügyintézés lehetősége, ügyfélkapu, Call Center, online elérési lehetőség, kárrendezés gyorsasága, korrektsége)

Ahhoz, hogy melyik összehasonlítási szempont milyen mértékben befolyásolja a döntést súlyozási szempontokat kell megállapítani. Ezt az ügyfél igényfelmérése alapján tudjuk meghatározni. Előfordul pl., hogy a biztosítást az ügyfélnek kötelező megkötnie, a biztosítási védelem nem érdekli. Ekkor a díj mértéke lesz a legsúlyosabb kritérium a döntésben. Az ügyfelek ilyen típusú döntéseit érdemes dokumentálni és rögzíteni, hogy nem a biztosítási védelem mértéke volt a választás döntő szempontja.

Az alkusz legfontosabb célja elérni azt, hogy az ügyfél tudja azt, hogy miről és hogyan döntött!

4.1.5. A független biztosításközvetítő által másik tagállamban fióktelep, illetve határon átnyúló szolgáltatás keretében végzett tevékenység szabályai

- Ha a független biztosításközvetítő fióktelepen keresztül, illetve határon átnyúló tevékenységként, első alkalommal másik tagállamban független biztosításközvetítői tevékenység végzését tervezi, köteles azt a Felügyeletnek előzetesen bejelenteni.
- A Felügyelet a bejelentés kézhezvételétől számított 1 hónapon belül tájékoztatja a másik tagállam illetékes felügyeleti hatóságát a független biztosításközvetítő tervezett tevékenységéről megküldve a bejelentés releváns adatait.
- Ha a Felügyelet megtagadja az adatok továbbítását a fogadó tagállam illetékes hatósága részére, akkor köteles erről a bejelentés beérkezését követő egy hónapon belül határozatban tájékoztatni a bejelentőt, hogy fióktelepi formában nem kezdheti meg a tevékenységet.
- Határon átnyúló szolgáltatás esetén a Felügyelet írásban tájékoztatja a biztosításközvetítőt
  - a) a bejelentés másik tagállam illetékes hatósága által történt kézhezvételének visszaigazolásáról,
  - b) arról, hogy a másik tagállamban megkezdheti a tevékenységet,
  - c) adott esetben arról, hogy a másik tagállamban a bejelentőre alkalmazandó hatályos jogszabályok milyen módon érhetők el.
- Fióktelep létesítése esetén a Felügyelet írásban tájékoztatja a bejelentő biztosításközvetítőt a bejelentés másik tagállam illetékes hatósága által történt kézhezvételnek visszaigazolásáról. Ha a másik tagállam illetékes hatósága a bejelentés kézhezvételét követő egy hónapon belül tájékoztatja a Felügyeletet a bejelentőre alkalmazandó hatályos jogszabályokról, a Felügyelet írásban tájékoztatja a biztosításközvetítőt ezen jogszabályokról, és arról, hogy megkezdheti tevékenységét a másik tagállamban. Ha a másik tagállam illetékes hatóságától egy hónap elteltével sem érkezik értesítés, a Felügyelet arról tájékoztatja a bejelentő biztosításközvetítőt, hogy a fióktelepet létrehozhatja és megkezdheti tevékenységét.
- A bejelentő biztosításközvetítő köteles a bejelentett, meghatározott adatokban történő változás előtt legkésőbb egy hónappal tájékoztatja a Felügyeletet az adatokban történő változásról. A Felügyelet a változásbejelentés kézhezvételétől számított egy hónapon belül tájékoztatja a másik tagállam felügyeleti hatóságát a változásról.

- Ha az Európai Unió másik tagállamának illetékes felügyeleti hatósága arról tájékoztatja a Felügyeletet, hogy a tagállam területén biztosításközvetítői tevékenységre jogosult első alkalommal kíván biztosításközvetítői tevékenységet végezni a Magyar Köztársaság területén, a Felügyelet a felügyeleti tájékoztatás kézhezvételétől számított 1 hónapon belül tájékoztatja a biztosításközvetítőt a tevékenységvégzésre vonatkozó magyar szabályozásról.

4.1.6. Az alkusz állományának átruházása

Az alkuszok állományának átruházásának lényege, hogy az átruházó alkusz a biztosításközvetítésre irányuló megbízási szerződése állományát - a megbízási szerződésekhez kapcsolódó jogokkal és kötelezettségekkel együtt, a megbízási szerződésekhez kötődő biztosítási szerződések feltételeinek változatlanul hagyása mellett részben vagy egészben átruházza egy másik alkusra. Az állomány átruházása tehát nem érinti az átruházó alkusz által közvetített biztosítási szerződéseket.

Az alkuszi állomány átruházásnak négy szereplője van:

- Az átruházó alkusz: aki átadja vagy értékesíti a megbízási szerződesei állományát.
- Az átvevő alkusz: aki átveszi vagy megvásárolja a megbízási szerződesei állományát. az átvevő alkusz részvénytársasági vagy kft. szervezeti formában működő alkusz vagy másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusz fióktelepe lehet.
- A megbízók: az ügyfelek, akiknek az átruházó alkusznak adott megbízási szerződéseik kerülnek átruházásra az átvevő alkusra.
- Felügyelet: aki az állomány átruházását megtilthatja.

Az állomány átruházási folyamat

Az állományátruházás első lépése, hogy az átadó és átvevő alkusz megállapodjanak az átruházás tárgyát képező állományról, és az átruházás részletes feltételeiről. A megkötni tervezett állomány átruházási szerződés egyik kulcsfontosságú eleme az átadás-átvételi időpont meghatározása.

Az átruházási szerződésben meghatározott időponttól (az átadás-átvétel napjától) az átvevő alkuszt illetik meg és terhelik az átruházott megbízási szerződések alapján fennálló mindazon jogok és kötelezettségek, amelyek az átruházó alkuszt illették meg és terhelték, továbbá az átvevő alkusz az érintett megbízók, biztosítók és biztosítási szerződések személyes és egyéb adatai tekintetében adatkezelővé válik.

A biztosítási titok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn az átruházó alkusz részéről az átvevő alusszal szemben az átadás-átvétel napjától az átruházáshoz kapcsolódó biztosítási titok tekintetében.

Az állomány átruházásához nem szükséges az átruházással érintett megbízási szerződések szerinti ügyfelek (megbízók) hozzájárulása.

Ha az állomány-átruházás feltételeiben az átadó és az átvevő alkusz megállapodott, következő lényeges lépés az átruházás szándékának bejelentése a Felügyeletnek. Az átruházó alkusz átruházási szándékát köteles a Felügyeletnek az átadás-átvétel napját

legalább 60 nappal megelőzően bejelenteni. A bejelentés tartalmazza

- a) az átadás-átvétel tervezett időpontját,
- b) az átruházásra kerülő megbízási szerződések darabszámát,
- c) az átruházásra kerülő megbízási szerződésekhez kötődő biztosítási szerződések darabszámát és - az utolsó éves jelentésben kimutatott - éves díját,
- d) az érintett biztosítók, biztosítási ágazatok vagy termékek felsorolását, továbbá
- e) az átruházó és az átvevő alkusz azonosító adatait.

A bejelentéshez csatolni kell

- a) az átruházási megállapodás tervezetét;
- b) az átruházó alkusz és az átvevő alkusz állomány átruházásra és állományátvételre irányuló jognyilatkozatát;
- c) az átvevő alkusz nyilatkozatát arról, hogy
  - rendelkezik az érintett biztosítási szerződések kezeléséhez jogszabály által előírt személyi és tárgyi feltételekkel, és
  - nem állnak fenn olyan körülmények, melyek akadályozzák az átvett állomány jogszabályoknak megfelelő kezelését;
- d) ha az átvevő alkusz másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusz fióktelepe, a másik tagállamban székhellyel rendelkező alkusz felelősségbiztosítási szerződésének, illetve vagyoni biztosítékra vonatkozó szerződésének hiteles másolatát.

A Felügyelet az állomány átruházását a bejelentés benyújtásának napjától számított negyvenöt napon belül megtilthatja, ha az átruházással kapcsolatos bejelentés- vagy a bejelentéshez csatolt iratok hiányosak, valamint, ha olyan tények, adatok, körülmények jutnak - akár helyszíni ellenőrzés útján - tudomására, amelyek alapján megalapozottan feltehető, hogy az átvevő alkusz nem képes az átvett állomány jogszabályoknak megfelelő kezelésére, így különösen, ha

- a) az átvenni tervezett megbízási szerződések és az ezekhez kötődő biztosítási szerződések darabszámát, valamint az ezzel járó adminisztrációs kötelezettségek nagyságrendjét figyelembe véve az átvevő alkusz rendelkezésére álló személyi és tárgyi feltételek nem elegendőek az átvenni tervezett állomány jogszerű kezelésére;
- b) az átvevő alkusz működése kapcsán a Felügyelet az átvevő alkusz előzetes bejelentésének benyújtását megelőző három év során ismételt vagy súlyos jogsértés miatt intézkedést alkalmazott;
- c) az átvevő alkusz a bejelentés benyújtását megelőző három év során a szakmai szabályok súlyos megsértésével
  - a felelősségbiztosítás vagy vagyoni biztosíték terhére történő kifizetéssel járó súlyos vagy ismételt káreseményt idézett elő, illetve
  - megbízójának kárt okozott, amelynek tényét bíróság jogerős határozattal állapította meg;

- d) valószínűsíthető, hogy az állományátruházás következtében az állományátruházással érintett megbízók érdeke sérülne.

Amennyiben az érintett alkuszok minden szükséges dokumentumot és nyilatkozatot megfelelően csatoltak, a Felügyelet tájékoztató levélben veszi tudomásul az állományátruházás bejelentését.

Ha a Felügyelet az állomány-átruházást nem tiltja meg, akkor végrehajtható az ügylet a Felügyelet részére megküldött állomány-átruházási szerződésben (tervezetben) foglalt feltételek szerint.

Az átvevő alkusz köteles legkésőbb az átadás-átvétel napján a honlapján - vagy ha az átvevő alkusz nem rendelkezik honlappal, az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben történő közzététellel - tájékoztatást megjelentetni, és azt az átadás-átvétel napjától számított kilencven napig folyamatosan elérhetővé tenni, amely tájékoztatás tartalmazza a megbízókat az átruházáshoz kapcsolódóan megillető jogosultságot is, a vonatkozó határidőkkel. Az átvevő alkusz köteles az átadás-átvétel napjától számított 30 napon belül a megbízókat a szerződéskötés nyelvén írásban értesíteni az átruházás tényéről és a megbízót ennek kapcsán megillető jogosultságról.

A megbízó, - vagyis az ügyfél - jogosult az átruházott megbízási szerződést - annak eltérő rendelkezése vagy a megbízási szerződés határozott tartama esetén is - az átruházásról szóló értesítés kézhezvételének napjától számított 30 napon belül az átvevő alkuszhoz intézett írásbeli nyilatkozattal harmincnapos határidővel felmondani.

A felmondási jog nem illeti meg azt a megbízót, akinek megbízási szerződése olyan szerződési feltételt tartalmaz, amely szerint a megbízó a szerződés átruházáshoz előzetesen, korlátozás nélkül hozzájárult, illetve a megbízó nem tartotta fenn jogát a hozzájáruló nyilatkozat visszavonására.

4.1. Szakmai felelősségbiztosítás

A független biztosításközvetítő saját nevében és saját kockázatára lép a biztosítási piacra, tehát tevékenységéért saját maga felel. A Bit. előírja, hogy az alkusz és a többes ügynök a tevékenysége során a biztosítási szakmai szabályokat mindenkor megtartva köteles eljárni. A független biztosításközvetítő e kötelezettsége elmulasztásáért (független biztosításközvetítői műhiba), így különösen a téves tanácsadásért, téves tájékoztatásért, a szabálytalan díjkezelésért, a nyilatkozatok késedelmes továbbításáért felelős. Ezen felelőssége kiterjed a nevében eljáró személyek tevékenységére is. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy az alkusz által igénybe vett biztosításközvetítő mentesül minden felelősség alól, csak azt, hogy az ügyfél a műhibából eredő igényeit az alkusszal szemben érvényesítheti. Az alkusz által igénybe vett biztosításközvetítő az alkusz felé a belső jogviszonyuk alapján és feltételei szerint felelősségre vonható az alkusz által.

Az alkusz mentesül a felelőssége alól az ügyfél felé abban az esetben, ha bizonyítja, hogy a biztosító által rendszeresített, a szerződéskötés során alkalmazott nyomtatvány vagy dokumentum hibája miatt következett be a téves tájékoztatás vagy hibás nyilatkozat megtétele.

Az ügyfelek védelme érdekében a Bit. szakmai felelősségbiztosítás megkötését és fenntartását, vagy vagyoni biztosíték meglétének bemutatását írja elő.

Az alkuszi szakmai felelősségbiztosításnak – a többes ügynök szakmai felelősségbiztosításához hasonlóan - területi hatály szerint az Európai Unió egész területére kell kiterjednie, és a biztosítási összeghatárnak pedig el kell érnie a biztosítási eseményenkénti 1 1 300 380 euró, illetve évente együttesen legalább 1 924 560 euró limitösszeget. A felelősségbiztosítás helyett a független biztosításközvetítő szakmai felelősségbiztosítás helyett 1 924 560 euró vagyoni biztosítékkal is rendelkezhet.

A felelősségbiztosítás, illetve vagyoni biztosíték előírt összegét az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatóinyugdíj-hatóság (EIOPA) rendszeresen felülvizsgálja. E felülvizsgálatok nyomán a limitösszegek rendszeresen módosításra kerülnek. Az limitösszegek EUR/HUF átváltási árfolyamát a Felügyelet tájékoztatóban teszi közzé.

A független biztosításközvetítői tevékenység végzésének feltételét képező szakmai felelősségbiztosítási szerződésnek tehát ki kell terjednie a független biztosításközvetítői tevékenység során e minőségében az ügyfélnek okozott olyan kár megtérítésére, illetve felmerült sérelemdíj megfizetésére, amelyre a tevékenységet végző (biztosított) alkusz jogszabály szerint köteles.

Mivel az alkusz felelőssége az ügyfél irányába kiterjed a nevében eljáró személyek tevékenységére is, értelemszerűen a felelősségbiztosítási szerződés is kiterjed az olyan kár megtérítésére, illetve sérelemdíj megfizetésére is, amely az alkusszal jogviszonyban álló biztosításközvetítő személy - adott jogviszonyával összefüggő - biztosításközvetítői tevékenysége eredményeképpen merül fel.

Azonos okból bekövetkezett, azzal közvetlen okozati összefüggésben lévő, időben összefüggő több káresemény, illetve sérelemdíj-követelés alapjául szolgáló személyiségi jogsérelem egy biztosítási eseménynek minősül.

A független biztosításközvetítő szakmai felelősségbiztosítási szerződés minimális tartalmi követelményeit Kormány rendelet [44/2015. (III.12.) Korm. rendelet] szabályozza. A rendelet a felelősségbiztosítási szerződésben a kiköthető maximális önrészt biztosítási eseményenként 2 millió forintban határozza meg, valamint a biztosító a szerződésben nem zárhatja ki az elmaradt hasznot.

Ha a biztosító biztosítási fedezetet igazoló dokumentumot állít ki, annak legalább a következő adatokat kell tartalmaznia:

- a biztosító neve, székhelye, és a biztosítási fedezetet igazoló dokumentum száma
- a biztosított neve és lakóhelye (székhelye)
- a biztosítási összeghatár
- a biztosítás tárgyának megjelölése
- a biztosítási fedezet időtartama
- a biztosítási időszak tartama, valamint kezdeti időpontja
- az önrészesedés mértéke
- a biztosító szolgáltatása korlátozásának esetei, az alkalmazott kizárások

Az alkusznak a tevékenységi engedélye iránti kérelemhez már mellékelnie kell a megfelelő tartalmú és biztosítási összeghatárú szakmai felelősségbiztosítási szerződés megkötésének vagy a vagyoni biztosíték meglétének igazolását. Ilyen lehet például a felelősségbiztosítási

kötvény másolata, a biztosító által a felelősségbiztosítás vonatkozásában kiállított fedezetigazolás, a vagyoni biztosítékkal kapcsolatban kiállított banki igazolás.

Azalkusz köteles a Felügyeletnek két munkanapon belül bejelenteni a tevékenységéhez kapcsolódó felelősségbiztosítási szerződés megszűnésének tényét és időpontját, illetve a tevékenységéhez kapcsolódó új felelősségbiztosítási szerződés megkötésének tényét és időpontját, annak egyidejű igazolásával.

4.2. Adatkezelés

Adatkezelés alapja

A független biztosításközvetítő a természetes személy ügyfeleinek elsősorban azon személyes adatait jogosult kezelni, amelyek az általa nyújtott közvetítői szolgáltatással összefüggnek. Kizárólag olyan személyes adatok kezelésére kerülhet sor, amelyek az adott, konkrét adatkezelési cél szempontjából szükségesek. A személyes adatok kezelése vonatkozásában elsősorban az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatuk kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (a továbbiakban: GDPR) és az információs önrendelkezési jogról és az információ szabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény rendelkezései az irányadók.

A GDPR tárgyi hatálya

A GDPR-t kell alkalmazni a személyes adatok részben vagy egészben automatizált módon történő kezelésére, valamint azoknak a személyes adatoknak a nem automatizált módon történő kezelésére, amelyek valamely nyilvántartási rendszer részét képezik, vagy amelyeket egy nyilvántartási rendszer részévé kívánunk tenni.

A GDPR nem alkalmazható a személyes adatok kezelésére, ha az adatkezelést:

- a) az uniós jog hatályán kívül eső tevékenységek (pl.: nemzetbiztonsági tevékenység) során végzik,
- b) a tagállamok az EUSZ V. címe 2. fejezetének hatálya alá tartozó tevékenységek (pl.: közös biztonság- és védelempolitika) során végzik,
- c) természetes személyek kizárólag személyes vagy otthoni tevékenységük keretében végzik,
- d) az illetékes hatóságok bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzik, ideértve a közbiztonságot fenyegető veszélyekkel szembeni védelmet és e veszélyek megelőzését.

GDPR területi hatálya

A GDPR-t kell alkalmazni:

- a) a személyes adatoknak az Unióban tevékenységi hellyel rendelkező adatkezelők vagy adatfeldolgozók tevékenységeivel összefüggésben végzett kezelésére, függetlenül attól, hogy az adatkezelés az Unió területén történik vagy nem,

- b) az Unióban tartózkodó érintettek személyes adatainak az Unióban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelő vagy adatfeldolgozó által végzett kezelésére, ha az adatkezelési tevékenységek:
- (ba) áruknak vagy szolgáltatásoknak az Unióban tartózkodó érintettek számára történő nyújtásához kapcsolódnak, függetlenül attól, hogy az érintettnek fizetnie kell-e azokért; vagy
  - (bb) az érintettek viselkedésének megfigyeléséhez kapcsolódnak, feltéve, hogy az Unió területén belül tanúsított viselkedésükről van szó.

A GDPR által meghatározott főbb alapfogalmak

adatfeldolgozó: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely az adatkezelő nevében személyes adatokat kezel,

adatkezelés: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés,

adatkezelő: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely a személyes adatok kezelésének céljait és eszközeit önállóan vagy másokkal együtt meghatározza; ha az adatkezelés céljait és eszközeit az uniós vagy a tagállami jog határozza meg, az adatkezelőt vagy az adatkezelő kijelölésére vonatkozó különös szempontokat az uniós vagy a tagállami jog is meghatározhatja,

az érintett hozzájárulása: az érintett akaratának önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló és egyértelmű kinyilvánítása, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez,

álnevesítés: a személyes adatok olyan módon történő kezelése, amelynek következtében további információk felhasználása nélkül többé már nem állapítható meg, hogy a személyes adat mely konkrét természetes személyre vonatkozik, feltéve, hogy az ilyen további információt külön tárolják, és technikai és szervezési intézkedések megtételével biztosított, hogy azonosított vagy azonosítható természetes személyekhez ezt a személyes adatot nem lehet kapcsolni,

címzett: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, akivel vagy amellyel a személyes adatot közlik, függetlenül attól, hogy harmadik fél-e. Azon közhatalmi szervek, amelyek egy egyedi vizsgálat keretében az uniós vagy a tagállami joggal összhangban férhetnek hozzá személyes adatokhoz, nem minősülnek címzettnek; az említett adatok e közhatalmi szervek általi kezelése meg kell, hogy feleljen az adatkezelés céljainak megfelelően az alkalmazandó adatvédelmi szabályoknak,

egészségügyi adat: egy természetes személy testi vagy pszichikai egészségi állapotára vonatkozó személyes adat, ideértve a természetes személy számára nyújtott egészségügyi

szolgáltatásokra vonatkozó olyan adatot is, amely információt hordoz a természetes személy egészségi állapotáról,

felügyeleti hatóság: egy tagállam által a GDPR-nak megfelelően létrehozott független közhatalmi szerv (Magyarországon a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság),

harmadik fél: az a természetes vagy jogi személy, közhatalmi szerv, ügynökség vagy bármely egyéb szerv, amely nem azonos az érintettel, az adatkezelővel, az adatfeldolgozóval vagy azokkal a személyekkel, akik az adatkezelő vagy adatfeldolgozó közvetlen irányítása alatt a személyes adatok kezelésére felhatalmazást kaptak,

kötelező erejű vállalati szabályok: a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályzat, amelyet az Unió valamely tagállamának területén tevékenységi hellyel rendelkező adatkezelő vagy adatfeldolgozó egy vagy több harmadik országban a személyes adatoknak az ugyanazon vállalkozáscsoporton vagy közös gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások ugyanazon csoportján belüli adatkezelő vagy adatfeldolgozó részére történő továbbítása vagy ilyen továbbítások sorozata tekintetében követ,

nyilvántartási rendszer: a személyes adatok bármely módon - centralizált, decentralizált vagy funkcionális vagy földrajzi szempontok szerint - tagolt állománya, amely meghatározott ismérvek alapján hozzáférhető,

profilalkotás: személyes adatok automatizált kezelésének bármely olyan formája, amelynek során a személyes adatokat valamely természetes személyhez fűződő bizonyos személyes jellemzők értékelésére, különösen a munkahelyi teljesítményhez, gazdasági helyzethez, egészségi állapothoz, személyes preferenciákhoz, érdeklődéshez, megbízhatósághoz, viselkedéshez, tartózkodási helyhez vagy mozgáshoz kapcsolódó jellemzők elemzésére vagy előrejelzésére használják,

személyes adat: azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosságára vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható,

személyes adatok határokon átnyúló adatkezelése:

- a. személyes adatoknak az Unióban megvalósuló olyan kezelése, amelyre az egynél több tagállamban tevékenységi hellyel rendelkező adatkezelő vagy adatfeldolgozó több tagállamban található tevékenységi helyein folytatott tevékenységekkel összefüggésben kerül sor; vagy
- b. személyes adatoknak az Unióban megvalósuló olyan kezelése, amelyre az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó egyetlen tevékenységi helyén folytatott tevékenységekkel összefüggésben kerül sor úgy, hogy egynél több tagállamban jelentős mértékben érint vagy valószínűsíthetően jelentős mértékben érint érintetteket.

Az adatkezelés alapelvei

A személyes adatok kezelése során a GDPR alábbi alapelvei érvényesülését kell biztosítani:

- A személyes adatok gyűjtése csak meghatározott, egyértelmű és jogszerű célból történhet („célhoz kötöttség”), azok ezekkel a célokkal össze nem egyeztethető módon nem kezelhetők. Összeegyeztethetőként megjelölt konkrét adatkezelési célok, vagy az összeegyeztethetőség GDPR által meghatározott feltételeinek teljesülése esetén a célhoz kötöttség elve nem sérül.
- A kezelt adatok az adatkezelés céljai szempontjából megfelelőek és relevánsak kell, hogy legyenek és a szükségesre kell korlátozódniuk („adattakarékosság”).
- Az adatkezelést jogszerűen, tisztességesen, valamint az érintett számára átlátható módon, valamint azon természetes személy számára, akinek a személyes adatait kezeli az adatkezelő (érintett) átlátható módon kell végezni („jogszerűség, tisztességes eljárás és átláthatóság”).
- A kezelt adatoknak pontosnak és naprakésznek kell lenniük. Az adatkezelés célja szempontjából pontatlan személyes adatokat haladéktalanul törölni vagy helyesbíteni kell („pontosság”).
- Személyes adatokat csak az adatkezelés céljainak eléréséhez szükséges ideig lehet kezelni („korlátozott tárolhatóság”).
- A személyes adatok kezelését olyan módon kell végezni, hogy azok bizalmassága, sértetlensége és rendelkezésre állása folyamatosan biztosítható legyen, azaz ne legyenek hozzáférhetőek arra jogosulatlanok számára, az adatok pontossága és teljessége biztosítva legyen és az arra jogosult számára hozzáférhetőek legyenek („integritás és bizalmas jelleg”).

Az adatkezelő felelős, hogy az adatkezelés a fenti elveknek megfeleljen és képesnek kell lennie a megfelelés igazolására („elszámoltathatóság”).

Az adatkezelés jogi alapja

Adatkezelés jogcímei:

Az adatkezelés kizárólag akkor és annyiban jogszerű, amennyiben megfelelő jogcíme van az adatkezelőnek az adatkezelésre. Az adatkezelés jogcíme az adatkezelési céltól és a kezelt adatoktól függ. Az adatkezelés elsősorban az alábbi jogcímek egyikén lehet jogszerű:

- az érintett adatkezeléshez való hozzájárulása esetén,
- ha az adatkezelés olyan szerződés teljesítéséhez szükséges, amelyben az érintett az egyik fél, vagy a szerződés megkötését megelőzően az érintett kérésére történő lépések megtételéhez szükséges,
- ha az adatkezelés az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítéséhez szükséges,
- ha az adatkezelés az érintett vagy egy másik természetes személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges,

- az adatkezelés közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges,
- az adatkezelés az adatkezelő vagy harmadik fél jogos érdekeinek érvényesítéséhez szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek a személyes adatok védelmét teszik szükségessé.

Hozzájáruláson alapuló adatkezelés

Ha az adatkezelés hozzájáruláson alapul, az adatkezelőnek képesnek kell lennie annak igazolására, hogy az érintett a személyes adatainak kezeléséhez hozzájárult.

Ha az érintett hozzájárulását olyan írásbeli nyilatkozat keretében adja meg, ami más ügyekre is vonatkozik, a hozzájárulás iránti kérelmet ezektől a más ügyektől egyértelműen megkülönböztethető módon kell előadni.

Az érintett jogosult arra, hogy a hozzájárulását bármikor visszavonja, a hozzájárulás visszavonása nem érinti a hozzájáruláson alapuló, visszavonás előtti adatkezelés jogszerűségét. A visszavonás jogáról a hozzájárulás megadása előtt az érintettet tájékoztatni kell. A hozzájárulás visszavonását ugyanolyan egyszerű módon kell lehetővé tenni, mint annak a megadását. A hozzájárulásnak mindig önkéntesnek kell lenni.

Személyes adatok különleges kategóriájának kezelése

A személyes adatok különleges kategóriáit képező adatok, úgy, mint például: a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a természetes személyek egyedi azonosítását célzó genetikai és biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére és szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok kezelése tilos.

A tilalom csak a GDPR-ben meghatározott azon esetben nem alkalmazható, ha:

- a) az érintett kifejezett hozzájárulását adta (a hozzájárulás kifejezettsége nem azt jelenti, hogy a hozzájárulás csak írásban adható meg) az említett személyes adatok egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez, kivéve, ha az uniós vagy tagállami jog úgy rendelkezik, hogy az ilyen esetre vonatkozó adatkezelési tilalom nem oldható fel az érintett hozzájárulásával,
- b) az adatkezelés az adatkezelőnek vagy az érintettnek a foglalkoztatást, valamint a szociális biztonságot és szociális védelmet szabályozó jogi előírásokból fakadó kötelezettségei teljesítése és konkrét jogai gyakorlása érdekében szükséges, ha az érintett alapvető jogait és érdekeit védő megfelelő garanciákról is rendelkező uniós vagy tagállami jog, illetve a tagállami jog szerinti kollektív szerződés ezt lehetővé teszi,
- c) az adatkezelés az érintett vagy más természetes személy létfontosságú érdekeinek védelméhez szükséges, ha az érintett fizikai vagy jogi cselekvőképtelensége folytán nem képes a hozzájárulását megadni,
- d) az adatkezelés valamely politikai, világnézeti, vallási vagy szakszervezeti célú alapítvány, egyesület vagy bármely más nonprofit szervezet megfelelő garanciák

mellett végzett jogszerű tevékenysége keretében történik, azzal a feltétellel, hogy az adatkezelés kizárólag az ilyen szerv jelenlegi vagy volt tagjaira, vagy olyan személyekre vonatkozik, akik a szervezettel rendszeres kapcsolatban állnak a szervezet céljaihoz kapcsolódóan, és hogy a személyes adatokat az érintettek hozzájárulása nélkül nem teszik hozzáférhetővé a szervezeten kívüli személyek számára,

- e) az adatkezelés olyan személyes adatokra vonatkozik, amelyeket az érintett kifejezetten nyilvánosságra hozott,
- f) az adatkezelés jogi igények megállapításához, érvényesítéséhez, illetve védelméhez szükséges, vagy amikor a bíróságok igazságszolgáltatási feladatkörükben járnak el,
- g) az adatkezelés jelentős közérdek miatt szükséges, uniós jog vagy tagállami jog alapján, amely arányos az elérni kívánt céllal, tiszteletben tartja a személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát, és az érintett alapvető jogainak és érdekeinek biztosítására megfelelő és konkrét intézkedéseket ír elő,
- h) az adatkezelés megelőző egészségügyi vagy munkahelyi egészségügyi célokból, a munkavállaló munkavégzési képességének felmérése, orvosi diagnózis felállítása, egészségügyi vagy szociális ellátás vagy kezelés nyújtása, illetve egészségügyi vagy szociális rendszerek és szolgáltatások irányítása érdekében szükséges, uniós vagy tagállami jog alapján vagy egészségügyi szakemberrel kötött szerződés értelmében, feltéve, hogy az adatkezelés olyan szakember által vagy a felelőssége mellett történik, akit jogszabályi vagy arra hatáskörrel rendelkező tagállami szerv által megállapított szabályokban meghatározott szakmai vagy egyéb titoktartási kötelezettség terhel,
- i) az adatkezelés a népegészségügy területét érintő olyan közérdekből szükséges, mint a határokon át terjedő súlyos egészségügyi veszélyekkel szembeni védelem vagy az egészségügyi ellátás, a gyógyszerek és az orvostechonikai eszközök magas színvonalának és biztonságának a biztosítása, és olyan uniós vagy tagállami jog alapján történik, amely megfelelő és konkrét intézkedésekről rendelkezik az érintett jogait és szabadságait védő garanciákra, és különösen a szakmai titoktartásra vonatkozóan,
- j) az adatkezelés a GDPR egyéb rendelkezésével összhangban a közérdekű archiválás céljából, tudományos és történelmi kutatási célból vagy statisztikai célból szükséges olyan uniós vagy tagállami jog alapján, amely arányos az elérni kívánt céllal, tiszteletben tartja a személyes adatok védelméhez való jog lényeges tartalmát, és az érintett alapvető jogainak és érdekeinek biztosítására megfelelő és konkrét intézkedéseket ír elő.

Tájékoztatás

Az adatkezelésre vonatkozó lényeges információkat rövid, tömör, átlátható, érthető és könnyen hozzáférhető formájú tájékoztatásban világosan és közérthetően megfogalmazva, írásban vagy más módon – ideértve az elektronikus utat is – kell megadni. Az érintett kérésére szóbeli tájékoztatás is adható. Ha az adatokat az érintettől gyűjtik, az adatok megszerzésének időpontjában vagy azt megelőzően kell a tájékoztatást nyújtani.

A tájékoztatás többek között az alábbi információkra kell, hogy kiterjedjen:

- az adatkezelőnek, az adatkezelő képviselőjének kiléte, elérhetőségei,
- ha van adatvédelmi tisztviselő, annak elérhetőségei,

- személyes adatok kezelésének célja,
- az adatkezelés jogalapja,
- a jogos érdeken alapuló adatkezelés esetén a jogos érdek,
- az adatkezelő vagy a harmadik fél jogos érdekei,
- a személyes adatok címzettjei, illetve címzettek kategóriái (akik részre az adatok továbbításra kerülnek),
- harmadik országba történő továbbítás esetén az adattovábbítás megfelelő és alkalmas garanciák megjelölése, elérhetősége,
- az adatkezelés időtartama,
- az adatok tárolásának az időtartama,
- az érintett adatkezeléssel kapcsolatos jogai, azok gyakorlásának a módja,
- hozzájárulás esetén a visszavonáshoz való jogról való tájékoztatás,
- a felügyeleti hatósághoz címzett panasz benyújtásának joga,
- jogorvoslati jog,
- az adatszolgáltatás jogszabályon vagy szerződéses kötelezettségen alapul vagy szerződés kötésének előfeltétele-e, valamint, hogy az érintett köteles-e a személyes adatokat megadni, továbbá, hogy
- milyen lehetséges következményekkel járhat az adatszolgáltatás elmaradása.
- automatizált döntéshozatal esetén annak ténye (ideértve a profilalkotást is) valamint ezekben az esetekben alkalmazott logikára vonatkozó érthető információk, és hogy
- az ilyen adatkezelés milyen jelentőséggel és az érintettre nézve milyen várható következményekkel bír.

Amennyiben a kezelt adatokat nem az érintettől szerzi be az adatkezelő, akkor meg kell jelölni az érintett személyes adatok kategóriáit és a személyes adatok forrását is.

Amennyiben az adatokat nem az érintettől szerzi be az adatkezelő, akkor az adatok megszerzésétől számított észszerű határidőn, de legkésőbb 1 hónapon belül, de ha az ennél korábbi, akkor az érintettel való első kapcsolatfelvétel alkalmával vagy, ha az adatokat más címmel is közölni kívánja az adatkezelő, akkor az első ilyen közlés alkalmával egyidejűleg kell a fentiek szerinti tájékoztatást megadni.

Érintetti jogok

Az érintettek széles körű jogokkal rendelkeznek az adatkezeléssel kapcsolatban.

Tájékoztatáshoz való jog

Az érintettek jogosultak arra, hogy visszajelzést kapjanak arról, hogy adataik kezelése folyamatban van, és ha igen, akkor arra vonatkozó lényeges információkat kapjanak kérésükre.

Ilyen információk:

- az adatkezelés céljai,
- a kezelt adatok kategóriái,

- a címzettek, akikkel közölték vagy közölni fogják az adatokat, különösen a harmadik országbeli címzettek esetén,
- az adattárolás tervezett időtartama, ezen időtartam meghatározásának szempontjai,
- az adatok helyesbítése, törlése, kezelése korlátozásának és kezelésével szembeni tiltakozásának a jogáról való tájékoztatás, valamint a panasz benyújtás jogáról való tájékoztatás,
- ha az adatokat nem az érintettől gyűjtötték, a forrásukra vonatkozó elérhető információ is,
- az automatizált döntéshozatal ténye,
- ha a harmadik országba továbbításra kerülnek az adatok, akkor az arra alkalmazott megfelelő garanciák is.

Az érintett kérésére az adatkezelő az általa kezelt adatok másolatát is az érintett rendelkezésére bocsátja.

Egyéb érintetti jogok

Az érintett jogosult arra, hogy kérje a pontatlan személyes adatai helyesbítését.

Ha már nincs szükség az adatkezelésre abból a célból, amelyből gyűjtötték vagy kezelték, vagy a hozzájárulás visszavonása esetén, más jogalap hiányában, az adatok jogellenes kezelése esetén és a GDPR-ban meghatározott egyéb esetekben kérheti az adatok törlését az érintett. A törléshez való jog a GDPR-ban meghatározott közérdekű okokból korlátozható, amennyiben az adatkezelés ezen okokból szükséges vagy például, ha jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez, illetve védelméhez van szükség a törölni kért adatokra.

Az érintettek jogosultak arra, hogy általuk az adatkezelő rendelkezésére bocsátott személyes adataikat tagolt, széles körben használt géppel olvasható formátumban megkapják és azt egy másik adatkezelőnek továbbítsák, ha az adatkezelés például hozzájáruláson vagy olyan szerződés teljesítéséhez kapcsolódik, amelyben az érintett az egyik fél és az adatkezelés automatizált módon történik.

A jogos érdeken alapuló adatkezelés esetén és az adatkezelőre vonatkozó jogi kötelezettség teljesítésén alapuló adatkezelés esetén az érintett jogosult arra, hogy saját helyzetével kapcsolatos okokból bármikor tiltakozzon az adatainak a kezelése ellen. Ilyen esetben a személyes adatok nem kezelhetők tovább, kivéve például, ha azt igazoltan olyan kényszerítő erejű jogos indokok indokolják, amelyek elsőbbséget élveznek az érintett érdekeivel, jogaival és szabadságával szemben, vagy amelyek jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez vagy védelméhez kapcsolódnak.

Az érintett jogosult arra, hogy ne terjedjen ki rá az olyan kizárólag automatizált adatkezelésen – ideértve a profilalkotást is – alapuló döntés hatálya, amely rá nézve joghatással járna vagy őt hasonlóképpen jelentős mértékben érintené, kivéve, például, ha ez az érintett és az adatkezelő közötti szerződés megkötése vagy teljesítése érdekében szükséges vagy azt irányadó jogszabály lehetővé teszi, vagy ahhoz kifejezetten hozzájárult az érintett. Természetesen a hozzájárulás ilyen esetben is visszavonható.

Adatkezelés biztonsága

Az adatkezelőnek megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket kell végrehajtani annak biztosítása és bizonyítása céljából, hogy a személyes adatok kezelése a GDPR-ral összhangban történik. Ennek érdekében a tevékenységével arányos intézkedések részeként megfelelő belső adatvédelmi szabályokat kell alkalmazni.

Az adatkezelést úgy kell végezni, hogy az adatvédelmi elvek, például az adattakarékosság hatékony megvalósítása, másrészt a GDPR-ban foglalt követelmények teljesítéséhez és az érintett jogainak védelméhez szükséges garanciák beépítésre kerüljenek az adatkezelés folyamatába.

Közös adatkezelés

Ha az adatkezelés célját, eszközeit két vagy több adatkezelő közösen határozza meg, közös adatkezelőnek minősülnek. A közös adatkezelők meghatározzák egymás között az adatkezeléssel kapcsolatos feladatok megosztását, azonban az érintettek mindegyik adatkezelővel szemben gyakorolhatják a GDPR-ból fakadó jogaikat.

Adatfeldolgozó igénybevétele

Az adatkezelők az adatkezelési tevékenységükhöz adatfeldolgozót vehetnek igénybe, ha az adatkezelést az adatkezelő nevében az adatfeldolgozó végzi. Az adatfeldolgozó által végzett adatkezelést az adatkezelés tárgyát, időtartamát, jellegét, célját, a kezelt személyes adatok típusát, az érintettek kategóriáit, valamint az adatkezelő kötelezettségeit és jogait meghatározó szerződésnek vagy más jogi aktusnak kell szabályozni. Az adatfeldolgozó kizárólag az adatkezelő írásbeli utasítása alapján kezelheti a személyes adatokat.

Adatkezelés nyilvántartása

Minden adatkezelőnek nyilvántartást kell vezetni az általa végzett adatkezelésről, írásban, ideértve az elektronikus formátumot is. Ez a rendelkezés nem vonatkozik a 250 főnél kevesebb személyt foglalkoztató vállalkozásra vagy szervezetre, kivéve, ha az általa végzett adatkezelés az érintettek jogaira és szabadságaira nézve valószínűsíthetően kockázattal jár, ha az adatkezelése nem alkalmi jellegű vagy, ha az adatkezelés kiterjed a személyes adatok különleges kategóriájának a kezelésére is.

Adatvédelmi incidens

Adatvédelmi incidens: a biztonság olyan sérülése, amely a kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását, jogosulatlan közlését vagy azokból fakadó jogosulatlan hozzáférést eredményezi. Az adatvédelmi incidenst az arról való tudomásszerzést követő legkésőbb 72 órán belül be kell jelenteni a felügyeleti hatóságnak, kivéve, ha az adatvédelmi incidens valószínűsíthetően nem jár kockázattal a természetes személyek jogaira és szabadságára nézve.

Az adatfeldolgozónak tudomásszerzést követően, késedelem nélkül be kell jelenteni az adatkezelőnek az adatvédelmi incidenst. Az adatkezelőnek nyilván kell tartani az adatvédelmi incidenseket, az ahhoz kapcsolódó tényeket, annak hatásait és az orvoslására tett intézkedéseket.

Ha az adatvédelmi incidens valószínűsíthetően magas kockázattal jár az érintettek jogaira és szabadságaira nézve, akkor az adatkezelő az érintetteket indokolatlan késedelem nélkül tájékoztatja az adatvédelmi incidensről.

A tájékoztatásban közérthetően meg kell adni az adatvédelmi incidens jellegét és közölni kell a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) felé történő bejelentésben megtett, és a GDPR-ban megjelölt további adatokat.

Nem kell az érintettek részére tájékoztatást adni, amennyiben az adatkezelő megfelelő technikai és szervezési védelmi intézkedéseket – mint például titkosítás alkalmazása – hajtott végre az érintett adatok tekintetében, ami értelmezhetetlenné teszi a hozzáférésre fel nem jogosított személyek számára az adatokat.

Ha az adatkezelő az incidenst követően olyan további intézkedéseket tett, amelyek biztosítják, hogy a magas kockázat a továbbiakban valószínűsíthetően nem valósul meg, vagy a tájékoztatás aránytalan erőfeszítést tenne szükségessé. Ez utóbbi esetben azonban az érintetteket nyilvánosan közzétett információk útján kell tájékoztatni.

Adatvédelmi tisztviselő

Az adatkezelőnek, illetve az adatfeldolgozónak adatvédelmi tisztségviselőt kell kijelölni többek között akkor, ha a főtevékenységei olyan adatkezelési műveleteket foglalnak magukban, amelyek jellegüknél, hatáskörükénél vagy céljaiknál fogva az érintettek rendszeres és szisztematikus, nagymértékű megfigyelését teszik szükségessé vagy a főtevékenységei különleges kategóriájú személyes adatok nagy számban történő kezelését foglalják magukban.

Az adatvédelmi tisztviselőt szakmai ismeretei és a feladat ellátásának alkalmassága, adatvédelmi jog és gyakorlat szakértői szintű ismerete és a feladatok ellátására való alkalmasság alapján kell kijelölni.

Az adatvédelmi tisztviselő (adatkezelő, adatfeldolgozó) alkalmazottként vagy szolgáltatási szerződés keretében láthatja el a feladatait. Nevét, elérhetőségét közzéteszi az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó, illetve azokat a felügyeleti hatósággal is közli.

Adattovábbítás harmadik országba

Személyes adatok akkor továbbíthatóak harmadik országba, ha a GDPR szerinti Bizottság megállapította, hogy a harmadik ország (annak területe, meghatározott ágazatok) megfelelő védelmi szintet biztosít. Az ilyen adattovábbításhoz nem kell külön engedély.

Amennyiben nincs megfelelőségi határozat, az adatfeldolgozó vagy az adatkezelő akkor továbbíthat személyes adatokat harmadik országba, ha az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó megfelelő garanciákat nyújtott és az érintettek számára érvényesíthető jogok és hatékony jogorvoslati lehetőségek állnak rendelkezésre.

A felügyeleti hatóság külön engedélye nélkül, megfelelő garanciát jelent többek közt:

- a közhatalmi vagy egyéb közfeladatot ellátó szervek közötti jogilag kötelező erejű kikényszeríthető jogi eszköz,
- illetékes felügyelet által jóváhagyott kötelező erejű vállalati szabály a vállalatcsoport vagy közös gazdasági tevékenységet folytató vállalkozások esetén amennyiben az kifejezetten rendelkezik az érintettek személyes adatai

kezelése tekintetében kikényszeríthető jogairól és egyebekben is megfelel a GDPR vonatkozó rendelkezéseinek,

- olyan általános adatvédelmi kikötések szerint, amelyeket a GDPR szerinti Bizottság elfogadott vagy amit a felügyeleti hatóság a Bizottság által elfogadott eljárásnak megfelelően jóváhagyott adatvédelmi kikötéseknek megfelel, vagy ami vonatkozásában más, a GDPR-ban meghatározott megfelelő garancia áll rendelkezésre,
- olyan magatartási kódex szerint, amit az illetékes felügyeleti hatóság jóváhagyott, illetve több tagállamot érintő adatkezelési tevékenységre kiterjedően a Bizottság az unió területére általános érvénnyel jóváhagyott.

A GDPR további különös helyzetekben is lehetővé teszi az adattovábbítást, többek között abban az esetben, ha:

- az érintett kifejezetten hozzájárulását adta a tervezett továbbításhoz azt követően, hogy tájékoztatták az adattovábbításból eredő - a megfelelőségi határozat és a megfelelő garanciák hiányából fakadó - esetleges kockázatokról,
- az adattovábbítás az érintett és az adatkezelő közötti szerződés teljesítéséhez, vagy az érintett kérésére hozott, szerződést megelőző intézkedések végrehajtásához szükséges,
- az adattovábbítás az adatkezelő és valamely más természetes vagy jogi személy közötti, az érintett érdekét szolgáló szerződés megkötéséhez vagy teljesítéséhez szükséges,
- az adattovábbítás fontos közérdekből szükséges,
- az adattovábbítás jogi igények előterjesztése, érvényesítése és védelme miatt szükséges,
- az adattovábbítás az érintett vagy valamely más személy létfontosságú érdekeinek védelme miatt szükséges, és az érintett fizikailag vagy jogilag képtelen a hozzájárulás megadására.

Panaszkezelés

Minden érintett jogosult arra, hogy panaszt tegyen a felügyeleti hatóságnál, ha megítélése szerint a rá vonatkozó személyes adatok kezelése megsérti a GDPR-t.

A felügyeleti hatóság, amelyhez a panaszt benyújtották, köteles tájékoztatni a panaszost a panasszal kapcsolatos eljárási fejleményekről, annak eredményéről, ideértve azt is, hogy az ügyfél jogosult bírósági jogorvoslattal élni a felügyeleti hatóság határozatával szemben.

Az érintett jogosult bírósági jogorvoslatra akkor is, ha az illetékes felügyeleti hatóság nem foglalkozik a panasszal vagy 3 hónapon belül nem tájékoztatja a panasszal kapcsolatos eljárási fejleményekről vagy annak eredményéről.

Szankciók

A felügyeleti hatóság a GDPR-ban előírt kötelezettségek adatkezelő vagy adatfeldolgozó általi megsértése esetén szankciót szab ki. A szankció a jogsértés jellegétől függően 10 M Eur vagy 20 M Eur, illetve vállalkozások esetén az előző pénzügyi és teljes éves világgpiaci

forgalmának legfeljebb 2 vagy 4 %-át kitevő összeggel, illetve a kettő közül a magasabb összeggel sújtható.

4.3. A pénzkezelés független biztosításközvetítőkre vonatkozó eltérő szabályai

A független biztosításközvetítő a biztosító ez irányú hozzájárulása esetén, az ügyfél megbízásából jogosult a biztosítási díj átvételére, valamint a biztosító hozzájárulása vagy az ügyfél felhatalmazása alapján a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre, ideértve egyebek mellett a biztosítótól az ügyfelet megillető összegek (elsősorban a biztosítási szolgáltatás, esetleg a díjvisszatérítés tartozhat ebbe a körbe) átvételét is.

A független biztosításközvetítő az ügyfél által befizetett, a biztosítót megillető, vagy a biztosító által kifizetett, az ügyfelet megillető pénzeszközzel sajátjaként nem rendelkezhet, azt betétként nem kezelheti, az ilyen összegek az alkusz felszámolása esetén - a Csódtörvény rendelkezéseitől eltérően - nem részei a felszámolás körébe tartozó vagyonnak.

Ha a független biztosításközvetítő az átvett pénzeszközt a befizetést vagy a kifizetést követő munkanap végéig a jogosultnak nem továbbítja, a pénzeszközt tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézetnél vezetett letéti számlára (elkülönített ügyfélszámlára) kell elhelyeznie.

A független biztosításközvetítő az ügyfélszámla kezelésére vonatkozó részletes szabályokat köteles pénzkezelési szabályzatban rögzíteni.

4.4. Meglevő szerződések összehasonlítása a piacon hozzáférhető aktuális lehetőségekkel

A többes ügynök a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles az ügyfél igényeihez igazodó termékcsoportban összehasonlításra alkalmas elemzést végezni. A többes ügynöknek tájékoztatást kell adnia arról, hogy az elemzése a többes ügynök által közvetített versengő termékek teljes körére vagy azok közül elegendő számú termékre terjed-e ki.

Az alkusz a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során a fentiekben már kifejtettek szerint köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyyszerűen elemezni. Vagyis az alkusz kötelezettsége a piacelemzés. Egy korlátozott körben (utasbiztosítás értékesítése esetén) elemzési kötelezettség nem terheli az alkuszt, azonban köteles az ügyfelet tájékoztatni arról, hogy nem került sor elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítás elemzésére, és az adott biztosítási termékkel összefüggésben mely biztosítóval áll szerződéses kapcsolatban.

Azt, hogy az ügyfél igényeinek és szükségleteinek, valamint a biztosítási piac aktuális kínálatának függvényében mi tekinthető „elegendő számú” biztosítás elemzésének, esetről esetre lehet csak megállapítani. Ha egy biztosítás széles körben hozzáférhető, két-három biztosító termékének elemzése nem szükségszerűen elegendő. Ugyanakkor, ha egy biztosítási termék csupán egy-két biztosító kínálatában szerepel, akkor értelemszerűen nem lehet elvárás a legalább három termék elemzése.

Kivételes esetben, egy-egy termék esetében elképzelhető, hogy a többes ügynök csupán

egy biztosító termékeit közvetíti (például mert átmenetileg egy biztosítótól rendelkezik megbízással), mely esetben elegendő erről tájékoztatást adni. Egy termék közvetítése termékcsopontonként azonban nem lehet rendszerszintű megoldás, mivel az nem áll összhangban a többes ügynöki minőséggel.

A többes ügynöknek és az alkusznak az elvégzendő termékelemzést igazolható módon át is kell adni az ügyfél részére.

A többes ügynöknek és az alkusznak a termékelemzés, és ezt követő esetleges tanácsadás, ajánlás során ügyelnie kell arra, hogy köteles a biztosításszakmai szabályok szerint becsületesen, tisztességesen, szakszerűen, az ügyfelei legjobb érdeke szerint eljárni. Ennek biztosítása érdekében nem hozhatók olyan - különösen javadalmazással összefüggő - intézkedések, amelyek arra ösztönözhetik a biztosításértékesítőket, hogy bizonyos biztosítási terméket ajánljanak az ügyfélnek, amikor más, az ügyfél igényeinek jobban megfelelő biztosítási terméket is ajánlhatnának.

4.5. Alkuszok szerepe a kárrendezésben

A független biztosításközvetítő – a biztosítási termék értékesítése mellett - a biztosító hozzájárulása vagy az ügyfél felhatalmazása alapján jogosult a kockázat felmérésében, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek teljesítésében és lebonyolításában való közreműködésre is.

A biztosítási szerződés teljesítésében, illetve lebonyolításában való közreműködés magában foglalja az alkuszok kárrendezésben való közreműködését is, ez nem minden esetben történik meg, a gyakorlatban attól függően kerül rá sor, hogy az alkuszi megbízás erre is kiterjed-e. A kárrendezésben való közreműködés jellemzően a következő tevékenységeket foglalja magában: kárbejelentés a biztosítónak, kárigény összeállítása, benyújtása, levelezés és tárgyalás a biztosítóval a kár rendezése érdekében.

Lehetőség van arra is, hogy a kár összegét a biztosító az alkuszon keresztül fizesse meg a biztosítottnak, ilyen esetben az alkusz a biztosító által kifizetett, az ügyfelet megillető pénzeszközzel sajátjaként nem rendelkezhet, azt betétként nem kezelheti, az az alkusz felszámolása esetén – a Csődtörvény rendelkezéseitől eltérően - nem része a felszámolás körébe tartozó vagyonnak.

Ha az alkusz a kézhezvett kárösszeget a következő munkanap végéig a biztosítottnak nem továbbítja, a pénzeszközt tagállamban székhellyel rendelkező hitelintézetnél vezetett letéti számlára (elkülönített ügyfélszámlára) köteles elhelyezni.

4.6. Termékek bemutatása, összehasonlítása, kapcsolódási pontjai - az egyes termékek összehasonlításának lehetséges paraméterei

Biztosítási ajánlatok főbb összehasonlítási szempontjai és azok súlyozása

- Szolgáltatás tartalma (fedezett kockázatok, kizárások, mentesülések)
- Szolgáltatás mértéke (kártérítési limitek, választható önrész nagysága, típusa)
- Szolgáltatás díja (elsődleges díjdifferenciálás mint pl.: előzetes kármentességi engedmény, tartamengedmény)
- Költségek általában (a szerződés belső költségei)

- Évfordulós díjak
  - inflációkezelés: milyen mértékű az értékkövetés lehetősége; lemondható- e tartam közben; az infláció feletti mértékben lehet-e növelni,
  - másodlagos díjdifferenciálás: bonus-malus rendszer, utólagos kármentességi engedmény
- Szolgáltatásának minősége (ügyfélszolgálati lefedettség, elektronikus ügyintézés lehetősége, ügyfélkapu, Call Center, online elérési lehetőség, kárrendezés gyorsasága, korrektsége)
- Teljes költségmutató (TKM) megtakarítási életbiztosítási termékek esetén, mely egy értékben összegzi a szerződéssel kapcsolatban felmerült valamennyi költséget
- Életbiztosítási szerződés esetén az, hogy a biztosító vállal-e tőke-, illetve hozamgaranciát.

A biztosítási alapú befektetési termékek legtipikusabb csoportja a befektetési egységhez kötött (unit-linked) életbiztosítások. Ezek a biztosítások a vegyes életbiztosítások által nyújtott szolgáltatásokat (kifizetés halálesetkor vagy tartam végén) ötvözik a befektetési alapok által kínált befektetési lehetőségekkel. A konstrukció lényege, hogy a szerződő által befizetett díjakat a biztosító által felkínált és a szerződő által kiválasztott befektetési alapokhoz hasonló eszközalapokba fektetik, így a lejáratkori - vagy haláleseti - kifizetés mértékét elsősorban ezen alapok hozama határozza meg.

A unit-linked biztosítás a visszavásárlás sajátosságai miatt nehezen készpénzzé tehető, befektetési elemet is tartalmazó biztosítás, a hozzá kötődő ügyfélköltségek is jelentősen különböznek a befektetési alapokéitól. A unit-linked biztosítások esetében a költségstruktúra meglehetősen bonyolult. A unit-linked életbiztosítások hasonló mögöttes eszközök esetén jellemzően drágábbak, mint a befektetési alapok.

Ahhoz, hogy melyik összehasonlítási szempont milyen mértékben befolyásolja a döntést súlyozási szempontokat kell megállapítani. Ezt az ügyfél igényfelmérése alapján tudjuk meghatározni. Előfordul például, hogy a biztosítást az ügyfélnek kötelező megkötnie, a biztosítási védelem nem érdekli. Ekkor a díj mértéke lesz a leg súlyosabb kritérium a döntésben. Az ügyfelek ilyen típusú döntéseit érdemes dokumentálni és rögzíteni, hogy nem a biztosítási védelem mértéke volt a választás döntő szempontja.

Az alkuusz legfontosabb célja elérni azt, hogy az ügyfél tudja azt, hogy miről és hogyan döntött!

Tanácsadással és tanácsadás nélkül történő értékesítés

A 4.1. fejezetben leírtak szerint az alkuusz általi biztosításértékesítés történhet tanácsadással vagy anélkül:

- A tanácsadás nélküli értékesítés esetén a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során az alkuusz köteles elegendő számú, a piacon hozzáférhető biztosítást tárgyszerűen elemezni és ezt az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni.
- A tanácsadással történő értékesítés esetén az alkuusz köteles alapos és személyre szabott elemzés alapján tanácsot adni az ügyfélnek, ennek érdekében a biztosítási szerződés megkötésének előkészítése során köteles elegendő számú, a piacon

hozzáférhető biztosítást tárgyszerűen elemezni, és az ügyfél tájékoztatása alapján megállapítható igényeihez és szükségleteihez igazodó elemzési szempontok alapján és azoktól függően az ügyfél részére személyre szabott - bizonyos biztosítási termék vagy termékek választására irányuló - konkrét ajánlást is adni, ismertetve, hogy az adott termék - az adott elemzési szempontot figyelembe véve - miért felel meg leginkább az ügyfél igényeinek és szükségleteinek.

Az alkusz köteles az elemzést az ügyfél részére igazolható módon átadni.

Biztosítási alapú befektetési termékek értékesítésével összefüggő különös követelmények

A biztosítás alapú befektetési termékek értékesítésénél az biztosításértékesítés általános rendelkezéseken túl további többletkövetelményeket kell megfelelni.

1) Tanácsadással történő értékesítés: A biztosítási alapú befektetési termék kizárólag tanácsadással értékesíthető!

2) Alkalmassági felmérés

A biztosító, illetve a biztosításközvetítő köteles beszerezni a szükséges következő információkat annak érdekében, hogy az ügyfél számára alkalmas biztosítási alapú befektetési termékeket ajánlhasson: az ügyfélnek vagy a leendő ügyfélnek (i) az adott biztosítási termék típusának megfelelő befektetési területtel összefüggő ismeretei, tapasztalatai, (ii) pénzügyi helyzete, veszteségviselési képessége, (iv) befektetési céljai és kockázattűrése.

Külön EU rendelet határozza meg az alkalmassági felmérés tartalmát [A Bizottság 2017. szeptember 21-i (EU) 2017/2359 felhatalmazáson alapuló rendelete]. Ennek keretében különösen:

- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél releváns befektetések terén meglévő ismereteiről és tapasztalatairól beszerzendő szükséges információk - adott esetben - a következőket foglalják magukban (az ügyfél jellegének és a felkínált vagy kért termék vagy szolgáltatás jellegének és típusának - egyben összetettségének és kapcsolódó kockázatainak - megfelelő mértékben):
  - a) az ügyfél vagy potenciális ügyfél által ismert szolgáltatások, ügyletek, biztosítási alapú befektetési termékek vagy pénzügyi eszközök típusai;
  - b) az ügyfél vagy potenciális ügyfél biztosítási alapú befektetési termékekkel vagy pénzügyi eszközökkel kapcsolatos ügyleteinek jellege, száma, értéke és gyakorisága, valamint a végrehajtásukra szolgáló időszak hossza;
  - c) az ügyfél vagy potenciális ügyfél végzettsége és foglalkozása vagy releváns korábbi foglalkozása.
- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél befektetési céljaival kapcsolatos tájékoztatás a következőkre vonatkozó információkat tartalmazza (amennyiben releváns): az ügyfélnek vagy potenciális ügyfélnek a befektetés tartási idejére vonatkozó szándéka, kockázatvállalási preferenciái, kockázati profilja, a befektetés célkitűzései, és emellett az ügyfél fenntarthatósági preferenciái.
- Az ügyfél vagy potenciális ügyfél pénzügyi helyzetével - ideértve a szóban forgó személy veszteségviselési képességét is - kapcsolatos tájékoztatás a következőkre vonatkozó információkat tartalmazza (amennyiben releváns): az

ügyfél vagy potenciális ügyfél rendszeres jövedelmének forrása és nagysága, vagyona - beleértve a likvid eszközöket, a befektetéseket és az ingatlanokat - és rendszeres pénzügyi kötelezettségvállalásai. Az összegyűjtött információk körének meg kell felelnie az érintett termék vagy szolgáltatás konkrét típusának.

Amennyiben a biztosításközvetítő vagy a biztosító nem szerzi be a fenti információkat, úgy nem adhat biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos tanácsot az ügyfélnek vagy potenciális ügyfélnek. Mivel az értékesítés csak tanácsadással történhet, ez praktikusán azt jelenti, hogy alkalmassági felmérés hiányában biztosítási alapú befektetési termék nem értékesíthető az ügyfélnek.

Az alkalmasság értékelésének nem pusztán a biztosítási alapú befektetési termékek vásárlására vonatkozó ajánlások során van jelentősége. Az alkalmassági értékelés olyan döntések esetében is szükséges, amelyek az alapul szolgáló befektetési eszközök váltására vagy valamely biztosítási alapú befektetési termék megtartására, illetve eladására vonatkoznak. Mivel a biztosítási alapú befektetési termékek piaci kitettsége nagyrészt az alapul szolgáló befektetési eszközök megválasztásától függ, előfordulhat, hogy az ilyen termék az említett eszközök kockázatai, a termék típusa vagy jellemzői, illetve az alapul szolgáló befektetési eszközök váltásának gyakorisága miatt az ügyfél vagy potenciális ügyfél számára alkalmatlan. Az ilyen termék akkor is alkalmatlan lehet, ha az alapul szolgáló befektetések nem megfelelő portfólióját eredményezné. Mindezek miatt a befektetési eszközök közötti átváltást magában foglaló tanácsadás esetén a biztosítónak és a biztosításközvetítőnek be kell gyűjtenie a szükséges információkat az ügyfél meglévő, alapul szolgáló befektetési eszközeiről és az ajánlott új befektetési eszközökről is, majd el kell végeznie az átváltás várható költségeinek és hasznának az elemzését annak érdekében, hogy megalapozottan ki tudja jelenteni, hogy a váltás várhatóan a költségeket meghaladó előnnyel jár (költség-haszon elemzés).

A fenntarthatósági preferenciák felmérése az alkalmassági felmérés kötelező eleme

Az uniós gazdaság hosszú távú versenyképességének biztosításához kulcsfontosságú az alacsony szén-dioxidkibocsátású, fenntarthatóbb, erőforrás-hatékony és körforgásos gazdaságra való átállás a fenntartható fejlődési célokkal összhangban. 2018 márciusában a Bizottság közzétette „A fenntartható növekedés finanszírozása” című cselekvési tervét, amelyben ambiciózus és átfogó fenntartható finanszírozási stratégiát határoz meg. A cselekvési tervben meghatározott egyik célkitűzés a tőkeáramlások átirányítása a fenntartható befektetések felé a fenntartható és inkluzív növekedés elérése érdekében.

A biztosításközvetítőknek és biztosítóknak először az ügyfél vagy potenciális ügyfél egyéb befektetési céljait és az egyéni körülményeket kell értékelniük, mielőtt a potenciális fenntarthatósági preferenciáiról kérdeznék.

A fenntarthatósági preferenciák: az ügyfél vagy potenciális ügyfél arra vonatkozó döntése, hogy a következő pénzügyi termékek közül egyet vagy többet belefoglal-e befektetésébe, és ha igen, milyen mértékben:

- (a) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amelynek esetében az ügyfél vagy potenciális ügyfél megállapítja, hogy egy minimális arányt a környezeti szempontból fenntartható befektetésekbe kell fektetni;

- (b) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amelynek esetében az ügyfél vagy potenciális ügyfél megállapítja, hogy egy minimális arányt fenntartható befektetésekbe kell fektetni;
- (c) olyan biztosítási alapú befektetési termék, amely figyelembe veszi a fenntarthatósági tényezőkre gyakorolt főbb káros hatásokat, ahol az ezt a figyelembevételt igazoló minőségi vagy mennyiségi elemeket az ügyfél vagy potenciális ügyfél határozza meg.

Környezeti szempontból fenntartható befektetés az, amely környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenységeket finanszíroz, azokba fektet be. Környezeti szempontból fenntartható gazdasági tevékenység az, amely

- valamely, jogszabályban meghatározott hat környezeti célkitűzés közül egyhez vagy többhöz lényegesen hozzájárul,
- nem sérti jelentősen egyik meghatározott környezeti célkitűzést sem,
- a gazdasági tevékenységet jogszabályokban meghatározott biztosítékokkal összhangban végzik, és
- a gazdasági tevékenységet jogszabályokban meghatározott technikai vizsgálati kritériumok szerint végzik.

Nem minősülhet környezeti szempontból fenntarthatónak egy gazdasági tevékenység, ha több kárt okoz a környezetben, mint amennyi előny származik belőle.

A környezeti szempontból fenntartható befektetés esetén a hat környezeti célkitűzés a következő: az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való átállás; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása.

Fenntartható befektetés:

- (i) valamely környezeti célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, amelyet például az energiafelhasználásra, a megújuló energia felhasználására, a nyersanyagfelhasználásra, a vízfelhasználásra, a földhasználatra, a hulladéktermelésre, az üvegházhatásúgáz-kibocsátásra, vagy a biológiai sokféleségre és a körforgásos gazdaságra gyakorolt hatásra vonatkozó alapvető erőforrás-hatékonysági mutatókkal mérnek, vagy
- (ii) valamely társadalmi célkitűzéshez hozzájáruló gazdasági tevékenységbe történő befektetés, különösen az egyenlőtlenség elleni küzdelemhez hozzájáruló befektetések, a társadalmi kohéziót, a társadalmi integrációt és a munkaügyi kapcsolatokat erősítő befektetések, illetve a humán tőkébe vagy a gazdaságilag, vagy szociálisan hátrányos helyzetű közösségekbe történő befektetések,

amennyiben ezen (i) vagy (ii) pont szerinti befektetések nem járnak e célkitűzések egyikére nézve sem jelentős káros hatással, továbbá, ha a befektetést befogadó vállalkozások helyes vállalatiirányítási gyakorlatokat követnek, különös tekintettel a szilárd irányítási struktúrák, a munkavállalói kapcsolatok, az érintett személyzet javadalmazása és az adójogszabályok betartása tekintetében.

A megtévesztő értékesítés és a „zöldrefestés” megelőzése érdekében a biztosítási alapú befektetési termékeket értékesítő biztosításközvetítők és biztosítók nem ajánlhatnak

biztosítási alapú befektetési termékeket egyéni fenntarthatósági preferenciákat teljesítőként, ha az említett termékek nem teljesítik e preferenciákat. De annak érdekében, hogy az ügyfeleknek további ajánlásokat lehessen tenni, amennyiben a biztosítási alapú befektetési termékek nem felelnek meg az ügyfél fenntarthatósági preferenciáinak, az ügyfél számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a fenntarthatósági preferenciáira vonatkozó információkat kiigazítsa. A biztosítási alapú befektetési termékeket értékesítő biztosításközvetítőknél és biztosítóknál nyilvántartást kell vezetniük az ügyfél döntéséről, valamint az ügyfél kiigazítást alátámasztó magyarázatáról.

A biztosítási alapú befektetési termék értékesítésével kapcsolatos többlet-tájékoztatás

A meghatározott általános tájékoztatási kötelezettségeken túl a szerződés megkötését megelőzően a biztosítónak, illetve a biztosításközvetítőnek kellő időben, közérthetően tájékoztatnia kell az ügyfelet vagy a leendő ügyfelet a biztosítási alapú befektetési termék értékesítésével, valamint a kapcsolódó költségekkel és díjakkal összefüggésben.

A tájékoztatásnak legalább az alábbi információkat kell tartalmaznia:

- a) a biztosító biztosítja-e a rendszeres értékelést az ügyfele számára ajánlott biztosítási alapú befektetési termék alkalmasságáról;
- b) **a biztosítási alapú befektetési termékekről és ajánlott befektetési stratégiákról nyújtott tájékoztatás** tekintetében megfelelő iránymutatásokat és figyelmeztetéseket a biztosítási alapú befektetési termékekkel kapcsolatos kockázatok, illetve a javasolt befektetési stratégiák kapcsán, a megalapozott befektetési döntés meghozatala érdekében;
- c) a kapcsolódó költségekkel és díjakkal összefüggésben közzétett információk tekintetében a biztosítási alapú befektetési termék **értékesítésére vonatkozó információkat, beleértve a tanácsadás költségét, az érintett biztosítási alapú befektetési termék vagy termékek költségét**, valamint az ügyfél általi fizetés módját, beleértve az esetlegesen harmadik féltől származó fizetéseket is.

A kapcsolódó költségeket és díjakat összesített formában kell átnyújtani az ügyfélnek annak érdekében, hogy az ügyfél megérthesse a teljes költséget és annak a befektetés hozamára gyakorolt összesített hatását. Amennyiben az ügyfél azt kéri, a költségeket és a díjakat tételes bontásban is be kell mutatni.

A költségekről és a díjakról tájékoztatást kell adni a befektetés élettartama alatt rendszeresen, de legalább évente.

A biztosító tartós adathordozón rendszeresen, de legalább évente tájékoztatja az ügyfeleket az általa nyújtott szolgáltatásokról, az ügyfél nevében végrehajtott ügyletek és szolgáltatások költségeiről, figyelembe véve az érintett biztosítási alapú befektetési termékek típusát és összetettségét, valamint az ügyfélnek nyújtott szolgáltatás jellegét.

Alkalmasságra vonatkozó nyilatkozata

Biztosítási alapú befektetési termékkel kapcsolatos értékesítés esetében a biztosító, illetve a biztosításközvetítő **a szerződés megkötése előtt tartós adathordozón alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot** bocsát az ügyfél rendelkezésére, amelyben

részletezi a tanácsadás tartalmát és azt, hogy a tanácsadás milyen módon felel meg az ügyfél igényeinek és szükségleteinek.

Az alkalmassági nyilatkozatnak a következőket kell tartalmaznia:

- a) az adott tanácsok összegzését;
- b) tájékoztatást arról, hogy a nyújtott ajánlás miért alkalmas az ügyfél számára, ideértve azt is, hogy miként felel meg az alábbiaknak:
  - az ügyfél befektetési céljainak, ezen belül a szóban forgó személy kockázattűrésének, továbbá annak, hogy az ügyfél befektetési céljai a fenntarthatósági preferenciái figyelembevételével valósulnak-e meg;
  - az ügyfél pénzügyi helyzetének, ezen belül a szóban forgó személy veszteségviselési képességének;
  - az ügyfél ismereteinek és tapasztalatainak.

Amennyiben a szerződést olyan távközlő eszköz igénybevételével kötik meg, amely nem teszi lehetővé az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozat előzetes átadását, a biztosító az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot **tartós adathordozón** közvetlenül a szerződés megkötését követően is átadhatja az ügyfél részére, feltéve, hogy az alábbi feltételek mindegyike teljesül:

- a) az ügyfél beleegyezett, hogy az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozatot közvetlenül a szerződés megkötése után vegye át, és
- b) a biztosító biztosította az ügyfél számára annak lehetőségét, hogy a szerződés megkötését elhalassza az alkalmasságra vonatkozó nyilatkozat szerződés megkötése előtti kézhezvétele érdekében.

Intézkedések az esetleges összeférhetlenség megelőzésére

A biztosító, illetve az alkusz - tevékenységéhez és az általa értékesített biztosítási alapú befektetési termékek jellegéhez igazodó, arányos - intézkedéseket tart fenn az ügyfelei érdekeit esetlegesen sértő azon összeférhetlenség megelőzése és megállapítása érdekében, amely között - ideértve a vezetőit és közreműködőit vagy bármely, hozzá ellenőrzés révén közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó személyt - és ügyfelei között, vagy valamely ügyfele és egy másik ügyfele között a biztosítási értékesítési tevékenység folytatása során keletkezik.

Amennyiben az intézkedések nem elegendőek ahhoz, hogy biztosítsák az ügyfelek érdekeit sértő kockázatok megelőzését, akkor a biztosítónak, illetve az alkusznak a biztosítási szerződés megkötése előtt kellő időben egyértelműen tájékoztatnia kell az ügyfelet az összeférhetlenség általános jellegéről vagy forrásairól. A tájékoztatást

- a) tartós adathordozón kell nyújtani, és
- b) annak kellően részletesnek kell lennie ahhoz, hogy - figyelembe véve az ügyfél típusát - az ügyfél megalapozott döntést hozhasson azon biztosítási értékesítési tevékenységekkel kapcsolatban, amelyekre vonatkozóan az összeférhetlenség fennáll.

Tájékoztatás módja, formai követelmények

Ahol a jogszabály tájékoztatásra vagy valamely nyilatkozatra formai követelményeket ír elő, ott főszabály szerint a papíron, illetve írásban történő tájékoztatás, nyilatkozat az előírás.

A jognyilatkozat akkor minősül írásba foglaltnak, ha jognyilatkozatát a nyilatkozó fél aláírta. Írásba foglaltnak kell tekinteni a jognyilatkozatot akkor is, ha annak közlésére a jognyilatkozatban foglalt tartalom változatlan visszaidézésére, a nyilatkozattevő személyének és a nyilatkozat megtétele időpontjának azonosítására alkalmas formában kerül sor (technológiasemleges meghatározás). Az SMS üzenet vagy egy egyszerű e-mail üzenet nem minősül írásban megtett jognyilatkozatnak.

Bizonyos esetekben a jogszabály kifejezetten tartós adathordozón való tájékoztatást ír elő (pl. alkalmassági nyilatkozat). Tartós adathordozó olyan eszköz, amely a fogyasztó számára lehetővé teszi a neki címzett adatoknak az adat céljának megfelelő ideig történő tartós tárolását és a tárolt adatok változatlan formában és tartalommal történő megjelenítését, azzal, hogy a tárolt adatoknak változatlan formában többszörözhetőeknek is kell lenniük.

Előfordul, hogy a jogszabály lehetővé teszi – bizonyos feltételekkel – a papíron, illetve írásban történő tájékoztatástól eltérően a tartós adathordozón való tájékoztatást is. Ilyen esetben tartós adathordozón akkor történhet a tájékoztatás, ha az ügyfél kifejezetten ezt a tájékoztatási módot választotta, és a tájékoztatás, valamint a kapcsolattartás szempontjából ez a mód megfelelő a számára; ennek kell tekinteni különösen, ha rendszeres internethozzáféréssel rendelkezik, így különösen, ha a biztosító számára megadta az e-mail-címét.

5. FELHASZNÁLT IRODALOM

Könyvek, jegyzetek

- Váradi Ágnes: A biztosítás fogalmi elemei és fejlődési tendenciái. DFK online 2014
- Bach György-Balogh Ildikó- Hermann Tivadar-dr. László György-Tápai János: Pénzügyi és biztosítási alapismeretek. Biztosítási Oktatási Intézet Alapítvány Szakközépiskola, 2008
- Farkas Szilveszter: Biztosítás 2.0 Egyetemi jegyzet 2013.
- Katona Klára (szerk.) A magyar pénzügyi közvetítőrendszer funkciói. Wolters Kluwer Kft., 2018
- dr. Czegle Tibor: Biztosítástan I-II. Perfekt, 1994
- Ferencz Gizella (szerk.): Biztosítási üzemgazdaságtan ismeretek. Humán Erőforrás Alapítvány
- Hermann Tivadar (szerk.): Biztosítás-értékesítési alapismeretek. Biztosítási Oktatási Intézet, Budapest, 1999
- Hermann Tivadar (szerk.): Biztosításszakmai alapismeretek. Biztosítási Oktatási Intézet, Budapest, 1999
- Horinka Melinda-dr. Luttenberger Zoltán: Biztosításelmélet és üzemgazdaságtan. Perfekt, 2004
- dr. Kovács Zsolt (szerk.): Biztosítási közjog. Kézikönyv a gyakorlat számára. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest, 2006)
- Merényi Péter-dr. Szabó József (szerk.): Biztosításelmélet és üzemgazdaságtani ismeretek. Biztosítási Oktatási Intézet, Budapest, 2004
- dr. Petrik Ferenc (szerk.) Polgári jog. Kommentár a gyakorlat számára. HVG ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft, Budapest, 2006
- dr. Popper Klára: A biztosítási jogviszony (kézirat)
- dr. Zavodnyik József: A biztosítási szerződési jog alapjai. Biztosítási Oktatási Intézet Szakképző Iskola, Budapest, 2004

Jogszabályok

- 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről
- 2009. évi LXII. törvény a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról
- 437/2016. (XII.16.) Korm. rendelet a biztosítók, a többes ügynökök és az alkuszok panaszkezelésének eljárásával, valamint panaszkezelési szabályzatával kapcsolatos részletes szabályokról
- 54/2015. (XII.21.) MNB rendelet a technikai kamatláb maximális mértékéről
- 2008. évi XLVII. törvény a fogyasztókkal szembeni tisztességtelenkereskedelmi gyakorlat tilalmáról
- 1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről
- 56/2015.(XII.22.) MNB rendelet az életbiztosítási igényfelmérő tartalmi elemeiről
- 2013. évi CXXXIX. törvény a Magyar Nemzeti Bankról

- 2017. évi LIII. törvény a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról
- 1996. évi LVII. törvény a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról
- 44/2015. (III. 12.) Korm. rendelet a többes ügynöki és az alkuszi felelősségbiztosítási szerződés minimális tartalmi követelményeiről

Linkek:

- www.mnb.hu
- www.fbamsz.hu
- www.mabiasz.hu
- www.mabisz.hu
- www.biztositas.hu
- www.penzugyibekeltetotestulet.hu

6. A MAGYAR NEMZETI BANK ZRT. (MNB) MEGBÍZÁSÁBÓL

2018-ban a biztosításközvetítői hatósági képzés és vizsga kérdésbank oktatási segédanyagát létrehozó munkatársak: (tevékenységi köre, szervezete, beosztása)

Szerzői jogokat átadó:

Balogh Ildikó
Biztosítási Oktatási Intézet Fejlesztési Alapítvány   kuratóriumi elnök

Szerző:

Kovács István Tamás
Biztosítási Oktatási Intézet Szakgimnázium   vezető tanár
KÖBE Közép Európai Kölcsönös Biztosító Egyesület   felügyelő bizottsági elnök

Szerkesztő:

Kékesi Szabolcs
Biztosítási Oktatási Intézet Szakgimnázium   képzési vezető

Koordinátor:

Hermann Tivadar
Biztosítási Oktatási Intézet Szakgimnázium   biztosításszakmai vezető
Budapest Institute of Banking Zrt.   biztosításpiaci üzletágvezető

Lektorok:

Biztosítási Oktatási Intézet Fejlesztési Alapítvány Szakgimnázium

Balogh Ildikó   kuratóriumi elnök
Bereczki Erzsébet   intézmény vezető
Bereczki Mária   szaktanár
Bori Árpád György   szaktanár
dr. Horváth Erzsébet Veronika   szaktanár
Kovács Sándor István   szaktanár
dr. László György   szaktanár
Magyar László   szaktanár
dr. Ujvári György   szaktanár

Magyar Biztosítók Szövetsége

Pandurics Anett   elnök
Magyar Posta Biztosító Zrt.   elnök-vezérigazgató
Magyar Posta Életbiztosító Zrt.   elnök-vezérigazgató
dr. Farkas Ramón   életbiztosítási ágazatvezető
dr. Kerékgyártó Csaba   neméletbiztosítási ágazatvezető
Lencsés Katalin   tagozatvezető

Magyarországi Nonprofit Biztosító Egyesületek Szövetsége

Márkus Judit főtitkár

Magyar Biztosítási Alkuszok Szövetsége

Batizi László elnökségi tag
Forbi-Plus Kft. szakmai vezető
dr. Sajó Ferenc elnökségi külső tag
Euro-Qattro Biztosítási Brókerház Alkusz Kft. szakmai igazgató
Szigeti Júlia elnökségi tag
O&P Capital Management Zrt. neméletbiztosítási igazgató, szakmai vezető
Szőnyi Judit szaktanácsadó tag
Insurex Biztosítási Alkusz Kft. tulajdonos, ügyvezető

Független Biztosítási Alkuszok Magyarországi Szövetsége

Lipcsei József szaktanácsadó tag
Eurorisk Biztosítási Alkusz Kft. alvállalkozó megbízott
Önökért.hu Bt. tulajdonos, szakmai vezető
Nagy Zsolt szaktanácsadó tag
Mentor Biztosítási Alkusz Kft. tulajdonos, szakmai vezető
dr. Rózsahegyi Zsolt elnökségi tag
Potter Bróker Kft. tulajdonos, ügyvezető
Tápai János szaktanácsadó tag
Biztosítás.ma Kft. tulajdonos, szakmai vezető

AEGON Magyarország Általános Biztosító Zrt.

Borsodi Imre üzleti vezető
Karászi Gyöngyi hálózati képzés vezető
dr. Karczub Péter jogi képviselő
Havasi és Karczub ügyvédi iroda ügyvéd
Raczkai Zoltán tréner/oktató
Svidró Gábor tanácsadó, tréner

ALLIANZ Alapkezelő Zrt.

dr. Székely-Szűcsné dr. Novák Mária kamarai jogtanácsos

ALLIANZ Hungária Biztosító Zrt.

Bajnok Zoltán stratégiai partner igazgatóság osztályvezető
dr. Ligeti Beáta kamarai jogtanácsos
Takács Rita üzleti képzés csoportvezető

CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt.

Tuskán Mária oktatási vezető

DAS Jogvédelmi Biztosító Zrt.

Kovács Kornélia oktatási vezető

GENERALI Biztosító Zrt.

Élőné Takács Tünde
Farkas Endre József
Leipold Lászlóné
Szomi Katalin

értékesítési tréner
értékesítési tréner
értékesítési tréner
értékesítési tréner

GROUPAMA Biztosító Zrt.

Németh Károly

hálózati képzési osztályvezető

KÖBE Közép-európai Kölcsönös Biztosító Egyesület

Árva László

oktatási vezető

K&H Biztosító Zrt.

Barsi Gabriella
Palásti Katalin

értékesítési koordinátor
értékesítési koordinátor

METLIFE Biztosító Zrt.

Saliné Szabó Anita

oktatási vezető

MONEY & MORE Pénzügyi Tanácsadó Zrt.

dr. Fröhlich Péter
Longa György

vezérigazgató
senior értékesítés támogató

SIGNAL IDUNA Biztosító Zrt.

Csipes Attila
Poór István

oktató
oktató

UNION Vienna Insurance Group Biztosító Zrt.

Bencze Gábor
Zsákai Attila

értékesítés támogató – oktató
vagyonbiztosítási szakreferens

UNIQA Biztosító Zrt.

Breitner István

tréner

**2023-ban a Magyar Nemzeti Bank Zrt. megbízásából az oktatási
segédanyagot felülvizsgálta és átdolgozta:**

Gárdos Mosonyi Tomori Ügyvédi Iroda

dr. Kovács Zsolt
dr. Mosonyi Richard
dr. Matovics Rúben
dr. Papp Veronika
dr. Csaba Orsolya
dr. Biró Zsófia

ügyvéd, partner
ügyvéd, partner
ügyvéd
ügyvéd
ügyvéd
ügyvédjelölt